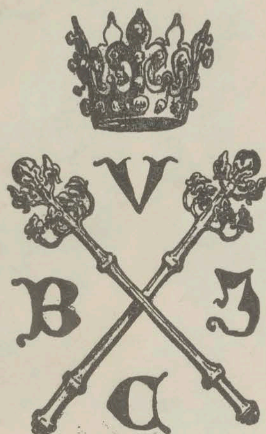

V
B
I
C

PROVISIONES SENECTVTIS

Per tres Partes distributæ.

In quibus raræ ac pernecessariæ veritates

Cùm omnibus Christi fidelibus tum potissimũ Gratiarum Cælestium, lucrorumque æternorum auidioribus, quà theoricè quà practicè proponuntur.

LABORE AC INDVSTRIA

R. P. GASPARIS DRVZBICKI
Soc. IESV Theologi

[redacted]

Anno Infantis Dei-Hominis

1 6 7 3.

Editio Posthuma

Cum permissu Superiorum.

Ex Typographia Collegii Calissien: S. J.

Absistant culti Cadmæo vomere Campi
Quem pro messe, Virûm Viva Secuta seges.
Nobilior Lechis est dicta Polonia, Campus,
Cujus, non falsa fruge superbit, ager.
A MADALINIUM *duplici nam vomere, Solos*
Huic Campo noscit quisq. venire Viros.

ILLVSTRISSIMO
AC
REVERENDISSIMO
D.D. BONAVENTVRæ
à NIEDZIELSKO
MADALINSKI

Dei & Apoſtolicæ Sedis Gratia Epiſcopo Metonenſi, Coadiutori Epiſcopatûs Plocenſis,

Supremo Theſauri Regni Notario, Præpoſito Cathedrali Vladislau: Gneſnen: Varſavienſ: &c. &c.

C A N O N I C O,

Domino Domino & Mecœnati Fauentiſſimo.

PRovidere ſibi lucique ſuæ meliùs haud potuit poſthumus hic Proviſionum Senectutis Liber, ILLVSTRISSIME ac REVERENDISSIME

 DOMI-

DOMINE, *quàm dum ſub meridiana Nominis* TVI *luce publicũ ambit. Humaniſſimo nempe* TVORVM *penetralium receptu donatus, ad Solis Regiam, admiſſum ſe autumabit non ex vano; unde poſtea, domeſtico lucis* TVÆ *Ærario ditior, patrocinio tanti Nominis ſecurior factus, in Orbem, liberiùs prodeat univerſum. Et verò in triumphali animorum cultura, ad quam ordinatur, abſq; laureatis,* ILLVSTRISSIMÆ MADALINIORVM GENTIS *Vomeribus, quî proficeret? Novit probè, illo in campo ſuccreſcere palmas, meti laureas, quemcunq; illi, longo ſplendeſcentes ab uſu ſimul contigerint, ſimul excoluerint ad gloriam. Si meritis Armorũ* TVORVM *palmaribus, virtutiq;* TVÆ, *repoſitũ ex æquo fuiſſet præmium; ô quanta jam Honorum meſſis, Dignitati* TVÆ *ſurrexiſſet. Sed magnarum molium ingenio, non abſq; laudabili mora proveheris in ſublime. cũq; citò merearis, ſerò admittis Honores: ſecurus Magnitudinis, vel extra virtutibus* TVIS *pridem debitũ Honoris clivum, ad quem* TIBI *heroo paſſu Maiores* ILLVSTRISSIMI *præiverunt. Debes illis ſplendidi Ortûs gratiam, & gloriæ partæ, decus immortale; debent & illi* TIBI: *quorum magnitudo, novis in Te grandeſcit incrementis vt minimè nobis verendum ſit, ne tributarium hoc noſtræ in* TE *obſervantiæ munus cùm infra amplitudinẽ* TVAM *venit, minùs gratũ accidat, quod* TVIS *attollitur auſpiciis, Nomine* TVO *creſcit; illo inquam, nomine, cui nuper Auguſta decrevit Vienna Auſtriacorum, in venerationem & ſtuporem. Quodſi*

Ovid: acceptiſſima ſemper

Munera ſunt, Auctor quæ pretioſa facit,

inveni-

invenient apud TE *pretium, accipientq; Lucubrationes posthumæ, Viri* (*sensu totius Poloniæ, ore* TVO *loquor*) *Apostolici planè, Gasparis Druzbicki, qui non minùs in sacro pectore* TVO, *quam in fati supremi urna, ad hodiernam usq; diem, corruptionis exsors vivit manetq; Scilicet integrum vitæ, hæc etiam integritatis decuit prærogativa. Ergo admittes innatâ facilitate Libellum,* ILLVSTRISSIME ac REVERENDISSIME DOMINE, *impleturus grandes Æternitatis fastos, gnarusq; apprimè ipsum ter Maximum, Optimum Numen minores etiã pauciores ve non dedignari Hostias, dum non suppetit Hecatombe. Quis in* TE, *Polonæ Societatis* IESV, *animus sit, palam esse debuit, per aliquod tributariæ venerationis pignus literarium, ex illo Musarum domicilio commodùm veniens, quod olim sub Karnkoviani Agni sidere vellereque aureo, sapientiæ competitor, plantis innocentibus consecrasti, in quo vastissima eruditionis Olympia, palmari semper ingenio decurristi. Omen annorum, quod* TUÆ *in nos propensissimæ voluntati, ac oblatæ vltro beneficentiæ vovemus, ex Libri argumẽto capias.* Provisiones *sunt* Senectutis, *illius Ævi prodromæ, quod* DEO *clarè viso perbeatum, votorum omnium ambitionem felicitate sua longissimè supergreditur. Tolle, lege* ILLVSTRISSIME ac REVERENDISSIME DOMINE, & *Patriæ Nestor, supremas implens Infulas.*

Nestoreos vivas Soles, Pylijque senectam.

Ita precatur ex animo,

Ita vovet

ILLVSTRISSIMO ac REVERENDISSIMO

NOMINI TVO

dedititiſſimum

Collegium Caliſſienſe

SOCIETATIS JESV.

APPRO-

APPROBATIO

OPus posthumum PROVISIONVM SENECTVTIS, A.R. Patris Gasparis Druzbicki, é Societate IESV, magno elaboratum studio, sed non minori compositum pietate, valdè vtile & pernecessarium, non solùm luce publicâ dignum censeo, sed etiam singulari amplector affectu, cuius superstitis assiduos venerabar coniunctos cum pietate labores. Datum Posnaniæ die 19. Decemb. Anno 1671.

Albertus Dobrzelewski.
Præp. Lascen: Archidiac. & Officialis Posn: Generalis.

Proui-

PROVISIONVM SENECTVTIS

PARS PRIMA

Complectens Considerationes speculatiuo practicas ac ad feruens instansq; Studium perfectionis exhortatiuas.

Proui-

Prouiſio I.

Per Satisfactionem Obligationi, quâ tenemur ad omnem perfectionem curandam.

CONſidera te obligari ad feruens, perfectum, accuratum, auarum famelicumq; DEI obſequium, ad ſalutiſq; & perfectionis tuæ curam inceſſabilem, ad conquiſitionem diuitiarum ſpiritualium (quæ ſunt bona perfectaq; opera, merita gratiæ & gloriæ æternæ, omnium virtutum Theologicarum, cardinalium moraliumq; in gradibus perfectis conquiſitio, deniq; conſummata per omnem modum, quantum hæc vita patitur ſanctitas atq; perfectio) quam maximam, quamq; copioſiſſimam; ita, vt tibi nihil deſit, in vlla gratiâ. *1. Cor: 1. 7.*

Conſidera, te ad prædicta in tantum obligari, vt nullus tibi relictus ſit locus, ſiue recuſandi, ſiue tergiuerſandi, ſiue negligendi, aut negligentiùs oſcitantiùſuè agendi, ac ne ceſſandi quidē vel ad momentum (quatenus hæc vita permittit) ab hac iam prædictâ occupatione. Etenim, ſi teſte veritate, *de omni verbo otioſo quodcunq; locuti fuerint homines, reddent rationem in die iudicij Diuini*: *Matt. 12. 36.* Vtiq; etiam & de omni tempore, momentoq; temporis ac vitæ, quodcunq; homines ſine congruo ad æternitatem fructu, transmiſerint; in illo eodem iudicij Diuini die, reddent conſimilem, hoc eſt, rigoroſam rationem. Atqui ſi de omni momento vitæ temporiſq; ratio erit reddenda in iudicio, ſine dubitatione ſequitur, nullum non vitæ momentum eſſe impendendum obſequio Diuino, cæteriſque æternis bonis; & quidem impendendum eo cum

Ioan. 6. 27. induſtriæ conatu, qui ſit & Deo dignus, & æterni-
tati idoneus: dicente Domino noſtro. *Operamini, non cibum qui perit, ſed qui permanet in vitam æternam.* Et rurſum. *Ego elegi vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fructus veſter maneat.* Cui conſonat Sa-
Ioan: 15. 16.
Eccl. 9. 10. piens, dum ait; *Quidquid poteſt manus tua operari inſtanter operare.* Non ait ſimpliciter, *operare*, ſed addit *inſtanter operare* totâ nimirum animi inſtantiâ & liberalitate ſeſe inter operandum exerente & exercente. atq; hoc non in vno vel altero ſolum operationis genere, ſed in omni penitùs, ait enim. *quidquid poteſt manus tua operari, inſtanter operare*, veluti præoccupans omne inſtans euolantis temporis operando deſtinati. Vt juxta eiusdem Sapi-
Eccl. 14. 13. entis monitum, *ante mortem, cùm iam tempus non erit vltrà benefacias amico tuo*, tibi ſcilicet ipſi, & ſecundum vires tuas, exporrigens des pauperi, itẽ ipse tibi, quo nemo à bonis Spiritualibus pauperior, *nec defrauderis à die bono, & particula boni doni, (atq; diei) non te prætereat.* Vbi non obiter temet inſpice, quomodo te vſq; hodie habueris in hac inſtantaneâ, omniſq; momenti & particulæ occupatiuâ æternaturi cibi operatione? quot momenta amiſiſti, ſine fructu æternitatis? quot impendiſti, non tantum particulas dierum, ſed ipſos dies, atq; adeò annos, fructibus vanitatis, mortis, perditionis? Et quæſo te quamdiu ſic erit? quouſq; durabit iſta profuſio & perditio temporis atq; vitæ ſine fructu, & vtinam tantum ſine fructu beatæ æternitatis. quo tamen, quid detrimentoſius? & non etiam cum damno duræ caſtigationis.

Conſidera, quod ſi omnibus hominibus prædicta cura incumbit, certè longè magis incumbit ijs, quos jam ſenectus ſalutat, & occupat. declarat enim ijs, quod iam modicum tempus habeant ad tantum opus officiumq; ſuum peragendum & explendum: ac proinde monet & vrget illos, nunc demum non eſſe ceſſandum, nunc demum inſtan-
dum

dum atq; perurgendum esse, omne laboris ad æternitatem beatam proficientis genus. Et certè si non tantum hanc obligationem omnibus communem, sed etiam tum vitæ suæ breuitatem (senibus enim longa esse non potest) tum eiusdem omni velocitate velociorem fugam, tum nullam alterius deinceps temporis ad operandum meritoriè idonei spē, tum rerum, fructuum, merciumq; comparandarum, hoc solo residuo, simulq; breui & volatico tēpore dignitatem, pretium, necessitatem, tum deniq; cessationis & negligentiæ irreparabilem per totam æternitatem compensationem, desperatamque penitùs iacturam, quispiam hominum inspexerit & expenderit, mirum & plus quàm mirum erit, si videns se in hac breuiati iam vitæ suæ temporis circumstantiâ positum atq; conclusum, poterit de vllâ aliâ re huius vitæ ad momentum etiā cogitare, & non hac vnâ & solâ curâ incessanter morderi, vt non defraudetur à die bono, vt particula boni diei doniq; non eum prætereat, vt quàm auarissimè merita gratiæ gloriæq; accummulet, vt quàm plenissima plurimaq; virtutum opera exerceat, vt quàm contentissimo cursu *viam voluntatum Diuinarum decurrat*, vt per singulos gradus suos cum Job, per *omnia quæcunq; intra se sunt* cum David pronunciet, maiorem ac maiorem gloriam Deo. Atq; tu qui hæc siue legis, siue expendis, siquidem fortè in senectutis statu, qui est mortis cōfinium, iam positus es, exnunc accuratam tecum ini deliberationem, atq; firmissimam facito conclusionem, & designato statuitoq; rationem viuendi & operandi, talem, in qua te nullum omninò momentum vitæ residuæ defraudet, nullum tibi sine æternitatis fructu, nullum sine vlteriori in perfectione virtutum, maximè verò charitatis cōsummatione elabatur progressu.

Iob: 31. 37.
Psal: 102. 1.

 Proui-

Prouiſio II.

Per ſuppletionem paucitatis perfecto-rum operum, meritorumq; hacte-nus partorum.

COnſidera omnes annos præteritos vitæ tuæ, vſq; ad præſentem, in eiſq; omnibus diligenter attende, quantum tibi ex eis perditum ſit, partim nihil agendo, partim non agenda agendo, partim agenda non agendo, partim inutilia tibi agendo, partim nociua & noxia agendo, partim bona quidem, ſed non benè agendo, partim benè quidē fortaſſe, ſed non perfectè, neq; conſummatè agendo, partim extra gratiam atq; amicitiam DEI, partim extra intentionem rectam, perfectam, ſublimem, defæcatamq; agendo, partim non cum eo, quo & par fuit, & fieri potuit conatu, feruore, induſtria, liberalitate in Deum ſtudioq; agendo. Infantiæ & primæ pueritiæ annos, in ſolidum perdidiſti ſine fructu, reliquas ætates iam ſcilicet rationis compotes, maximam partem ita impendiſſe te reperies, vt rationis vſum accepiſſe ad hoc ſolum videri poſſis, vt peius, quàm ante rationis vſum. hoc eſt, cum peccato operari poſſes. Quod ſi etiam in prouectiorem, ac ſi Superis placet, in perfectiorem vitam tuam, intendere oculum conſiderationis placet: ibi quidem forſitan minùs vitæ in perniciosa & criminoſa opera impenſum reperies: attamen etiam inibi reperies, quod in DEI lumine, ipſemet reprehendas, erubeſcas, defleas, vel in ipſismet bonis & perfectis tuis.

Conſidera ſeu meliorem conſcientiæ tuæ portionem ac receſſum, ſeu Cœleſtium depoſitorum veluti locum, in eoq; bona cum Diuinitatis indulgētiâ, omnes bonorum tuorum operum, omnes meritorum, omnes donorum, omnes gratiarum, ōnes beatitu-

beatitudinum in futuro possidendarum, iam autē in præsenti merendo acquisitarum thesauros diligenter inspice, pondera, dinumera. Vtinam non fallar, nec fallaris tu ipse, si non ibi omnia scrinia tuis opibus destinata conseruandis, vacua magis, quàm nunc autumas, comperies: idq; ideò: quia bona tua, in oculis quidem tuis bona, at in oculis Diuinæ Maiestatis minimè bona. exiguè valdè bona, æternitatis præmio, vel prorsus nullo, vel admodum exiguo digna reputantur. Itaq; thesauri illi tui, thesauri sunt demeritorum magis, quàm meritorum, aut si meritorum, paruorum certè atq; paucorum. Atq; vt exemplo res illustretur vel vnico. Sacerdos es, plurium, etiam annorum, diebus singulis Officium Diuinum recitasti: hasce tot tanti officij recitationes, in scrinio beatitudinis depositas vide, recense. audes ne tibi ex mente conscientiæ tuæ polliceri, totidem eos à te inueniri conseruatas in cœlo, quot eos recitando decurristi in vita præsenti? putas ne tale earum ibi esse pretium, quale esse par foret, si diligentia recitandi tanto pretio apud DEVM ponderatorem dignas fecisset? Pari ratione expendas licet cætera tua opera virtutum atq; perfectionum, vti sunt Missæ. Cōfessiones. communiones. examina. coronæ. mortificationes. labores &c. Expendas quoq; similiter opera, quæ naturâ suâ indifferentia sunt, & nō nisi ex modo motiuoq; agendi, pretium habent. Eheu quantis tu olim ventis & vacuitatibus impletos reperies thesauros tuos scriniaq; tua in cœlo, quæ nunc putas plenissima esse auro, argento, lapidibusq; pretiosis. Nimirum *Egestatem operatur manus remissa.* nimirum *maledictus qui facit operā Dei negligenter.* Vide itaq; vide ô homo hac iam ætate declinante, ne, centum annorum licet, puer tamen moriaris, ne, qui modo tuâ, aut etiam fortè alienâ opinione Vir diuitiarum Cœlestium existimaris, in die immutationis tuæ nihil omninò,

Prou. 10. 4.
Ier. 48. 10.

aut parum quidpiam inuenias in manibus tuis. *inueneis* inquam *ligna, ferrum, ſtipulas fuiſſe*, quæ tu in præſenti exiſtimas aurum, argentum, lapides pretioſos, à te ſuper ædificata & congregata fidei, vocationi, operationiq; exſtitiſſe. 1. Cor. 3. 12.

Nunc igitur mi homo ſi ſapis: ini conſilium, fac deliberationem, fac & concluſionem, atq; præſcribe vitæ tuæ ſubſecuturæ rationem, quâ hiſce õnibus deceptionibus tuis occurras, & theſauros tuos reuera perfectis conſummatiſq; virtutum operibꝰ repleas. Vt cùm Judicis æterni diſtrictio aduenerit, cùm judex *Chriſtus ventilabrum in manu ſuâ acceperit*, cùm areæ ſuæ, vitæ ſcilicet tuæ perpurgationem & ventilationem inchoârit: nihil palearum, plenum autem granorum purgatiſſimorum, in vitâ tuâ ſe reperiſſe gaudeat, totumq; in horreum congreget & inferat.

Prouiſio III.

Per noſtræ cooperationis, quam Diuinæ Gratiæ atque Gloriæ ſummè debemus expletionem.

CONſidera quod omnia opera tua ſint quidem tua: quia à te liberâ voluntate tuâ fiunt, ſint tamen etiam & quidem magis ac prius, opera & bona & dona ipſius DEI. tum quia ab eius gratia ſumunt initium, à qua etiam prodeunt in actum ipsũ cum tua voluntate, gratiæ cooperante: tum quia ſunt DEI propria, vt potè cuius proprietas & poſſeſſio eſt, omnis vbiq; reperibilis bonitas: ſiquidẽ

Iac. 1. 17. *Omne datum optimum & omne donum perfectum deſurſum eſt deſcendens à Patre luminum.* Cùm ergo omnia tua bona opera DEI ſint, & propter poſſeſſionem & propter operationem eorum ab ipſo, juxta illud Jſaiæ. *Domine omnia opera noſtra, operatus es nobis.* ſequitur, hæc eadem omnia tua opera, debere

Iſa. 26. 12.

bere

bere esse omni ex parte perfecta, & absolutæ bonitatis. Etenim *Dei perfecta sunt opera.* Quod si talia non sunt, quæ tua sunt, sed inueniuntur imperfecta & sordida, id necesse est à tua culpa prouenire: prouenire autem in Dei iniuriam, & quidem non leuem, imò nec vnam. Quod enim à Deo, quantum ex parte illius, perfectissimè peragitur, & valdè bonum esse debet; hoc ex tua parte & culpâ, quatenus negligenter & sordidè cooperaris Deo, imperfectum inuenitur, & sordidum tanquam pannus menstruatæ reputatur. Atq; ita impeditur à te & per te Diuina in tuis operibus bonitas & perfectio, supponitur autem in eius locum tua imperfectio, remanetq; bonum Diuinum, quantum ex te, sordidum, vile & ingratum. Ex quo colligere debes, quanta tibi cura incumbat opera tua bona, benè, imò optimè operandi, sciens & videns eum modum, quo tu bona tua operaris, adiungi illi modo, quo Devs eadem tua opera bona tecum operatur, & ita adiungi, vt non ex Diuino, sed ex tuo operandi modo, pretium omne, bonitas, perfectio, dignitasq; operibus imputetur. Quo fit, vt si tuus operandi bonus modus egregius excellensq; sit, etiam Dei opus tale sit, taleq; ab ipsomet Deo reputetur. Si autem tuus operandi modus sit miser, languidus, tepore & imperfectionibus scatens, id quoq; totum Diuino operi, ab ipsomet Deo imputetur. nihilq; profit ad meritum vel laudem operis, illud à Deo perfectissimè factum esse. Quod sitne Deo iniuriosum, tu ipse iudex esto.

Deut: 32. 4.

Considera ex omnibus operibus bonis tuis, Deo deberi gloriam & quidem maximam, & planè omnem. Non ex illo solùm capite, quia tu quidquid agis, totum in Dei bonum, scilicet gloriam honoremq; & obsequium agere debes, quandoquidem quantus quantus es, in substantia & entitate, in partibus & potentijs, in efficientia & actionibus operationibusq; totaliter Dei possessio es, proinde

 vt qui

vt qui agri, vel arboris Dominus eſt, is etiam omnium quæ ager & arbor germinat poſſeſſor eſt. Verùm etiam ex illo iam proximo propoſito capite: quia Deus omnia tua opera tecum operatur, operatur autem in ſuam ipſius gloriam, dicente ipſo.
Iſa: 48. 11. *Propter me, propter me faciam.* Et quia Deus non poteſt gloriam ſuam quærere minorem, niſi quantâ ipſe dignus eſt, inde fit, vt in omnibus ſuis operibus (etiam illis quæ tecum operatur, & in quibꝰ tibi cooperatur) Deus, maximam atq; adeò omnē gloriam intendat & quærat. Inde etiam conſequēter fit, quod tu (idemq; ſenſus eſſe debet de omni creatura) in omni opere tuo tenearis intendere & quærere gloriam Dei, & quidem maximam, atque omnem. fit quoq; inde, quod modus tuus opera tua operandi (Diuinæ præſertim cooperationi ſociatus, ad Deiq; gloriam inſtitutus) is eſſe debeat, qui & cooperationem Diuinam non dedeceat neq; dedecoret, & gloriam Deo non tantum qualem qualem, ſed maximam, ſed omninò omnem quantum ex ſe proferat & producat. Hoc verò non tantum in grauiſſimis aliquibus, quæ à te fiunt operibus ſeruandum venit, ſed in omnibus omninò ſingulíſq; operibus tuis, etiam minutulis, & ſpecie ſua abiectiſſimis (coram Deo enim nihil eſt abiectum, excepto ſolo peccato, ſiquidem Deus omnium eſt Author & Pater atq; fons) procurandum eſt, quoniam etiam talium operum, nihil non ad gloriam Dei maximam, & omnem factitandum eſt. Quod ſi ita ſe habet, vti omninò habet, iam hinc videre euidenter potes, cum quàm accurrata contentione, cum quàm liberali conatu omnia opera tua facere, quantâ vigilantiâ omnem imperfectionem, imperfectionisq; vmbram ab omnibus tuis operibus & operationibus ſubmouere debeas. quãdoquidem quantum addes de perfectione operandi, tantum addes de gloriæ Diuinæ ſummitate, quantum verò admiſcebis de imperfectione, imò

verò,

verò, si quid admiscebis de vmbra imperfectionis in operando & in opere, fortè quidem parum aliquid gloriæ Diuinæ seruies, aut addes, infinitum autem erit illud quod detrahes: quoniam Diuina gloria illa maxima, illa omnis est, quæ infinita est.

Quod an sine iniuria Dei esse possit, tibi iudicandum sume. Cùm verò rectè & sobriè iudicaueris, retorque oculos mentis tuæ ad præteritos vitæ tuæ annos, & ad opera eorum, & ad operationis modos. Et non obtrude tibi nunc peccaminosa opera: sed ipsa bona tua, ipsa obsequij Diuini opera tua expende, & ex supra dictis eorum qualitatem recognosce: nimirum ex tot (& fac esse quàm plurima) quàm multa sint indigna & iniuriosa Deo gloriæq; ipsius; quàm verò pauca, si tamen vel pauca sint, Deo condignè digna, Deo condignè gloriosa? Post hæc verò eosdem mentis oculos dirige ad sequentes residuosq; vitæ tuæ annos: & tecum ipse deliberationem conclusionemque facito, an tibi deinceps, juxta præteritæ vitæ normam operandum Deoq; seruiendum sit? an omnem omnino aliam, nouam, per omnia perfectiorem perfectissimamq; operandi rationem, Deo condignam, Dei gloriæ maximæ, omnisq; fœcundam, ineundam, tenendam, exercendamq; in omnibus & singulis operibus & operationibus, in omnibus & singulis residuæ vitæ particulis? quoniam residuæ sunt tantum, hoc est, quoniam exiguæ, breues, euolantesq; sunt, neq; aliarum præter hos siue post has, vlla spes, ulla expectatio est.

Prouisio IV.

Per adæquationem (quantùm fas) liberalitatis CHRISTI in nos merita sua influentis.

 Consi-

1. *Thes*: 4.3. CONsidera obligationem curamq; tibi hanc vnicam, maximam, totamq; incumbere, vt saluus fias, æternamq; beatitudinem, post hanc vitā consequaris. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra ait Apostolus. Ad huius salutis consecutionem Deus te vult peruenire per tua ipsius opera meritoria vitæq; æternæ digna. Satagite, ait per Apostolum, vt per bona opera certam vestram vocationem & electionem faciatis. & iterum Satagite immaculati & inuiolati inueniri Deo in pace. Opera vitæ æternæ meritoria tibi nulla esse possunt, nisi facta à te fuerint, & ex gratia Dei. Ex gratia quidem tanquam auxilio Diuino supernaturali, quo hominem Deus excitat ad bonum operandum, adiuuat vt operetur, & cùm operatur, deniq; subsequitur postquam operatus est. Iuxta illam Ecclesiæ orationem. Tua nos quæsumus Domine Gratia semper præueniat, comitetur & sequatur. Itemq; illam. Actiones nostras quæsumus Domine aspirando præueni & adiuuādo prosequere, vt cuncta nostra oratio & operatio, à te semper incipiat, & per te cæpta finiatur. Per Christum Dominum nostrum. In gratia verò, nimirùm in amicitia Dei & consortio illius naturæ, atq; filiationis adoptiuæ, quæ quidem est vita animæ, à qua sola habet, vt opera vitæ, opera meritoria facere possit. Inde illud Apostoli. Gratia Dei, vita æterna, & quidem in Christo IESV Domino nostro. vt ibidem addit Apostolus. addit autem ideò: quia neq; auxilians, siue actualis, neq; sanctificans siue habitualis gratia haberi potest à nobis nisi per Christum, nisi inquam per merita & ex meritis IESV Christi: de quo infra. Igitur hic est ordo salutis humanæ, & hi passus ad illam. Saluari debemus, non possumus autem sine operibus & meritis (loquendo de adultis) Merita salutis habere non possumus sine gratia Dei, gratia nobis non datur, nisi ex meritis Christi. Christi merita nobis non suffragantur, nisi

2. *Petri*. 1.10.

2. *Pet*: 3. 14.

Rom: 6. 15.

credamus

credamus in Christum. iuxta illud. Quotquot receperunt eum (scilicet Christum credendo in ipsum) dedit eis potestatem filios Dei fieri. Et, de plenitudine eius accepimus nos omnes, &, gratiam pro gratia, quia lex per Moysen data est, Gratia & veritas per IESVM Christum facta est. Quocirca vniuersa structura salutis nostræ æternæ super fidem in Christum ædificata consistit. super fidem dico illam, quæ per dilectionem operatur, vt ait Apostolus. de qua re idem alibi sic loquitur. Vt sapiens architectus posui fundamentum: alius autem superædificat, vnusquisq; autem videat quomodo superædificet. Fundamentũ enim aliud nemo potest ponere, præter id quod positũ est, quod est Christus JESVS.

Ioan: 1.12.
Ibid: v. 16.
Gal: 5. 6.
1.Cor: 3.10.

Considera ex prædictis indigentiam tuam, quâ Christo Domino opus habes. Indulgentiam Christi, quâ ille sese tibi profusissimè indulget. Obligationem tuam, quâ tu Christo vicissim obligatus remanes. Indigentia tua, quâ Christo, eiusq; meritorum indigus es, tanta est, quanta & ipsa salutis æternæ. eam enim sine Christo (vt visum supra) nullatenus assequi potes, sed omne tuum opus, si vitæ æternæ meritorium esse vis, necessario debes ex Christo & ex eius meritis desumere, dignificare, viuificare. aliàs omninò inutile & indigum erit æternæ vitæ. Declarauit hanc ueritatem atq; indigentiam simul nostram ipse Dominus præclarâ similitudine. Manete in me, & ego in vobis, sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. Ego sum vitis, vos palmites, qui manet in me & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arescet, & colligent eum, & in ignem mittent, & ardet. Nihil expressius ad nostram sine Christo insufficientiam declarandam dici potuit. Iam quoad Christi, quâ sese tibi &

Ioan: 15.4.

bi &

bi & omnibus quantum ex ipſo eſt, profundit Indulgentiam: ea quidem tanta eſt, vt maior nec deſiderari, nec cogitari poſſit. Nam & ad omne prorſus meritorium ſalutis æternæ tuum opus ſua tibi merita ſuppeditat, & non ad opus tantum, verùm etiam ad ipſam voluntatem, quia & ad ipſam primam cogitationem operis. Luculenter dicente Chriſto: quia (inquit) ſine me nihil poteſtis facere, proinde neq; velle, neq, cogitare, quoniam & hoc eſt aliquid facere. Cui conſonat eius Apoſtolus cùm ait. Non ſumus ſufficientes cogitare aliquid (ſalutare) à nobis, quaſi ex nobis, ſed ſufficientia noſtra ex DEO eſt. Et alio loco idem loquitur. DEVS eſt enim qui operatur in vobis & velle & perficere pro bona voluntate. Hanc porrò profuſionem meritorum ſuorum in nos exerceret Dominus omni prorſus momento, partim conſeruando nos in gratia & vnione ſecum, partim aſſiſtendo vultui DEI Patris pro nobis, & intuitu meritorum ſuorum, omnes & ſingulas gratias, omniaq; auxilia, ad bonum ſiue cogitandum, ſiue volendum, ſiue inchoandum, ſiue operandum, ſiue perficiendum, nobis obtinendo, impetrando, exigendo, tanquam mercedem ſuam, ſibiq; à Patre cœleſti debitam in noſtrum vtiq; bonum ſalutis. Quocirca nullum eſt aſſignare momentum in noſtra vita, quo Dominus IESVS meritis ſuis non obtineat nobis quantum in ipſo eſt Gratiam ſalutariter operandi à Patre æterno. Nullum etiam licet aſſignare opus noſtrum bonum, in quod non influat, imò præinfluat meritis ſuis Chriſtus. quemadmodum nullum eſt momentum, in quo vitis in palmites (in ſe manentes & non reciſos) non influat virtutem, vigorem, efficaciam, vitam, profectum; nec influat ſolùm, ſed etiam præinfluat, ex ſe habens præbensq; principium influendi, non ex palmite. Eſt autem iſta profuſiſſima Chriſti in nos indulgentia non tantum inde, quia eſt ipſi naturalis,

2. Cor: 3. 5.

Philip. 2. 13.

propter

propter nimiam eius in nos dilectionem & charitatem, quæ illi naturaliter insita est, sicut DEO erga creaturas, sicut Patri erga filios, sicut capiti erga membra, sicut viti erga palmites: sed etiam quia est ipsi acquisita & empta, & quidem non auro, neq; argento, neq; corruptibilibus pretijs, sed pretioso sanguine suo proprio, quo profuso, & meruit & emit sibi à Patre hanc mercedem, hocq; officium, vt in nos, tanquam in membra sua, influeret efficaciâ meritorum suorum, vtq; mercedis loco sibi debitæ à Patre daretur nobis omnis gratia ad salutem operandam necessaria. Quocirca omnis DEI gratia, quæ nobis datur, merces est laborum & passionum mortisq; Christi, & cui gratiæ aliqua datur, pretium sanguinis & merces laboris atq; mortis Christi datur. & qui gratiâ DEI quapiam bene vtitur, per eamq; ad salutem proficit, ex merito Christi proficit, mercedem Christi adauget; qui verò gratiam DEI abijcit, aut non juxta eius gradum operatur, mercedem Christi abijcit atq; euacuat. Maximâ quidem cùm Christi offensa: quia & cum maxima eiusdem iniuria, cum maxima eiusdem contristatione, cum maxima eiusdē inhonoratione, cum maxima erga bonitatem, charitatem, liberalitatem eius ingratitudine, cuius enormitas patet ex obligatione. Ex tanta enim nostrâ, quâ Christi meritis indigemus indigentiâ, & ex tanta eiusdem Christi, qua ille nobis merita sua profundit Indulgentia, non potest non consurgere in nobis immanis quædam & nullatenus persolubilis à nobis ad Christum obligatio. Obligatio dico gratitudinis & gratiarum actionis, tanto, tāq; profuso, & tam nulla nostra vilitate & indignitate, insuperq; etiam ingratitudine vincibili & arctabili in negotio tanti momenti, quanti est nostra æterna salus largitori. Quæ gratitudo, etsi potest fieri & exhiberi Christo Domino per intimas cordium nostrorum gratiarum actorias affectiones;

etsi po-

&si poteſt etiam exhiberi deuotiſſimis orationibus & confeſſionibus, & laudationibus. etſi fieri poteſt inſuper etiam aliquibus in Chriſti laudem atq; gratiarum actionem operationibus. Nullum tamen eſt genus gratiarum actionis in præſenti negotio, ſeu Chriſto deſiderabilius atq; honorificentius conſequenterq; gratius & acceptius, ſeu nobis vtilius, atq; ad gratiam meritaq; Chriſti in nos ampliùs deriuanda accommodatiùs; quàm ipſiſmet gratijs ac meritis Chriſti dilıgētiſſimè, accuratiſſimè, deuotiſſimè in operatione ſalutis perfectionisq; noſtræ vti, vti autem ad eorum efficaciam adæquatiſſimè:

Hæc eſt enim vnica & pretioſa Chriſti glorificatio, hæc mercedis laboribus meritisq; eius debitæ augmentatio, hæc efficaciæ meritorum eius vltima completio atq; conſummatio. Quo quidem Chriſto gratiùs eſſe nihil poſſe, res ipſa quia loquitur per ſe, vlteriori exaggeratione non eget.

At cùm hæc ita ſint, tibi quidem ô homo iam incumbit iſta cognoſcenti & conſideranti, primum quidem inſpicere elapſam vitam tuam, atq; quantum per omnem illam in Chriſti profuſiſſimam hanc ſuper te liberalitatem & indulgentiam peccatum abs te ſit tandem aduertere, æſtimare, redarguere, deflere, punire & expiare. Deinde verò etiam atq; etiam acerrimâ mentis contentione, tum cognoſcere, tum decernere, qualem te eſſe in hac decliui & ad occaſum vergente vitâ tuâ, deinceps oporteat, quàm profuſo & circumſpecto ſinu cordis profuſiſſimam adeò Chriſti Domini largitatem, non tantum excipere, ſed etiam etiamque prouocare. Id quidem præſtabis ad mentem planè Chriſti Domini, ſi nullam gratiam DEI ex meritis eius tibi indultam in vacuum acceperis. Si nullam non auidiſſimo animi ſtudio occupaueris; ſi nullam non pleniſſimo cooperationis conatu exæquare contenderis. ſi deniq; per nulla reſidui

tibi

tibi temporis momenta ad gratias actuales, iuxta & habituales, tamet ampliùs ampliùsq; disponere earumq; capaciorem te reddere iuxta earum mensuram obsequio Diuino æternæq; vitæ congruis operationibus te fatigare, te saginare, te explere in gloriam maximam Dei, in mercedem meritorum Christi superabundantissimam destiteris.

Prouisio V.

Per Imitationem & Supergressionem Electorum DEI.

COnsidera vocatum te esse à Deo ad æmulationem imitationem supergressionemq; Sanctorum Dei in obsequio eius. Et Sanctorum quidem si non omnium, plurimorum certè, tam ex Angelorum, quàm ex hominum ordinibus. Id hoc ita esse, potes ex eo conuinci; quia Dominus Deus familiare habet, nos ad amorem, cultum obsequiumq; prouocare, propositis exemplis Sanctorum suorum. quod non ob aliud facit, nisi vt nos eorum conuersationem intuentes, imitemur & emulemur fidem atq; fidelitatem ipsorum cum Deo. Hoc sensu Dominus dicit per Prophetam filijs Israel: Attendite ad Abracham Patrem vestrum: & ad Saram, quæ peperit vos. Non solum autem Deus homines vocat, vt per imitationem Sanctorum eius eidem dignè famulentur, securamq; viam & Sanctorum vestigijs tritam incedant, verum etiã vt eosdem in via Dei supergrediantur, superareq; connitantur, Hoc enim nisi fieri Deus vellet, ac nisi fieri posset: de factoq; fieret: nequaquam nobis proponet in Euangelio suo negotiantes suos seruos, lucrantes alios quidem decem mnas, alios autem quinque, esto singulas tantum mnas, alios autem

Isa: 51 2.

autem quinq;, esto ſingulas tantum mnas à Domino ad negotiandum accepiſſent. Nō etiam pro-
1. Cor. 15. 10. fiteretur de ſeipſo Paulus. Plus omnibus laboraui & iterum Miniſtri Chriſti ſunt [vt minus ſapiens
2. Cor: 11. 23. dico] plus ego. Et rurſum. Nihil enim minus fui ab ijs, qui ſunt ſupra modum Apoſtoli. tametſi ni-
2. Cor. 12. 11. hil ſum. Ad hoc etiam facit, quòd ſicut differt ſtella à ſtella in claritate, ſic & reſurrectio mortuorum
1. Cor: 15. 41. Sanctorum in ſanctitate. Adde quod non aliam ob cauſam Dominus voluit Sanctorum cætus, in Religioſis præſertim Ordinibus, in vnum inſtitutum, profeſſionem, domicilium cogi, niſi vt æmulatione imitationeq; mutuâ ſeſe inuicem prouocātes, vnuſq; alterum ſupergredi in obſequij Diuini ardore & curſu contendentes, ſeruiant Deo, alius quidem ſic, alius autem ſic, iuxta menſuram gratiæ ſibi cælitùs indultæ, quæ non eſt una ac eadē,
Pſal: 88. 6. ſed omninò diuerſa valdè: juxta quam ſerui Dei aſcenſiones diſponunt in corde ſuo, donec vide-
Sap: 4. 13. ant Deum in Sion, & multi conſummati in breui explent tempora multa. Neq; enim alligatum eſt Domini Verbum, neq; virtus, neq; gratia, ſed diuidit ſingulis prout vult: percipitq; ex terra ſua bona, à ſe ſeminatâ, fructum trigeſimum, ſexageſimum, centeſimum, ſecundum multiformem gratiam ſuam.

Age iam ô homo à Deo in terra Sanctorum poſite & plantate, ad ordinem cætumq; Sanctorum de terra Babylonis translate. computa annos vocationis conuerſioniſq; tuæ, numera dies conuerſationis tuæ cum Dei Sanctis, & his qui in cælo, & his qui in terra ſunt eius. Obi omnes Sanctorum ordines, omneſq; etiam in particulari Sanctos in cœlo, ecquem vnum ex his reperies, cuius imitator ſedulus exſtiteris; quem in ſanctitate & meritis æmulatus, quem prætergreſſus ſis? Quem Apoſtolum in zelo & charitate æquaſti, quem Patriarcham in ſpe, quem Prophetam in ſpe timo-

reque

req; Dei, quem Martyrem in fortitudine & constantia, quem confessorem in deuotione, oratione, mortificatione, vigilijs, victoriâ de dæmonibus, vigore & assiduitate pœnitentiæ, quem aut quam Virginem castitate, continentiâq; vel assecutus vel prætergressus es! O quantum chaos inter te & Sanctorum quemlibet! Reuoca etiam in memoriã viuentes homines perfectos atq; Sanctos, quos nosti quibus cum viuis, aut vixisti, & confer tuas virtutes cum illorum virtutibus, labores cum laboribus, austeritatem in seipsos illorum cum tuâ: nosti illius personæ ad omnes humilitatem, illius mansuetudinem, illius simplicem & innocuum cãdorem, illius verborum parcitatem & in loquendo cautelam cultumq; silentij, illius in agendo feruorem, illius in minimis regulis obseruandis, in minimis perfectionibus consectandis, in minimis labeculis imperfectionibusq; euitandis & castigãdis sedulitatem? Quàm ille punctualis in obedientia, quàm ille à rebus creatis, affectu, & re ipsâ spoliatissimus? quàm ille ad omnia placita Diuina & maiorũ suorum resignatus paratusque? ille verò quãtus in fraternæ charitatis cura? quàm portat aliena onera? quàm supplet ab alijs prætermissa? quã irasci nescius? & vlcisci; quàm lædit neminem, quàm vincit in bono malum? quàm nulli inuidet? quàm ex animo compatitur & sustinet subleuatq; infirmos? Ille verò quàm in Orationem & Deuotionem profusus? quàm in orando, contemplando, cum Deo agendo infatigabilis simulq; Maiestatis Diuinæ reuerentissimus? quàm in omnibus & subditus Deo, & in eius Prouidentiam securissimè proiectus? Quàm sæpè quamq; multorum, tu pœnitentium tuorum admiratus es virtutem, confususq; es de tanta animi puritate, innocentiâ, diligentiâ, placendi Deo curâ, inter licet negotia mundana, minimè tamen mundanas mentes? quoties ab eorum lumine ipse illuminatus? ab eorum

quæsitis ipse instructus? ab eorum feruore ipse inflammatus? ab eorum deniq; feruore ipse prætergressus & superatus es? Nonnè & hic magnũ chaos inter te & istos, inter horum & tuas virtutes? inter horum & tuam perfectionem? Et tamen tu per ætatem perq; opinionem, Magister in Israel videbaris, & videris esse? Qui tibi pudor erit, putas in Iudicij die, quando tuam ignauiam, tam multi multorum ferient oculi, dicentes. Ecce homo & opera eius? En quàm curauimus, quàmq; impositum est nobis, putantibus summam in isto fuisse perfectionem, summum perfectionis studium, summã cum Christi virtutibus similitudinem, summam cum DEO vnionem. Ecce autem ille, quàm in imis serpsit, quantâ pigritiâ tepuit? O medice, quare te non ipsum curasti? O magister, qui alios docuisti, cur te ipsum non docuisti? Dux aliorum, quare ipse non peruenisti? inflammator aliorum, cur ipse tepore ob torpuisti? Quis tibi pudor? quæ latebræ, quæ excusatioues tunc suffragabuntur?

Ergò inueterate dierum tepidorum & ignauiæ consecratorum, vel nunc in effluentibus istis vitæ annis te respice, & saltẽ fac, vt eos assequare, quos longissimè præire atq; post te relinquere & putabaris, & potuisti & debuistt, inter tanta, inter tot auxilia Diuina, Sanctorum exempla, status tui mediaannorumq; curricula. Quibus omnibus, si adusq; hactenus non ex æquo debitoq; respondisti, in hoc quidem vitæ residuo, non tantum respondere, uerùm etiam præteritas iacturas compensare, nec tantum compensare, sed etiam superare, toto animi conatu, elabora.

Prouisio VI.

Per Imitationem Pretiosissimæ DEI Matris quàm perfectissimam.

Considera

CONsidera vocationem quoq; tuam & fuisse & adhuc esse, vt Pretiosissimam DEI tuamque Parentem quantum mortali fas esset, id est, quàm maximè & quàm perfectissimè imitaretis. Sicut enim ad hoc DEus rerum conditor sapientissimus iuxta ac prouidentissimus, solem in alto loco posuit, quem luminosissimum & in omnia inferiora beneficentissimum esse voluit, vt omnium in eum oculi intenderent, ex eo virtutes omnes haurirent, ita idem Dominus Gratiæ dator profusissimus Pretiosissimam suam Matrem, sole hoc visibili longè illustriorem, quippè suæ perfectionis atq; dignitatis & Maiestatis sole vestitam, in altissimo præclarissimoq; Regni sui cœlestis loco & statu collocauit: vt ad eam omnium seruorum suorum oculi, mentes, corda conuerterentur subleuarenturq; & ab eius efficacissima beneficentia, omnes, omnem plenitudinem bonorum, hoc est, maximam cum ea similitudinem morum, veluti molles ceræ à sigilio, veluti nitida specula ab opposita specie exciperent, eâq; in suo beato Regno præfulgerent.

Et tuæ igitur partes fuerunt, operam omnem dare, vt totus fieres mulieri huic sole amictæ, soliq; iustitiæ amicissimæ, quàm similimus, quàm vicinissimus, quàm familiarissimus. Tuæ partes fuerunt, operam omnem dare, vt totus in Mariam transires, totus in affectum erga Mariam migrares, totus Mariæ laudes spirares, totus Mariæ honor esses, honoresq; vbiq; plantares, totus Mariæ peculium, patrimonium, possessio, hæreditas, hæreditatisq; prouentus fieres, perinde uti etiam hæc omnia, infinitiesq; plura & maiora tibi est Maria, tibi sunt in Maria, tibi sunt per Mariam, sunt tibi propter Mariam.

Considera enim Amorem Mariæ erga te. qui tantus est, vt & si tu vilissimus, peccaminosissimus ingratissimusq; sis, & causa autorq; passionis vnigeniti eius, ipsa nihilominus, & amauerit te, dede-

ritq; Filium suum in mortem crucis pro te. & amet te, vt etiam peccatis ipse tuis trahatur ad amandũ te miserendumq; tui. Memor & gnara vnigenitum quoq; suum miserabilitate peccatorum tuorum in visceribus misericordiæ suæ fuisse commotum ad amandum te vitamq; suam pretiosam ponendum

Ier: 31. 3. pro te, quod ipse fatetur Prophetæ dicenti. *Longe Dominus apparuit mihi.* Cui respondet. *Et in charitate perpetuâ dilexi te, & attraxi te miserans.* Quod ipsum fusius enarrat de seipso apud alium Prophe-

Ezech: 16. 6. tam, in cætera dicens Animæ cuilibet peccatrici. *Transiens per te, vidi te conculcari in sanguine tuo, & dixi tibi cum esses in sanguine tuo, viue. dixi inquam tibi, in sanguine tuo viue.* In hunc ergo modum Mater imitatur filij sui charitatem, & amauit & amare pergit te, quamuis reuera indignissimum elicientibus eius in te charitatem, tum Filij sui labore pro te, tum miseriâ peccatorum tuorum, quæ hæret in te. Est enim Maria æmulatrix Samaritani illius veri, & illius exemplo miseretur saucium, spoliatũ, semiuiuum, & ab omnibus derelictum te. Hic porrò amor Mariæ nequaquam sterilis fuit aut est in te, sed profusus est profunditurq; in omnia momẽta, per liberalissimam beneficentiam super te. Infinitum esset recensere omnia beneficia eius. Vnũ recole beneficium Vocationis Religiosæ, quo vtiq; illa te ornauit & ditauit, haustum de thesauris Diuinæ Prædestinationis & prouidentiæ circa te. Quanta sint in uocationis Religiosæ beneficio bona, nulli hoc tibi calami describere, nulli discursus explicare tam præclarè possunt, quàm tua ipsius tot annorum experientia. Vide & numera, quot malorum generibus, speciebus simulq; myriadibus expeditus es per vocationem Ruligiosam? vide item & numera, quot bonorum generibus, speciebus simulq; myriadibus per eandem ditatus, vallatus es iam nunc, & adhuc vallandus dum viues, maximè verò dum beatam æternitatem possi-

dere

dere incipies? Atqui omnes hæ myriades, Mariana imprimis post Deum beneficia sunt & erunt. Et quomodo respondisti, quomodo respondes, quomodo non minor, ac planè minimus minutulusq; es, in tua erga ipsam gratitudine?

Considera etiam (vt saltem obiter attingam, minimè licet obiter considerandas) Mariæ virtutes. Mariæ gratias. Mariæ dignitates. Mariæ officia. Mariæ honores. Mariæ potestates. Mariæ merita & apud Deum, & apud omnem creaturam, quibus solo tantum Deo Filio suo inferior est. omnē autem & inferiorem & superiorem mundum immensè excedit. Ad quæ condignè æstimanda, Dei Filij solius & sola mens quæ contulit capax est. cæteræ creaturæ omnes, & singulæ, tam ad æstimandum impares sunt, quàm ad exæquandum insufficientes. Atq; his tu omnibus, quantùm tibi fas consideratis æstimatisq;, intellige quænam fuerint tuæ partes ad Mariam diligendam, æstimandam, colendam, prædicandam, imitandam? Quàm parum ac planè nihil effecisses, etiamsi tota vita tua aliud omninò nihil egisses, nisi quod te officio tuo obligationiq; erga Mariam, omni possibili tibi conatu, studio, feruore incessabiliter impendisses! Cū verò conscius tibi sis, te planè hoc in officij erga illam genere negligentem atq; perfunctorium fuisse, iam cogita & conclude, quàm ingratus, quàm iniurius, quàm morosus erga tantæ Eminentiæ personam, quantæ Maria Dei Mater est, exstiteris? Accedit ad ista omnia, quòd hæc Dei Pretiosissima Dignissimaq; Parens, tua facta sit, ex tua quidem voluntate atq; electione (nam alios fontes nunc prætereo) facta sit inquam tua Domina & hera, tu verò eius mancipium: tua Mater, tu verò eius Filius, tua Hæres, tu uerò eius possessio & Hæreditas, tua vicissim possessio atque Hæreditas, tu verò eius hæres. tua Sponsa, tu verò eiusdem spōsus, charitate mutua illi desponsatus. Ex quibus omnibus

mnibus tuis cum DEI Matre connexionibus, maxima ac prope modum infinita tibi consurgit obligatio, immò obligationum seges, quibus omnibus ad amorem, exaltationem, appretiationem, venerationem, semper semperq; maiorem, atq; nulla efficacitate exhauribilem, huic tuæ Dominæ, tuæ Matri, tuæ Hæredi, tuæ Hæreditati, tuæ Sponsæ, obnoxius es & eris.

Jnunc & vide quomodo hactenus Mancipij Filij, Hæreditatis, Hæredis, Sponsi Mariani partes expleueris, & quia sine dubio multam sterilitatem, ignauiam tuam deprehendis. nunc ergo saltem hoc quodcunq; residuum est annorum & vitæ, hisce partibus quàm plenissimè explendis impende: sciens tantum te placiturum DEO, quantum placebis DEI Matri. sciens etiam tantum te accessurum ad DEUM, in gloria; quantum accedes ad Mariam in Amore & gratia; sciens contra, tantum defecturum apud Deum in meritò, quantum deficies erga Mariã in deuoto obsequio.

Prouisio VII.

Per Imitationem & fruitionem Domini Nostri JESV Christi Crucifixi.

COnsidera vocationem etiam tuam esse, fuisse semperq; fore, ut Christum JESUM Dominum tuum imiteris. Non enim ille de cælis ac sinu Æterni Patris in terras descendit carnemq; nostrã induit, ideò solùm; vt nos sanguine suo redimeret, aut vt nobis legem vitæ & disciplinæ præscriberet, aut vt Rex noster etiam secundum hominem fieret aut vt nobis Patrem reconciliaret, cælos aperiret, peccata condonaret; verùm etiam ideò; vt nobis seipsum, vitamq; suam & mores suos, actusq; omnes, in exemplum, in speculum, in regulam, in amussim exhiberet. Cui nos veluti regulæ exemplariq;

plariq; consummatissimo inhærentes, indubitatè sancti, recti, iusti, perfecti, vitæ æternæ idonei coram iudice DEO Patre inueniremur, inuentiq; vitæ æternæ hæreditate donaremur ex gratia quidem Dei Patris, ex meritis autem ipsius Christi, & ex bonis operibus nostris in Christo, & ad exemplar operum Christi factis. Hinc est illud toties repetitum à Christo Domino. *Sequere me. Discite à me. Exemplum dedi vobis. Venite ad me omnes. tollite iugum meum super vos. Non est seruus maior Domino suo. Ego sum via, veritas & vita. Ego sum pastor bonus: pastor ante oues vadit, & oues eum sequuntur: quia sciunt vocem eius. Qui non sequitur me, non potest meus esse discipulus. Non est me dignus.* Quibus omnibus suis dictis, Dominus, & necessitatem & obligationem declarat, quæ nobis incumbit, vt eū in moribus virtutibusq; eius imitemur. Cum verò hoc ad omnes homines, præsertim qui in Baptismo Christum induerunt pertineat. speciali tamē ratione, hoc opus eorum est, qui Christi Domini etiam consilia amplexi, simul etiam obligationem plenæ & perfectæ Christi imitationis in sese receperunt atq; induerunt. Tales autem Religiosi omnes sunt. De quorum numero cùm & tu miseratione Diuinâ existas, nihil tibi suffragatur, quo Christi imitationis obligationem recusare possis.

Ioan: 10. 11.
Ibid: 4.

Considera autem mores, opera & virtutes Christi Domini triplici modo, seu fine nobis proponi & à nobis cognosci posse (quod idem etiam de Sanctorum virtutibus dici potest.) Primus est idcirco cognoscere virtutes moresq; Christi, vt virtutum natura, species, partes, gradus, dignitas, perfectio agnoscatur. Secundus est, vt ob virtutes & earum opera, excellentiam, exemplaq; Christus laudetur. Tertius. Vt agnitæ in Christi operibus exemplisq; virtutes, à nobis imitatione sedulâ, suppariq; ex desiderio Christi similitudinis atq; perfectionis & gratiæ effingantur in nobis, & in vita, moribus, o-

peribusq; nostris. Primus modus & finis, non est ille quidem malus, magis tamen est Philosophicus, quàm Christianus, si vlterius non procedat, quin potest esse aliquando meræ curiositatis. Secundus finis atq; modus, est quidem ille bonus cum Christum, & eius virtutes laudare, bonum procul dubio sit, parum tamen vtilitatis ex eo percipit laudator, qui si non vltra se porrigat Politicum magis, quàm Christianum redolebit. Tertius deniq; Modus ac finis optimus, & ex mente Christi est, propriusq; Christianorum Religiosorum, perfectorum, & tum salutem, tum perfectionem completã continens atq; conferens suo exercitatori. *Sicut*
Matt: 10.24. *enim discipulus non est supra Magistrum: sic sufficit illi si sit sicut Magister eius.* Iste ergo tertius modus, circa Christi Domini virtutes, ab omnibus veris Christianis, Religiosis Perfectisq; curandus, exercendus, & toto mentis conatu laboreq; perficiendus est, ac in eius perfectionem consummatam, totius vitæ nostræ cursus indesinenter impendendus est. Alioqui quidquid agitur à nobis aliud, si non per viam vitæ virtutumq; Christi curritur, totum frustra est & ludificatio est: sicut frustra cucurrit, quisquis quanquam contentissimè, sed non ad metam cucurrit. Christus autem noster, est via in exemplo, sicuti veritas est in verbo, & est vita in præmio.

Considera insuper, quid in Christo imitandum sit, quænam scilicet opera & quæ virtutes. Neque enim omnia quæ in Christo Domino sunt ad imitationem nostram, hac præsertim in vita, assumenda sunt. Quædam enim sunt inimitabilia, vt sunt Diuinæ potestatis miraculosa opera, quæ imitari præsumere, & superbi, & insani sit. neq; hæc Dominus nobis proposuit in se imitanda. Et quanquã dedit seruis suis aliquando potestatem eijciẽdi dæmonia & super omnem virtutem inimici, infirmosq; curandi & similia patrandi; docuit tamen illos,

illos, quomodo se in talium patratione gererent, dicens. *Nolite gaudere in hoc, quòd dæmonia subijciantur vobis, sed in hoc gaudete, quia nomina vestra scripta sunt in cœlo.* Et cùm aliquando dixisses illis. *Discite à me:* non adiecit. *Mundum fabricare, morbidos curare, dæmonia eijcere, mirabilia facere* sed addidit: *quia mitis sum & humilis corde.* Atque hæc sunt alia opera Christi imitabilia & imitanda quā studiosissimè, opera nimirum humilitatis, modestiæ mansuetudinis, patientiæ, obedientiæ, castitatis, paupertatis, mundi & sui contemptûs atq; abnegationis, obseruationis mandatorum, condonationis iniuriarum, DEI & proximi dilectionis. Hæc sunt quæ in Christo securè imitamur, hæc sunt, per quæ, ad interiora IESV ingredimur, per quæ æmulamur charismata meliora, cùm scilicet pauperem, nudum, contemptum, stultificatum, patientem, laborantem, egentem, passum, crucifixum, Patri per omnia subditum, propter obedientiam & reuerentiam Patris eidem supplicem, atq; formam serui indutum insuperq; exinanitum, amore honoris Paterni & salutis nostræ mortuum. cùm inquam talem Christum amamus, ac in ipsis nobis effingimus, in eumq; talem propter nos factum, vicissim propter illum transformamur, tunc transcendimus forinseca IESU, & vt dixi interiorum eius participes reddimur, ipsumq; Christum proprijssimè induimus.

Luc: 10. 20.

Matt: 11. 29.

Hisce consideratis, tu te ipsum iam respice, & quantum sit chaos inter te & Christum, inter virtutes tuas & virtutes Christi, inter mores tuos & mores Christi, inter interiora tua & interiora Christi animaduerte, attende quod hæc de Imitatione Christi lingua, si apud te ignotum sonet ac si quodpiam de noui orbis idiomatibus audires. & tamen hæc sunt exordia atq; prima elementa sermonum doctrinarumq; Christi dicentis accedentibus ad se. *Sequere me &c.* Ergo tu per tot decedes annorum

Christi discipulus tantum in schola imitationis eius profecisti, quantum profecisse te vnius diei, aut horæ discipulum, erubescere quàm maximè opus esset. Nec dum triennio discipuli Christi apud ipsũ perdurarant, & tamen Dominus exprobrat illis. *Adhuc & vos sine intellectu estis?* & alibi etiam grauius. *O generatio incredula & peruersa, quousque ero vobiscum? vsquequo patiar vos?* tu tot annorum decadibus ad Christi latus hærens, cælestibus eius doctrinis exemplisq; operum saginatus, & nihilominus adeò morum Christi rudis, adeò ab eius imitatione nudus, quid quæso tu reprehensionis exprobrationisq; audies? quid castigationis supplicijq; referes? Arbor triẽnio in horto sine fructu tolerata, exscindi nec terrã occupare frustra iubetur; alia ficulnea fructibus cassa, licet non esset tempus ficorum, tamen maledicitur à Domino, & æterna sterilitate plectitur. Quid te putas manet non trium sed triginta trium & eo amplius annorum Religiosum, in fertilissimo, si quis alius, Ecclesiæ Christi agro, infructuosum?

Matt. 17. 16.

Mar. 11. 18

Age igitur, te, resq; tuas tandem circumspice, & seriam rationem ini atq; institue, quâ ad exactissimam Christi in moribus virtutibusq; similitudinem studiosissimâ & resolutissimâ imprecatione, pertingere elaboras. Et licet quantumcunq; te deieceris humilior Christo non eris: quantumq; te nudaueris, pauper maior Christo, non eris, quantumcunq; toleraueris, patientior Christo non eris, nihilominus quàm maximam similitudinem vicinitatemq; desidera, procura, elabora. Nulla sit dies, nulla hora, nullum quoad fas momentum, nulla actio tua, quâ non ducas lineam similitudinis ad Christum. Scito nullam esse Christo gratiorem & gloriosiorem tuam circa Christum occupationem, & cum Christo tractationem, & Christi laudationem; quàm eius abs te imitationem, quàm tuam cum ipso perpetuam assimilationem, quàm tuam

cum

cum ipso quàm maximè genuinam similitudinem. Hoc enim vnum & solum, iustar omnium est obsequiorum & encomiorum, quæ Christo impendi debent & possunt à te. Hoc est Christum amare, Christum induere, Christum efformare, Christo vti, Christo vniri, Christo configi, Christo consepeliri, Christum manducare, Christum bibere, deniq; cum Christo esse, cum Christo viuere, cum Christo regnare, Christum esse.

Prouisio VIII.

Per Imitationem & fruitionem Domini nostri quàm familiarissimam.

COnsidera incumbere etiam tibi imitationem Domini Dei tui, imitationem autem non qualem qualem, sed imitationem in perfectione, in sanctitate, in rectitudine, in iustitia, in veritate, in pietate, in misericordia, in charitate, in Dei glorificatione. Imitantur quidem omnes creaturæ Deum tanquam conditorem suum tanquam opera artificem à quo sunt, & habent, & possunt & operantur, quidquid sunt, & habent & possunt, & operantur ac ideò ad modum sui fontis, suiq; Idealis Esse, artisq; ipsas efficientis, & in esse operationeq; conseruantis, necessariò semper operantur: neq; vnquam ab hoc genere imitationis creaturæ possunt exerrare, cum natura & essentia earum sit, sic se habere. Sed est alia Deum imitandi ratio, per liberi arbitrij motum, scilicet iuxta Rationem, & legem, & voluntatem, & ideam, & exemplum Dei. Quæ omnia DEUS impressit nobis, primum quidē in creatione, condens nos creaturas Rationales, liberas, actionumq; nostrarum potentes & dominātes. Quod non minus expresse, quam copiosè affirmat Spiritus Sanctus per Sapientem dicens. *Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in ma-* Eccl: 15. 14.

nu con-

nu consilij sui: adiecit mandata & præcepta sua. Si volueris mandata seruare, conseruabunt te, & in perpetuum fidem placitam facere. Apposuit tibi aquam & ignem, ad quod volueris porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum, quod placuerit ei, dabitur illi. Deinde verò præter arbitrium liberum & legem, partim in naturali ratione impressam, partim etiam exteriore intimatione præceptam: adiecit lumen supernaturalis fidei per Christum reuelatæ, simulq; donum gratiæ ad obseruationem necessariæ, quâ de re o-

Ioan: 1. 17. annes Baptista testatus est dicẽs. *Quia lex per Moysen data est, Gratia & veritas per Iesum Christum facta est.* Ex his ergo liberæ rationis & reuelatæ veritatis, quarum priorem cum natura, posteriorem cum gratia, priorem nascendo, posteriorem renascendo sortimur. ex his inquam Rationis & veritatis fontibus; consurgit in nobis, & facultas & necessitas Deum imitandi. De quà re luculenter

Eph: 5. 1. Apostolus sic loquitur. *Estote ergo imitatores Dei, sicut Filij charissimi, & ambulate in dilectione, sicut & Christus dilexit nos, & tradidit semetipsum pro nobis, oblationem & hostiam Dei in odorem suauitatis.* Quod ipsum à Christo Domino non euulgatum solum, verùm & præceptũ habemus. Nam cùm inter alia præciperet nobis dilectionem inimicorum atq; calumniatorum, adiecit causam præcepti dicens. *Vt*

Matt: 5. 44. *sitis filij Patris vestri qui in cælis est, qui solem suum oriri facit super bonos & malos.* Neque hoc dixisse

Ibib. v. 48. contentus, iterum subdidit. *Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est.* Quæ Domini grauissima sententia atq; præceptio, non solum qualemcunq; imitationem, sed etiam perfectam, sed in ipsa perfectione Patris cælestis, à nobis exigit, eamq; in eo fundat: quia nos quidem filij, ille autem Pater est. Est autem sine dubio omni rationi consonum, vt filij Patrem moribus referant, eiusq; actiones & virtutes, suis actibus & virtuti-

virtutibus imitando repræſentent. Quod opus ſicut eſt ſuper omnia opera nobis incumbentia ad peragendum grauiſſimum, ſic eſt etiam ſuper omnia nobis, & fructuoſiſſimũ & ſimul honorificẽtiſſimum. Quid enim poteſt cogitari, tum grauiùs, tum fructuoſius, tum digniùs, quàm eſſe nos perfectos, ſicut & Pater noſter cæleſtis perfectus eſt? Certè ſicut nihil eſt perfectius Deo: ipſius enim perfectio, eſt menſura & fons omnium aliarum perfectionum; ita ille eſt in moribus & actionibus ſuis perfectior, & maior, & dignior, qui eſt Deo, in eius morum & perfectionum expreſſione vicinior. Quod ſi præclara res eſt, tam ad fructum quàm ad laudem Sanctorum Dei perfectiones expendere & æmulari: quanto erit fructuoſiùs & laudabiliùs Diuinas perfectiones ſic ſcrutari, vt etiam eas aſſequaris, etiam induas, etiam in eas imitatione transformeris. Vtile eſt, ex riuulis aquam petere, ſed longè præſtantiùs ex fonte aut mari ipſo haurire. His adde quod quantitati aſſimilationis noſtræ cum Dei perfectionibus moribusq́; in hac vita, reſponſura ſit aſſimilatio item noſtra cũ Diuinis beatitudinibus beatificisq́; perfectionibus in illa altera. Iuxta cuius aſſimilationis in cœlo gradum, erit etiam gradus noſtræ beatitudinis, noſtræ beatificæ in Deum transformationis, noſtræ in Diuinas beatificas laudes effuſionis, noſtræ deniq́; & totius vniuerſi per nos, ac propter nos perfectionis & exornationis atq́; exhilarationis. Vnde colligi poteſt, quàm inſatiabilem infatigabilemq́; curam noſtram eſſe oporteat in Deo, per hoc vitæ tẽpus, in ſuis moribus imitando, & quàm maximè per nos & in nobis aſſimilando.

Conſidera autem in quonam præcipuè ac vltimatè conſiſtat, quidq́; requirat hæc Diuinarum perfectionum & morum à nobis imitatio, vt congruè & cum profectu fieri poſſit. Primò igitur. Opus eſt habere notitiam morum & perfectionum Diuina-

rum:

Psal: 1. 18. Rom: 10. rũm, quas quidem nobis mãnifeſtat creatura: dicente Pſalmo. *Cæli enarrant gloriam Dei.* & Apoſtolo. *Inuiſibilia Dei à creatura mundi, per ea quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur:* ſempiterna quoq; eius virtus & Diuinitas. Manifeſtat deinde Sacra Scriptura & fidei reuelatæ doctrina. Vtriuſq; huius rei, ſcilicet creaturæ & Scripturæ conſideratio, ducit nos in cognitionem perfectionum & morum Dei, in ibiq; luculenter & luculentiſſimè in Chriſti Domini tum perſona, tum doctrina, tum operibus eluceſcentium. Secundo cognitioni & conſiderationi morum ac perfectionum Dei, addenda eſt reflexiua quædam ad noſtros mores & ad operationes noſtras applicatio. Quamuis etiam nuda conſideratio morum Dei, arcana quadam & ſibi propria virtute eoſdem mores effingit, in moribus ipſius conſiderantis, ſi hoc diligenter aſſiduéque faciat. Nihilominus hæc effor matio longè efficacior redditur, quando vt dixi reflexiuè & practicè moribus noſtris conſideratio ipſa applicatur. Sicut enim pictor ſolo intuitu Regiæ Perſonæ, non effingit imaginem eius in tabula, ſed manu coloribuſq; opus eſt. ſic mores Diuini, ſola conſideratione ſui in cordibus moribuſq; noſtris, non efformãtur, niſi accedat practica eorum in nobis delineatio.

Tertio. Hæc practica delineatio morum Dei in tabella cordium & morum noſtrorum, exigit conuerſationem cum Deo commorationemq; idq; ſiue ita, vt nos apud Deum, ſiue ita vt Deus apud nos (eſto hæc in idem recidant) commoretur: ad quod non eſt opus, neq; alta cælorum à nobis conſcendi, neq; Deum ad nos inde deſcendere, neque eundem apud alias aliaſq creaturas venari, ſed cũ immenſus ſit. & tum vbiq;, tum etiam in propriis intimiſq; noſtris cordibus, velut in cœlis ſibi gratiſſimis (anima enim iuſti, ſedes eſt ſapientiæ) conuerſetur, aſſueſcendum omninò eſt nobis, vt ibi,

Greg: Hom. 30 in Euuag. tribuit Salomoni Et Auguſt: in Pſal. 121. ſup 7.27 iuxta LXX. Aug: iterum

intra

intra nos & cum Deo conuersemur, & Deum nobiscum conuersantem agnoscamus habeamusque. Inde enim consurget. *Conc: 1. in Psal: 88.*

Quarto amicitia familiaritasq; & conuictus cũ Deo mutuus, quin & assuetudo quædam intima ad mores mutuos. Hoc autem negotium, optimè suauissimè efficacissimèq; perficitur charitate, præsentiæ Dei memoriâ, orationis vsu, quàm maximè fieri potest sine intermissione, quàm impinguet simplicissima fiducia & deuotissima reuerentia. Ab hisce manabit.

Quinto Fruitio Dei vtrinq; valde grata, familiaris, cordialis, sapida, confidentiæ plena, penè dixerim assidua, certè creberrima, satians, nec tamẽ famem adimens, sed explendo acuens, acuendo explens. Quod ne quis miretur, aut ne etiam suspectum habeat, obseruo, multorum iustorum errorem esse, quod semper Deum quærant & inuenire laborent, ad se inuitent, desiderent; neq; tamen votis suis potiantur: vt ipsis videtur etiam experimento constare. Quæ res multum iustos eiusmodi angit, & à profectu distrahit: Non aduertentes practicè, Deum frustra & erroneè à se quæri absẽtem, desiderariq; cum sit reuera intimè illis præsens per gratiam & charitatem, cuius est euidens signum, illa ipsa in desiderando, quærendo, inuitando anxietas: hæc enim non esset, si ille absens esset. Est ergo intimè & amicissimè præsens, sed esse, practicè vt dixi ignoratur, nec eum Anima vt sibi intimum agnoscit, neq; vt præsentem tractat, amat, amplectitur, gaudet, gratias agit, oblectat; verùm nihil, vt cum præsente agit, sed tanquam de absente semper cogitat, velut longè positum requirit. Qui error exuendus est iustis, & sæpè agnoscẽdus, habendus, tractandusq; Deus, vt quàm maximè, intimissime, familiarissimèq; præsens, nec tantum præsens, sed etiam præsentiæ fructus exhibens; quorum primus præcipuusq; est. Fruitio

ipſa, qua & Deus fruitur Animâ, & hæc viciſſim Deo. Quod fit contemplatione, hoc eſt de Deo, cum & coram Deo cogitatione, deq; eius perfectionibus & attributis, moribus, operibus, beneficentijs, Eſſentiâ Vnitrinâ. Defigendo obtutum deuotum in Dei eiusdem pulchritudinem, ſapientiam, admirabilitatem, maieſtatem, dignitatem, laudabilitatem, potentiam, iuſtitiam, miſericordiam, immenſitatem, ſimplicitatem, veritatem. Guſtando etiam eius dulcedinem, ſuauitatem, appetibilitatem, familiaritatem, communicabilitatem, prouidentiam, præſentiam. Exaltando, prædicando, laudando eius excellentiam in operibus, in beneficijs, in perfectionibus, in Eſſentia, in Perſonis. Inuitando omnium corda ad vacandum, ad guſtandum, ad videndum, ad fruendum, ad inhabitandum, ad viuendum Deo, de Deo, in Deo, propter Deum. &c. Deficiendo etiam & tabeſcendo atq; ſibi pereundo, in Deum autem tranſmigrando, & ſeſe (ſecundum voluntatem, voluntatiſq; cũ Diuina ſimilitudinem ac vnionem, non verò ſecundum ſubſtantiam & entitatem quæ nequit fieri) in eum transformando. Ab hac fruitione Dei exiſtet.

Sexto Imitatio & aſſimilatio & aſſumptio morũ perfectionumq; Dei in Anima iuſta & perfecta, exiſtet autem penè ſinè labore connaturaliter & quidem modo perfectiſſimo pro ſtatu iſtius vitæ. Si enim Anima Deo fruens modo prædicto in Deum transformatur, quomodo non etiam in moribus eidem aſſimilatur? Sicut lumini nihil ſimiliùs, quàm àër illuminatus, nihil igni ſimiliùs, quàm ferrum aut carbo igne candens, ita Deo nulla anima in proprietatibus moribuſq; ſimilior, quàm ea, quæ in Deum transformata fruitione voluntatumque vnione & confermentatione reperitur. Quapropter audeo dicere, ſeu quod dixi commutare, non tam à fruitione Diuina exiſtit perfecta morũ Dei imitatio in Anima, quàm potiùs ipſa Dei frui-

tio, eſt

tio, est ipsissima eaq; perfectissima & consummatissima eiusdem imitatio, & assimilatio, & assimilationis flos, est fructus, est medulla.

His consideratis, tu iam tandem te circumspice & aduerte, quantum sit chaos inter te, & Deum, quantum ad similitudinem & imitationẽ eius morum & perfectionum! Et quidem attentâ conuersionis tuæ ad Deum antiquitate, mediorumq; & auxiliorum Diuinorum abundantiâ, iam te omninò pridem, consummatum esse oportebat in Deĩ imitatione, possessoremq; domesticum, veteranũ in Diuina fruitione. At quia tepor, inscitia, incuria, inconstantiaq; tua, te ab hac felicitate deiecit, non absq; innumeris & tui profectûs, & Dei, totiusq; cæli & vniuersi huius gloriæ detrimentis. Ex nunc saltem, dum adhuc vita decurrit, antequam penitùs excurrat, totum te huic, imitandi Dei, fruendiq; *Deo* labori infatigabiliter ac incessabiliter impende, totum te Diuinâ, & imitatione, & fruitione imbue, occupa, fermenta, penetra, omnia vitæ tuæ (quoad fas) momenta, omnia, & singula opera tua, Diuinarum perfectionum & morum similitudine intinge, perfice, informa. Totus hoc age vnicum atq; præcipuum (tale enim reuera hoc est. & est illud Christi *vnum necessarium.* est illa *Optima pars, quam elegit Maria*) vt totâ mentis acie, toto voluntatis libertatisq; pondere, totâ cordis affectione, semper & vbiq;, totâ tui, totiusq; Vniuersi substantiâ, atq; Personâ, Deum & quæras & habeas & agnoscas & imiteris & fruaris. Hunc semper & vbiq; oculus purissimæ intentionis intueatur, hunc auris simplicissimæ obedientiæ audiat, hunc gustus deuotissimæ sapientiæ degustet, hunc odoratus profusissimæ charitatis inuestiget, hunc tactus viuidissimæ resignationis comprehendat, hunc totus tu, vicissim totum possideas, ab eoq; toto, totus possidearis & tu.

Luc; 10. 42.

Prouiſio IX.

Per debitorum, quibus plurimis obſtricti ſumus plenam exſolutionem.

COnſidera neceſſitati te quàm maximè ad obſequium Dei, non tantum feruens & perfectũ, verùm etiam liberaliter ſuperergatorièque perfectum & feruens, tum aliàs ſemper, tum præſertim ſub extremum vitæ, ex multitudine debitorum, quibus oneratus es, atq; adeò oneratiſſimus, ſuper capillos capitis tui, imò ſuper ſtellas cæli & arenam maris. Decurre indicem capitum debitorum iſtorum, & ex eo ſaltem aliquam notitiam ipſorum colligere numerumq; conijcere poteris, qui indiculus atq; numerus, etſi alijs quoq; hominibus tecum eſt communis, non ideò tamen te minus ſolùm, quàm omnes grauat, neq; minùs te ad exoluendum, quã omnes ſtimulare debet. Primò igitur quibuſdam rebus ſumus debitores, naturâ & neceſſitate innatâ. Ita debitores ſumus Deo creatori noſtro, & poſt Deum cauſis omnibus ſecundis, tam vniuerſalibus quàm particularibus, à quibus & ex quibus, noſtrum naturale Eſſe conflatum eſt. a quibus vitam & conſeruationem vitæ, totiusq; eſſe noſtri habemus, in operando iuuamur &c. Ex hoc ergo capite debemus cœlis omnibus, Soli, lunæ, ſtellis, elementis, & quæ in his, tum parentibus & parentum etiam maioribus. &c. numera homo ſi potes, tam creditores tuos iſtos, quàm debita tua reſpectu illorum.

Secundò ſumus debitores, ex morali quadam obligatione: quomodo debemus poſt parentes cæteris noſtris præſidibus atq; maioribus, magiſtratibus, præceptoribus, & quocunq; modo curam noſtri gerentibus, in noſtramq; eruditionem aliquatenus adlaborantibus. Hoc caput debitorum

afficit nos tam in ratione morali naturali, quàm in ratione morali ſupernaturali: in qua ratione, & Deus, & Chriſtus, & Mater eius, & Sancti Angeli, & omnes Beati & infiniti alij continentur.

Tertiò ſumus debitores, etiam inferioribus noſtris, quicunq; ad noſtram alicuius generis curam pertinuerunt & pertineant.

Quartò ſumus debitores, ob Naturæ communionem, eamq; maiorem aut minorem. omnibus autem rebus ob aliquam ſaltem: ideò, quia creatæ ſunt, vel quia ſunt aliquid & exiſtunt, immò & quia poſſibiles ſunt.

Quintò ſumus debitores ob gratiæ communionem, necnon ob omnis boni Spiritualis conſortium, adiunctâ etiam æternâ, quam ſperamus Beatitudine.

Sextò ſumus debitores, ratione beneficiorum, obſequiorum & commodorum, quæ ab alijs vel ex alijs percepimus, percipimusq; debemus namque his amorem congruum, beneficia & obſequia commodaq; ſuppария, & cuiusq; naturæ & gradui conſentanea.

Septimò ſumus debitores ratione malorum & moleſtiarum, quæ ab alijs perpeſſi ſumus, vel perpeti potuimus: iſtaq; occaſione nulla mala animi & corporis vitauimus, correximus, cognouimus. Hoc nomine etiam ipſi Inferno ſumus debitores: quem dum timemus, deuitamus, & vt deuitemus, à peccatis partim cauemus, partim ceſſamus: pœnitentiam agimus, & ad meliora proficimus, ſalutemq; lucramur. Quod ipſum de dæmonibus dici poteſt, quibus debitores vigilantiæ, pro ſalute noſtra, inuocationis Diuinæ & Sanctorum opis. Humilitatis, Prudentiæ, & multorum aliorum commodorum ſumus.

Octauò ſumus debitores, ratione omiſſionum, incuriarum, negligentiarum, quibus res tractando, nos priuamus, debito ijs commodo, profectu, per-

 fectione,

fectione, ornamento, vſu obſequio. Sic debitores ſunt Domini ſubditis, ſeruis, famulis. Parentes liberis. Magiſtratus ſubiectis, quin & proximi proximis, amici amicis, quos ad virtutem, ſanctitatē, prudentiam promouere potuerant, exemplo bono, monito ſalubri, oratione, ſolatio, auxilio, conſilio, ſupportatione. Hac etiam ratione ipſiſmet nobis ſumus debitores, ratione ſimilium bonorū, quibus nos noſtrâ incuriâ, inſcitiâ, malitiâ priuamus, tam quoad bona fortunæ, quàm quoad corporis. quàm quoad animi, & maximè in bonis ſalutis æternæ quibus eo ipſo, quòd ea non curauimus, ſpoliauimus nos, nec nos tantum, ſed etiam Deum, Chriſtum, Eccleſiam triumphantem, militantemq́; quibus ex noſtro profectu, labore, charitate, virtute, partim gloria, partim ædificatio prouenire potuit. Hinc etiam ſumus debitores, tot medijs, auxilijs, occaſionibus, circumſtantijs, horis, momentis, diebus, annis, locis, exemplis, monitis, inſpirationibus, cæteriſq́; incitamentis ad bonum aut profectum, quibus tamen obſequi negleximus, & fruſtra ffleuere permiſimus.

Nonò ſumus etiam debitores ratione non impēſæ exſolutionis debitorum. vt v. g. cùm non reſtituimus, quod inuito rationabiliter Domino iniuriosè retinebamus. ſiue illud fuit debita Deo gloria, ſubiectio, laus, honor, deuotio, gratitudo: ſiue fuit honor & bonū nomen alicuius proximi, quod iniquè læſimus detrahendo, quocunq́; detractionis modo, ſiue obſequium indebitè denegatum, ſiue gratitudo, ſiue res quæpiam alieni iuris.

Decimò ſumus debitores ratione dignitatis & poteſtatis eminentiæq́; aliquorum. quomodo poſt Deum noſtrum, ſumus debitores Angelis, & vniuerſis Sanctis in cœlo & in terra; item Principibus & Poteſtatibus. item Sapientibus & Doctis. item Sacerdotibus, Religioſis & Deo ſacris perſonis. quibus omnibus honorem & reputationem reuerentiamq́; debemus.

Vnde-

Vndecimò sumus debitores aliquibus, ratione eorum miseriæ, abiectionis, afflictionis, insufficiẽtiæ ad sese iuuandos, hoc modo debitores sumus, pauperibus, mendicis, infirmis. Ita etiam debem9 auxilium animabus purgatorij: Item vinctis in carcere, captiuis, peregrinis. Item ignorantibus errantibusq; Item etiam bestijs ac iumentis saucijs, sub onere vel in præceps prolapsis.

Duodecimò sumus debitores ratione compositionis & consociationis physicæ ac moralis. Ita quisq; sibi, personæ suæ, vitæ suæ, membris suis, sẽsibus, potentijs quibus constat, debitor est. Ita etiam sumus debitores Vniuerso Orbi, Humano generi, Christiano populo, Regno, Vrbi, Religioni, Domicilio, Familiæ. Congregationi, consanguinitati, Cætui deniq; cuius aliquo modo compartes sumus.

Decimo tertio sumus debitores ratione particularium & cuiq; propriarum siue obligationum, siue necessitatum, siue factorum. Sic debemus Deo ratione specialium & nobis solis propriorum beneficiorum. sic & Christo. Pretiosissimæ Parenti. Sanctis Custodibus Patronisuè, ob specialia beneficia debemus. Sic quibusdam Dei attributis, fidei Mysterijs, Scripturæ sententijs & exemplis, Sanctorũ item factis, quorum nos deuotione singulariùs afsici & perfici experimur, qui salutis nostræ media sunt. &c.

Decimo quarto sumus debitores quibusdam ratione eorum malitiæ. Ita Dæmonibus, damnatis, peccatoribus, peccatisq; debemus, odium, fugam, detestationem, impeditionem, pœnam, pœnæ desiderium, vt iustitia Dei fiat, vt læsus honos Diuinus sarciatur, vt scandala submoueantur, vt cesset iniuriæ Dei, conculcatioq; Sanguinis & Meritorum Christi &c.

Omitto alia debitorum capita: hæc quæ recensita sunt, satis ostendunt immensitatem infinitudinemq;

nemq; debitorum nostrorum: Ad satisfaciendum quibus per omnia, quantis opus sit viribus, dico, diuinis auxilijs, quanto animi conatu, diligentia, quantâ executionis assiduitate & incessabilitate, fateor id explicari à me non posse.

Dico tantùm, quoniam debita hæc omnia & singula persolui non possunt omnibus singulisq; creditoribus ad æqualitatem, soluantur saltem secundùm voluntatis (si eius effectus possibilis esset) promptitudinem, soluantur saltem in eo, qui est omnium Dominus, & in quem velut in centrum omnia debita confluunt, qui est DEUS. cui si soli satis fiat pro omnibus, satis factum erit omnibus, tam obligationibus quàm creditoribus. quod tamen dixerim, saluâ iustitiâ, si quæ cui debetur & præstari potest. Interim autem. Primo quidem Deus ametur, æstimetur, apprerietur, laudetur, exaltetur, gratiarum actione honoretur, oratione flectatur, super omnia. Amentur in Deo & propter Deum omnia, ametur Deus, pro omnibus & singulis creaturis, præcipuè ratione carentibus: quarum Deus hanc esse instituit conditionem, vt illæ quidem nobis hominibus seruiant per omnia ad vsum omnem, etiam cum sui dispendio & destructione: nos autem illis obligati simus ad laudandum, amandum, prædicandum, honore & gratijs & obsequijs æternis prosequendum Deum, pro omnibus illis. ita vt illæ quidem suo modo Deo seruiant, seruiendo nobis vsq; ad sui perditionem: nos verò rationalium modo, seruiamus ipsis, exhibendo seruitium & honorem & amorem laudemq; pro ipsis, nostro & illarum Deo.

Ex dictis tu iam disce, quantum debitum Dei laudis seruitutisq; tibi incumbat, ex tot capitibus debitorum, tum ex tot debitis, tum ex tanto numero eorum, quibus debitor es. Et quia iam præterita doleri tantum possunt, corrigi autem non possunt; saltem ergo in præsenti, quod tibi superest tem-

est temporis & vitæ, hoc age & satage, vt omnibus residuis vitæ momentis, totus in laudem & obsequium te effundas, adeò profusè liberaliterq; vt omnibus obligationibus, pro omnibus creaturis apud Deum te exsoluas ac eliberes. Toto mundo, & pro toto mundo, Deum laudando, amando, æstimando, honorando, & omnes eius voluntates faciendo. sicq; semper ad finem vitæ perseuerando.

Prouisio X.

Per adæquationem Bonorum, potissimum verò Gratiarum, quibus respondere adæquatè obligamur.

CONsidera Bonorum quæ à Deo accepisti copiâ, compelli te, & omninò necessitari ad insignem tum sanctitatem ac perfectionem, tum sanctitatis perfectionisq; zelum, studium, cupiditatem. quâ in re vt magnitudinem obligationis tuæ cognoscas, debes immensitatem bonorum cognoscere. quæ tanta est, vt abs te nullo modo naturali ingenio dinumerari possit. Neq; solum immensitatem quoad numerum & multitudinem, sed etiam quoad varietatem, excellentiam, efficacitatem, quantum ex illis est, eratq; intensionem atq; perfectionem cognoscere te oportet. quæ etiam sub naturalem tuam cognitionem non cadunt aut vix cadunt, neq; tamen ob hoc, tibi obligationem non augent, neq; non etiam tuam ignauiam ingratitudinemuè non accusant. neq; deniq; non te tuamq; industriam, ad insigniter in studio perfectionis coram Deo, & propter Deum, conandum & laborandũ excitant.

Considera classes Bonorum Diuinorum in te, & ijs inspectis, tum numerum tum magnitudinem, tum varietatem eorum, tum demum obligationẽ tuam aliquantisper dispice. Data sunt igitur tibi à DEO.

1. Bona Naturalia & Supernaturalia.
2. Bona Animæ, Animi, Corporis, Fortunæ.
3. Bona Honesta. Iucunda. Vtilia.
4. Bona Naturæ. Gratiæ Actualis, habitualisq; Gloriæ.
5. Bona communia cum omnibus, cum multis, cum paucis, propria tibi soli.
6. Bonæ Essentiæ seu Substantiæ, Potentiarum, Operationum.
7. Bona data tibi, sine te.
8. Bona data tibi tecũ, seu cooperante te.
9. Bona data tibi propter alios.
10. Bona data tibi per alios.
11. Bona data tibi supra alios.
12. Bona data alijs, propter te.
13. Bona data alijs, per te.
14. Bona præterita, præsentia, futura, æterna, temporalia.

Jneas bonorum istorum numerum, pretium, varietatem, efficaciam, si potes, & inde metire vim obligationis tuæ. Neq; enim dubitare potes his & pro his omnibus debitorem te constitutum esse Donatori eorum Deo, debitorem autem obsequij, laudis, honoris, Amoris, non qualiscunq; sed eximij, sed summi, sed simpliciter iuxta possibilitatem tuam omnis. Ad magis claram distinctamq; cognitionem & penetrationem huius tuæ obligationis ad perfectissimum Dei famulatum ex bonis eius in te collatis pullulantem.

Considera vnius tantum generis bona Diuina tibi data bona inquam mediorum atq; auxiliorũ, seu gratiarum tam habitualium, quàm (& potissimum) actualium in ordine ad salutem, perfectionemq; curandã, vitamq; æternam consequendam. In quo ipso bonorum Dei genere, nolo te omnia, quæ insunt considerare, sed solum considera hoc unum. Testatur Dominus noster IESUS Christus,

ſtus, quod ſi ille ſuæ prædicationis gratiam Iudæis tunc à ſe impenſam, impendiſſet Tirijs, Sydonijs, Sodomæ eiuſq; ſocijs ciuitatibus, illæ in cinere & cilicio pœnitentiam de peccatis egiſſent, Christumq; & Deum ac eius fidem & legem agnouiſſēt. Hoc poſito, ſequitur Iudæis tunc à Chriſto tantam gratiam, tantaq; media ad ſalutem fuiſſe collata, quanta non tantum ſufficientia, ſed etiam efficacia fuiſſent ad conuerſionem tot aliarum gentium. Sequitur ampliùs ex dictis, poſſe, quin & ſolere, Deum vni alicui perſonæ Sanctæ, non ſanctæ nihil refert, loquamur tamen nunc de ſancta & iuſta poſſe, & re ipſa illi Deum dare vni ſoli, tot ad ſalutem media, tot gratias, quæ ſi Deo placuiſſet, poterant plurimis perſonis dari, & datæ, in eis habuiſſent efficaciam tantam, quantam in vna illa perſona habere & potuerunt & debuerunt, & nihilominus, quod vt plurimum fit, non habuerunt. Vti videmꝰ in Mnis Euangelicis, quarum vna apud vnum ſeruum depoſita, acquiſiuit decem mnas, alia apud alium acquiſiuit ſolum quinq; mnas, tertia apud tertium nihil acquiſiuit: non vitio quidem ſuo, ſed eius qui acceperat ignauiâ. Iam nunc te ad teipſum ò homo conuerte. Es Religioſus, talis religionis, quod cum dico, dico te accepiſſe gratias & media ſalutis atq; perfectionis, tot, & tanta, quot & quanta in centum in mille & amplius etiam homines diuiſa ſi à Deo fuiſſent, multoq; magis ſi integra data eſſent; omnes illi centum & mille & plures homines ſeruiuiſſent & ſeruirēt hodie Deo, tam perfectè ſicut tu. immò longè & longè perfectiùs, exactiùs, ad ſuum ſtatum pleniùs, quam tu & ſeruiuiſti & ſeruis hactenus. Ex quo conuinco (vtinam me ipsū) te vnum ſolum Religiosum, attentis gratijs mediisq; tibi à Deo datis, factum eſſe per eas, & propter eas, Deo tuo debitorem tantæ ſanctitatis & perfectionis in Dei obſequio, quæ æquiualent centum & mille & pluribus perfectionibus ſanctitatibusque.

 Cùm

Cùm autem conſcientiâ teſte non adæquaueris vel vnicam ſanctitatem, non inquam efficaciam gratiarum mediorumq; tibi collatorum, effectu vnius condignæ ſanctitatis & perfectionis. inde cognoſce, quantus tu ſis debitor apud Deum, ob gratias tibi ad ſalutem perfectionemq; conceſſas conſtitutus? Inde etiam cognoſce, quantus debitor ſis coram eodem Domino ob alia & alia innumera beneficia tibi collata. Equidem ſi bonum ſanitatis oculorum quo tu polles, pluribus cæcis conſerretur à Deo, ji eſſent huius beneficij longè quàm tu gratiores. Tantæ ergo tu gratitudinis Deo debitor es ob ſanitatem viſus, quantæ plures, imò omnes cæci eſſent exhibitores, ſi viſum reciperent. Quod autem ſupra exemplificaui in Religiosæ vocationis gratijs & medijs: fateor me amplum nimis adduxiſſe gratiarum exemplum. Nam idemomninò aſſeri poteſt debetq; etiam, de vnica quapiam gratiâ Dei, de vnico inſtinctu ad bonum, de vnico lumine ac dictamine ſalutari, quo vnus aliquis iuſtus donatur (& donatur ſæpiſſimè alijs, alijsq; etiam in diem, etiam in horam) quod ſi datum eſſet alicui alteri, vel etiam pluribus, plurimisq; alijs; ij omnes vſi lumine fuiſſent meliùs, & in maiorem ſuum profectum, inq; maius Dei obſequium, quàm is, cui de facto tale quid eſt à Deo collatum. Vnde patet quantopere aggregetur debitum talis Hominis coram Deo? patet quantæ ſit reus ſanctitatis, quia illam non præſtitit, patet quantæ debitor fuerit vt præſtaret? patet inſuper quantæ debitor ſit, vt adhuc præſtet?

Ex his autem luculenter conſtat, quid hac in parte faciendum ſit illi, qui per tot annorum vitæ ſuæ decades, tantis gratijs Dei abundauit, & eis nō vtiq; ſatis reſpondit hactenus. Hoc vtiq; reſtat, vt inuocato Dei adiutorio, totum ſe ad hoc conuertat, ſimulq; aliquam rationem ineat, hoc eſt, talem ad acquiſitionem perfectionis in Dei obſequio cō-

natum

natum assumat & adhibeat, per hoc, quod adhuc residuum habet vitæ ac temporis, vt & præteritarum & præsentium gratiarum beneficentiarumq; Dei, vastitatem capacitatemq; exæquet. Quod quidem etsi forsitan re ipsa minus præstabit, non parum tamen coram bono Domino suo faciet, si totum, quod in se est, exclusâ omni negligentiâ & cessatione, adhibito omni quo præualet conatu & instantiâ faciet. Sed ad hoc ipsum præstandum, exuere omnem præteritum inconsideratiùs, & negligentiùs, inordinatiùsq; viuendi modum, induere autem & exerere ordinatum, accuratum, præmeditatum, sollicitum & fatigari cessareq; nescium oportet. Exstimulante ad id semper semperque, tum breuitate remanentis adhuc ad laborandum vitæ, tum obligationis & debitorũ iam explicatâ immani & immensâ mole atq; magnitudine.

Prouisio XI.

Per profusam Charitatem ac Miserationem super proximos, peccatores, iustos & in Purgatorio existentes.

CONsidera inter innumera charitatis Proximi bona atq; officia, hoc etiam esse, quòd sit compendiosissima, fructuosissima, facillima & inexcusabiliter irrefragabiliterq; & omninò necessaria ratio, nostrarum omnium siue cum Deo tranlactionum, siue in via virtutis perfectionisq; promotionum. Vsq; adeò, vt Deus videatur magis & appetere & exigere & æstimare & remunerari charitatem nostram erga proximos, quam erga ipsam se

Nihil

Rom. 13. 8. Nihil attinet iſtud hoc loco fuſiùs probare. Satis indicant hoc, illa Apoſtoli verba. *Qui diligit proximum, legem impleuit.* Et illa *Charitas operit multitudinem peccatorum.* Et illa *Nemini quidquam debeatis, niſi vt inuicem diligatis. Alter alterius onera portate, & ſic adimplebitis* (quaſi diceret ſuperimplebitis) *legem Chriſti.* Neq; aliud dixit Dominus ipſe noſter, quando proximi dilectionem vocauit *mandatum ſuum. Mandatum nouum.* vnicum diſcipulatus ſui ſignum. His ad acuendam famem deſideriumq; charitatis proximi adductis & conſideratis.

1. Petr. 4. 8.

Rom. 13. 8.

Gal. 6. 2.

Ioan. 15. 12.

Conſidera claſſes proximorum ad quos charitas Chriſtiana extendi debeat quàm maximè. Sunt autem tres. Vna peccatorum ſeu in ſtatu peccati degentium, ſiue fidelium ſiue etiam infidelium, quorumcunq; : Horum cùm ſit extremè deplorandus ſtatus, quippe qui quantum ex ipſis ſunt victimæ atq; holocauſta æternæ damnationis. in omni ſincerè Deum & proximum diligente homine, maximus debet eſſe Amor, & quoad fieri poteſt efficaciſſimus atq; laborioſiſſimus, vt ab infelici peccatorum ſuorum emancipentur Tyrannide. Ad quod præſtandum, cùm innumeræ poſſint, quin & ſæpè propter ſtatuum noſtrorum obligationem ſeu conditionem, debeant eſſe induſtriæ. quibus hic exponendis locus non eſt, & peti poſſunt ſatis ex cuiuſq; conditione viuendi : vniuerſalem hanc induſtriam afferre ſufficiat, conandum eſſe vnicuiq; in dilectione proximorum, ſtatui peccati implicitorum, excellere volenti, vt omnem vitam ſuam cum omnibus actionibus & paſſionibus ſuis, offerat Deo in auxilium ſpirituale & efficax huiuſmodi proximorum, ſecundùm Diuinum beneplacitum; ita vt omnis actio, omniſq; paſſio, ex intentione applicationeq; liberæ voluntatis noſtræ, fiat ante Deum (propter Deum, vnitim ad IESU CHRISTI merita), & oratio atq; poſtulatio, & ſacrificium & exſolu-

exſolutio & vadimonium pro peccatoribus, proq; ipſorum peccatis omnibus & ſingulis. Inuoluendo in hanc intentionem atq; applicationem, non ſuas tantum modo proprias perſonalesq; actiones & perpeſſiones, ſed etiam totius vniuerſi, creaturarumq; omnium & ſingularum, omnes pariter & ſingulas actiones atq; mutationes ſibi appropriatas modo inferiùs explicando. Quo fiet, quantum quidem ex charitate noſtra eiuſdemq; intenſione ac extenſione, vt tam nos, quàm omnes creaturæ reliquæ, exundent charitate ſupra peccatores, & faciant veluti vniuerſalem perpetuumq; planctum ſuper eos coram Deo, protegantq; illos ab ira Diuina ipſis debita & parata, & poſtulent eis à Bono Deo, gratias congruas, oportunas efficaces ac etiam finales ad pœnitentiam condignam requiſitas, iuxta Diuinum placitum. Quod Diuino cordi, impenſiſſimè ſalutem & conuerſionem fructusq; pœnitentiæ dignos ſemper deſideranti atq; expectanti, auxiliaq; ad id proniſſimo affectu offerenti, non poteſt non eſſe gratiſſimum: totiq; curiæ cæleſti, ac imprimis Domino noſtro Iesu Chriſto, peccatorum omnium ſumptuoſiſſimo Redemptori, eiuſdemq; Pretioſiſſimæ Parenti, peccatorum vnico refugio, iucundiſſimum & exoptatiſſimum acceptiſſimumq;: ac demum vnicuiq; taliter apud Deum pro peccatoribus peccatiſq; ſatagenti, corã Deo fructuoſiſſimum, & tam in hac, quàm in altera vita maximè meritorium: propriorumq; peccatorum omnium (quæ etiam iſtius modi pro alijs peccatoribus eorumq; peccatis charitatiuæ applicationi adiungere fas, imò opus erit) expurgationi efficaciſſimum. Quandoquidem charitas operit multitudinem peccatorum. *1. Petr. 4. 8.*

Altera proximorum claſſis in quos ſe noſtra charitas extendere debet. Eſt iuſtorum omnium viatorum, Incipientium, Proficientium, Perfectorũ; Quorum omnium cùm ſtatus ſit Deo gratiſſimus,

& in eorum vnoquoq; Sanguis Christi fructum suum desiderabilem habeat: quisquis pro suo posse adlaborauerit, vt hi omnes proximi in suo quisq; statu ad meliora & perfectiora proficiant, proficiendiq; studio & conatu, semper ampliùs & ampliùs vigeant, ad idq; auxilijs Diuinis quàm copiosissimis cumulentur, ijsdem illi promptissimè & efficacissimè obediendo, ad ampliora Dei & auxilia & dona, & præmia inualescant, inq; bono & optimo ac Deo gratissimo statu permaneant: quisquis inquam in hoc pro suæ charitatis posse adlaborauerit, is vtiq; pergratam Deo & Christo & vniuerso cælo rem præstabit. is de omnibus iustis, quàm optimè merebitur. is in suam propriam perfectionem (nempe charitatem) optimum se diligentissimumq; exhibebit. is deniq; innumeris semetipsũ tam Gratiæ, quàm Gloriæ meritis locupletabit: si-
Psal. 118. 63. quidem indubitatè, particeps *omnium timentium Deum, & custodientium mandata eius* erit. Ad hoc autem præstandum, illa eadem industria, quæ nuper est, cum de charitate super proximos peccatores ageretur, explicata, percommodè subseruiet, si nimirum quis charitatem suam ad omnes similiter iustos extenderit, eorumq; & iustitiæ seu gratiæ statum, & omnes singulasq; quibus Deo ipsi iusti placent actiones, passiones & virtutes, amauerit vt Dei dona, Deo placita, ex Christi meritis desumpta, ijsq; ornata & vegetata, eademq; durare, proficere, augeri, perseuerare, consummari coronariq; omni æterno præmio desiderauerit, petierit, gratulatus fuerit, & omni charitatis suæ industriâ, intensione, extensione, intentione seu applicatione iuxta Dei placitum, necnon vnitim ad Christi merita elaborauerit. impendendo in eum effectum atq; finem, omnes & singulas suas tam personales, quàm ex omnibus reliquis existentibus & possibilibus creaturis, in se deriuatas appropriatasq; sibi actiones & passiones.

Tertia

Tertia claſſis proximorum ſuper quos charitas noſtra ſeſe profundere atq; extendere debet. Eſt Animarum in Purgatorio degentium & inibi iuſtas Diuinæ Iuſtitiæ rigori pœnas dependentium. Imperfecta eſſet atq; plurimum manca charitas noſtra: ſi in hac ſolum vita perdurans, ad proximorum illorum in purgatorij pœnis habitantium auxilium ſolatiumq; ſeſe non deſponderet; neq; extenderet. Quomodo ſtaret illud charitati datum ab Apoſtolo elogium. *Charitas nunquam excidit?* 1. Cor: 13. 3.
Quomodo charitas vitæ continuato tractu in charitatem Patriæ tranſire ſoleret aut poſſet, ſi ſe vſq; ad indigentiam proximorum in altera vita, quaſi in intermedio ad Patriam curſu non porrigeret? Itane proximi illi, deſinerent eſſe proximi noſtri: extorres ab auxilio, cura, dilectione noſtra? Et quomodo charitas noſtra pertingeret ad Deum, quæ proximos illos noſtros in medio itineris curſûſq; noſtri poſitos, ad Deum, vel non poſſet, vel non vellet attingere, aut amplecti? quomodo charitas noſtra Deum diligeret, ſeu quod idem eſt, ac optimè Deo eiuſq; Gloriæ vellet, quæ creaturas illas in purgatorio detentas, & à Dei conſpectu fruitioneq;, hoc eſt à Supremo, vltimato, Deiq; gloriæ gratiſſimo, laudandi & exaltandi & diligendi genere ac modo impeditas, ab hoc ipſo impedimento expedire non poſſet, aut ſi poſſet, tamen pro poſſe non curaret? Abſit hoc à charitatis indole: nunquam illa excidere, nunquam ceſſare, nunquam interrumpi amat. Eius veſtis tanta eſt ſemper, vt omnem latitudinem, altitudinem, ſublimitatem, profunditatem, multitudinem, durationem comprehendat, quin & excedat, ſi quid eſſet, quo procedere fas illi eſſet; Extendat ergo ſeſe ad illos quoq; miſerrimos, inq; miſerijs deſolatiſſimos, ſoli rigoroſæ iuſtitiæ Diuinæ derelictos proximos noſtros. quibus ea ſola portio Diuinæ miſerationis eſt reſidua, quod noſtræ charitatis ſuffragijs

gijs adiuuari, calamitatibusq; purgantibus eripi, ac cælo inseri possint. Quod quantâ charitatis nostræ liberalitate præstari possit, subiectum paradigma docebit qnod tamen viribus voluntatis charitatisq; suæ accommodare & attemperare cuilibet licebit. Igitur anima quæpiam, poterit se tributariam facere animabus purgatorij propter Deum, & Deo vicissim propter animas, huiusce modi tributo.

Dignissima Trinitas vnus Deus meus: puro Tui Amore, vt Tu exalteris quantum per me potes, debes, scis, & vis & das, quantum etiam ex Te dignus es; vt Iesu Christo merita sua compensentur: vt Pretiosissima Parens Maria, & Tota quater sancta quaternitas exhilaretur: vt Animabus Tibi dilectis, sed nec dum purgatis Tuoq; Beato conspectu nec dum dignis, bene sit: vt earum Sancti Angeli Custodes, cæteriq; Patroni Sancti fructu curarum suarum, citò & finaliter gaudeant.

Ego N. totius residuæ mortalis vitæ meæ operationibus atq; passionibus quibuscunq; Animas illas iuuare cupiens & statuens; omnes & singulas actiones & passiones meas vsq; ad mortem, ipsumque etiam mortis opus Tuæ Diuinæ Maiestati offero, applico & dono, & voueo in omni earum applicabilitate, quâ pro illis applicari illisq; prodesse possunt. Exceptis solum ijs, quæ quia alijs ob alienam potestatem debeo, non est mei arbitrij Animabus illis donare: quam tamen ipsam exceptionem pro ijsdem in auxilium offero, secundùm gustum tuum Domine Deus meus. Nullum omninò fructum omnium operationum perpessionumq; mearum mihi reseruans, quicunq; aliquo modo Animabus prodesse possit coram Te.

2. Præter hoc Domine eodem affectu & voto, promitto ac permitto tibi, illa omnia quæcunq; post meam mortem pro me quomodocunq; futura sunt suffragia in subsidium animæ meæ [quantū

hoc à

hoc à me fieri, congruè tuæ voluntati poteſt] pro ijſdem Animabus Purgatorij, iuxta guſtum tuum.

3. Inſuper & hoc, quod ego ipſe poſt meam mortem, miſerante Te, iuſte paſſurus ſum in Purgatorio, totum propter Te, nunc acceptans, & quoad licet mihi meritorium ſatisfactoriumue faciens, quantum poſſum, & quatenus prodeſſe Animabus Purgatorij hoc etiam nunc poteſt, aut tunc forsan poterit, ijſdem Animabus, iam nunc dono atque applico.

4. Inſuper offero Tibi Deo meo, omnes totius Eccleſiæ tuæ Sanctæ, omniumq́ Tibi gratorum ſatisfactiones, quin etiam omnes omnium creaturarum actiones atq; paſſiones, mihi quoquo modo nunc iam appropriatas, & communicatas, & Animabus iuxta Sapientiam tuam prodeſſe idoneas, & nunc iam per me ad hoc applicatas. Meas item ſatisfactiones, nec non creatutarum omnium mutationes, toti Sanctæ Eccleſiæ ab eius origine, ad vſq; mundi finem duraturæ imperſonatas: vniendo omnes tam has quàm illas quaſcunq; Domini noſtri Ieſu Chriſti omniumq; Electorum meritis, iuxta guſtum Tuum, Animarumq; illarū indigentiam.

5. Inſuper Domine Tibi offero, promitto, permittoq; in ſubſidium Animarum Purgatorij, totum quodcunq; ſatisfactoriè offertur, & fit, & fiet vnquam à quocunq; & vbicunq; ſiue in vniuerſa Eccleſia, ſiue in tota noſtra Societate, ſiue à quacunque confraternitate, cui ego participo, ſiue à quacunq; particulari perſona, ſiue in quacunq; alia Tibi Domino Deo meo nota placitaq; circumſtantia pro me viuente vniendo totum hoc, quantum ex me Sanguini meritisq; IESV Chriſti omniumq; Electorum Tuorum, iuxta guſtum & ad guſtum placitumq; tuum, & Honorem omni Maximo Maiorem.

6. Inſuper Domine offero Tibi in Animarum Purgatorij ſubſidium, totum hoc, quod ego tam in

vita mea præſenti, quàm poſt mortem meam, ſiue in ipſo me, ſiue in quocunq; mei, ſciens, neſciens, volens, nolens; iam tamen ex nunc pro tunc totaliter volens ac libens, ſiue in anima & bonis eius, ſiue in corpore, ſiue in fama, commendatione, memoriauè mea, ſiue deniq; in quacunq; alia re, concernente & attingente me perpeſſurus ſum, vſq; ad extremi Iudicij diem. Vniendo iam nunc omnem illam perpeſſionem meritis & paſſionibus Domini noſtri IESU Chriſti, ad fructum animarum illarũ ampliorem, ad Tuam verò gloriam omni Maximâ Maiorem.

7, Jnſuper Domine, omnem ſi quem apud Te ex dono Tuo & ex Chriſti merito pauperculus ego habeo ſatisfactionum Theſaurum: Tibi totaliter offero, atq; permitto, vt eum diſpenſes in Animas Purgatorij, vſq; ad exinanitionem & denudationẽ mei, quoad omnes ſatisfactiones meas, meritis, ſatisfactionibuſq; Domini mei IESU CHRISTI vnitas; Solas mihi ſatisfactiones, ſolaq; Domini mei IESU Chriſti merita reſeruando, ſine quibus Tibi gratus eſſe ſalutemq; æternam conſequi, neq; valeo, neq; volo, quæque adeò infinitæ efficacitatis ſunt, vt earum virtus & valor, nullis ad alios applicationibus, ab ipſis applicantibus, (modo aliunde etiam capaces ſint] auocari poſſint. Reſeruans etiam mihi ſatisfactiones & interceſſiones, omnium Electorum Dei, tanquam fratrum meorum, ſpecialiſſimè autem Pretioſiſſimæ Parentis ac Virginis Mariæ, tanquam Hæreditatis meæ.

Hæc porrò omnia ſuperius inſinuata, & à me, Tuæ, Deus meus Maieſtati in ſuffragium Animarũ Purgatorij oblata: oblata eſſe volo, abſq; vllo meo (quatenus meo) præmio, mihi inde apud Te ſecuturo, ſed in Animas eaſdem ſatisfactoriè redundaturo. Præmij loco, illud ſolum cupiens à Te, vt Tu in Tuis, & à Tuis creaturis ampliùs & ampliùs glorificeris: vt quàm plurimis Eccleſiæ Tuæ filijs, gra-

tiam

tiam & spiritum, efficaciter tenerum, compassiuū, studiosum, liberalem, constātē, erga animas purgatorij iuuandas, vnà mecum largiaris: vtq; per meam hanc, quam ex dono tuo concepi voluntatē, & depauperationem, Tuæ quidem gloriæ, animarum Beatitudini, aliquid, siue plenitudinis, siue saltem accelerationis accrescat.

Id ita totum Tuæ Diuinæ voluntati, charitati, Maiestati ac Dignitati voueo, promitto, iuro, & dono, Sanguinisq; Iesu Christi Domini nostri, ōniumq; Electorum meritis, consigno. Nunquàm vt scienter prudenterque ac deliberatè, quantum ad me, sim retractaturus, neq; in toto, neq; in parte, vsq; ad Mortem. Ad quàm vsq; esse volo, & ero seruus, operarius, mancipium, Tuum propter Animas illas, Animarum verò propter Te.

Tibi Deo meo omnis & semper maior Gloria in sæcula sæculorum. Et Fidelium Animæ, per misericordiam Tuam, requiescant in pace. Amen. Am.

Et hæc de profusione charitatis & miserationis super proximos, deq; Prouisione per eam dixisse sufficiat. quod ad omnes quidem fideles spectat, præcipuè tamen incumbit ijs, quorum vita in proximo finem habet: his enim quàm maximè ipsa breuitas vitæ residua incumbere facit, illud monitum Apostoli. *Animas vestras castificantes in Obedientia charitatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde inuicem diligite attentiùs.* 1. Petr. 1. 22.

PRO-

PROVISIONVM SENECTVTIS

Pars Secunda.

ADductis aliquibus prouisionibus Senectutis speculatiuis, etsi nihilominus exhortatiuis ad feruens instansq; studium perfectionis in obsequio Diuino. in hac altera parte Prouisiones practicas tradere aggredimur. Praxes nempè, quibus præteritæ vitæ omnia delicta, quantum ad pœnas eorum omnes, præsertim verò spirituales expiari, errata corrigi, neglecta suppleri, copiosa lucra cumulari possint, adiuuante Diuinâ gratiâ, in cuius conspectu facilè est ditare pauperem, & dare virtutem, vt quis in breui, expleat tempora multa.

Prouisio I.

Ad omnium peccatorum pœnarumque expiationem.

QUoniam nemo mundus à sorde: ne quidem infans, cuius vita est vnius diei super terram: quoniam item *in multis offendimus omnes*: quoniam etiam *iustus septies in die cadit*: quoniam *delicta nemo intelligit, & ab occultis suis, nec non ab alienis sibi adhærentibus mundari petit Sanctus* nec non *ignorantias suas obliuioni tradi*: quoniam *de propitiatio pec-*

Iac. 3. 2. prou. 24. 16. Psal: 18. 13. Psal: 24. 7.

atio peccato, prohibet nos Sapiens *sine metu esse*:
quoniam *nemo scit, vtrum odio an amore dignus sit*: Eccli: 5. 5.
imò quoniam nemo non scit, quòd non amore sed Eccli. 9. 1.
odio dignus sit: quoniam mensuram suppliciorum peccato cuiq; debitorum assignare solus Deus, & alius nemo potest, constat verò, tum Sacræ Scripturæ, tum probatæ fidei exemplis, longè aliter, id est, longè magis peccata nostra in Diuino iudicio examinari & grauiora censeri, quàm à nobis. quoniam de cursu ordinario scire nemo nostrum potest, an condignam & plenam satisfactionem pro aliquibus saltem (quid dicam de omnibus) peccatis suis Deo fecerit. indeq; rationabiliter præsumere quisq; potest, attento rigore diuini Examinis, mollitie nostra in pœnitendo, viuacitate affectionis in peccando, crebritate relabendi in eadem & habituatione, scandalis præbitis etiam ignoranter alijs mala nostra imitantibus, alijsq; similibus nobis occultis, sed nos grauantibus circumstantijs, apud Deum autem ponderari solitis. potest dico quisq; præsumere ingentem sibi adhuc coram Deo iudice superesse pœnarum exsoluendarum congeriem, quàm necesse sit, vel in hac vita voluntarijs, vel in altera Purgatorijs pœnis aboleri: sit verò rationabiliùs hic potiùs satisfacere, quàm sese in purgatorio Diuinæ Iustitiæ manibus, in quas *incidere horrendum est*, expiandum reseruare. Hebr.

Planè sequitur, vt quisquis sapit, quod fidelem sapere decet, decet autem ita sapere maximè veteranum in scientia Spiritus obsequioq; Dei, eundēque simul iam vitæ modicum tempus habentem, sequitur inquam, vt quisquis talis est, dum tempus habet consulat sibi, rationes expungendorum debitorum secum ineat, easq; seruet exactè, & assiduè exerceat, donec cum Diuina gratia & omnes præteritas planè expungat, & nouas in præsenti, quàm minimas paucissimasq; contrahat, contractas quotidianis pœnitendi & expiandi praxibus aboleat,

detq; operam vt quoad poteſt fieri cum Deo ſine omni tam culpæ, quàm pœnæ obligatione vt plurimum viuat. Cuius rei hæ praxes ſint.

Prima aſſueſcere vitæ Ordinatæ per omnia quoad fieri fas erit, vt nullus fiat à me actus elicitus, imperatus, internus, externus ſenſus rationis, humanus, & ſi fieri poteſt etiam hominis, qui non ſit ex ordine & præuiſione, ex fide & ratione, ex intentione pura & ſublimi, intensè, attentè, deuotè, applicatè, iuxta ſuas regulas & circumſtantias perfectus. Sic fiet, vt raro, rariſſimèq; peccetur, leuiter, cum celeri aduertentia & retractatione atq; expiatione & emendatione facili expeditaq;.

Secunda. Examinum frequentia, ſuper omnia, quotidiana & non quotidiana opera facta aut facienda: Notus eſt Sancti Patris noſtri mos, in horas ſingulas ſeſe recolligendi actioneſq; inſpiciendi. Eſtq; hæc cura commodiſſima ad euitanda expiandaq; ſimul delicta.

Tertia. Habere & ſeruare præſcriptas praxes conſuetudinesq;, quibus quotidie, quauis hebdomada, quouis menſe, quouis anno, omnia & ſingula totius vitæ peccata ex intentione propoſitoque expientur.

Quarta. Omnibus & ſingulis operibus quæ quãdocunq; aguntur, itemq; paſſionibus quæ incidunt: incidunt autem, cùm omnis actio habeat reſpondentem paſſionem, adiungere intentionem ſatisfactionis. ſeu applicationem ad ſatisfaciendum, quoniam hominis in gratia poſiti omne opus ſatisfactorium eſt, ſi præſertim applicetur, & maximè in perſonis religioſis, quarum ſtatus pœnitentiæ cũ ſit, omnis earum actio & paſſio, erit ex vi ſtatus ſatisfactoria.

Quinta. Actus charitatis Diuinæ, contritionis item. Condonationis iniuriarum ſinceræ, orandi etiam pro inimicis eiſq; benefaciendi. Miſericordiæ in pauperes corporales vel ſpirituales. Reſignationis

tionis in omnem Dei voluntatem. Abstinendi ab aliorum censuris, iudicijs, damnationibus. item Abstinendi à vindicatione sui, eam etiam apud Deum deprecando. Hi inquam actus tales, testimonio Scripturæ expiant pænas peccatorum: si ergo crebrò accuratè, feruenterq; fiant, inducent immunitatem à multis, aut etiam ab omnibus pœnis.

Sexta. Zelus Animarum tam in hac vita existẽtium, quàm in purgatorio patientium. qui quanto est insatiabilior, quantoq; liberalior, tanto ad hominem à pœnis propriorum peccatorum eximendum efficacior. *Si eduxeris pretiosum è vili, quasi os meum eris* ait Dominus. Et iterum. *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem: in die mala liberabit eum Dominus.* Ierem. Psal.

Septima. Vita religiosa, quæ religiosè ducitur, cum obseruatione omnium exacta, iuxta vitam cõmunem debitam spiritu & deuotione religiosa, nec relinquit spatium peccandi, & ex substantia naturaq; sua abolet peccata per modum pœnitentiæ & quidem grauis atq; diuturnæ. Quod si ingressus Religionis primus aut votorum nuncupatio, sunt homini vice Baptismi, cur non etiam, imò & magis, eiusdem vitæ executio quotidiana, diuturna, assidua, pari primæ deuotione & liberalitate animi in Deum facta!

Octaua. creber vsus idemq; deuotus & diligens, Sacrificiorum Sacramentorumque Eucharistiæ & Pœnitentiæ idq; saltem spiritualiter (qui creberrimè exerceri potest) per actus.

Nona. Vsus Indulgentiarum familiaris, deuotus, diligens: quarum indiculum & praxim, seu applicationem ad operationes nostras faciendam expedit habere.

Decima. Feruens, deuota, crebra recogitatio Passionis Domini nostri, itemq; Dolorum Matris eius compassæ ipsi, cum studio experiendi dolores amborum in ipsis nobis. tam in animo & corde,

quàm etiam in corpore, iungendo etiam opera nostra, sanguini, dolori, meritisq; Christi. Itemq; in balneo sanguinis & meritorum eiusdem, nostram præteritam vitam & opera vitæ, balneando, lauando, expurgando: nec præteritam solùm, sed & præsentem, omnemq; absolutè vitam nostram & opera eiusdem, quæ fuit praxis Sancti Francisci Minorum Patriarchæ.

Vndecima. Vsus mortificationum tam cordis quàm corporis, adiunctarũ meritis & passioni Christi & Matris eius & Sanctorum, præsertim cùm præuio examine instar Iudicij Diuini. & censoriæ seueritatis. Mortificationis item instar Extremæ vnctionis, qua omnes potentiæ sensusq; in specie affligantur & expientur peccata ijs commissa.

Duodecima. Conferet plurimum ad propositum effectum expiandi omnia & singula peccata à pœnis debitis, singulis diebus, vel aliàs statis temporibus, indicere vniuersalem planctum pœnitentiæ toti tibi. Personæ scilicet & substantiæ tuæ. Corpori & Animæ. potentijs & viribus, membris & partibus, particulis atq; atomis, functionibus & capacitatibus, circumstantijs & deniq; possibilitatibus tuis, vt omnibus his singulisq; elicias exerasq; intentione tuâ, planctum vt dixi & luctum vniuersalem, contritionem, confusionem, confessionem, detestationem, odium, execrationem, retractationem, erubescentiam, tædium, propositum, emendationem. Ita vt nulla particula tua non laboret conferatq; de suo totum in expiationem abolitionemq; peccatorum, in postulationem & emendicationem veniæ totalis, in voluntatem, propositum desideriumq; emendationis, emundationisq; quàm plenissimæ coram Deo. Totus peccasti, dignum est vt totus de peccatis doleas & lugeas. Dole ergò ex intima apprehensione, simulq; nunc pro semper appretiatione & æstimatione ac dilectione actuali, læsæ à te Dignitatis, Maiestatis, Bonitatis,

Benignitatis. Charitatis Diuinæ. Etiam dole ex profundâ penetratione abiectionis, indignitatis, malitiositatis ingratitudinis tuæ, qui læsisti & contempsisti & odio habuisti tantum Deum & tam in te, inq; omnia, & in se bonum. Dole autem eâ serietate ac plenitudine, deuotæ & amantis amaritudinis, qua dolores, si intuitiuè (seclusa beatitudine) intuereris Deum in omni Maiestate Amabilitate, Bonitate, Charitate suâ quâ doluit Christus, tum aliàs, tum in horto sanguinem sudans, tum in cruce agonizans, quâ doleres in articulo mortis iudicijq; extremi, particularis ac vniuersalis Dole digne Deo, adæquatè tuis peccatis tuæq; vilitati, dole tota omni possibili proportione feruoris dolendi & amandi, dole toto Te.

Decima-tertia. Ad hoc etiam propositum conferet, quoties Sacramentaliter confiteris, ita confiteri, vt in animo intentoq; habeas omnium totius vitæ peccatorum odium & dolorem, item retractationem, & emendationis propositum desideriumq; saltem conditionatum. si possunt scilicet præterita, & in quantum possunt retractari. item confiteri quantum sat videbitur omnia quoq; totius prægressæ vitæ peccata, per quæ quomodocunq; Sanctissimæ Trinitati displicuisti: tum etiam peracta confessione satisfactionem facere, intuitu omnium totius vitæ peccatorum expiandorum. vt hac ratione omnis particularis Confessio, fiat quasi Generalis.

Decima-quarta. Habere institutum quoddam Purgatorium Spirituale, ex varijs classibus Exercitiorum compositum, in quo statis temporibus expurgatio fiat peccatorum & pœnarum ijs debitarum. Qua de re alibi.

Decima-quinta. Semper habere aliquam molestiam seu cordis seu corporis: sponte vel aliunde oblatam, acceptatam tamen in eum finem, vt eius libenti toleratione cum vnione Sanguinis Christi merito-

meritorumq; Pretiosissimæ Parentis & omnium Electorum, satis fiat Diuinæ Maiestati Iustitiæq; pro tuis omnibus peccatis.

Decimasexta. Habere in more vt quoties aliquem cognoscis defectum tuum, eum pluribus actibus oppositis aut alijs virtuosis compenses, nec non (si licet) pœnalibus: adiuncta vel præuia retractatione & emendationis proposito.

Prouisio II.

Ad Iustitiarum imperfectarum perfectionem.

COnsidera hanc esse miseriam nostram, quamdiu in hoc puluere gradimur vitæ fragilis & mortalis, quòd non tantum multa passim peccemus, sed etiam ipsas nostras perfectiones imperfectè, diligentias negligenter, feruores tepidè, bonitates minus benè, Diuino oculo iudice operemur, fallentes non raro, neq; parum nosmetipsos. Hoc nisi ita esset, vt quid Dominus minaretur, se accepto tempore Iustitias iudicaturum? vt quid Apostolus diceret: *nihil mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum: etenim qui iudicat me, Dominus est?* ut quid diceret alius Apostolus, in Iudicio Dei, iustum vix esse saluandum? vt quid diceret deprecans Deum Dauid. *Non intres in Iudicium cum seruo tuo Domine, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis viuens*, etiam scilicet

Iob: 10. 15. Iustus? vt quid Sanctus Iob & dicit. *Si iustus fuero non eleuabo caput.* & petit, *in inferno potius abscondi, quàm in Iudicium eiusdem adduci?* Vt quid denique

Isa. 64. 6. niq; Isaias affirmaret: *Facti sumus vt immundus omnes nos: & quasi pannus menstruatæ omnes iustitiæ nostræ.* Quocirca Iob iustissime simulq; humillimè confitetur

confitetur de se. *Quantus sum ego, vt respondeam Deo, & loquar verbis meis cum eo? Qui etiamsi habuero quidpiam iustum, non respondebo, sed iudicem meum deprecabor.* E. dat rationem subdens. *Si fortitudo quæritur, robustissimus est: si æquitas Iudicij, nemo audet pro me testimonium dicere. Si iustificare me voluero, os meum condemnabit me. Si innocentem ostendero, prauum me comprobabit.* Ergo ex mente tantorum Sanctorum, si ad rigorem Examinis districti Iudicis veniant iustitiæ nostræ, nec fidere ijs possumus, & timere ijs debemus. Si eas vel à Christi meritis atq; gratia, vel à miseratione Diuina separauerimus. Iob: 9. 14. Ibid: v. 19.

Quo posito benè prudentis consilij est, iustitias suas benè suspectas habere, & timere, ne ijs dicat Christus Dominus illud. *Non inuenio opera tua plena coram Deo meo.* semper autem & inquirere & habere adhibereq; rationes, quibus suæ plenitudini reddantur, seu quibus ad perfectionem iustitiæ perducantur. Tales enim Dominus & desiderat & commendat seruos cùm ait. *Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam:* nempè completam & perfectam: quoniam ipsi saturabuntur eius plenitudine, quando dabit eis Dominus, *vt dies pleni inueniãtur in eis.* Apoc: 3. 2. Matt: 5. 6. Psal: 72. 10.

Hoc verò omnibus quidem Dei seruis curare consultum est: at consultissimum ijs, qui iam vident propter ætatem & elapsam & deuexam, non posse non esse sibi Tempus breue & reliquum, non posse Dominum longè abesse, sed potiùs prope esse. talibus enim, nisi de numero fatuarum Virginum sint, incumbit promptè, & vel de nocte media consurgere, lampadesq; non solum ornare, nec solùm accendere, verùm etiam & inprimis quidem oleo implere. Cuius rei præstandæ antequam aliquas ponam praxes, præmittam aliquas vtiles necessariasq; obseruationes.

Prima eaq; fundamentalis obseruatio sit desumpta ex D. Thoma. *perfectionis & perfectorum proprium* 1. 2. quæst: 68.

prium esse, omnia perfectè elaborare, quod nisi fiat à perfectionis sectatoribus professoribusq; eorum opera quantumlibet ex substantia sua sint, videanturuè perfecta, non erunt reuera perfecta. Ex hoc proindè surgit.

Secunda Obseruatio. Vulgatissimum esse eorũ qui perfectionem quærunt & amant, errorem in eo: quòd ambitiosissimè, magna, grandia, atq; vt illi vocant Heroica & perfecta, mirabilia, & oculos mentesq; omniũ rapientia, operari queant & gaudeant, in eoq; & summam, & praxim perfectionis ponant, nihil de eo, parumuè aliquid soliciti, vt quidquid laborant, perfectè elaborent. Cùm tamen iuxta sapientes, & iuxta ipsissimam veritatem, proprium sit perfectorum & perfectionis, perfectè operari. Alibi hoc argumentum fusiùs tractatum est, hic eius locus non est. Sit interim.

Tertia obseruatio. alterius erroris, quem etiam perfectionis cupidi sæpè errant: nimirum quia magis volunt multa operari, quàm benè: malunt numerum, quàm valorem operum· quod perinde est, acsi quis mallet multos obolos, quàm vnum aureum, multa vasa testea, quàm solido ex auro vnum factum habere. Atqui certò certiùs est, apud omnes rectè æstimantes, maximèq; apud ipsum Deum: Minimum, & Naturâ speciequе suâ licet vile opus, perfectè elaboratum, esse præstantiùs atque pretiosiùs, pluribus operibus bonis, at non benè, non inquam perfectè elaboratis. Hic perfectorum error, à spirituali quadam auaritia profluit, quâ volunt citò & multùm coram Deo ditari, sed in modo ditescendi errant, nam vti dixi, coaceruare multa testea vasa seu opera meritaq; volunt potiùs, quàm vnum auro solido gemmisq; factum.

Prou. 13. 11. obliti illius prouerbij. *Substantia festinata minuetur: quæ autem paulatim colligitur manu, multiplicabitur.* Quocirca, qui hoc inter detrimenta vitæ suæ ponunt, si pauca & lentè, sed perfectè elaborant, hi

rant, hi hunc errorem deponant opus est. magisq́; credant Diuino, quàm suo sensui. Deo enim non placet multitudo filiorum (operum) inutilium. plusq́; ipsa Sapientia æstimauit ac probauit duo minuta à paupere vidua missa in gazophylacium, quã multorum profusam pecuniam, affirmans eam plùs omnibus dedisse, non plus numero, sed plus animi dantis pretio. quoniam Deus deuotione pascitur & delectatur, non numero. & non attendit ad quãtum, sed ex quanto, neq́; acceptat verba, sed aduerbia.

Quarta obseruatio. Opera nostra aliàs bona & præclara de se, infici tamen solere potissimũ. 1. Vel quia ipse operans, non satis est gratus Deo, eo quòd non satis etiam sit purgatus coram ipso. 2. Vel quia intentione non satis purâ defecatâq; operatur. 3. Vel quia angusto, ignauo, illiberali animo affectuq́; (quòd sine deuotione dicimus) operatur. Vel quia. 4. non secundum debitas operi circumstantias operatur. Vel deniq́; quia 5. non vsq́; ad consummationem operatur. quamobrem qui vult perfectionem in suis moribus operibusq́;, & consequenter in se, vitaq́; sua obtinere, opposita quinque adhibeat in operando media. 1. Nitorem & munditiem cordis. 2. Puram & ab omni creatæ portionis intuitu liberam, in solumque Deum propter Deum directam Intentionem. 3. Diligentissimum, feruentissimum, liberalissimum animi in agendo conatum & affectum. 4. Debitarum circumstantiarum omnium nexum. 5. Et deniq́; vltimam finalemq́; operationi & operi manum. quandoquidem in suo sacrificio quod Holocaustũ vocant, neq́; vngulam, neq́; caudam, neq́; pilos deesse vult Deus noster.

Quinta obseruatio est, vnicam tantum rem agere, non autem plures simul. Nam pluribus intentus, minor est, neq́; sufficit ad singula sensus. Et experientia nouimus, quòd dum aliquid primarium agi-

um agimus, & interim etiam aliquid aliud esto leue expedire veluti obiter volumus, ab illo primario opere nostram attentionem abduci, in hac autem leuicula actione defigi: estq; hæc illusio non infrequens, insipiens, & perfectioni operum nociua, proinde vitanda.

Sexta obseruatio. Etsi vnica solùm agenda res & actio sit, agat tamen eam totus homo, & non vnicâ uel alterâ parte potentiâq; sui. Sic enim vnum opus bonum poterit simul & semel pluries agere, quod alioqui semel tantum egisset. Exempli gratiâ. Orat quis horas canonicas flectendo, aut stando, aut sedendo, aut ambulando, si ad orandum tantum applicat mentem seu rationem & voluntatem, & linguam, sola mente & linguâ orabit, at si etiam ad orandum sua intentione, applicabit oculos quibus legit, aures quibus audit, manus quibus tenet aut voluit librum, pedes quibus vel stat, uel flectit, vel ambulat, os & pectus quibus respirat, reliquasq; sui partes, quibus inter actionē orationis illius vtitur, toties iste horas suas orabit, quot erunt variorum membrorum ab eo simul exercitæ actiones inter orandum mente vel linguâ. Hæc enim ab intentione & applicatione dependent volentis, & vim habent. Quòd meliùs patebit ex obseruationibus sequentibus. Ad hanc autem adhuc addo alium sensum, vsumq; huius obseruationis præsentis. etenim hac obseruatione, quâ totus homo agat quando agit, non tantum possumus vnum opus pluries simul agere, modo explicato: sed etiam possumus plura simul opera disparata & distincta agere, absq; detrimento actionis principalis & per se ad agendum assumptæ. exempli gratiâ. Orat quis canonicas horas modo dicto. ad hanc actionem expediendam, sufficit mentem & linguam cum cæteris suis modis adhibere. ambulatio, flexio, libri tentio aut volutatio, respiratio, aliarumq; partium & potentiarum exercitatio,

ad hoc

ad horarum recitationem eſt de ſe impertinens: ergo iſta omnis concomitantium actionum varietas, poteſt ad alios alioſq; fines iuxta arbitrium voluntatis humanæ applicari, atq; ad eos exerceri: ſicut potuit ad horarum canonicarum recitationem intentione ſimili dirigi. Quare ore & mente horas dicet, vt ſatisfaciat obligationi, ſtandi vel flectendi laborem dabit animæ purgatorij. reſpiratione aſpirabit ad Deum ut dilectum. & ſic de alijs. Neq; opus eſt, inter recitationem horarum, has omnes applicationes in memoria actualiter voluere, id enim eſſet contra quintam obſeruationē, ſed eas ſufficit ſemel initio feciſſe, neq; mutatione interrupiſſe. cenſebuntur enim virtualiter durare, dum durabunt actiones ipſæ applicatæ.

Septima obſeruatio eſt Auguſtini de operibus noſtris, quòd & illa loqui poſſint, noſq; per illa loqui poſſimus. Habent enim & illa linguam ſuam, & poſſunt à nobis adhiberi, pro lingua aut cordis animiq; motu. Sic quærenti ex nobis alicui homini, vbi ſit venale vinum poſſumus hoc narrare voce, poſſumus intenta in locum manu, poſſumus oſtenſa hedera, poteſt hoc ipſamet expoſita præſtare hedera. Sic iram internam, non ſola voce, ſed etiam contracta fronte, aſpectu toruo, minitante manu, poſſumus eloqui, ſeu manifeſtare. Sic ipſi, imò verò maximè Deo ipſi, non ſola lingua, nec ſola mens, nec ſolum cor loquitur, loquuntur etiam genua flexa, oculi eleuati, tenſa brachia, ſublatæ iunctæq; palmæ. Quemadmodum etiam Deus ad nos non tantum voce loquitur, loquitur etiam rebus & operibus, adeoq; omnis res, omne opus Dei, lingua eſt Dei. Mugiant tonitrua in aëre, nonne loquitur nobis ſe eſſe terribilem & timendum? dat beneficia, nonne ait nobis, dilige me: quoniam bonus ſum &c. Ita tot ſunt linguæ Dei, quot creaturæ, quot opera manuum eius. Pari ratione & nos ſumus inſtructi infinitis inſtrumentis

Habet ſimilē ſenſum etiā Ambro: lib. 1. in Offic. C. 41. Habet & ſanguis vocē ſuam, quâ clamat ad Deum.

loquēte

loquendi cum Deo, eiq; sensus mentis nostræ explicandi. dummodo non desit intentio & applicatio, voluntatis nostræ liberæ quæ vna potest omnẽ rem, omnemq; actionem suam animare, vt loquatur Deo quidquid vult, laudem, amorem, timorẽ, adorationem, subiectionem, gloriam, gratiarum actionem, pœnitentiam, admirationem, desiderium, fidem, spem, sustinentiam, resignationem, obedientiam, humilitatem, orationem, postulationem. &c. Sicut enim oro Deum pro sanitate corporis, quando illi verbaliter dico. Sana me Domine ab infirmitate mea. ita quoq; id ipsum ab eo peto, quando pauperi stipem do hac impetrandi intentione, aut quando iniuriam condono. Sic, quando ambulationis, aut scriptionis, aut externæ laborationis meæ gressus, motusuè manus, calami, instrumenti facio, vt me coram Deo tot vicibus humiliem, quot gressus faciam, tot sine dubio erũt humiliationis actus, quot pedum gressus, quod manus calamiq; motus. non minùs, quàm si vel corde solo, vel etiam ore repeterem sæpiùs sæpiùsq;. Domine propter te, vilifico me. Domine vilis & vilitas sum &c. Habent enim opera linguam suam seu possumus nos, nostrâ voluntate operibus nostris dare linguam suam. Sic pro beneficio accepto à Deo, possumus agere gratias, non corde tantum aut linguâ, verùm etiam victoriâ aliquâ nostri in finem gratias agendi Deo si verbi gratia nõ obsequar curiositati oculorum vel aurium, si non obediam impatientiæ, si actum charitatis fraternœ, vel obedientiæ ad Prælatũ aut regulam faciã. Ita enim omnia opera loquentur Deo gratias, melius etiam, quam si lingua tantum, aut cor diceret idipsum. Addo hac eadem ratione posse nos omnem creaturam etiam brutam & inanimatam, omnesq eius actiones, vires, partes, circumstantias facere loquentes, Deo gloriam & honorem & gratiarum actionem, postulationem, adorationem

rationem, obedientiam, humiliationem, & omnis generis affectiones dignas Deo, tam pro nobis, quã pro alijs, quàm pro seipsis. Cuius rei luculentum exemplum est, Canticum trium puerorum *Benedicite omnia opera Domini Domino.* Et Dauidis Psalmi plures, nominatim *Laudate Dominum de cælis.* Adhuc addo: hac eadem ratione posse nos omni actione nostra, (imò & aliena per nos ad id directâ quantum ex nobis) disponi ad gratias Dei actuales & habituales, disponi item ad Sacrificium Missæ Sacramentumq́;, dummodo animentur ista intentione, & ad gloriam Dei fiant, diriganturq́; ea intentione, vt insuper disponamur per eas ad fines prædictos gratiarum, communionum, contritionis, satisfactionis pro peccatis aut Animabus purgatorii &c. &c.

Dan. 3.
Psal. 148.

Octaua obseruatio. præcedentes illustrans & fundans est, tenendam esse naturam, potestatem, vastitatem comprehensionemq́; nostræ liberæ voluntatis, eiusq́; vsum & praxim simul sciendam & exerendam exercendamq́;. Voluntatis ergo nostræ tanta est vastitas, & capacitas, & natura, & potestas, vt quantumcunq́; & quocunq́; voluntate nostrâ liberâ intendimus, eo etiam eiusdem actiuitate & actione pertingamus. idem enim & vnum ista in voluntate nostra sunt, aliquid vel aliquò intendere, & eodem actione pertingere. Itaq́; si voluntas libera extendit se intentione sua tantùm ad tres verbi gratiâ vlnas, actio eius etiam tantum trium vlnarum & ad tres vlnas erit. at si intenderit & porrexerit se ad centum milliaria, etiam actione centũ milliaria complectetur: quia voluntatis intendere, est actione pertingere. ita vt non vlterius actione pertingat, quàm intendat, nec vlteriùs intendat quàm pertingat. Estq́; hoc soli voluntati nostræ liberæ proprium: aliæ enim potentiæ nostræ id non habent. Non enim possumus auditui vel visui nostro præscribere, vt non nisi ad tantum spatium au-

diat, videatuè. sed sæpè citra, sæpè vltra extenditur, quàm volueramus: At voluntatis intentio & eiusdem actio adeò commensurantur inuicem, vt altera alteram nihil excedat. Hac voluntatis nostræ proprietate in intendendo scire vti in spirituali negotiatione, & vitâ & acquisitione perfectionis atq; augmento, singularis artis est, maximi fructus, modici laboris. Solus enim est hic labor, Intendere. Sit in hoc liberaliter assiduus, assiduèq; liberalis, imo auarissimè auarus lucrorum spiritualium conquisitor: & sine dubio tantum lucrabitur atq; ditescet, quantum intendet. iuxta illud Domini dictum ad populum suum. *quemcunq; locum calcauerit pes vester, vester erit.* quousq; enim sese pedes voluntatis nostræ intentione extendent, eodem efficacitate & lucro profectuq; pertingent.

Deut: 11. 24.
Iosu: 1. 3.

Nona obseruatio. In via & vita & negotiatione spirituali (tam verbi gratiâ in expiandis peccatis, quàm in supplendis imperfectionibus, quàm in cōpensandis omissis, quàm in conquirendis magnis meritorum & profectuum lucris) sciendas & adhibendas esse artes quasdam compendiosas seu breues, quoad laborem, amplas autem & vastas quoad fructum. Sunt enim in vita spirituali etiam viæ cōpendij, per quas qui currunt præueniunt sæpe multos, *& consummati in breui explent tempora multa.* eoq; perueniunt in perfectione & meritorum atq; virtutum & gratiarum Dei opulentiâ, quo pleriq; per multos & annos & labores, vel nunquam, vel vix perueniunt. Tractaui hoc argumentum aliàs: nunc locus non est, tantum attexo istas compendij vias aliquas, seu dictamina ampla & vasta.

2. Reg: 18. 23.

Tale ergo est. 1. Continuam suimet abnegationem & perditionem quærere & exercere, Suimet, dico, nempe Amoris, sensus, honoris, excellentiæ ac libertatis iudicijq; proprij. Vt homo in nulla re seipsum quærat, sibiuè faueat, maximè in puncto honoris & famæ contra cuius amorem, curam, tu-

telam, quanto animosiùs depugnârit, tanto celeriùs proficiet copiosiùsq́;. Qui hoc punctum in vltimos annos vitæ spiritualis reijciunt, valde tam se, quàm alios seducunt. puniuntur à Deo tarditate & parcitate profectus: tepiditate spiritûs, alijsq́; incommodis, quorum fontes alibi deteguntur. Ab hoc certè ordiri nos conuersionem nostram docet Dominus toties dicens. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum. Qui amat animam suam perdet eam.* Proinde qui hoc studium differendū putant, Christi doctrinam corrigunt, suam ignauiam nutriunt.

2. Præsentiæ DEI studium assiduum & accuratum. Efficacissimum verò ad profectum diuitiasq́; spirituales instrumentum, quod quia vulgò est laudatum & explicatum, & meliùs experimento discitur, quàm verbosa commendatione, sit satis hoc de eo dixisse: DEI amati & dignè appretiati iugē memoriam, esse acceleratæ & supremæ sanctitatis, perfectionisq́; fodinam.

3. Vitæ communis & Obseruationis regularum omnium ad literam, inuerecundum (liceat ita loqui) & cæcum ad respectus humanos studium. Hac via incedere tutissimum Religioso præsertim. Neq́; est ad iuuenes amandandum, sed à senioribus quàm maximè obseruandum: eos enim maximè decet, quorum vita veluti viua regula omnibus esse debet. Et omninò absurdum est, vt veterani à Iunioribus indignentur aliquid agi, præter communem disciplinam, ipsi autem permittant sibi, & velint permitti, vt possint impunè esse, supra, extra, contra disciplinam. Qui est per omnia subiectus Regulis (scriptis aut viuis, nil refert) & communi disciplinæ ad mortem. Hic sine iudicio ad beatam vitam admittetur. Non enim in eius quidquam reperietur actionibus, quod iam ab ipso Deo non sit canonizatum per regulas.

4. Dictamen amplum & vastum simulq́; cō-

pendiosum est. Ordinaria opera, sed non ordinario modò, non perfunctorio, non ex vsu, non ad oculum, non ad præmium, verùm exactissimo modo & dignè Deo facere. Grande dictamen & præcedenti consimile.

5. Est. Obedientia & dependentia in omnibus etiam minimis animi designationibus & motibus, à directione Superiorum Patrumq; Spiritualium: instar simplicissimorum paruulorum. Ita vt maioribus anima conscientiaq; sic pateat, quomodo vasa crystallina in lucem adducta transparent intuentibus. Quantum sit sanctitatis, compendium & perfectionis in hoc dictamine, nosse qui cupit, experiri velit.

6. Est Resignatio in Dei omnem secundũ quascunq; conditiones voluntatem, tam circa nos, quã circa quascunq; creaturas, pro beneplacito suo ordinantis. Ita sine nostra voluntate in omnibus simus, præter quàm in hoc vno vt omnia iuxta Dei voluntatem, propter ipsammet Dei voluntatem velimus. De hoc pluribus alibi, nec semel dictum à me. Nihil attinet repetere. Plura etiam dictamina non addo. longior enim est hæc prouisio, quàm voluissem, quanquam hæc vna, etiam sequenti, imo fors & sequentibus subseruiet.

Ex dictis colliget quisquis iustitiarum imperfectarum perfectionem supplere desiderat, quibus cum praxibus, quibusq; artibus & obseruationibus ad hoc tendere opotreat. 1. Dabit enim operam, vt omnia perfectissimè elaboret, 2. Vt opera sua siue maxima siue minima ex se sint, maxima modo operandi faciat. 3. Vt si fortè multa perfectè elaborare non possit, elaboret pauca, elaboret vel vnum: certus, plus Deo & gloriæ & gustus, itemq; sibi meriti & profectus esse ab vno perfectè elaborato opusculo, quàm à multis, sed non perfectis; 4. vt puro corde, pura intentione, pleno studio & affectu, pleno omnium debitarum circumstantiarum comitasu,

 mitasu,

mitatu, advſq; finem ſeu vitæ ſeu operandi cum perfectione modi peragat. 5. Vt in agendo nec multiplex, nec feſtinus ſit: neq; æſtuet ad hoc, vt multa in arcto tempore perficiat, ſed omnia tempus habeant, neq; alia alijs obſtrepent. Optimè tempus collocat, quiſquis illud in ſingulis operibus ſuis perfectè conſummandis collocat, perdit autem non lucratur tempus, qui non quàm benè, ſed quàm multa faciat attendit. Res tibi ſeruiant, non tu rebus. itemq; tempus, eſt (& ſit) propter res atq; actiones, non contra. Vulgo dicitur & benè. Quod citò fit malè fit, ſeu citò perit. Et qui duos lepores vno cane, captat ſimul, neutrum capit. 6. Dabit etiam operam, vt totus agat. Sic enim multiplicabit opera & lucra, labore vel nihil, vel penè omninò nihil multiplicato. 7. Animet etiam non tantum ſeipſum, nec tantum opera ſua, ſed res omninò omnes, earumq; operationes in ſuum Spiritualem fructum Deiq; obſequium, & gloriam, Idq; voluntatis & intentionum eius vſu quàm vaſtiſſimo & capaciſſimo. Ad hæc autem ſectetur vias compendij. Deniq; per hæc omnia illud intendat, vt (præter alias intentiones) iuſtitiarum ſuarum imperfectio perficiatur, & ſua plenitudo in quantum ab ea deficiunt, impleatur & etiam ſuperimpleatur.

Prouiſio III.

Ad fæcunditatem perfectionis & meritorum in operibus.

Conſidera, quod ſi quid ad Prouiſionem Senectutis pertinet, hoc certè pertinet, vt qui ſe in decliui ætatis videt, in hanc ſe præcipuè curam effundat, vt quæcunq; interea operatur, operetur quàm perfectiſſimè, ac per hoc etiam, quàm fæcundiſſimè.

  diſſimè.

diſſimè. Et quidem ad hoc propoſitum non deeſt nobis Diuina incredibilis ac faciendum nobis bene liberalitas, dummodo nos in eâ acceptandâ nobis, & Deo non deſimus. Præter quàm enim, quòd vnis ijſdemq; operibus & operationibus, tum præterita expiare peccata, tum præteritas bonorum imperfectiones ſupplere, inſuper etiam noua lucra, hoc eſt nouos profectûs facere, noua merita comparare poſſumus, & quidem in ea excellentia atq; copia in quantam ſeſe noſtræ voluntatis extendere ſtuduerit intentio. Quocirca quæcunq; in duabꝰ prouiſionibus prædicta ſunt, quæ praxes inibi intimatæ, eæ omnes ad hoc quoque ſeruire nobis poſſunt, quod hac prouiſione intendimus: ſcilicet ad locupletandum nos meritis, gratijs, virtutibus, perfectione in operibus noſtris. Et nihilominus poſſunt aliæ praxes ad eundem finem inueniri & adhiberi, quæ ſimiliter duabus primis prouiſionibus perinde poterunt deſeruire. Etſi verò iam ante explicatum eſt, quoſnam fructus operum noſtrorum nos habere poſſimus, tamen & hic proderit eorum memoriam reuocare, & indiculum forſitan pleniorem, quàm ante retexere. Igitur omni opere ſuo bono, benè facto, iuſtus quis, & in gratia Dei poſitus, poteſt. 1. Deum laudare, adorare, venerari, diligere. 2. Poteſt eiuſdem voluntatem ſiue præcepti, ſiue conſilij, ſiue beneplaciti ac ſupererogationis, ſiue quaſi talis adimplere. quòd addo ideò: quia etiam præceptum opus poteſt impleri ſupererogatiuâ voluntate, & ac ſi, aut etiamſi præceptum non eſſet. 3. Poteſt eidem Domino pro beneficijs ſibi, totiq; vniuerſo impenſis, naturalibus, Supernaturalibuſuè gratias agere. 4. Poteſt coram eodem Domino ſuo, plurimos virtutum actus Theologicarum & Cardinalium in hiſq; ſpecificè contẽtarum peragere, vel tanquam pro ijs actibus vice illorum ſua (quin & omnium aliarum creaturarũ) opera ſubſtituere. 5. Poteſt ijſdem operibus ſuis

tanquã

tanquam orationib9 postulare & impetrare à Deo, sibi, alijsué gratias naturales Spirituales, Supernaturales, temporales. 6. Potest adhuc ijsdem suis operibus satisfacere pro peccatorum suorum vel etiam alienorum pœnis, nisi quid obstet & iuxta applicationem suam. 7. Potest supplere partim omissiones, partim imperfectiones, partim alia debita, ac etiam non debita, sed solum si fuissent peracta, nobis profutura Deoq; placitura. 8. Potest etiam ijsdem suis operibus homo iustus mereri apud Deum sibi. 1. Gratias actuales auxiliaq; opportuna ad omnis generis bona spiritualia (gratias primas & finales excipio) 2. potest deindè mereri gratiarum habitualium & sanctificantium, nosq; amicos Dei facientium gradus, & incrementa maiora & maiora, pro perfectione operum. 3. Potest adhuc mereri augmentum charitatis Dei & proximi, quoad habitum eius siue charitas ista sit quid diuersum in substantia sua ab Habitu Gratiæ, siue non. 4. Potest quoq; mereri augmentum cæterarum omnium virtutum Theologicarum & Moralium, quæ ad augmentum Gratiæ Sanctificantis & charitatis in nobis augentur, simul cum donis & fructibus Spiritus Sancti. Potest præterea mereri alia quoq; bona iuxta intentum suum & Dei placitum, etiam temporalia ac naturalia. Deniq; potest mereri incrementum Gloriæ in Cælo, quæ secundum gradus amicitiæ Dei, siue gratiæ habitualis, proportionaliter, & quidem excessiuè nobis hic quidem debetur, in altera vita exhibetur. 9. Ijsdē suis operibus bonis iustus potest se disponere ad plurima bona, secundum intentionem suam, aut secundum Dei placitum, siue fuerint illa ordinis Naturæ, siue etiam gratiæ.

Hi verò fructꝰ penè omnes operum nostrorū, post Dei placitum, ex eiusdem ordinatione pendent potissimum, à voluntatis nostræ in talibus fructibus intendendis appetendisq; extensione, liberalitate, capacitate, vt aliàs dictum est. Quocirca

Quocirca hæc ſit Prima ad coaceruationem fru-ctuum id eſt meritorum & perfectionum quàm maximam ex noſtris operationibus praxis. Voluntatis noſtræ quàm maximè dilatare intentionem atq; tendentiam. Cuius extenſionis dilatationisq; expedit formulam habere confectam, quàm etſi quiſq; perfectorum meliùs atq; pleniùs pro ſuo guſtu parabit, eam tamen hic ſubtexam.

Sanctiſſima Trinitas Deus Pater. Fili. Spiritus Sancte. ego N. volo & intendo, eſſe & mutari, agere & pati, ex, & cum gratia tua, ſine qua nihil ſum, ex voluntate & electione mea deliberata, omnem voluntatem tuam, ad voluntatem tuam, omnes & ſingulas actiones meas, paſſionesq; quocunq; modo meas, affectu, guſtu, corde tuo Diuino, nec non ad Tuas Diuinas ad intra & ad extra, ad JESU CHRISTI quoque Domini noſtri erga Te, erga ſe, erga nos, item ad Pretioſiſſimæ Parentis omniumq; electorum intentiones, intentionũq; ſublimitates, adæquatè obligationi capacitatiuè meæ, imperſonatè etiam ad omnes & ſingulas creaturas, pro, & cum omnibus illis, actionibuſq; earum omnibus & ſingulis, mihi appropriatis, ac veluti meis & à me factis, Sacrificando & Holocauſtũ de me Tibi per omnes eas faciendo, Heroicè & quoad fas ſuper Habitum, omni intentione, extenſione, intenſione, liberalitate, attentione, mentis, affectus, actus, exceſſus, ignitionis, capacitatis, õni proportione, omni circumſtantia atomicè, abyſſaliter, inſatiabiliter, inceſſabiliter, omni poſſibiliter, cuncticreatè, cunctibeatè, cunctiſeraphicè, Marianè, IESU CHRISTI formiter, Diuinè: Sine vllo mereri, certè non propter vllum mereri, ſine nidulo quietis, ſine portu voluntatis, ſine ſpe & intereſſe Amoris proprij. Deſperatiuè prorſus de me, ſperatiuè in Solo Te. Cum expectatione & acceptatione & auiditate & poſtulatione (ſecluſo proximi peccato) cenſuræ, linguæ, ingratitudinis, cõ-

temptus,

temptus, ſterilitatis, impedimenti. Ad confuſionem mei, ad ſpem & amorem Crucis. ad menſuram Dignitatis tuæ, debitiq; ad Te mei. Ad menſuram amabilitatis tuæ.

In finem confeſſionis, dilectionis, adorationis, laudationis, deſiderationis, gratiarum actionis tibi, imitationisq; tui. In finem impetrationis, meriti, ſatis factionis, ſuppletionis damni & debiti omnis. In finē balnei & expiationis maculæ omnis, ſicut tu potes, ſcis & vis. Tanquam primum & vltimum ſalutis meæ, Laudis Tuæ, exaltationiſque medium. Semel pro ſemper. In omne bonum Vniuerſi, cum abyſſali præſentiæ Tuæ amore & reuerentia, Dignè Te, Dignè IESU Chriſto, dignè Pretioſiſſima Parente, dignè Electis omnibus. Dignè mercede Ieſu Chriſti & Pretioſiſſimæ Parentis operariorum meorum. Vt Tibi placeam: quia mihi places vt mihi placeas & omnibus placeas, vt Tibi omnes placeant, ampliùs & ampliùs. Vt deniq; ſis id quod es in æternum & vltra, & quamdiu Tu es. Sanctiſſima Trinitas vnvs Deus. Amen, Amen, Alleluia, Alleluia, Fiat, Fiat. Alleluia. &c.

Huic praxi, quod quiſq; vult addat, vel ſubducat pro ſuo ſenſu. Hæc tamen praxis inſtruere poteſt, aut ſaltem intimare complures alias praxes, quibus fæcundatio operum noſtrorum aggerari poteſt accumiliariq; fructus eorum: ferè enim ſingulæ voces hanc fæcundationem redolent, inſinuant, extenduntq;. Addo tamen inſuper aliquas praxes ad idem propoſitum facientes. Sit igitur.

Secunda praxis, valens tum ad fæcunditatem fructuum, tum ad conſeruationem praxis tam præteritæ, quàm omnis alterius per ratificationem & innouationem illius frequentem, hac vel ſimili formâ.

Volo & intendo, vt omnis motus meus (ſiue propriæ perſonæ meæ, ſiue perſonatè ad omnes creaturas earumq; motus) ſit renouatio intentio-

nis (prædictæ) atq; approbatio illius æterna. Vel certè hæc paulò plenior.

Sanctissima Trinitas Vnus Deus, Tuas Diuinas, necnon Iesu Christi, Pretiosissimæ Parentis, omniumq; Electorum, & meas intentiones intentionũq; sublimitates, omnes & singulas, & quæ vnquam bona benè volui, volo & rata habeo, quæ verò vnquam mala, malè volui, nolo & irrita habeo, semel pro semper. in omnimoda proportione formalitatis & feruoris, ad gustum Tuum in me & meum in Te saginandum, deuotionemq; meam & voluntatẽ tuam explendam, in Æternitatem. &c.

Tertia praxis vno atq; eodem actu, licet sensu & intellectu dispari, affici erga Sanctissimam Trinitatem, erga Deum Hominem, erga Pretiosissimã Dei-Hominis Matrem, erga omnes Electos & Sanctos Dei. Comprehendendo has quatuor classes Sanctorum vnâ congruâ appellatione atq; affectione, habendo & intendendo sensum congruum cuilibet prædictæ classi. Sanctissimæ quidem Trinitati Latreuticum simpliciter. Deo-Homini Latreuticum etiam propter vnionem Hypostaticam. Pretiosissimæ Parenti Hyperdulicum, propter eiꝰ excellentiam. Electis & Sanctis. Dulicum. Et appellatio quidem seu titulus his omnibus classibus Sanctorum communis esse potest. hic verbi gratiâ. Quater Sancta quaternitas: vel Quater-Sanctus quaternio: propter quatruplicem numerum atq; etiam gradum & modum sanctitatis. Affectio autem & actus pius quicunq; esse potest sensu mentis & intentione voluntatis attemperatus cuique gradui verbi gratia Amoris. Adorationis. Benedictionis. Dignificationis. exaltationis. postulationis. laudationis. Desiderationis. gratiarum actionis &c. Ita vt vna quidem vox sit v. g. Amandi. sed diuersus sensus erga Sanctissimam Trinitatem scilicet Latreutici amoris, itemq; erga Christum propter eandem rationem: erga verò Pretiosissimam

Parentem, sit amoris Hyperdulici, erga Sanctos autem & Electos Dei, sit Amoris Dulici.

Paradigma esse potest huiusmodi.

Quater-Sancte qvaternio Toto te, toto me. Amo. (Beatifico. Laudo, glorifico, exalto, adoro &c.) Te. & volo Tibi, omnia Digna Te. Dignè Te.

Quater-Sanctæ quaternitati. Toto me gloriam do. vanitatem do diabolo, mihi nihil, confusionē, & infernum reseruo, omnia ad Sacrificium, ad Sacramentum, ad gratiam, ad gloriam, ad gratiarum actionem, ad adorationem, ad meritum, ad impetrationem, ad satisfactionem perfectissimè & feruentissimè agere & pati volo, in clibano ignis Seraphici, Mariani. Theandrici. in Christi sanguine. Adiuua me ô quater-sancta quaternitas, adiuua me: nihil enim mihi sum sine Te.

Jn his paradigmatibus [atq; pari ratione in alijs ferè omnibus) notet Lector plures, variasq; & grādes latere praxes, quibus fecundantur tam perfectiones quàm merita quàm etiam intentiones operum. indico eas quâm possum breuissimè: non enim est hoc præsentis propositi.

1. Quid intelligatur Nomine Quater-Sācti quaternionis, aut Quater-Sanctæ quaternitatis, iam supra dixi: Intelligitur enim (consequenter colitur) 1. Sanctissima Trinitas Pater. Filius & Spiritus Sanctus. 2. Humanitas Christi Theandrica seu Verbum Incarnatum DEUS HOMO. 3. Intelligitur Beata Christi Mater. 4. Intelliguntur omnes & singuli Electi Sanctiq; Dei, tam Angeli, quàm Homines.

2. Toto te. vel Tota te. Intelligitur idem Quater Sanctus quaternio, assumiturq; totus quantus quantus est, in sua latitudine, capacitate, perfectione, dignitate, effectuositate seu efficacitate, meritis, multitudine, plenitudine, æternitate, assumitur inquam, & ab Homine hunc actum agente sibi appropriatur, & in eundem quaternionem dirigitur

refundi-

refunditurq; , tanquam si eo vel actu tota se quaternitas amaret in seq; ferretur, vel agens homo sit tota quaternitas sancta, in seq; vt talem afficeretur. Quo in sensu quanta sit & sublimitas & latitudo & extensio & intensio & perfectio & duratio actus, cogitari quidem potest, an autem ad plenum possit cogitari, equidem ambigo.

3. Toto me intelligitur. 1. Totus Homo agens actumq; exercens. Totus inquam secundum personam, animam, corpus, potentias, membra, operationes omnes externas, internas, etiam possibiles, præteritas, præsentes, futuras, omnium membrorum partiumq; suarum, omnium instantium ac momentorum, omnium atomorum: secundum omnes gradus, circumstantias, extensiones, intensiones, respectus, adiuncta, cunnexiones &c. &c. durationes, æternitates, & quidquid omninò quouis modo ad hominem attinet, seu ad quodcunq; homo ipse, qui agit, patitur alteraturué hoc affectu pertingit. ita vt omnibus istis prædictis, censeatur, velit, intendatq; & re ipsa actualiter amet quatersanctam quaternitatem. 2. Intelligitur vniuersus creaturarum populus atq; cumulus: in numero indiuiduoq; in specie, genere, ordine naturali, supernaturali, possibili, cum omnibus suis conditionibus, modo in ipsomet homine adductis, omnibusque atomis rerum vniuersarum, ijsq; uniuersalitatis seu quasi totum vniuersum hoc quantum quantum est, omnis creatura, omnisq; atomus creaturæ esset, ita reputatis & intentione constitutis. Hic ergo populus creaturarum vniuersus taliter acceptus, quasi in hominem, ab ipsius hominis intentione transformatus & impersonatus esset: ita toto illo sibi appropriato, impersonato insubstantiatoq; , Homo Quater sanctam quaternitatem amat Toto se. Fundamentum huius sensus est. Quia Deus est omnium creaturarum autor, pater, fons, cui omnes creaturæ dicunt. Pater noster qui es in cœlis. Ipse

lis. Ipſe fecit nos. &c. & per hoc omnes creaturæ, in ipſo omnes vnum ſunt, & inter ſeſe quaſi fratres atq; ſorores ſunt: & omnes creaturæ, quaſi vna creatura ſunt: ſpecialiterq; Homo cum omnibus creaturis, veluti vnum quid eſt: quia omnium creaturarum compendium eſt: idcircò habet fundamentum homo rationabile, ob quod ſe omnibus, & in ſe omnes creaturas vnire imperſonareq; poteſt, omnibus illarum omnium ſubſtantijs, partib9, actibus, paſſionibus, atomis, conditionibus, veluti ſuis, veluti in ſe translatis transſubſtantiatisq; intentione ſuæ voluntatis. Maximè cùm etiam Homo vniuerſi finis ſit, & princeps, & caput: eiq; incumbat pro omnibus præcipuè irrationalibus creaturis Deo, laudem, amorem, obſequium præſtare Electoſq; DEI venerari &c. 3. Intelligitur etiam ſub voce Toto me. ipſa quater ſancta quaternitas, potiſſimum autem Sanctiſſima Trinitas vnus Deus, in quo & omnis creatura & Homo eſt vnum quiddam: & quidem idealiter ipſemet Deus eſt. efficienter autem ab ipſo, & ex ipſo, & per ipſum eſt. Finaliter verò propter ipſum, & in ipſum eſt. proinde meritò ſe vnitum Deo, & vnum quid cum ipſo exiſtimare, atq; agentem ſe, Deum agentem in ſe, atq; per ſe exiſtimare imò facere poteſt. Vt omittam alias vnionis vnitatiſq; rationes ac modos Hominis cum Deo, Deiq; cum Homine. Atq; hic etiam deſidero uel obiter à lectore animaduerti, quãta, quàm exaggerata & quàm immenſa ſit in hoc iſtius etiam voculæ Toto me, ſenſu fœcunditas ad merendum. quam cuilibet diſcutiendam relinquo.

4. Volo tibi: quibus voculis intelligitur omne genus volitionum, intentionum, affectionumque, quarum homo totus totalitate iam modo explicatâ capax etiam eſt, poſſibiliter atq; æternaliter.

5. Volo Tibi. Omnia Digna Te. quidquid nimirum dignum eſt Sanctiſſima Trinitate. Deo Homine Pretioſiſſima Parente, omnibus & ſingulis

Dei ele-

Dei electis: per quidquid honorari idoneè possunt siue internum, siue externum, siue præteritum siue præsens, siue futurum, siue possibile; siue à Deo, siue à Christo, siue ab omnibus Sanctis Electisq; siue à quibuscunq; creaturis pro nunc & pro omni æternitate. siue sit actus notitiæ naturalis, siue sit actus notitiæ fidei supernaturalis, siue actus visionis Beatificæ, siue actus affectusq; amoris, siue adorationis, siue Dignificationis, siue gratitudinis, siue laudis, siue timoris, siue reuerentiæ, siue spei, siue charitatis, siue inuocationis, siue fiduciæ, siue cuiuscunq; possibilis actuuè existentis in omni differentia durationis. Dum modo digna sit referri voluntate in Deum Trinitatem, in Deũ Hominem, in eius Matrem, in electos eius.

6. Volo tibi omnia digna te Dignè te. Quod additur ideò: quia nos creaturæ & præcipuè homines multa volumus agimusq;, quæ sunt quidem Deo digna & eius Sanctis, ex seipsis, non semper tamen sunt digna ex modo operandi tepido, remisso, negligenti. de quo supra satis. Ergo apponitur, Dignè Te. vt huic obuietur malo, apponatur autem & includatur omnis perfectio agendi, possibilis adhiberi ab Homine ipso, ab omni creatura, ab õnibus Electis & Beatis, à Beatissima Dei Matre, à Christo Domino, & ab ipsa Sanctissima Trinitate. Dignum est enim omnia Digna ita Dignè agere atque velle, Quater-sancto quaternioni.

7. Quæ in secundo paradigmate posita sunt, ex dictis intelliguntur. illud solum aduertendum, in eo paradigmate intendi quouis opere hæc. 1. Dispositionem condignam (meritumque eius apud Deum) ad celebrandum Sanctissimum Missæ Sacrificium, itemq; ad recipiendum, tam pœnitentiæ, quàm Eucharistiæ, quàm omne aliud cuius sit homo capax, & in specie, Extremæ Vnctionis Sacramentum. 2. Dispositionem ad Gratias potissimum actuales oportunas, assiduas, efficaces, finales. 3. Ad

les. 3. Ad gloriam beatificam merendam augendamq́; 4. Ad adorationem, laudem, exaltationemq́; Trinitatis, Dei Hominis. Pretiosissimæ Parentis. Electorum. 5. Ad gratiarum actionem pro omnibus beneficijs, in me, in omnem creaturam totius Quaternitatis quater sanctæ. 6. Ad merēdum augmentum Gratiæ Sanctificantis, charitatis, donorum, fructuumq́; Spiritus Sancti, virtutum & earum perfectionis. Remissionem peccatorum tam quoad culpam, quam quoad pœnam omnem, in specie spiritualem. 7. Ad impetrandum omnia bona naturæ, gratiæ, gloriæ, mihi, omniq́; creaturæ prout congruit illi, prout quater sancta quaternitas scit, potest, vult. 8. Ad satisfaciendū pro pœnis peccatorum tam meorū quàm aliorum, quàm Animarum in purgatorio. ac in specie ad expiandas auertendasq́; pœnas spirituales, quibus in hac vita nullæ formidabiliores Animæ piæ, esse debent.

Explicatis hunc in modū prædictis paradigmatibus, non solum explicatæ manent superiores praxes, atq́; etiam (si fortè addentur) sequentes: verum etiam euidenter elucescit compendiositatis huius immensa fæcunditas. Quare etsi omnib9 Dei seruis, Deo quàm maximè quamq́; citissimè placere, in eiusq́; laude gratia & gloria copiosissimè proficere volentibus, vsus praxium harum commendatus esse debet. Senibus tamen atq́; senescentibus, aut quomodolibet aliter ad metam finemque vitæ properantibus, debet esse quàm commendatissimus. Ita vt qui saluis eorum viribus externis sit in omni sua actione, passione, commotione, in omni rerum circa se positarum mutatione, adiunctione respectuq́;, velint & intendant elici actum aliquem ex prædictis: vt omnium momentorum, atomorum, mutationum ab ipsis, & circa ipsos euenientium sit hæc vox ex ipsorum intentione. Quater sancte quaternio, toto te, toto me, amo te. &c

Quater-

Quaterſanctæ quaternitati toto me gloriam do.&c. aliudue quid in eum modum. enitendo & intendendo hoc conatu,tum ſupplere præteritæ vitæ negligentias & omiſſiones, tum præſentium ſuarum operationum fœcundare efficacias merendiq; condignitates, Deum verò Sanctos omnes laudandi ac demerendi diligentias & frequentationes.

Aduertendum hoc ipſo modo poſſe Litanias dici. verbi gratia. Sanctiſſima Trinitas vnus Deus volo tibi digna te dignè te. Sancta Maria. Volo tibi digna te dignè te. Sancte Petre. Volo tibi omnia digna te dignè tibi. Item poſſe proprias fieri humiliationes. propter auaritiam meam. brutitatem carnalitatem. &c. Volo mihi omnia digna me dignè me.

Prouiſio IV.

De Multiplicatione Meritoriarum Actionum, etiamſi vna tantùm actio agi videatur.

POterat quidem hæc prouiſio quarta ſubnecti præcedenti, verùm ne in multam longitudinē excreſcat, conſultiùs videtur per eam conſtituere ſeparatam prouiſionem,ad cuius expoſitionem, intellectionem & vſum commodiorem, commodum erit quædam præmittere.

Sciendum igitur 1. Hominis actiones triplices eſſe. 1. Purè internas. 2. Purè externas. 3. Ex vtriſq; compoſitas. Verbi gratia. Intellectio. Volitio purè interna eſt, imò & immaterialis ex ſe. Viſio. auditio. ambulatio. eſt purè externa etiam ex ſe. Locutio eſt compoſita ex uerbis Mentis & oris. Et harum triplicium actionum, aliæ ſunt Humanæ, aliæ Hominis. Humanæ ſunt, quæ & ab Homine & à

ne & à sciente volenteq; & in finem directæ fiunt. Hominis tantum sunt, quæ ab homine fiunt, sed nō humano modo, hoc est non à sciente voluntate prudente, nec in finem intentum ab eo aguntur.

Sciendum 2. Homines ordinariè loquendo, vix illas operari operationes vel purè internas, vel purè externas, sed vt plurimum compositas. Verbi gratia. Intellectio hominis nunquam fit purè à solo intellectu, sed necesse est eum phantasmata materialia speculari eaq; à sensibꝰ externis desumpta. pariter & externa actio vix vnquam solitariè externa est, sed habet adiunctam interiorem, minimum phantasiæ operationem.

Sciendum. 3. Homines non solere, imò forte nec posse operari vnam tantum operationem, & per vnius solius partis aut potentiæ vsum, sed semper per plures, siue cooperantes, siue concomitantes in operando. v. g. quando Homo cum homine loquitur, operatur mente conceptus seu verba mētis, operatur & phantasmata quæ speculatur mente, operatur ore, linguâ, faucibus, gutture verba articulata sonumq; , quibus exterius conceptus internos, mentisq; verba manifestat, operatur visceribus, lateribus, pectore, arteriâ quæ vocatur aspera, quibus omnibus halitus seu spiritus ad os loquens trahitur, & per linguam ad fauces dentesq; alliditur; operatur saliuâ seu humore faucium, operatur motu labrorum, labiorum maxillarum, menti. Insuper loquendo concomitanter videt aut flet, dolet, gemit, singultit, gaudet, irascitur, fremit, minatur, blanditur ambulat pedibus, mouet brachia, manus, manibusq; aliquid rei, sedet, stat, aspicit hæc & illa huc atq; illuc, audit, odoratur &c. quo fit vt cùm homo vnam per se actionem agit, plurimas simul peragat concomitanter, & fermè præter intentionem, voluntatem, aduertentiam, & finem; ideòq; etiam passim sine merito supernaturali, otiosè, cum iactura, & damno meriti, gratiæ, gloriæ, & aliorū bonorum. F Bonꝰ

Bonus negotiator, & auarus spiritualis mercator, qui compendia cœlestium thesaurorum vndequaq; corradit, hæc sibi damna minimè permittet, sed potiùs ex eis lucrum spiritualium diuitiarum quàm maximè multiplex magnūq; corradet, quod quidem faciet, multiplici ratione, ac inter cæteras tali.

1. Quoniam vti vidimus ferè semper homo vnā actionem per se, alias autem interim simul, vel illius gratiâ vt pote comministras & potentiarum cooperatricum opera, vel concomitanter & incidenter operatur. 2. Idcircò, si nullam otiosam, omnē verò sibi fructuosam esse volet. Actioni quidem, quam per se facit, adiunget etiam finem per se, illi ipsi actioni debitum, tum etiam finem ab extra aduenientem, quo ad supernaturalem mensuram, ordinemq; ac meritum eleuetur. v. g. Si Horas canonicas dicet, dicendo intendat Deum laudare, officio suo satisfacere, impetrare aliquid Ecclesiæ, sibi, alijs, satis etiam facere pro suis vel aliorum peccatis. Actiones verò reliquas adiunctas recitationi officij, puta standi, inambulandi, flectendi, aspiciendi, respirandi, audiendi, tangendi, manus, aliaué membra mouendi, per eademq; sentiendi, vestitas, àëris, rerumq; aliarum circumiacentium agitandi, insuperq; etiam aliquid fortè patiendi, &c. offeret intentione voluntatis præuiâ, vel coniunctâ, ad alios fines, perinde bonos, supernaturales, Deo gratos, laudis, & adorationis, & amoris, & gratitudinis Dei, &c. pro bona sua voluntate. Quo fiet, vt non sola illi recitatio Horarum canonicarū fructuosa multipliciter fiat, verùm etiam ex omnibus adiunctis, recensitisq; actionibus, fructum, lucrumq; bonum ac Deo gratum decerpat, quanto Spiritualium diuitiarum incremento? res ipsa loquitur.

Pari ratione, si cibum corporalem sumet, sumptionem eius in finem intrinsecum, reparandi vires cor-

res corporis, & extrinſecum, ad Dei gloriam obſequiumq́; ad ſuſtinendos peragendoſq́; labores ex officio, vel charitate in bonum animæ propriæ aut alienæ ſibi incumbentes offeret; porrò actiones adiunctas comeſtioni; V. G. guſtandi, ſaporandi, mandendi, videndi, audiendi, manus; os, labia, palatum, fauces, guttur, viſcera mouendi, inſtrumentis comeſtionis vtendi, alijſq́; ſeu potentijs ac membris, ſeu rebus adiacentibus vtendi, peragere intendet, req́; ipſa peraget ad alios pariter honeſtos & ſanctos fines, pro libitu ſuo, omnes aut ſingulas, haud dubiè cum ingenti ſuo ſpirituali commodo.

Quæ ratio agendi & viuendi omnibus quidem hominibus commendata & viſitata eſſe debet: at ſpecialiter ijs, qui ad metas viuendi ſe poſitos vidēt, & in decurſu vitæ, ſiue præteritas negligentias ſupplere, ſiue copioſa lucra ſpiritualia conquirere, æternæq́; beatitudini ſeſe quàm maximè aptare, ac demum Diuinis oculis acceptiſſimos præbere concupiſcunt. Eius rei paradigma huiuſmodi eſto.

Quater-*Sancta* quaternitas. propter tuam Gratiam & gloriam, ego intendo omnibus actionibus meis, principalibus, & per ſe à me factitandis, iuxta ſtatum meum vel officium, vel oblatum euentum, intendere & ſectari finem earum innatum, inſuperq́; ſupernaturalem, atq́; ita ſemper manere ijs integrum. Actiones autem acceſſorias & comitantes omnes & ſingulas applico, imò per eas elicere intendo, actum qui ſequitur, vel omnem vel aliquem.

Quater-Sancte quaternio Toto Te, toto me, toto vniuerſo, totis atomis vniuerſi vniuerſalitatis, amo, æſtimo, exalto te, volo tibi omnia digna Te, dignè te. mihi autem volo omnia abiectiſſima & viliſſima digna me, dignè me. Vel.

Quater-Sancte quaternio &c. toto te, toto me. amo te, tibi gloriam do, vanitatem do diabolo, mihi nihil, confuſionem & infernum reſeruo: omnia

ad gratiam, ad gloriam, ad adorationem, ad gratiarum actionem, ad impetrationem, ad satisfactionem, ad meritum, ad sacrificium, ad Sacramentum perfectissimè & feruentissimè agere & pati volo. In clibano ignis Seraphici. Mariani Theandrici. in Iesu Christi sanguine. Adiuua me, adiuua. Nihil enim mihi sum sine Te. Vel.

Toto me semper & vbiq; sit Laudatum Sanctissimum Sacramentum, quod ego semper & vbique Latreuticè adoro, desidero, recipio toto me: deq; eius dignitate & dignatione exulto toto me. atq; ad eius consecrationem & sumptionem disponi, per omnes actiones & passiones meas, meritis & sanguini Iesu Christi vnitas, desidero, peto, propono, Toto me. Vel.

Quater-Sancta quaternitas, toto me amo te &c. adiuua animas in purgatorio, & me in N. N. officio, actione, occasione, negotio. vel hunc illumuè proximum. &c. Vel.

Sanctissima Trinitas vnus DEUS, tuas Diuinas ad intra & extra, IESU Christi erga te, erga se, erga nos, Pretiosissimæ Parentis, omniumq; Electorum tuorum intentiones, intentionumq; sublimitates, omnes, & quæ ego vnquam bona benè volui, volo nunc, & rata habeo: quæ verò vnquam mala malè volui, nolo, irrita habeo. Toto me, semel pro semper, in omnimoda proportione formalitatis & feruoris ad gustum Quater-Sanctæ quaternitatis in me, & meum in Eâ, saginandum. deuotionemque explendam, vsq; & vsq; in æternitatem.

Hæ similesq; praxes & paradigmata iam ex dictis nota sunt, possunt verò in memoria facilè defigi, si crebriùs vsurpentur, quomodo si memoriâ teneantur non difficulter, intentione, & proposito voluntatis, ratificari, intendi, reassumi repetiq; & exerceri possunt, quibuslibet actionibus, ad eas repetendas exercendasuè, intentione applicatis.

Potest etiam actionum illarum omnium, tam per se

per se quàm concomitanter exercitarum talis esse vsus, vt per omnes singulasq; illarum actio aliqua toties totiesq; repetatur seu peragatur, quot actiones iam dictæ aguntur repetunturuè. Exēpli gratia.

Sacrum quis facit (siue audit) præter actionem illam, quæ proprie sacrum perficit, omnibus quoq; reliquis actionibus comitantibus per intentionem & applicationem voluntatis nostræ, Sacrum quoq; fieri & repeti toties potest, quot ipsæ actiones esse inuenientur. Item.

Recitat quis hymnum V. G. Te Deum laudam9. potest eum non tantum ore, memoria, corde, voluntate recitare, verùm etiam ambulatione, aut flexione, aut sessione, aut expansione brachiorum, aut mortificatione externa interim susceptâ, aut omnibus actionibus eidem insertis, aut oculorum visu, m nuum motu, vestium, totius corporis, ōniumq; membrorum & partium, & potentiarum & circumstantiarum mutatione. &c. &c. ita vt quot numero eiusmodi actiones sunt, totidem numero vicibus Te Deum laudamus recitatum, Deusque laudatus sit. Item.

Conferat se aliquis ad dormiendum: si dormitionem suam ita præuia intentione formet, vt Deum laudare (aliumuè actum erga Deum exercere) intendat tum dormitione sua, tum omnibus corporis & animæ actionibus inter dormiendum agendis, in Dei laudem ferri. aut Te Deum laudamus hymnum repetere, toties coram Deo hymnum dictum repetet, Deumq; laudabit, quot actus erunt dormientis. Imò si hoc intenderit agere Toto se, in latitudine verborum istorum aliàs explicatâ, tot vicibus laudabit Deum, hymnumq; repetet, quot seu res, seu actiones rerum existent, iuxta iam aliàs sensum enarratum, & alibi in industrijs fusiùs enucleatum.

Ex quibus dictis elucescit, primo quidem fœcunditas & facilitas prouisionis huius, deinde quātum ca

tum ea esse debent commendata, & in vsum assiduum deducta, ijs præsertim, quibus ob ætatem & vitæ breuitatem redimere tempus incumbit.

Prouisio V.

Ad thesaurizationem Meritorum Vitæ Paßionis Mortis IESV Christi, itemq; Pretiosißimæ eius Parentis, & deniq; omnium Iustorum.

EXpendens Sapientissimus Dauid suam & cuiuslibet hominis coram Domino Deo suo, & consequenter in veritate rei, opulentiam, hunc in modum tandem de illa pronunciauit. Locutus sum in
Psal. 88. 5. & sequ. lingua mea. *Notum fac mihi Domine finem meum, & numerum dierum meorum quis est, vt sciam quid desit mihi. Ecce mensurabiles posuisti dies meos: & substantia mea, tanquam nihilum ante te: Verumtamen Vniuersa vanitas, omnis Homo viuens: verumtamen in imagine pertransit homo, sed & frustra conturbatur, thesaurizat & ignorat cui congregabit ea.* Grauissima certè & exaggeratissima exaggeratio atq; descriptio miseriæ, mendicitatis, vanitatis, vilitatis, stultitiæ & ignorantiæ humanæ. Nam quid miserabilius, quàm dies mensurabiles & eos quidem incognitos habere? quid vanius, quàm vniuersam vanitatem esse? quid mendicius, & egentius, quàm nihili ipsius substantiam, quàm nihilum substantiæ possidere? quid vilius, quàm in imagine, in vmbræ similitudine, non stare, sed pertransire? quid stultius, quàm frustra conturbari? quid ignorantius, quàm thesauri-

thesaurizare vanitatem, vmbram, nihilum, & insuper ignorare cui frustra labores & sudes? Ea propter optimè sapientissimèque ibidem idem Dauid subiungit, cùm ait. *Et nunc quæ est expectatio mea? Nonnè Dominus? Et substantia mea apud te est.* Psal. 38. 8.
Hoc quippe secundum omnem rationem consultissimum est: cùm ipse ex te, sis vilissimus; vanissimus, atq; adeò *vniuersa vanitas*, tuaq; tota substantia, tanquam nihilum sit coram ipsomet Deo, qui falli fallereq; in iudicio & decreto suo non potest: à semet quidem ipso prorsus abscedere, & omnem spem auellere, trãsferre autem illam omnem ad vnum Deum, & apud ipsum, imò in illo ipso substantiam suam omnem collocare, apud ipsum thesauros omnes reperire, ex illo ipso eosdem coaceruare, illum ipsum, substantiam suam omnem reputare, inuenire, facere, habere? Tunc enim reuera desinit homo nihilum esse, tunc vniuersam exuit vanitatem, tunc annos æternos possidet, tunc thesaurizat, tunc congregat, & non ignorat cui congreget ea, sed est in Deum diues, sed est in Deo diues. sed est Deo diues. sine quo, omnis diues est miser & pauper, quo vno & solo, omnis (esto cætera pauperrimus) est supra omnem modum diues, neque est finis thesaurorum eius.

Et hoc quidem quod præmisi extra omnem dubietatem est: in his verò fundata explicanda sunt aliqua, vt demùm id quod in titulo propositum est prouisionis huius enarretur.

Sciendum igitur 1. est. quinam sint thesauri Dei? & hos enumerasse satis est. Primus ergo õnium thesaurus Dei, est ipse Deus, quo thesauro certiùs, veriùs, pleniùs, ditiùs, sinceriùs, nihil est, nihil esse, nihil cogitari, nihil desiderari potest. 2. Thesaurus Dei sunt (loquendo iuxta modum nostrum, quo de Diuinis & Deo, cogitare loquiq; possumus ac solemus) sunt inquam omnes perfectiones omniaq; attributa Dei: quorum cognitio &

comprehensio plena est omni creaturæ impossibilis, aliquorum autem est ambienda & desideranda curandaq; participatio & possessio, aliquorum veneratio nobis incumbit, sed vsurpatio aut possessio participatioué, in hac præsertim vita, nequaquam. charitatem, miserationem, mansuetudinem, patientiam, longanimitatem, mansuetudinem, iustitiam, veritatem ac veracitatem, benignitatem, rectitudinem, aliaq; huiusmodi, possumus & debemus, quàm studiosissimè amare, conquirete, æmulari, coaceruare: dicente Filio ipso DEI. *Estote perfecti sicut & Pater vester cœlestis perfectus est.* Et eodem. *Dico vobis, diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos. &c. vt sitis Filij Patris vestri qui in cœlis est, qui facit solem suum oriri super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.* Hos thesauros Dei, quanto auarius & copiosius conquirimus, corradimusq;, tanto Deo ditiores & simul gratiores sumus. Hæc porrò thesaurizatio peragitur assiduo & heroico virtutum exercitio. de quo in præsenti non plura. quemadmodum etiam de aliorum Dei attributorum & perfectionum thesaurizatione, non tentanda à nobis, hac, & pro hac saltem vita, nihil etiam addendum videtur: quia & per se res nota est, & scriptura monet. *Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris. Qui scrutator est Maiestatis opprimetur à gloria,* & deniq; vel solius Luciferi de cœlo casus, satis superq; ad deterrendum est.

Matt: 5. 48.
Ibid: 5. 44.

Eccl: 3. 22.
Prou: 25. 27.

3. Sunt thesauri Dei omnia creata & omnis creatura, sed erudiente nos Euangelio nouimus eiusmodi thesauros tunc optimè thesaurizari à nobis, quando maximè negliguntur dissipanturq; à nobis, propter Dei placitum & propter Filij Dei exemplũ dicente ipsomet Domino. *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes & da pauperibus, & veni sequere me, & habebis thesaurum in cœlo.*

4. Ad thesauros etiam Dei pertinent omnia bona spiri-

na spiritualia, quæ bona quidem nostra sunt, & bonos nos coram Deo faciunt, Dei tamen proprijssima dona sunt, nosq; debitores coram ipso constituunt, tanto obligatiores, quanto ex talibus donis videmur locupletiores. atq; hic iam quæritur inter eiusmodi possessores, vel potiùs vt loquitur Apostolus inter dispensatores, *Vt fidelis quis inueniatur.* 1. Cor: 4. 2.
Tales thesauri sunt. Gratia Dei sanctificans, & filium, amicum hæredemq; Dei ex quouis nostrum, si eâ potimur constituens. Virtutes omnes principi & animatrici suæ charitati copulatæ. Dona Spiritus Sancti, & fructus eiusdem aliæq; diuisiones gratiarum: tum etiam gratiæ actuales omnis generis, at imprimis efficaces & finales. Beatitudo deniq; ipsa, quanta est cælestis, æternæq; vitæ Hæreditas, quæ promittitur nobis, & ad quam omnibus Dei gratijs prouidentijsq; disponimur. Iuxta illud. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*, salutis Rom: 8. 28.
nempe, perfectionis & beatitudinis. At de horum thesaurorum Diuinorum coaceruatione, in præsenti aliquid dicere, neq; libet, neq; necesse est. Constat siquidem omnibus Dei famulis, ad huiusmodi thesauros congregandos totâ vitâ, totis viribus, toto corde, totâ mente connitendum esse. non ergo hic morandum sed ad alia procedendum nobis est.

5. Deus inter suos thesauros connumerat Animas omnes præsertim verò Iustorum. De omnibꝰ promiscuè dictum illud accipe Diuinum: *Si separaueris pretiosum à vili, quasi os meum eris.* Quanti hūc Ierem: 15. 19
Animarum thesaurum æstimet, quantum eum desiderat sibi perpetuò crescere: nimium satis declarat, beneficium Redemptionis, totaq; Oeconomia Incarnationis Dominicæ: quam quidē rem Christus ineffabilem vel ipsi sibi visus est declarasse, quando Nicodemo dixit. *Sic enim DEVS dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret. &c.* Lucas hoc ipsum Mysterium vocauit *Excessum.* Consensit & Paulus eidem. Vocans illud. *Nimiam* Ioan: 3. 16. Luc: 9. 31. Eph: 2. 4.

charitatem. Petrus autem id ipsum exaggeratè volens explicare Animabus omnium hominum: *omne*
1. Petr. 1. 18. *aurum, omne argentum, omneq; pretiosum reiecit.* Neq; minus est exaggeratum illud Domini nostri
Matt. 16. 26. dictum de pretio Animæ vel vnicæ. *Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur. aut quam commutationem dabit homo pro anima sua?* Est ergo supra modum pretiosus thesaurus Dei, Animarum salus, & perfectio; quem à Iustis coaceruari, inq; Dei tabernacula & officinas comportari, quemadmodum est Deo gratissimum, ita iustis ipsis eius thesauri comportatoribus est summè proficuum, & ad Spirituales cælestesq; diuitias cumulandas & constituendas maximè idoneum. secundum illud Prophe-
Dan. 12. 3. tæ. *Qui docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti. & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.* à quo sensu non recedit etiam Christus Dominus cùm dicit, quod *qui ser-*
Matt. 5. 15. *uauerit vel vnum de mandatis Dei minimis, & docuerit etiam sic homines, hic magnus vocabitur in regno cælorum*: nec tantum in regno cælorum, Beatorū domicilio æterno: in quo eruditores ac zelatores Animarum speciali fulgent laureolâ, sed etiam in hoc regno cælorū, quod est militans Ecclesia Christi in qua vnusquisq; ad iustitiam erudiens animas hominum, vas electionis est christo Domino ad portandum nomen eius prædicandumq;, sicut de vno
Actor. 9. 15. talium dixit Dominus. Quamuis autem hæc ita se habeant, in præsenti tamen prouisione, non istam thesaur zationem, sed aliam quandam suadere intēdimus super est itaq; apud Deum nostrum, vnum quoddam genus Thesauri, Meritorum scilicet Christi Domini Nostri, quos ille, tanquam Deus Homo acquisiuit totâ suâ vita, Passione & morte, acquisiuit autem in suam quidem & Patris æterni gloriam, in Nostrum autem omnium salutem, opulentiam & beatitudinem. Qui meritorum Christi thesaurus est per-

est per omnia infinitus, inexhaustus, immensus. sufficiens non ad vnius tantum mundi, sed ad omnium possibilium Deo mundorum, saluationem, ditationem, beatificationem. Qui thesaurus, non in hoc tantum est mirabilis, quod in se infinitus sit, quodq; nostra omnia bona spiritûs & gratiæ & beatitudinis ex eo sint: quodq; æternum Patrem, Beatificatorem, & æternam vitam, Hæreditatem, Mercedemq; faciant: sed præterea hoc insuper nobis præstant, vt nostra opera quæcunq; (in Christo duntaxat facta) valorem etiam meritorium, vimque & pretium merendi obtineant coram Deo, ex Iustitia, ob nostrorum operum cum Christo eiusq; gratiâ ac meritis coniunctionem. ita vt operibus nostris quibuscunq; legitimè factis, debeatur corona iustitiæ, merces gratiæ, præmiumq; vitæ æternæ. Præterea, hoc etiam Christi Domini merita, valore & dignitate sua, meritis nostris conferunt valoris, & efficaciæ dignitatisq;, vt non tantum ipsis nobis, quorum propriè sunt personaliter, merita, operaq; meritoria prosint, sed alijs etiam proximis nostris, tam in hac, quàm in illâ alterâ vitâ, (modo capaces sint) proficua sint, siue impetratoriè, siue satisfactoriè. Ex quo fit, vt ad Christi Domini thesaurum meritorum, adiungantur, & suo, & magis etiam Christi ipsiusmet iure, merita etiam omnium Sanctorum & Electorum eius, puta, Pretiosissimæ Christi Matris Virginisq; Mariæ, & reliquorum Beatorum, imò & viuentium Iustorũ. dicente Dauide. *Particeps ego sum omnium timentium te Domine & custodientium mandata tua.* reliquâq; scripturâ passim attestante. Meritis & precibus & instititis Sanctorum protegi & iuuari homines coram Deo, tum ad obtinenda beneficia, tum ad eleuanda iræ flagella omnis generis. *Psal. 118.63.*

Hoc ergo thesauro meritorum Christi & Sanctorum eius, apud Deum nostrum inuento & comperto, ad omnes quidem homines opum cœlestium indigos,

indigos, pertinet, totâ possibili diligentiâ, & (vt sic loquar) auaritiâ, thesaurum hunc ad suam possessionem vsumq; deriuare, eoq; sese quàm copiosissimè ditare, sine dubio tamen hæc cura, atq auaritia inexplebilis, quàm proprijssimè pertinet ad eos, quorum vita declinat, & ad exitum (in quo omnis diligentia velit nolit cessabit) appropinquat. Monente Apostolo, vt *non deseramus collectionem nostram*, sicut consuetudinis est quibusdam, sed cõsolantes, & tanto magis, quanto videritis appropinquantem diem mortis.

Heb. 10. 25.

Quis porro modus esse possit hauriendi ex hoc Christi Electorumq; eius meritorio thesauro, eumque in diuitias suas & possessionem quàm copiosissimè ac simul compendiosissimè deriuandi, iam hoc loco explicandum est. cùm hoc sit præcipuum Prouisionis huius intentum in eius titulo indicatum. Aduertendum verò estChristi Domini nostri vsum (suoq; modo etiam Electorũ eius) multiplicem nobis esse posse, sicuti etiam multa, imò omnia nobis est Christus Deus noster. Possumus enim vti illo tanquam Deo creaturæ, tanquam Domino serui, tanquam Patre, filij; tanquam Principe, subditi tanquam medico ægri, tanquam Pastore ouiculæ, tanquam Doctore discipuli, tanquam Imperatore, milites. tanquam Duce errantes; tanquam capite membra tanquam vite palmites, tanquam mediatore recõciliandi, tanquam Aduocato debitores. tanquam Fideiussore obligati. tanquam Sacerdote & Sacrificio plebes, tanquam Fratre fratres. tanquam Amico amici, tanquam sponso sponsæ. tanquam iudice rei; tanquam misericorde miseri; tanquam vitâ mortui. & alijs infinitis penè modis Christũ Dominum vsurpare, in rem nostram possumus: quoniã omnia nobis est Christus, sed hoc in præsẽti non agimus. Tantum enim strictè thesaurorum eius substantiam nobis hauriendam destinamus, &

mus, & modos id præstandi quærimus. quos varios esse posse certum est.

Primus, isq; fundamentalis est. esse Implantatum in Christum insitumq; in eo, sicut palmitem in vite, indutum Christo, sepultum in ipso, renatum in ipso, renouatum, manentem, reformatum in eodem. quod fit in Baptismo Christi suscepto, & per Fidem, Spem, Charitatem atq; Gratiam eius. de quibus omnibus, moritur in nobis vetus homo, destruiturq; corpus peccati, renascitur autem in nobis Christus, nosq; in Christo, accipientes ab eo & ex eo, potestatem filios Dei fieri, sicut & ipse est Filius Dei, etsi ille per naturam, nos per adoptionis gratiam.

Hoc fundamento regenerationis & insitionis Nostri in Christo supposito: incumbit nobis crescere in Christo, vsq; in virum perfectum; neque verò qualitercunq; perfectum, *sed vsq; ad mensuram ætatis plenitudinis Christi, veritatem facientes in charitate, crescentesq; in illo per omnia, qui est caput Christus.* Istud autem crescere in mensuram plenitudinis Christi, hoc sine dubio est, quod in præsenti indagamus, asserimusq; ; nempe ad quam maximam Christi similitudinem conscendere, per morum eius imitationem, doctrinæq; ac voluntatis eius executionem, & per meritorum eius, quàm copiosissimam in animarum nostrarum bonum deriuationē.

Eph. 4. 13.
Ibid: 15.

Primus ergo modus in Christo crescere & ex Christo ditari (& idem cum proportione de Sanctis atq; ex Sanctis Dei dicendum est: quoniam nonnisi ex Christo, & in Christo, & per Christum, illi nobis proficui sunt) primus inquam modus est. Fide in Christum perpetuò viuere, perpetuò opera fidei, & opera fide imbuta facere, Fidem in Christum in sese radicare, firmare, stabilire, vitæ, sanguini, bonis omnibus præferre. Fidem Christi & in Christum, sibi familiarissimam, sapidissimam, pretiosissimam, admirabilem, saluberrimam, viuacissimam

cissimam vitalissimamq; reddere. idemq; de ea ita
Matt: 12.50. alijs proximis curare. Sic enim Christi erimus nō
1. Cor. 4. 15. tantum *serui, aut amici, aut filij; sed etiam Matres atq; Patres.* prout tam ipse, quā Paulus attestatur.

Pari ratione, secundus ditescendi ex Christi Sanctorumq; eius meritis modus est, per spei fiduciæq; in Christum, & propter eum in eius Sanctos exercitium, & vsum assiduum. omnia nostra faciendo & patiendo, quæcunq; acciderint, propter spem in Christum, & ex spe, atq; cum spe in Christum. Scientes omne bonum, omne auxilium, ōne pretium, omne præmium, omne solatium, omne gaudium nostrū, in Christo, à Christo, & per Chistum, & propter Christum esse.

At vero maximè proficuus, necessariùs, indeq; & frequentandus frequentissimè est tertius modus, crescendi ex Christi sanctorumq; illius meritis, per charitatem: per hanc enim fides, per hāc spes, per hanc omnis virtus, omnisq; gratia, operari debet omnia, vt nobis proficua sint omnia. Rotundè siquidem dixit Apostolus. *Sine charitate nihil sum. si charitatem non habuero, nihil mihi prodest.*
1. Cor: 13. 1.
Quocirca charitatem Christi sic habere, sic exercere, sic in ea radicati & fundati, sic assidui, sic eâ instructi esse debemus, *vt charitate viuamus, charitate spiremus, charitatem operemur, in charitate, ex charitate, propter charitatē, charitate agamus, quidquid agimus,* patiamur quidquid patimur, speremꝰ quidquid speramus, credamus quidquid credimus, timeamus quidquid timemus, simus quidquid sumus, vtq; adeò ipsamet quantum præualemus charitas efficiamur & simus. Si enim *Deus charitas est, & qui manet in charitate, in Deo manet. & qui adhæret Deo, vnus spiritus est cum ipso,* quid ni etiam ipse per charitatem Dei atq; Christi, efficiatur charitas ipsa Dei atque Christi? Quocirca maximum & præcipuum medium ex Christo, & in Christo ditescendi, thesaurorumq; eius immensam congeriem aggre-
Ephes: 3. 17. Col: 2. 2.
1. Ioan: 4. 8. 16.
1. Cor: 6. 17.

em aggregandi, est exercitium assiduum charitatis Christi, seu charitatis erga Christum & propter Christum. Omnia enim reliqua nostra, imò & Diuina bona, in tantum nobis de Christo deriuantur, in quantum charitati in Christum vnita, charitateq; formata sunt. propter quod charitas & gratia, & Beatitudo æterna, aut omninò vnum idemq; sunt, in substantia sua; tantumq; secundum esse perfectius vel imperfectius, vel secundum statûs differunt, aut ita sibi connexa sunt vt nullatenus separari queant. Itaq; etsi omnes prorsus fideles, præcipuè tamen senectutem ingressi vel ingredientes, illud curare debent Apostoli monitum an præceptum? *Omnia vestra in charitate fiant.* & illlud. *Simus induti loricam fidei & charitatis, & galeam spẽ salutis* Quia verò ista sunt generaliora media deriuandi merita Christi & Sanctorum etiam eius, descendendum est ad præssiora & expressiora, magisq; vicina. 1. Cor. 16. 14. 1. Thes. 5. 8.

Sit igitur quartus modus coaceruandi merita Christi Domini, per frequentem, diligentem deuotumq; vsum Sanctissimorum Sacramentorum; Cum enim Sacramenta Christi omnia, sint veluti reconditoria quædam meritorum & sanguinis & gratiæ Christi: quisquis ea ritè, deuotè frequenter vsurpat, merita Christi, is tanquam de gazophylacijs suis haurit, diuitiasq; gratiæ & æternæ vitæ sibi congerit. Hoc verò potissimum fit in duobus Sacramentis, Pœnitentiæ nimirum & Sacratissimæ Eucharistiæ, quorum vsus & maximè necessarius, & ideò frequentandus, quod hoc loco suadendum non est pluribus: sed satis sit dicere, eos qui appropinquant ad metas vitæ Pænitentiæ Sacramento vti debere, si commodè possint etiã quotidie, & quidem ita, vt non tantum quotidianas expient maculas, sed ita etiam, vt totius vitæ labes tam efficaci lauacro emaculent, possintq; si non perpetuò (id enim hæc vita non patitur)

ſaltem creberrimè viuere abſq; vlla coram Deo tam culpæ, quàm pœnæ, etiam purgatorij, etiamq; ſpiritualis obligatione. Quantum autem ad Sacroſanctam Euchariſtiam: cùm ea ſit cibus & impinguatio animarum ſanctarum, in eâq; ipſemet fons omnis ac potiſſimum ſanctificantis gratiæ, compendioſo, ſed immenſo hauſtu exhauritur, manifeſtum eſt, conſultiſſimum eſſe; corpore ſeneſcentibus, vt Euchariſtiam nullo non die ſumant, quantum fieri poteſt, quod Sacerdotibus valde promptum eſt. ad eam porrò ſumendam, ſeſe quàm accuratiſſimè diſponant, eandem quàm deuotiſſimè ſumant, eâ verò ſumptâ, tamdiu in deuotionis & virtutum actibus affectibusq; creſcant, quàmdiu ſpecies Sacramentales intra ſeſe durare opinari poſſunt.

5. Quia verò non facilè cuiuis Communio Sacramentalis quotidie extra ſacerdotium ſacrificiumq; conuenire poteſt; Iſtorum induſtriæ erit, Sacramentalem communionem Spirituali, non tantum quotidianâ, verùm etiam horariâ, & ſi placet perq; vires licet, etiam frequentiore, cum deuotione, & fame compenſare, adiuncto etiam ad id vſu Indulgentiæ illis verbis. Sit laudatum Sanctiſſimum Sacramentum. ſeu. Laudetur Sanctiſſimum Sacramentum. attributæ, adiuncta inſuper intentione. per omnes actiones & paſſiones, meritis Chriſti Domini Sanctorumq; coniunctas, ſeſe diſponendi ad omnes fructus Sanctiſſimi Sacramēti, tam Euchariſtiæ, quàm Pœnitentiæ, quàm etiam Sacroſancti ſacrificij. cuius rei formula & praxis forſitan eſſe poſſet huiuſmodi.

Toto me, ſemper, & vbiq; ſit Laudatum Sanctiſſimum Sacramentum, quod ego ſemper & vbique latreuticè adoro, deſidero, recipio, toto meq; eius dignitate & dignatione exulto toto me; atq; ad eius conſecrationem & ſumptionem, diſponi per omnes actiones, & paſſiones meas, meritis

ritis Christi & Sanctorum vnitas, desidero, peto, propono Toto me. Atq; hic sit quintus modus coaceruandi meritorum Christi Domini diuitias per Spirituales communiones quàm deuotissimè frequentatas.

Sit autem modus sextus. Libenter, frequenter, deuotè reuerenterq; Sacratissimum Missæ Sacrificium partim peragere, partim audire, partim meditari, eiq; sic assistere, ac si interesses primæ illi in cœnaculo incruentæ, & item primæ in crucis altari cruentæ Missæ; affectu Apostolico, affectu Parentis Pretiosissimæ, affectu ipsius Christi. A Sacerdotibus enim legis nouæ in Sacrificio quod peragũt, vtrumq; illud ab ipso Christo olim peractum, in eiusdem Christi Persona, eiusdemq; virtute & potentia repræsentatur, peragitur, repetitur, secundum per primum, seu cruentum per incruentum. Vt verò in Sacerdotem sacrificantem tanto copiosior fructus meritorumq; thesaurus redundet, ex Sacrificio Missæ, tam ex opere operato, quàm ex opere operante, ad cæteras præparationes suas, remotas proximasq;, hanc etiam adhibebit, vt secundum suam intentionem firmam, crebrâq; repetitione ac ratihabitione stabilitam, per omnes actiones, passiones ac molestias seu mutationes suas, totius vitæ suæ, disponat se, (quod idem est ac disponere intendat) ad condigniorem Missæ celebrationem, vberioremq; fructuum ex ea perceptionem, maioremq; meritorum Christi efficaciam in sese deriuandam. Quâ etiam ratione seu intentione & gratiæ post Sacrum agi, & defectus circa Sacrum admissi expiari possunt, prout in hac subiectâ formulâ patet.

Quater Sancte Quaternio, Toto te, toto me, Tibi omnes actiones & passiones seu mutationes totius vitæ substantiæq; meæ, (imò & omniũ quantum in me est creaturarum) vnitas actionibus & passionibus, & meritis totius vitæ Domini mei Iesu Chri-

av Christi, in realem, verbalem, cordialem, præteritam, præsentem & futuram, omnimodam, possibilem, infinitam, incessabilem, offero, consecro, dono, trado, sacrifico, Gratiarum actionem, laudem, adorationem, amorem, venerationem, exaltationemq; Tui. Itemq; in præparationem ad futuras Missas & Communiones, & confessiones Sacramentales. item in dispositionem ad gratias õnis sacrificij, Sacramenti, beneplaciti, actuales, habituales, opportunas, efficaces, perseuerantes, finales. Item in satisfactionem pro defectibus omnibus quidem, at in specie Missarum & Communionum & Confessionum mearum, pro omnibus meis tam culpæ, quàm pœnæ obligationibus, potissimumq; omnibus pœnis spiritualibus, Item pro animabus in purgatorio. Item pro gratia feruoris in vita & morte, proq; Sancta morte & pro finali in bonitate, sanctitate, perfectione, & Religioso statu, & Societate IESU perseuerantiâ.

Huius formulæ vsus esse potest, & aliàs quidem semper, & potissimũ, ante vel post, omne Sacrum. Potest autem esse, apud omnes quidem diuitiarum spiritualium amatores, Sacratissimorumq; Sacrificiorum & Sacramentorum cultores, & maximè apud eos, quibus breuis vitæ cursus restat, & ad cumulanda merita dies abbreuiati, tempusq; reliquũ modicum superest.

Sit tandem septimus modus, Merita Christi Domini & vsurpandi & accumulandi, similiterq; aliorum Beatorum Dei, per quandam imaginationis, intellectusq; & voluntatis, seu intentionis appetitusq; rationalis, meritorum ipsorum, seu Sanguinis Christi apprehensionem, & per hanc animæ nostræ eiusdem applicationem. Docuit nos hunc modum, ipsemet Spiritus Sanctus in Scripturis suis, tum aliàs quidem sæpè, sed maximè ad propositum nostrum præsens congruè apud Isaiam. Vbi canit

Isa. 12. 3. Propheta. *Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris.*

uatoris. Et apud Zachariam, vbi dicitur. *In die illa erit fons patens domui David & habitantibus Ierusalem in ablutionem peccatoris & menstruatæ.* Qui enim sunt isti fontes Saluatoris, patentes ad ablutionem, nisi vulnera & Sanguis & merita IESU Christi? quæ in Sacramentis eius deposita, inde hauriuntur ab animabus nostris, partim ministerio Ecclesiæ, partim deuotione cuiusq; fidelis, siue is sit peccator pœnitens, siue iustus proficiens atq; perfectus in via Domini. Hanc ipsam de Sanguine seu meritis Christi imaginationem vsurpat Beatus Ioannes in sua Apocalypsi: partim cùm ait. *Hi sunt qui venerunt de tribulatione magna & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine Agni.* partim cùm dicit. *Beati qui lauant stolas suas in sanguine Agni, vt sit potestas eorum in ligno vitæ. &c.* Qui idem Apostolus alio loco vocat vestimenti nomine Merita Sanctorum Dei: ait enim. *Datum est illi* (spōsæ Agni, Animæ, seu Ecclesiæ) *vt cooperiat se byssino splendenti & candido.* Byssinum enim iustificationes sunt Sanctorum. Eadem nomine Incensi, Aromatum, Odoramentorumq; idem Apostolus appellat. dicens. *Data sunt* (Angelo) *incensa multa, vt daret de orationibus Sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei.* altare autem hoc, est Christus. Et ascendit fumus incensorum de orationibus (& meritis similiter) Sanctorum, de manu Angeli. sub simili Allegoria, idem Apostolus Sanguinem Christi, vocat *Redemptionis nostræ pretium*, quando ait. *Redemisti nos Deo in sanguine tuo.* Consentitq; in eadem phrasi Petrus Apostolus dicens. *Scientes, quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis, de vana vestra conuersatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine, quasi Agni immaculati & incontaminati.* Hæc cùm ita sint, licebit consimili ratione nobis, Sanguinem meritaq; Christi Domini, quin & Sanctorum eius, & apprehendere & vsurpare, inq; profectum nostrum

Zach: 13. 1.
Apoc: 7. 14.
Apo: 22. 14.
Apoc: 19. 8.
Apoc: 8. 3.
Apoc. 5. 9.
1. Petri. 1. 18.

 spiritua-

ſpiritualem & Animarum noſtrarum coram Deo ditationem ornatumq; conuertere. v. g.

1. Cogitans & animo meo ſtatuens Chriſtum cum ſuis & Electorum ſuorum meritis, eſſe fontẽ limpidiſſimum & largi fluentiſſimum inſtar Paradiſiaci manantis aquas ſalutis & Sanctitatis, & beatæ vitæ, & omnis gratiæ, virtutis, atq; perfectionis, imperſonabo me toti vniuerſo, imò vniuerſis atomis vniuerſi vniuerſalizatis, & ſic, Toto me, totque faucibus, quot creaturarum atomis, totq; etiam vicibus, quot in tempore & æternitate ſunt inſtantia, bibam, hauriam, deriuabo, & deducam aquas meritorum in Chriſto contentorum, in cor, mentem, voluntatem, animam, ſubſtantiam meam, iiſq; replebo, non ſolum encitatiuam capacitatem meam quocunq; modo realem, ſed etiam vel ipſam Immenſitatem Nihilitatis meæ, atq; mendicitatis, quæ ex memetipſo eſt in me, ſeu, quæ ipſe, ex me ipſo ſum prorſus infinita.

2. Cogitans Chriſtum eſſe vitẽ ſpecioſiſſimam, fæcundiſſimam, faciam me, totum, quantus quantus ſum, in atomis meis, & in actionibus paſſionibuſq; ſeu mutationibus meis omnibus & ſingulis, veluti multiplicem palmitem, atque etiam botris quarumlibet actionum mearum obſitum, ſicq; ex Chriſto, & eius, nec non ex Sanctorum eius, meritis; humorem omnimodum traham, & botros operum tum producam, tum fæcundos, turgidos, pretioſo Chriſti & Sanctorum eius vino, faciam; guſtuiq; menſæ, cellarijs Sanctiſſimæ Trinitatis, & ipſius Chriſti, & totius curiæ cœleſtis adferam, & inferam, offeram & propinabo, recondam, & in omnem æternitatem reſeruabo.

3 Cogitans Chriſtum eſſe Balneum animarum noſtrarum, quo & abluimur à ſordibus, & omni puritate ac decore ornamur, & omnia opera noſtra, tum purificantùr, tum ſublimantur, quotidie, ſæpiuſq; in die, & in ſingulis (quo ad fas erit) ſpirationi-

rationibus, commotionibus, ac momentis, Totum me, totamq; substantiam & entitatem meam actionumq; mearum inijciam in balneum hoc Sacratissimum, & in eo me, omniaq; mea abluam, purificabo, dealbabo, ornabo, sublimabo. Nunquam penitùs ex hoc pretioso Christi meritorum balneo egrediens, nunquam me ab eo desiccans, sed semper in eo ad instar pisciculi natans.

4. Cogitans Christum eiusq;, & Sanctorum eius merita, esse ingentem, vastissimam, immensam & inexhaustam Aurifodinam, vero & incorruptibili auro refertissimam, & sicut omnibus volentibus, ita etiam mihi paupereulo expositam, atq; ad eruendum omnimodas auri cœlestis opes, liberaliter concessam; ponam ædificiolum meum in hac fodina. & omnia scriniola, omnes sarcinas meæ substantiæ, mearum virium, potentiarum, articulorum, actionum, & passionum, volitionum & desideriorum, necessitatum, capacitatum & possibilitatum perpetuò implebo, inferciam, cumulabo, iterum iterumq; &c. &c.

Hac & simili ratione possum Dominum meum Iesum Christum, eiusq; ac Sanctorum eius merita cogitare, velut omnifarium quoddam Arsenale cōtinens omnigenas officinas rebus vsui necessarijs refertissimas. Hic Armamentarium, hic apotheca, hic vestiarium, hic omnis artifex, hic bibliotheca, hic cellæ vinariæ promptuariaq; plena, & eructantia ex hoc in illud. hic (vno verbo) omne bonorū genus coacervatum repositumq; ac simul vti, capereq; volentibus in rem suam expositum. Solus ergo restat hauriendi & in vsum deriuandi vtendique labor. Qui ipse labor, sine labore est, cùm in sola voluntate libera, in solo desiderio, in sola intentione atq; cupiditate nostra propemodū, principaliter, certè consistat. Adeò vt quantum desideras, quantum desideria, intentiones, cupiditates, votaq; tua dilatas & distendis: tantum capias,

 & adhuc

& adhuc infinities infinita superſunt, quæ ſi velis, ſi velle velis, eo ipſo capias. Itaq; hic mihi tantum licet, quantum libet. Hic non duplicibus, ſed millecuplicibus quotidie mutatorijs veſtiri induique poſſum. deſumendo, & induendo mihi præter Chriſti veſtimenta, nunc Angelorum, nunc Archangelorum, nunc Cherubinorum, nunc Seraphinorum, nunc Apoſtolorum nunc Martyrum &c. &c. nunc huius. N. nunc illius N. nunc illorum N. N. nunc iſtorum NN. Sancti Sanctorumq;. Idem dico de armatura fortium, quæ hic omnis eſt. de medicinali apotheca, quæ hic ad omnes morbos ſanandos, ad omnes ſanitates tuendas aſſiduò patet. Sed quia horum finis in enarrando nullus eſſet, & præſtat illius vsûs, & fructuum finem nullum facere, & præſens caput ſiue prouiſio multum in longum proceſſit, oportet vt eius explicandæ (at non practicandæ) tandem finem faciamus.

Prouiſio VI.

Per Intentionum multiplicationem ad vnum etiam opus.

APud homines prouerbium eſt qui vno cane duos ſimul lepores captat, neutrum capit. Nimirum pluribus intentus minor eſt, ac tandem neque ſufficit, ad ſingula ſenſus. Vnde etiam vulgò ridiculum eſt, vnâ fideliâ duos parietes dealbare; aut vnâ pecuniâ, plures ſimul merces emere, aut vno oculo ſurſum ſimul deorſumq; aſpicere. Quãuis autem hoc ita ſit apud homines in curis negotijsq; hominum, ſiue humanis: paulò tamen aliter eſt & in negotijs ac negotiationib9 Spiritualibus & Diuinis, quas ſcilicet homines cum Deo, & cum Animabus exercent. Poſſunt enim Spirituales negotiatores, vnico cane plures ſimul lepores perſequi &

qui & capere. possunt vnicâ pecuniâ, plures simul merces emere possunt inquam vno aliquo opere suo, debitè perfecto, plures simul fructus à DEO consequi, meriti, impetrationis, satisfactionis. possunt plures virtutes exercere, possunt plura bona postulare & impetrare, possunt pro pluribus debitis obligationibusq; simul satisfacere. Ad quod consequendum, sufficit sola intentionum multiplicatio. hæc enim quanta fuerit, & quocunq; se porrexerit imperio & vsu voluntatis humanæ, tanta erit capacitas feracitasq; operis ad plures intentiones à voluntate directi.

Hæc igitur sit vna etiam Senectutis, declinantisq; ad occasum ætatis ac vitæ prouisio: vt siquidem desideret multas vno labore ac tempore conatuq; spirituales opes meritorum tam gratiæ quàm gloriæ conquirere, plurium simul virtutum actus exercere, plura simul poscere & obtinere, plures obligationes exsoluere, plures simul perfectiones operi suo etiam vnico adhibere: det operam, vt per voluntatem suam, plura & plura simul intendat; plurium virtutum motiua, operi suo præfigat: plura promerenda Dei dona designet, plura postulanda siue naturalia & temporalia, siue supernaturalia & spiritualia proponat, plures obligationes explere statuat, pluribus personis religionis honorem, iuxta cuiusq; gradum exhibere desideret, plures perfectiones perfectionumuè sublimitates operi vnico annectat: totumq; hoc solius voluntatis suæ efficaciâ faciat: & quod desiderat, totū pro latitudine, simulq; feruore & conatu voluntatis (quod deuotionem Spirituales vocant) assequetur.

Pluribus hæc doctrina aliàs exposita, quin etiam hic aliquatenus in superioribus enarrata est, & repetere nihil attinet, sufficiet aliquod specimen eiusmodi intentionis multiplicatæ compendiosum afferre hoc loco. Sit ergo huiusmodi.

Sanctissima Trinitas vnus Dignissime Deus: volo ab hoc tempore omnia & singula facere & pati, motiuo atq; modo & fine, quo Tu vis, & quia Tu vis, illa & à Te, & à me fieri atq; pati. propter omnium & singulorum mandatorum, consiliorum, beneplacitorumq; Tuorum perfectam adimpletionem: propter virtutum omnium Theologicarum, & Moralium Supernaturalium, naturalium quoq; sed supra naturam eleuatarum, Donorum etiam, Fructuumq; Spiritus Sancti in omni congruo mihi gradu assecutionem, exercitationem, incrementum, postulationem; propter gratiæ sanctificantis gloriæq; beatificæ in me apud Te, propter Te promeritionem, confirmationem, auctionem: propter instituti, officij, debitiq; omnis mei adæquatam executionem; propter totius mundi in genere, specie, indiuiduoq; auxilium; propter omnis pænæ meæ (nec non & omnis quoad licet alterius creaturæ) temporalis, spiritualis ac æternæ expiationem; propter mei ad omne auxilium tuum supernaturale, congruum, & efficax & finale, capaciorem dispositionem: propter quater-sanctæ quaternitatis, hoc est, propter omnium Electorum Hominum & Angelorum, Pretiosissimæ Parentis, IESU Christi, Tuum honorem & imitationem. Super omnia verò, propter omnimodam tuæ Dignitatis exaltationem: tui gustus recreationem, Tuæ adorandæ voluntatis executionem: Summæ bonitatis dilectionem: mei deniq; in omnibus, & per omnia, vniuersalem annihilationem & vilificationem; Amen.

Huic praxi atq; formulæ, licebit interserere per otium, & feruorem, specificas virtutes, perfectiones, postulationes, gratias, pœnas, debita, personas, negotia, difficultates, pericula, cæterasq; intentiones: pro quarum expressione & latitudine, simul ac mentis feruore, crescet tam efficacia, quã copia consequendi.

Aliud

Aliud paradigma intentionis multiplicis paulò explicatius affero, vt habeatur praxis Intentionis perfectæ, & vt desumi possit, ars veluti quædam spiritualium tum intentionum, tum varietatis earum, tum reflexionum ad perfectiones, sublimitates, purificationesq; mentis & cordis nostri in operando. Sit ergo

Sanctissima Trinitas, vnus Deus, Dominus meus: Ego N. seruus tuus me totum, & totam substantiam meam, ac vitam & omnes actiones passionesq; meas, totius vitæ meæ: in specie autem õnes huius diei, tam ordinarias, quàm extra ordinem impræuisè incidentes, omnes quoq; earum circumstantias: omnibus & singulis specialiter interfertas, adiunctasq; atomos item earum, & momenta, mutationesq; singulas: creaturæ quoq; Tuæ cuiuslibet substantiam, actionem, passionem, mutationem, momentum, atomum, circumstantiam quãlibet, Tibi, pro me, proq; omnibus creaturis mihi impersonatis, offero semel pro sẽper ad hoc quidẽ.

1. Principaliter. Vt intentiones, voluntates, gustusq; Tuos Diuinos tam internos quàm externos, etiam quantum ex me, approbem, impleam, honorem, imiter.

2. Vt etiam intentiones Iesu Christi omnes, erga Te Patrem suum æternum, erga ipsum Se, erga nos habitas, honorem, æmuler, impleam.

3. Tum verò secundariò ad hoc; Vt Tibi Deo Domino meo, pro omnibus, cum omnibus, & per omnes, amorem, laudem, adorationem, exaltationem, obedientiam, timorem, fiduciam, reuerentiam, omnemq; debitam religionem ac deuotionem exhibeam, non exhibitam verò aliquandocunq; suppleam.

4. Vt gratiam actualem habitualemq;: gloriã item substantialem & accidentalem omnem, maiorem ac maiorem apud Te in cœlo promerear: ad eamq; me, omni & in omni meo, & cuiuslibet

creaturæ actu, quomodocunq; bono, & à me nunc mihi assumpto, specialiter autem in Ecclesiæ ac meo Sacrificio, in omni quoq; Sacramento à me recepto ac recipiendo, promerendam, recipiendàque ampliùs & ampliùs disponam: eamq; finaliter, sicut Tu potes, scis, & vis obtineam.

5. Vt iuuem animas tam in peccato, quàm in purgatorio positas.

6. Vt impetrem omnia omnibus, quæ Tu Domine potes, scis & vis, nobis creaturis congrua.

7. Vt exaltem imiterq; Iesum Christum, & eius Pretiosissimam Parentem, Sanctosq; omnes.

8. Vt vilificem, mortificem, abnegem, humiliem, perdam me Christiformiter.

9. Vt faciam exhibeamq; propter Te, charitatem, iustitiam, misericordiam, liberalitatem, exẽplum, omni meo proximo, etiam ignoto, inimico, & ingrato.

10. Vt retractem, expiem, suppleam omnia mala, omnes neglectûs, omnia damna nostra, Tibi Sanctissimo perfectissimoque Deo nostro, quouis modo, in quocunq; ex nobis displicita.

11. Vt gratias agam pro omnibus & singulis beneficijs, gloriæ, gratiæ, naturæ, super nos omnes, & singulas creaturas tuas, à Te profusis.

12. Vt adorandam voluntatem tuam omnem, bonam, beneplacentem & perfectam, expleam; eiq; me perfectè conformem, semper, omnimodè, per omnia, sponsaliter, transformatiuè. Et hoc quidem ad saginandum gustum Tuum Diuinum, millies, millies infinitiesq; maiori proportionaliter glorificatione: cum millies, millies maiori proportionaliter feruore, ac feruentiori exercitatione, cuiuslibet atomi ac momenti super aliud, cuiuslibet actionis atq; passionis super aliam, cuiuslibet circumstantiæ ac mutationis, super aliam. In vnione ac balneo Pretiosissimi Sanguinis meritorumque Iesu Christi. Pretiosissimæq; eius Parẽtis, San-

ctorumq;

ctorumq; omnium triumphantium ac militanti-um. quia Tu ita vis, & dignus es Deus meus: & quia ita ego debeo velle, voloq; debere Tibi Vni-Trino Deo meo. Propter nullum bonum meum, quatenus meum, sed propter omne bonum Tuum, quatenus Tuum. ad exaltandum Te, iuxta mensuram indignitatis meæ: in æternum & vltra: quādiu Tu Deus eris Deus. Amen.

Occurrit adhuc tertia multiplicis ac fæcundæ intentionis praxis, quam afferre hoc loco superfluum non erit. partim vt seligere cuiq; liceat, partim vt quod in vna minus explicitum appositumq; sit, apponere ex altera fas sit, partim vt ijdem, qui supra ex secunda praxi fructus promissi sunt, ex hac etiam tertia desumi possint. Sit igitur hæc.

Per omnes & singulas actiones & passiones meas, vniuersaliter & incessabiliter, & irretractabiliter Toto me.

1. Jntendo vnam, solam, semper, vbique, per omnia momenta maiorem Sanctissimæ Trinitatis Dei nostri gloriam, gustumq; voluntatis & exaltationem Dignitatis eius, propter illum ipsum, per Iesum Christum: iuxta intentiones Dei atq; Christi erga se & erga nos, ad intrà & ad extrà.

2. Intendo exaltationem Domini nostri Iesu Christi, Pretiosissimæ Parentis, omniumq; Electorum, propter Deum per eundem Iesum Christum.

3. Intendo animarum in purgatorio auxilium, quantum ego possum, & illæ capaces sunt iuxta, & propter voluntatem voluptatemq; Dei & Christi, & Pretiosissimæ Parentis Electorumque omnium, iuxta Donum meum.

4. Jntendo dispositionem mei omnimodè perfectam ad gratiam & charitatem & Dona Spiritus Sancti eiusq; fructûs, & ad omnem virtutem in omni gradu congruo.

5. Intendo dispositionem mei ad gratias actuales omnes, opportunas, copiosas, efficaces, finales,

tam in

tam in Sacrificio, quàm in Sacramento, quàm extra illud in omni actione & passione.

6. Intendo emundationem mei coram Deo, ab omni tam culpæ, quàm pœnæ, præsertim spiritualis obligatione, in Sanguine Iesu Christi Domini nostri.

8. Intendo auxilium agonizantium, & in peccato mortali, & in graui calamitate eiusq; periculo existentium.

9. Intendo auxilium totius Sanctæ Ecclesiæ militantis, Religionis, Domûs, & omnium meorum, quos Deus scit, & vult, Amicorum & Benefactorum, inimicorum quoq; ac malefactorum.

10. Intendo præparationem mei ad sanctam mortem, ad pœnitentiæ vnctionisq; extremæ Sacramentum, & ad finalē in bono perseuerantiam.

11. Intendo deniq; omnem effectum Adoratorium, Laudatorium. Gratiarum actorium, impetratorium. Satisfactorium. Meritorium. Imitatorium. Suppletorium, Indulgentiarum.

12. Non tamen propter vllum bonum meum, quatenus priuatum meum, sed purè, nudè, totaliter, propter suauissimum gustum Dei.

13. Et omnia, toto me, toto vniuerso, totisq; atomis vniuersi vniuersalizatis, Toto deniq; super omnia Deo meo, vt sit id quod est, & quia est id quod est.

14. In clibano ignis Seraphici, Mariani, Theandrici, in Iesu Christi sanguine. Quia, & Quare & quomodo. Quaternitas quater-sancta.

15. Et volo intendoq; , vt omnis motus meus sit Renouatio & ratificatio, huius totius intentionis atq; approbatio illius æterna. Per Christum Dominum nostrum Amen Alleluia.

Harum intentionum (vel alicuius ex eis) vsus & exercitatio, non potest non esse supra modum vtilis, & plurimorum in spiritu, & in omni gratia cœlesti profectuum ferax, modò sit & frequens & constans,

constans, & cum intellectu, & cum penetratione atq; ponderatione sensûs, & deuotione dilatatione; per desideria vastissima, placere & ditescere quàm maximè Deo, cupientis voluntatis. Cùm verò hoc ita sit respectu omnium hominum, certè vel maximè curandum erit, vt ita sit, ijs, & alijs, quorum tempus breue est, quibus dies supersunt pauci & mali, de quibus plerumq; dicant, quia non mihi placent. Talibus enim per vias compendij currendum omninò est, vt in breui, & in paruo, lucrentur quàm maxima, quàm plurima, eademq; æterna.

Prouisio VII.

Per Intentionis simplicitatem vnitatemque.

PRoximè diximus prouisionem senescenti, aut aliter quouis modo ad finem appropinquanti vitæ siue animæ faciendam esse, per cumulationem quàm maximam Spiritualium diuitiarum: adhibendo ad eam veluti singulariter fecundum medium, Intentionis nostræ varietatem, multiplicitatem, conglobationem. Hoc loco contrarium asserere velle videmur: volumus enim ad eam ipsam cumulationem spiritualium opum adhiberi intentionis simplicitatem, atq; vnitatem: quod quomodo se habeat, quomodo cum proximè dictis cohæreat, iam ex dicendis apparebit.

Non est difficile homines diuitiarum valdè cupidos, eosdem earum perstudiosos reperire. Magna tamen est varietas studiorum & mediorum, quibus ad ditescendi finem tendunt. Volunt enim quidam, vno aliquo genere abundare, & in eo diuites fieri contenti sunt. Volunt alij plura bona coaceruare. Volunt alij plurima, & si fieri posset, vo-

lunt

lunt quantum in ipsis est omnia cumulare. volunt alij vnum aliquod opum genus conquirere & aggregare, sed illud tale esse volunt, quod absq; varietate & multiplici congerie rerum minus pretiosarum, in se vno ac solo contineat multa, plurima, omnia. Tales sunt V. G. qui soli auro argentouè coaceruando, & in immensum congregando totis viribus inhiant; ducti nimirum auri argentiq; pretio, non tantum maiore, quàm inest bonis, opibusuè alijs, sed etiam quia auri argentiuè licet non maxima massa, in se tamen contineat pretium aliarum rerum, esto quam maximè multarum, in vnumq; collectarum. Vnde vnius soliusq; auri studio, videntur sibi æquare, imò excedere studia plurimarum aliarum ab auro rerum: & vnius auri maxima congregatione, credunt se eo ipso in diuitijs, omnes alios auro minus, alijs verò licet rebus valde diuites excedere. Nimirum aurum tale quiddam est (aut magis ab hominibus putatur esse) quo curato omnia curantur, cumulato cumulantur omnia: habito possessoq; habentur & possidētur omnia bona, omniaq; diuitiarum genera. Tale quid inuenire est in Spiritualibus hominibus atq; studijs. omnes ditescere spiritualibus bonis volunt, & student: sed studia eorum alia atq; alia sunt. Contenti sunt alij conscientiam à peccatis grandibus mundam habere. alij passionum dominium, vitiorum carentiam appetunt. Curant alij contemptum rerum caducarum solo affectu. alij etiam re ipsa, imò & voto adiecto eundemque plenè exequuntur. Alij student & sciunt custodire vas seu corpus suum in honestate. alij vnam, aut aliquot supra vnam, virtutes seligunt, in quibus proficere insigniùs satis habent. alij proficere in plurimis aliquantum cupiunt; alij intentionem bonam: alij meliorē, optimā alij, alij multas simul in operibus suis habere consuescunt; alij denique aliter & aliter salutem suam operantur, & per bona opera

na opera eandem certam facere satagunt. Sed nihilominus, præter, & supra hos, similesq; his, õnes sunt qui ab Apostolo moniti æmulantur charismata meliora: sunt quibus ab eodem Excellentior via demonstratur, sunt qui audiũt ab Apostolo dici sibi. *Qui diligit, legem implevit. Charitas nunquam excidit. Charitas Deus est, & qui manet in charitate in Deo manet, & Deus in eo.* Sine charitate nihil mihi prodest, Nibil sum. esto habeam fidem ita, vt per eam montes transferam, esto loquar linguis hominum & Angelorum, esto nouerim Mysteria omnia. esto liberalissimâ in cibos pauperum substantiæ meæ dispersione, euaserim nudissimus, ac pauperrimus? esto tradiderim corpus meum etiam in ignem consummando Martyrio. esto Dominum meum de substantia mea non solum honorauerim, sed etiam in carne manentem inter nos pauerim, & circa frequens ministerium ipsi in persona Dei Filio exhibendum solicitus fuerim.

Ita nimirum etiam in his ipsis distinctiones & ascensiones cordium sunt: etiam in his; semita iustorum quasi lux splendens procedit & crescit vsq; ad perfectum diem, etiam in his sunt, qui faciunt voluntatem Dei bonam tantum: alij qui etiam bene placentem exequuntur, alij qui completis prioribus euadunt insuper ad perficiendam perfectã, & super eminentem charitatem, comprehendunt in latum, longum, altum & profundum. progressi de virtute in virtutem, vsq; eo pertingunt, vbi videatur Deus Deorum in Sion. Totum hoc quod dicimus, seu dicere magis volumus, explicauit & comprehendit Dominus noster paucis illis verbis, quæ de duabus sororibus suis amatricibus protulit. Vna eadem Martha nomine, satagebat circa frequens ministerium, quin & studio vehementiori vrgente turbabatur erga plurima obsequia & desideria, insuper sociam sororem, in partem laborum vocare conata, ipsum Dominum rogare non dubitauit,

bitauit, eam ut apud pedes Domini otiosè sedentē, & de iuuanda sorore nihil minus cogitantem, surgere, & sibi auxilio esse iuberet. Alia verò soror eius Maria, velut ignara, aut parum studiosa Hospitis sui, qui intrauerat in domum castellumq; suum, de nullo penitus ministerio, præsenti & Hospiti suo Domino exhibendo laborauit, ac ne cogitauit quidem, sed sedens secus pedes Domini sui, confabulatur secura & otiosa cum ipso, audiebatq; verbum illius. Quis hæc, vel audiens vel intuens, duarum istarum sororum circa Dominū Iesum officia & studia: non præferat Martham Mariæ, non plus laudet atq; æstimet labores circa plurima in gratiam Domini susceptos in Martha, quàm otiosam solam sessionem ad pedes Dominicos in Maria! quis non ampliorem spondeat benedictionem & commendationem à Domino obuenturam Marthæ, quàm Mariæ! Sic vtiq; nostris calculis res & lis ista determinaretur. hoc & ipsa Maria, sororem suam interpellantem contra se Domini iudicium audiens contra se decerni metuebat. Sed enim aliter sapientia & veritas æterna sententiam de ambabus tulit. dixit enim. *Martha Martha solicita es & turbaris erga plurima. Porrò vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit: quæ non auferetur ab ea.* Bonum erat Marthæ ministeriū & solicitudo, turbatioq; *circa plurima*, at vnum melius erat, quod quia elegit Maria. Optimam partem se elegisse audiit, & insuper nunquam à se tollendā in promisso accepit.

Hoc ergo vnum: hanc optimam partem: hanc nunquam auferendam ab Electore sui, dicimus & vocamus & ostendimus esse intentionem, seu intentionis simplicitatem & vnitatem & nuditatem & celsitudinem: quæ quia charitas est, & charitas perfecta, quatenus etiam in hac vita esse, haberiq; potest, & charitas perfectissimo

mod o

modo exercita: ideò illa vnum hoc Dominicum est, ideò illa optima pars est, ideò illa sola quærenda & exercenda est, ideò illam solam & vnam exquirere, vnam solam petere, vnã solam exercere, vnam solam cumulare, vnam solam possidere· est possidere aurum quoddam, omni auro magis aureum, magis obrizum, magis pretiosũ; quo auro Spiritûs ditescere solo, æquat, excedit, præualet, explet & superexplet, omnium reliquorum bonorum spiritualium possessionem, & eius sola quæsitio, melior est possessione auri & argenti.

Hanc igitur charitatem intentionis, seu intentionem charitatis vnius, solius, simplicis & nudæ, & puræ: exerceat, quin & assiduè frequentet, quisquis in spiritu ditescere, magno quidem & vnico compendio, sed summo, & omnibus æquiparando diuitijs internis augmento desiderat. Desiderare autem hoc ille omnis quàm maxime debet, quisquis videt sibi appropinquantem finẽ, & cui iam re ipsâ dicitur, Operamini dum lucem habetis, vt non vos tenebræ conprehendant. *Venit nox, in qua nemo operari potest*: nox vtiq; mortis, post quam non est operari, ac multo minus est inuenire cibum: nisi quis hac in vita operatus fuerit cibum; non tamen qui perit, sed qui permanet in vitam æternam. Æternam dico, imò Dominus dicit: vt quilibet apud se concludat, tantum sibi operandum esse hac in vita, quantum sufficiat pro æterna vita. Cùm verò temporis ad æternitatem nulla sit comparatio: propterea quantumcunque multos quis se vel cibos operatum esse, vel thesauros opum coaceruasse putârit, aut etiam viderit: certus sit, totum illud & parum & nihil prorsus esse si cum æterna vita, in qua cibis in tempore partis erit viuendum in comparationem venerit. Non cesset ergo manus nostra, non cesset pes noster, nõ cesset labor noster, non cesset industria, auaritia,

 fames,

Fames, ſitis, orexis, cupiditasq́; noſtra: vel ob hoc ſolum, quia hoc quidē tempus noſtrum, quod prouiſioni faciendæ datum eſt, finem in proximo habet, æternitas autem pro qua nobis prouidendum eſt, Æterna, & ipſa Æternitas eſt.

Sed iam in quo conſiſtat hæc intentionis adeò nobilis ſimplicitas atq́; vnitas, omnibus æquiualēs, multis & præualens, delineandum eſt. Compendioſiùs id dicere pleniùsq́; ſimul non poſſum, quàm verbis ipſius Chriſti, nos ita & orare & operari, & pati omnia & ſingula, & ſemper docentis, vt in omnibus & ab omnibus, & per omnia noſtra Sanctificetur nomen Dei ac Patris noſtri, qui eſt in Cœlis. Adueniat regnum eius in omnes creaturas, & propagetur magis ac magis ſemper inter eas, & fiat voluntas eius ſicut in cælo, ita & in terra, ſicut in corde Dei, ita & in corde omnis creaturæ: idq́; totum, ob aliud nihil, niſi vt ſanctificetur nomen eiuſdem Dei Patris, & adueniat floreatq́; Regnum & gloria Maieſtatis eius, & fiat voluntas eius ſicut in cœlo & in terra: quia hæc eſt Dignitas voluntatis eius, & voluntas Dignitatis illius. Hoc ſi indiget explicatione, ita explicari poteſt. Intentio ſimplex, & vna, & nuda, & ſublimis, & pura, & defæcata eſt, operari aut pati ad vnius ſoliusq́; Dei, Optimi, Maximi, Digniſſimi mentem ſeu voluntatem, ad exaltationem eiuſdem ſeu gloriam, ad contentationem expletionemq́; ſeu guſtum & voluptatem eiuſdem puram, ſolam, quatenus eius, & quia eius, & quomodo eius eſt. Abſq́; vllo ad creaturæ placitum intuitu, abſq́; ullo ad tuum (qui operaris ſeu pateris & intendi) proprium guſtum commodumuè reſpectu, abſq́; vlla ad te ipſum conuerſione, abſq́; vlla tui met in operando, & operatione ſpe, quæſitione, conſolatione. Vt exaltetur vbiq́; amplius & amplius ſemper ſolus Deus, vt glorificetur & regnet in omnibus plenius & plenius ſemper ſolus Deus, vt impleatur & fiat ab omnibus & in omnibus per-

bus perfectius & perfectius semper sola voluntas Dei, & non ob aliud quidquam, nisi quia ille Deus: quia ille dignus Deus; quia hæc est voluntas eius. tam imperans, quàm dirigens, quàm informans seu transformans.

Exterior.
Interior.
Essentialis.

Sic effici, sic perfici, sic informari, transformatiuè, est exui & exire quidem à seipso, perire ac mori sibi, omniq; simul creaturæ & affectioni creatæ, viuere autem Deo, transire in Deum & Deificari est. Sic constitui, est Optimam partem elegisse, & assecutum esse, est vnum necessarium possedisse & obtinuisse, est omnibus & sibi dispereijsse; solum autem & vnum Deum præualentem omnibus bonis & donis inuenisse, introijsse, immigrasse, inhabitasse, in eum se beatissimo commercio immutasse, eumq; pro se accepisse, & se in eum indiuinasse. non quidem entitate sed voluntate, non substantia sed affectione: non essentiâ, sed charitate, nondũ gloriâ, sed sola adhuc gratiâ, olim autem in futuro etiam Gloriâ. Sic se habere, est se non habere, sed Deum per se possidere. siue, est se, non in se, sed in Deo melius habere, est nihil habere, & omnia possidere. est omnia in vno, vnum pro omnibus habere, siue illud sit, quod purgat animam, siue illud quod exornat cor: siue illud quod venit & identificat Deo: auferens omne, quoad fas huic vitæ, nõ tantum aliud, non tantum disparatum, non tantum adiacens, sed etiam medium, etiam vnitiuum, retinens solùm, quod faciat vnum, faciat idem, faciat nihil sui, faciat totum quod est vnus & solus Deus, vna, pura, & simplex Diuinitas. Atq; hoc præstat vnica, simplex, pura, defæcata Deiformis intentio: cuius exercitium, vsus, praxis, habitus, omnia alia obtinet, supplet, inducit, euincit, exsuperat, accumulat cum immenso fænore, omnia alia Spiritûs & virtutis, & perfectionis exercitia. De quo hæc dixisse sufficiat. Nam paradigma ex paulò antè dictis facilè confici potest, & confecit tum in

 hac, quam

hac, quam nos docuit, tum in sua quam ipse in corde, & ore, & opere, semper habuit formulâ Christus. Vt cùm orans dixit: *Non quod ego uolo Pater, sed fiat voluntas tua*, Et iterum. *Ita Pater: quoniam sic placitum est ante te*. Et rursus. *Ego quæ placita sunt Patri, facio semper. Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio*; Deniq; verbum eius est illud. *In capite libri scriptum est de me, vt faciam voluntatem tuam*. Itemq; illud. *Meus cibus est, vt faciam voluntatem Patris mei. Et omnis qui fecerit voluntatem Patris mei qui in cælis est, ipse meus frater & soror & Mater est*. in quibus omnibus Domini nostri sententijs, & sensus & medulla, & praxis huius de qua locuti vsq; huc sumus intentionis est. quã in Christi sensu præsertim, vsurpare, satis erit, & vota vsurpantis excedet.

Matt. 12. 50.

Prouisio VIII.

Per tuarum omnium actionum, passionum, intentionum, rerum cum omnibus creaturis communicationem.

NOtum est, omnes nos quicunq; in hoc vniuerso creato, tam visibili sublunari, quàm inuisibili, superq; cœlesti continemur, ab vno Deo tanquam autore & factore opera, tanquam à Patre filij, tanquam à fonte riuuli, tanquam à radice rami, procedunt, sic procedere. ob quod meritò iubemur dicere Deo nostro, *Pater noster qui es in cœlis*: nimirum quia tanquam filij vnius Patris Dei factoris nostri sumus omnes nos. Ob quod etiam mutuo quodam nectimur vinculo, inter nos, vt alij alijs præstemus obsequia, alij ab alijs accipiamus beneficia,

alij alio-

alij aliorum supportemus onera; Ob hoc etiam nemo sibi soli viuit, sed alijs pluribus, imò suo modo omnibus; ob hoc nemo quæ solum sua propria sunt quærere debet, sed quæ multorum, atq; adeò quæ omnium. Ob hoc nemo soli sibi placere debet, sed omnibus, faciendo omnibus ea pro posse, quæ secundum Deum ijs conducibilia sunt. Ob hoc deniq; nemo Deum laudare, gloriam eius procurare, voluntatemq; facere debet, pro seipso ac vno solo, sed etiam pro alijs, imò pro omnibus. & singulis concreaturis suis, pro quibus eorũ omnium debitor est Deo obsequiorum, quorum est debitor pro seipso, imò fortè tanto plus debet pro alijs omnibus, quàm pro vno seipso, quanto omnes simul præstantiores sunt solo ipso, licet nemo aliorum tantum curam gerere debeat, neglecto seipso. Nã dicetur illi. *Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, se autem ipsum perdat.*

Ex his ergo fundamentis quæ perstricta sunt, consurgit hæc prouisio præsens, per quam fructuosè, quoad meritum gratiæ & gloriæ aliarumq; virtutum profectum opera sunt, coram Deo factitanda ab omnibus, qui eiusmodi fructuum perstudiosi sunt. Esse autem debent omnes quidem homines, at ex speciali causa ij, quibus tempus suæ resolutionis instat, & iam ad metas vitæ accedere se sentiunt & aspiciunt. Id verò est quod dicimus: ut, quisquis talis est, & per hoc quod adhuc superest temporis copiosè coram Deo ditescere percupit: omnem suam quanta quanta illi est corporis, animæ, personæ, substantiam, omnes partes, potentias & vires, omnes aptitudines, habitus, dispositiones, omnes operationes, passiones, alterationes, omnes appetitiones, desideria, curas, omnes circũstantias, capacitates, conditiones, omnia loca, tẽpora, adiuncta: omnes atomos omnia instantia, omnes possibilitates, omnia deniq; à se quouis modo prouenientia, nec non ad se quomodocunque

 pertinen-

pertinentia, pertingentia, atq; vno verbo qualitercunq; sua: non velit esse tantum sua, nec velit tantum sibi soli esse, durare, seruire, agere, prodesse, sed intentione voluntatis suæ velit & faciat ea esse omnium omninò rerum aliarum, velit omnib9 prodesse, omnibus seruire, omnibus existere, & inexistere: nominatim velit & intendat, omnibus & pro omnibus Deum nosse, credere, prædicare, amare, adorare, audire, laudare, venerari: pro õnibus velit Deo seruire, subesse, obedire, voluntatem exequi, conformari, adhærere, viuere, operari, pati, mori. Debet ipse humilitatem Deo, debet fidẽ, debet spem, debet timorem, debet charitatem, debet religionem, debet orationem, debet iustitiam, debet misericordiam, debet patientiam, mansuetudinem, proximorum amorem &c. hæc eadem omnia debent Deo pro suo statu omnes reliquæ creaturæ præteritæ, præsentes, futuræ, possibiles. Hæc ergo sua debita dum soluit Deo pro se, soluat simul tanquam pro omnibus singulisq; creaturis; ita vt ex intentionis applicationisq; ipsius vi, efficaciâ, latitudine extensioneq;, omnis eius actio, sit quasi omnium creaturarum actio: omnis eius humiliatio coram Deo, fit quoq; omnium creaturarum coram Deo humiliatio, omnis eius oratio ad Deũ, fit omnium, fit pro omnibus oratio: & sic de alijs.

Esse hanc coram Deo fecundissimam prouisionem & valdè aptam ad coaceruationem spiritualium opum & diuitiarum nemo vt opinor non videt. Superest ergo, vt hæc prouisio in praxi sit, & apud omnes quidem; sed speciali vt dixi ratione, apud omnes eos, quibus vitæ hora nouissima fluit. Quibus autor sim, vt huius prouisionis materiam, hoc est, vt istam communicationem suarum rerũ cum omnibus creaturis, non tantum ad præsentes creaturas, omnes futuras, omnes possibiles, omnesq; obligationes earum ad Deum &c. faciendo sua õnia non tantum suo, nec tantum nomine creaturarum

præsen-

præſentium, ſed etiam præteritarum futurarumq́; poſſibiliumq́; nomine; quandoquidem cum his omnibus habet homo aliquam in Deo & ex Deo fraternitatem, habet etiam in ſe magnam cum præteritis, habiturusq́; cum futuris connexionem, vel ob ſuam ab illis, vel ob earum à ſe dependentiam in eſſendo, viuendo, operando &c. poſſibilibus etiam hoc debet: quia ipſe exiſtendo occupauit locum aliarum poſſibilium, quæ ideò non exiſtunt: quia ita expedire viſum placitumuè eſt apud inſcrutabilem Dei, ſapientiam, rerumq́; nulli niſi Deo ſoli cognitam combinationem.

Prouiſio IX.

Per Communicationem omnium creaturarum tecum.

OPpoſita priori, ſed ex ijſdem deducta fontibus prouiſionis faciendæ ratio. Sumus omnes vnius Patris filij, vnius fontis riui, vnius Hæredis poſſeſſio, vnius Patrisfamilias familia, ergo omnium noſtrum communis debet eſſe in rem noſtri Patrisfamilias labor, in rem Poſſeſſoris & Hæredis reditus ſeu fructus, in honorem Patris, veneratio. ergo quod facit vnus, tanquam omnes facere debet, & omnes facere debent, quod faciunt omnes tanquã etiam vnus facere, & vnus quoq́; facere tenetur. Nimirum reſpectu Dei, creaturarum omnium omnia ſunt communia, ſicut creaturæ omnes in Deo ſunt vnum, & Dei ſunt omnes, & Deo ſunt omnes.

Hoc ſuppoſito, iam prouiſionis præſentis ſubſtantia in hoc conſiſtet, vt homo diuitiarum ſpiritualium cumulandarum perſtudioſus, partim ſciat, partim faciat (voluntatis intentione) ſe vnũ eundemq́; cum omnibus creaturis & rebus: vnum autem per & propter Naturæ communionem & conditionẽ,

ditionem, maiorem quidem cum alijs, minorem verò cum alijs, cum omnibus tamen aliquam, & certè non exiguam neq; vnam. Etenim cum omnibus habet commune Originale suum nihil & non esse, ex quo est. cum omnibus etiam habet communem creatorem à quo ex non esse ad esse traductus est. cum omnibus habet communem fontem essendi, scilicet Dei essentiam, cuius participatione aliquid omnia sunt, & cuius similitudinem bonitatem, potentiam, omnia aliquo modo imitantur: communem habet etiam, cum omnibus aliquem, saltem vnum, gradum Naturæ. Est enim sicut omnia sunt, viuit sicut omnia viuentia, sentit sicut sentientia omnia, intelligit sicut rationalia omnia, spiritus est ex parte, sicut omnia spiritualia: communem etiam finem cum omnibus, Dei scilicet gloriam & seruitutem, cum plerisq; etiam, vitam gratiæ & gloriæ, fidei quoq; spei charitatis, Sacramentorum etiam & Sacrificiorum, legum, rituum aliorumq; mediorum, fini seu naturali, seu supernaturali subseruientium. His potest addi communio Nationis, sanguinis seu generationis, cohabitationis in vna domo, vrbe, Regione, & alia his similia.

Sic vnum cum omnibus se partim sciens partim faciens homo, omnia etiam omnium rerũ sua partim sciat, partim faciat (siue sint ea Naturæ & Entitates & personæ & supposita, siue partes & potentiæ, siue operationes passionesq;, siue effectus & circumstantiæ & conditiones & possibilitates, & atomi & deniq; omnia ad omnes attinentia) omnia sibi vsurpet, omnia se quoq; cum omnibus, in omnibus, per omnes operari & pati sciat, faciatq; intendendo: omnia hæc in Deum, in eius gloriam, obsequium, venerationem, dilectionem dilectionisq; effectum dirigat, omnia virtutibus & conditionibus supernaturalibus, & ad meritum gratiæ gloriæque apud Deum idoneis imbuat, Fine atq; scopo, quo po-

quo poteſt & vult ſublimiſſimo, Diuinoq; guſtui placitiſſimo afficiat, ſanguini & meritis Ieſu Chriſti, omniumq; Electorum vniat, ornet, appretiet: perinde ac ſi omnia eius eſſent, ſicuti reuera ſunt eius, cùm ſint eorum, qui ſunt aliquid eius, & vnũ quiddam cum ipſo, & intentione, applicatione, vſurpatione, directione eius propriâ, facta ſint, & fiant eius.

Licebit ergo homini omnes res inanimatas, sũmo cœlo ad vſq; terræ centrum contentas, omnes inquam & ſingulas, omnesq; earum partes, vires, effectus, alterationes, atomos, quæ fuerunt, ſunt, erunt, eſſe poſſunt, in ſe quaſi vnum, vel ſe vnum in omnes transferre & imperſonare: & pro omnibus, cum omnibus, in omnibus, deniq; omnibus illis, Deum agnoſcere, amare, laudare, exaltare, venerari, voluntatem eius exequi, ſe humiliare, ſe in eius manus dare, donare, reſignare. Deum prædicare, voluntatem eius annunciare. modo illo quo *cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum eius annunciat firmamentum.* illo modo, quo *dies diei eructat verbum, & nox nocti indicat ſcientiam.* adeò quidem luculenter & ſonorè, vt *in omnem terram exiuerit ſonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum.* Si enim *cæli enarrent Dei gloriam,* etiam faciunt Dei voluntatem, etiam poſſunt ſe humiliare coram Deo, etiam poſſunt ſe ſubdere Deo, etiam poſſunt agere gratias Deo, etiam poſſunt iuſtitiam, miſericordiam, dilectionem exhibere alijs propter Deũ, eo modo, quo per innatam capacitatem iubentur à Deo. Et quod faciunt cæli, facit ſol, luna, planetæ, ſtellæ, faciunt virtutes ſiderum, &, lumen & motus; facit ignis, áër, aqua, terra, cum omnibus quæ in eis ſunt. His ſi accedat hominis alicuiusué creaturæ rationalis intentio applicatioq; deuota, meliùs & nobiliùs & gratiùs Deo & vtiliùs homini, idipſum facient.

Licebit conſimili ratione homini, omnes res vi-

uentes, vitam vegetatiuam habentes, cum suis omnibus accidentibus conditionibus, circumstantijs suas facere, se omnibus inserere, vnire, impersonare, & quidquid illæ sunt, agunt, patiuntur, his omnibus in Deum ferri & affici, hæcq; omnia morali bonitate supernaturali, virtutibusq; quibuslibet Deo gratiosis imbuere, Deoq; offerre, Deum omnibus, & pro omnibus laudare, colere, amare, Deo obedientiam, iustitiam, charitatem sui & proximi, misericordiam, modestiam, mansuetudinem, humilitatem, patientiam, castitatem, deuotionem, & quidquid demum Deo placitum est, his & pro his omnibus, iam suis, & à se perfectis exhibere, atque præsentare. Moueatur folium in arbore, eum motum faciat hominis voluntas suum, faciat eum humilitatis, obedientiæ, timoris, fiduciæ, amoris actum. toties humiliabitur voluntas hominis coram Deo, toties obediet, amabit Deum, quoties mouebitur folium. Par de alijs ratio.

Licebit hoc ipsum homini facere cum omnibus animantibus brutis, volatilibus, Natatilibus, gradientibus, serpentibus atq; reptilibus; omne quidquid illæ sunt, possunt, agunt, patiuntur, in totis se aut suis partibus exterius interiusq;, per omnes sensus suos exteriores interioresué faciat homo suum, faciat se, faciat tanquam factum per pessumus à se, & per se (per hoc enim factum, & fit cum quo habet commune esse) imbuat hoc intentione directa in Deum, & oblatâ offerenteq; hæc omnia eidem Deo; imbuat supernaturalitate, finis aut medij, imbuat virtute seu Theologica, seu morali quacunq;, imbuat actu cuiuscunq; virtutis, perfectionis, sublimitatis. imbuat vnione meritorum Christi & Electorum eius. Quidquid omnia & singula fecerunt, faciunt, facient, facere possent, si essent, quidquid etiam patientur, quauis alteratione, in se totis, in suis partibus, in suis atomis; totum id meritorium erit homini per intentionem hæc sublimanti,

blimanti, & suum facienti, Diuinæq; voluntati & gustui probanti, erit inquam meritorium gratiæ & gloriæ, erit augmentatiuum omnis virtutis, perfe-ctionis, habitusq; boni.

Licebit hoc ipsum homini facere cum omnibus Rationalibus creaturis, siue sint homines reliqui, siue sint Angeli & Spiritus puri. Totum hoc quod homines præteriti, præsentes, futuri, possibiles, itẽ quod Angeli existentes, aut possibiles, sunt, agunt, patiuntur, in totis se, in potentijs, viribus, partibꝰ, atomis, momentis, æternitatibus suis, faciat homo suum, faciat à se factum seu perpessum, in corpore, in anima, in persona, in externis, attingentibusq; rebus, circumstantijs, conditionibus: Deo hæc omnia singula, tanquam sua appropriata sibi offerat, his singulis omnibusq; Deum credat, speret, amet, laudet &c. tanquam bonum suum omne, supremum, vltimum, supernaturale. Imbuat hæc omnia fine supernaturali, virtute supernaturali, vna & pluribus, imbuat perfectione variâ, sublimi, Deo gratiosâ, vniat meritis Christi & Electorum eius. Totum hoc erit homini sic imbuenti & operanti meritorium gratiæ & gloriæ æternæ. Siue creaturarum rationalium actiones, passionesq; fuerint puræ, naturales siue supernaturales, siue fuerint bonæ moraliter, siue tantum entitatiuè, siue fuerint sanctæ & iustæ, ac meritoriæ, siue fuerint etiam malæ ac peccaminosæ, sed quatenus (exclusâ malitiâ morali) habent entitatiuam bonitatem, ad quam Deus ipse per se concurrit, tanquam causa prima, eumq; concursum & actum vt talem ad suam gloriam, ad aliosq; sibi volitos fines refert. Quo fiet, vt actiones malæ, quæ operantibus erunt damnabiles: homini modo dicto, eas intendenti, & in Deum referenti, erunt salutares, & ad gratiam gloriamq; ceteraq; bona Spiritualia proficuæ: Perinde quomodo dictum est, easdem actiones à Deo fieri, ad se referri, & ad gloriam nominis sui augendam,

gendam, voluntatemq; suam perficiendam conuerti. Itaque hunc in modum operanti, in suumque vsum & fructum spiritualem conuertenti õnia Homini, nulla erunt opera otiosa, nulla malitiosa, nulla perditione digna, sed omnia & singula, etiam damnatorum in inferno, erunt illi sancta, pia, iusta, meritoria, gratiosa Deo, & digna Beatitudinis æternæ prœmio.

Et quid potest hac industriâ esse feraciùs, quid hac prouisione ditiùs, simulq; optabiliùs; modone Operantium hominum, diuitiasq; Spiritus cupientium cesset langueatq; industria. Neque est quòd quis hæc reputet ardua, difficilia, & laboriosa. Nam inprimis solius est hoc liberæ piæ voluntatis opus, quod internum tantummodo esse sufficit, sufficit etiam interdum solum identidemq; reassumptum, repetitum, ratificatum esse, quod penè momentaneo voluntatis actu peragi potest. vsu moderatè frequenti habitus contractus in animo, totum negotium facilitat, & in naturalem actionem conuertit. Postremò in hoc peragendo, nihil omninò plus est laboris, quàm est in simplici vulgariq; nostra operatione, nostrorumq; propriorum operum supernaturali & meritoriâ transactione. Probet qui volet, & aduertet oculis suis tantundem esse in hoc atq; in illo operandi modo laboris, temporis, fatigationis, conatûs, reflexionis, memoriæ & similium requisitorum. Quare difficultas neminem deterrere debet ab huius prouisionis exercitatione: quæ difficultas vt aliqua sit, satis, superq;, & valdè excessiuè compensatur Immensa fructuositate atq; fœcunditate, quæ prope modum maior & omni humana opinione, & spe, & cupiditate. Quod si in auaritia temporalium, videmus rerum non minui cupiditatem auarorum hominum, sed potiùs augescere ampliùs ampliùsq; etiam extrema senectute grauescentium: quos difficultas augendi non deterret, neq; ætate

fractos

fractos licet, frangit. Quid conuenit facere, quomodo affici, quomodo inualescere & inardescere ampliori cupiditate diuitiarum spiritualium æternarum Diuinarumq́;, homines ad earum studium, & curam, & cumulationem factos, natos, ordinatos, quantumlibet corporeis viribus & annis debiles atq́; fractos! Si in perditè auaris crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit: ita vt qui conquisiuit decem millia nummorum, non cupiat acquirere insuper vnum nummum, vel duos, vel decem, vel etiam mille solùm, sed exardescat in cupiditatem studiumq́; conquirendi vel alia decem millia, vel etiam viginti millia. In Sancta & salutari auaritia cœlestium diuitiarum, quarum vsus sit per omnem æternitatem, & quarum demum sit & cumulus & merces & finis Deus, quo nihil maius; nonne addecet homines Diuinos, vt in eis crescat amor, crescat conatus acquirendi thesauri cœlestis, tantum quantum ipse thesaurus crescit? ita vt nulla se offerat industria ditescendi, quam non sitienti & insatiabili animo, apprehendant, exerceant, continuent, & in omni labore, conatuq́; non tantum perseuerent indeficienter, sed progrediantur ad alia aliaque ad ampliora & ampliora, inexplebiliter.

Prouisio X.

Per Communicationem cum DEO, & eius diuitiis atque Operibus ad Extra.

APerit (an operit meliùs dicam?) adhuc sese nobis Prouisio quædam, quâ si nobis aditus pateſiat, etsi ad vsum exercitiumq́; eius ex Dei quidem parte liceat, ex nostro autem studio libeat absq́; vlla & comparatione, & dubitatione, in im mensum

mensum immensius ditescere ex diuitijs thesaurisq; spiritualibus liceat. Deus namq; est, & DEUS quantus quantus est, qui venit nobis, exhiberq; se, vt ex eo, ex omnibusque bonis eius prouisionem nobis faciamus, quâ in æternum, & fruamur, & glorificemur. Vtinam eius explicationi nec intellectus succumbat, & desiderio voluntas sufficiat, & executioni viresnon deficiant. Sed speramus adfuturum cum sua virtute gratiâq; âuxiliante illum, in quo & ex quo est omnis sufficientia & prouisio nostra.

Certum est esseq; debet, Deum esse super õnia creata, & ita quidem super omnia, vt omnes creaturæ tam possibiles quàm existentes, eius solius comparatione, magis non sint, quàm sint, & absolutè nihil sint. attestatur hoc Sapientia Dei cùm ait.
Sap: 11. 23. *Tanquam momentum stateræ, sic est ante te orbis terrarum* (Domine) *& tanquam gutta roris antelucani, quæ descendit in terram* Expressiùs autem per Da-
Psal: 38. 6. uidem loquitur sic. *Substantia mea tanquam nihilũ ante te.* quæ verba non tantum ex Persona Dauidis dicta sunt: sed etiam ex persona omnis absolutè creaturæ, quoniam eadem omninò est, omnis atq; vnius creaturæ ratio & conditio coram Deo. Cui etiam perinde congruit illud, quod idem Dauid. tam ex suo, quàm ex omnium nomine dixit.
Psal: 15. 2. *Dixi Domino. Deus meus es tu: quoniam bonorum meorum non eges.* Mira quidem sed vera ratiocinatio: vt dicatur, sitq; Deus ideò Deus creaturarum omnium, quia nullius earum bonorum eget: sed omnibus ille dat omnia affluenter & non improperanter: propter solius creaturæ bonum, propter nullum verò suum vsum. Id ipsum legere est apud Isaiam luculenter omnibus prædicantem. *Ecce gen-*
Isa: 40. 15. *tes* (omnes) *quasi stilla situlæ, & quasi momentum stateræ, reputatæ sunt. Ecce insulæ quasi puluis exiguus: & libanus non sufficiet ad succendendum, & animalia illius non sufficient ad holocaustum. Omnes gen-*

tes quasi

tes quasi non sint, sic sunt coram eo, & quasi nihilum reputatæ sunt ei. Vt iam non debeat esse in admiratione clausula illa Dauidica. *Veruntamen vniuersa* Psal: 38. 6.
vanitas omnis homo viuens, & illa Salomonis altera. Eccl: 1. 2.
Vanitas vanitatum & omnia vanitas, Nec non & illa Rom: 4. 17.
Pauli assertio de Deo. *Qui vocat ea, quæ non sunt, tanquam ea quæ sunt.* siue quia tam coram illo sunt nondum creata, quàm sunt iam creata: in eius enim potestate est creare illa, sicut fuit creare ista: siue quia coram Deo tam nihil sunt quæ creata sunt, quàm illa sunt nihil, quæ creata adhuc non sunt. Ergo vt supra dicebam, in tantum est Deus noster super omnia alia, vt eius comparatione Nihilum, Inane, vanitas, & non existentia sint omnia.

Idem Deus noster est complectens & continens in se omnia. Quidquid enim creauit, qui omnia creauit, vtiq; hoc esse, hoc in se habere debuit; & hoc de seipso, deq; sua ipsius omnipotentia creauit, & omnibus apud se inuenit principium Hæc est argumentatio ipsiusmet Dei nostri apud Prophetam cùm ait. *Qui alios parere facio, ipse non pariam?* Isa: 66. 9.
dicit Dominus. Si ego qui generationem cæteris tribuo, sterilis ero, ait Dominus Deus tuus? Hoc ipsum asseritur de Deo nostro illis verbis. *Spiritus Domini re-* Sap: 1. 7.
pleuit orbem terrarum, & hoc quod continet omnia, scientiam habet vocis: Et rursum. *Verbo Domini fir-* Psal: 32. 6.
mati sunt cæli, & spiritus oris eius omnis virtus eorum. Deniq; omnia per ipsum Deum (scilicet ver- Ioan: 1. 3.
bum) *facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est, in ipso vita erat.* Nemo siquidem dat alteri, quod non habet, quare cùm Deus omnibus omnia, ipsa etiam sibi det creando, omniumq; inueniat originem ea formando: necesse est, vt eadem omnia, in sese contineat: & omnia in eo con- 2. Mach: 7. 23.
tineantur, in ipsoq; omnia viuant, moueantur & sint. Igitur in seipso Deus habet atq; continet cælos & quæ in eis. Terras, & quæ in eis, omnia & Act: 17. 28.
singula. siue spiritualia & intelligibilia, siue mate-

rialia & bruta & inanimata. Non continet tamen ista Deus in se, tanquam sylua arbores, aut feras, aut tanquam mare pisces, aut tanquam nauis vectores, aut tanquam arbor fructus, aut tanquam caula greges; brutæ essent enim istiusmodi cogitationes de Deo, sed continet hæc tanquam imperfecta perfectissimus, tanquam artifex arte facta, tanquam architectus domum idealem, tanquam causa effectus, tanquam mare fluuios & fontes. continet (vt scholasticè loquar) eminenter, æquiualenter, & perfectiori modo, quàm res ipsæ sunt in se. Proinde perfectius est in Deo cœlum, quàm est in seipso. perfectior est sol in Deo, quàm in seipso. perfectior terra in Deo, quàm in seipsa. perfectiora deniq; omnia sunt, quatenus in Deo sunt, quàm quatenus in seipsis sunt. perfectiusq; ibi operantur in Deo, quàm in seipsis. nunquam ibi aberrant aut deficiunt à fine in operando, vt hic in se existentes sæpè deficiunt. Nunquam ibi cessant earum operationes, & efficacitates, & fructus, & actus, quæ hic perpetuò transeunt, deficiunt, cessant, mutantur. & ab esse ad non esse, ab operari ad non operari desinunt. Michaël Angelus est in Deo, cum sua entitate, perfectione, actiuitate, operatione actuq; omni, quem ab origine creationis egit, & quemcunq; per omnem durationis suæ æternitatem peraget, eritq; sic in æternū. quemadmodum & fuit eodem modo totus ab æterno: licet ipse in semetipso non exstiterit ab æterno. Idem de omnibus singulis creaturis cogitandum & censendum, Ex hoc fonte existentium rerum omnium, omniumq; actionum nostrarum in Deo, siue antequam in se fuerunt, siue dum sunt & fuerunt, siue dum erunt, ita Dauid philosophatur, tam in sua, quàm in omnium creaturarum, omnium nostrum inprimis persona. *Domine probasti me & cognouisti me, tu cognouisti sessionem meam & resurrectionem meam. Intellexisti cogitationes*

Psal. 138. 1.

meas de longè, semitam meam & funiculum meum inuestigasti. Et omnes vias meas præuidisti: quia non est sermo in lingua mea quem tu non audieris etiam antequam locutus eum essem. *Ecce Domine tu cognouisti omnia nouissima & antiqua: tu formasti me: & posuisti super me manum tuam: Mirabilis facta est scientia tua ex me: confortata est & non potero ad eã.* Et quis possit? quando tenebræ ipsæ Nihili mei, non obscurabuntur à te; & nox meæ non existentiæ, *sicut dies illuminabitur: quoniam sicut tenebræ eius, ita & lumen eius* Hanc ipsam sapientiam philosophatus est Sanctus Iob, deriuans eam ex hac omnium rerum in Deo præsentia & scientia: ex eaque Iudicij Diuini rigorem simul ac formidinem discit & docet. ait enim: *Posuisti in neruo pedem meum: & obseruasti omnes semitas meas, & vestigia pedum meorum considerasti. Tu quidem gressus meos dinumerasti. Signasti quasi in sacculo delicta mea.* Hæc ille. sed hæc propositi præsentis non sunt: ideò ad nostra nobis redeundum est.

Ibid: v. 12.

Iob: 13. 27.

Iob: 14. 16.

DEUS non solum omnes creaturas in se continet eminenter, cum omnibus perfectionibus, viribus, actionibus, effectibus, circumstantijs, conditionibus earum: sed continet præter has, quæ existunt in aliqua temporis moderni differentia, aut etiam æternitate, continet inquam in se alias atq; alias omnes genere, specie, numero infinitas, & continet cum omnibus conditionibus earum possibilibus: quæ in cognitionem nullius creati intellectus cadere possunt, alioqui comprehendenda esset Dei tum essentia, tum bonitas, tum vtriusque communicabilitas, tum sapientia, tum potentia. Solus Diuinus intellectus, solus eius spiritus, qui scrutatur etiam profunda Dei, capit & intelligit illa, quæ in Deo continentur omnia. Ibi sunt mundi alij atq; alij, partim huic similes, partim ab hoc per omnia diuersi: ibi sunt series & ordines gubernationis mundorum illorum aliæ atq; aliæ. & õnium &

rum & singulorum numero & specie innumerabiles ac infinitæ. Ibi sunt infiniti Angelici spiritûs, numero, specie, choris, Hierarchijs distincti. Ibi sunt infiniti cœli, infiniti soles, infinitæ lunæ, infiniti planetæ, infinitæ stellæ. Ibi infinita numero Maria, ibi innumerabiles terræ globi, ibi gentes & nationes hominum infinitorum infinitæ, ibi species, & varietates infinitæ animalium, quadrupedium, reptilium, natantium, volantium. Ibi species infinitæ plantarum; herbarum, florum, seminum, radicum, virtutum. Ibi infinita metalla auri, argenti, gemmarum omniumq; similium numero & specie diuersorum. Ibi infinita rerum omniū opera permanentia, atq; transeuntia, permanenter tamen in Deo præsentia. Ibi infinitæ vrbes, palatia, templa, horti, viuaria, æraria, gazophylacia, castra, classes, regiones, insulæ, syluæ, campi, agri, prata, fluuij, fontes, lacus. Ibi infinitæ species rerum, honestatum, iucunditatum, vtilitatum, necessitatum. Quibus non tantum comprehendendis, sed neq; cogitandis quidem creata vlla mens sufficit, enumerandis sola par æternitas, continendis verò sola idonea & sufficiens Diuinitas: seu Diuina essentia, sapientia, omnipotentia, bonitas. quia hæc sola omnia est, omnia cognoscit, omnia potest, omnibus se communicare sufficiens & abundans est, & illi soli omnia sunt nuda & aperta & præsentia. cum totis se, cum totis suis conditionibus possibilibus, obedientialibus.

His ita (prout nobis fas erat) de Deo nostro nō exactè quidem explicatis, quod fatemur impossibile, sed aliquantulum delineatis; addendum est illud, quòd in eodem Deo nostro, sit actu & creatio, & conseruatio, & gubernatio & cooperatio, Naturalis ordinis ac supernaturalis: quæ omnia continent in se, aut potiùs æquiualenter sunt innumerabiles actiones Diuinæ circa creaturas, quas omnes & singulas creat, perducitq; ad esse, omnes & singulas

singulas omnibus momentis cõseruat in eodem esse, omnes gubernat & dirigit in fines sibi notos: omnibus velut causa prima cooperatur, in omnibus earum commotionibus & actionibus. Quod si creatura vna, in totâ se sumptà habet actiones, alterationes, circumstantiasq; specie plurimas, numero autem innumeras, ad quas omnes singulasq; Deus effectiua cooperatione & finali directione concurrit: cogitet qui potest, quàm infinita multitudo est in Deo actualium istarum cooperationum, cum omnibus singulisq; actionibus, omnium singularumq; creaturarum? Quanta erit multitudo actionum creantium, conseruantium, gubernantium spectatarum in omni ordine & serie & fine naturali, supernaturali, iustitiæ, misericordiæ, gratiæ & gloriæ, mediorum & etiam finium subordinatorum ad vltimum, permissiuæ insuper Dei voluntatis erroribus & defectibus & malitijs creaturarum, incomprehensibiliter ad bonum & placitũ suum vtentis. & ex pessimis optima eruentis. ex inobedientia obedientiam, ex superbia modestiam, ex rebellione subiectionem, ex morte vitã, ex perditione salutem, ex delicto veniam, ex malitia bonitatem, ex confusione gloriam, ex miseria beatitudinem emedullantis. Atq; hoc non solum in creaturis actu existentibus in aliqua differentia temporis præsentis (quarum ipsarum alia atq; alia esse potuit, paratq; apud Dei Sapientiam fuit gnbernatio & coordinatio in infinitum variabilis) sed etiam in creaturis purè possibilibus, & nunquam in actu extra causas exstituris, quarum infinities infinitè est variabilior & multiplicabilior (sed in Deo iã actu præexistens, & decreta, sub conditionibus & combinationibus, numerum finemq; nullum habentibus) varietas & multiplicitas.

Hac vniuersâ infinitatum actualitatum siue actionum (modo quidem nostro Diuina concipiendi maximè supposito, aliàs enim in Deo multiplici-

tas, neq; eſt,neq; eſſe poteſt vlla actu, ſed ſolum per æquiualentiam & eminentiam) varietate ac multiplicitate, quæ iam vt cunq; indicata eſt, vti poteſt, ſi ſciat & velit. Diligens, ac amore pius ſpiritualis homo: ex eiſq; ſibi infinitorum theſaurorũ Diuinorum gratiæ gloriæ, cæterorumq; prouiſionem conflare omni æternitati ſuffecturam. Vtendo iure ſuo quod habet ex fraternitate, vnitate atque adeo identitate cum omnibus creaturis actualibus atq; poſſibilibus. maximè quatenus in Deo exiſtentibus & ex Deo emanantibus, totumq; ſuum eſſe (actuale vel poſſibile) totum poſſe, totum operari, in omni poſſibili vel actuali conditione ac circumſtantia ab eodem Deo deſumentibus, & intra Deum habentibus. Accedente præſertim piâ, fideliq; ac deuotâ, deliberatâ, voluntariâ, ſupernaturali intentione, applicatione, ordinatione in ipſummet Deum, in eius eſſentiæ, bonitatis, Sapientiæ, potentiæ, iuſtitiæ, miſericordiæ, charitatis, rectitudinis, maieſtatis, dignitatis, infinitudinis, immenſitatis, & omnis Diuinæ perfectionis agnitionem, confeſſionem, venerationem, laudationem, ſubiectionem, amorem, & quidquid Religio atq; deuotio cum charitate atq; gratia excogitare, audere & agere poteſt, circa Deum, propter Deum, cum Deo, ex Deo, in Deo, per Deum.

Vtinam, vtinam, repeto millieſq; vtinam, hæc in hominum mentes & corda poſſint aſcendere! ſed nimirum abſcondita hæc ſunt ab oculis etiam oculatorum. quorum miſeriam hac in parte deplorare potiùs, quàm ſugillare velim. Velim etiam potiùs exemplo præire, quàm verbis laudare. Velim ipſo facto conatuq; meo factibile demonſtrare, quod connitor verbis faciendum ſuadere. Quidquid autem de hoc interim ſit: hoc certum eſto, ad quod ſemper noſtra præſens tractatio reſpicit, hominibus iam de propè æternitatem ſalutantibus & quaſi ſubintrantibus, ſi copioſam pro-

uiſionem

uisionem æternaturæ suæ vitæ facere, in hac, quæ superest, mortalitate percupiunt, eam non aliunde copiosam, confertam, coagitatam supereffluentēq; vnquam facturos, quàm ex ista cum Deo suo, cumque Diuinis actionibus communicatione. Hanc igitur faciamus, si qui copiosè ditescere cœlo, & æternitatem illam quàm ditissimi ingredi volum9;

Sicut enim Deo, nihil est ditius, ita quoq; ad
ditescendum Deo, nihil est ipso illo
Deo ditiùs, siue accommodatiùs

Prouisio XI.

Per Communicationem cum DEO, eiusque Operibus ad Intra.

OCcurrit animo, aliquid huic prouisionum faciendarum de Spiritualibus diuitijs, thesaurisque negotio, & maximè proprium, & maximè idoneum; quod ebalbutire (nam enarrare vel modicè arduitas atq; immensitas argumenti, nec meum, neq; vllum intellectum creatum sinet vnquā) animus est, & nî fallor operæ pretium erit. Est autem hoc, vt prouisionem cœlestium opum, dum in huius vitæ cursu, & specialiter dum in decursu sumus, nobis ex ipso Deo, quantus quantus & qualis qualis ille in ipso se, totâq; tum essentia, tum Oeconomia sua interiore reperitur, faciamus & coaceruemus.

Arduum opus & sine dissimulatione perquam difficile, & quis aspirabit nedum attinget ad illud? Sed firma spes est, quod adiuuabit ille, qui nos fecit, quanquam de limo & nihilo, attamen ad similitudinem & imaginem suam, & nobis præceptum dedit. *Estote ergo perfecti, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est.* Præsertim quando, quod conabimur, conabimur verecundè simul & amanter, non Matt: 5. 48.

quasi scrutatores, sed quasi speculatores. quod si scrutabimur vt exaltemus, non vt exaltemur, scrutabimur, non ut vanitate inflemur, sed vt veritate humiliemur ac solidemur: scrutabimur non vt rapinam arbitremur, & exerceamus; sed vt diuitias salutis, spem, & panem vitæ æternæ metamus, transformati de claritate in claritatem, tanquam a Domini gloria.

Deus noster, est, qui est. merus, purusq; per omnia Actus, simplicissimus, omnis compositionis, omnis multiplicitatis, omnis potentialitatis, ōnis pluralitatis expers, & incapax in sua entitate atq; essentia. In eo non sunt aliqua, non sunt quædam, non sunt omnia; sed ipse est, qui est, est idem & vnus in essentia: Trinus autem in Personis. Quando tamen non pusilli homines de Deo Diuina cogitamus, necesse habemus attemperare illa nobis, & de illis loqui ad modum nostri limitati & ex pluribus coagmentati esse: in quo aliud quidem est Essentia, aliud potentiæ essentiæ, aliud operationes potentiarum, aliud perfectiones & quasi dotes Essentiæ atq; Naturæ. v. g. In nobis aliud est homo, aliud humanitas, aliud corpus, aliud anima, aliud compositum ex his, resultansq; persona. aliud memoria, intellectus, voluntas, aliud actiones harum potentiarum, memoratio, intellectio, volitio. aliud sapientia, iustitia, bonitas, charitas, veritas &c. In Deo secus se habent ista: omnia sunt vnum, & idem penitùs ista. In solis Tribus Personis, quia est processio, est etiam oppositio, est distinctio, est numerus: ita tamen. vt etsi alius sit Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, nequaquam sint aliud, & aliud: quia vnitas, identitas consubstantialitasq; Essentiæ ac naturæ, aliud aliudq; esse perhibet: quamuis alios esse, aliosq; incomprehensâ veritate requirit. Itaq; in Deo nostro, personæ quidem inter se sunt plures, id est, tres, inter se distinctæ & ab inuicem aliæ: in sua

tamen

tamen essentia, singulæ sunt vnum & idem, vnitate atq; identitate absoluta, sicut & essentia ipsa earum, est prorsus eadem, prorsus vnica, prorsus illa ipsa. In eadem essentia Diuina simplicissima, eademq; ac plus quàm vna & vnica: inueniuntur perfectiones (attributa aliàs dici, vsus est) Deo & eius Essentiâ dignæ: quæ in semetipsis, non sunt reuera perfectiones essentiæ, quasi quidpiam aliud ab essentia, & perficientes essentiam: sed sunt re ipsâ, & reuera ipsamet Essentia; ita vt sicut Deus est per essentiam Deus, ita quoq; per essentiam sapiens, per essentiam omnipotens, per essentiam bonus, iustus, clemens, verus, viuens, immensus. &c. Et sicut essentia eius, est Diuinitas eius, siue sicut Diuinitas eius, est essentia eius, sic etiam sapientia eius, sit Diuinitas & essentia eius, omnipotentia eius, sit Diuinitas & essentia eius, omnipotentia eius, sit Diuinitas & essentia eius. Bonitas eius, sit Diuinitas & Essentia eius: sicq; de alijs. Insuper verò (& sequitur ex prædictis) Sapientia eius, est omnipotentia eius, est iustitia, est bonitas, est veritas eius. Insuper etiam Sapientia eius, est actus Sapientiæ eius, omnipotentia, est actus omnipotentiæ eius. iustitia & misericordia est ipsæ actus iustitiæ ac misericordiæ eius. Insuper adhuc actus sapientiæ eius, est actus iustitiæ eius. Actus iustitiæ eius, est actus misericordiæ eius. actus sapientiæ, iustitiæ, misericordiæ eius, est actus omnipotentiæ, veritatis, bonitatis eius; quia õnia quæ in eo sunt, nec omnia sunt, id est plura, nec in eo sunt quasi ab eo & eius essentiâ alia, sed sunt idem & vnum realiter & essentialiter; & ille vnus ac idem, est ista omnia, quæ scilicet nos concipim9 vt plura, & quæ dicimus omnia, cùm in eo sint absolutè vna, eademq; essentia & Diuinitas, illa omnia.

Noster ergo modus concipiendi, cogitandi, contemplandi, explicandi Deum & essentiam natu-

ramq; eius, & contenta in Essentia eius, hunc in modum partitur. 1. Concipit essentiam & Naturam, quæ est vna, vnica, vnitasq;, Deitas, Diuinitas, Deus. 2. Concipit personas tres. Patris & Filij & Sancti Spiritûs. Pater à nullo originem nisi ex seipso habet. Filius est Patris Filius, naturâ nascens, vnigenitus: idemq; Verbum. Idem & Imago. Coæternus, consubstantialis Patri, ex eius essentia per intellectum nascens ab æterno, & semper, & in æternum. Spiritus Sanctus, est Patris & Filij Spiritus, non natus vt Filius, non factus vt creatura, non à se vt Pater, sed procedens & spiratus à Patre & Filio, ex Patre & ex Filio, non tamen quasi à duobus distinctis principijs, sed quasi ab vno. 3. Concipit attributa seu perfectiones Naturæ essentiæq; in existentes, eiq; quasi accedentes, & eam veluti perficientes, complentesq; (licèt reuera sint ipsamet identicè essentia) & concipit eas quasi alias, tum ab essentia, tum à semetipsis inuicem. quasi Sapientia sit alia à bonitate, hæc à potentia, ista à iustitia, hæc rursus à misericordia, sicq; de alijs: cùm tamen omnes istæ perfectiones sint vna eademq; perfectio, vna eademq; entitas, vna eademq; & ipsamet Deitas ac Essentia. 4. Cōcipit earum perfectionum quosdam veluti gradus, ac latitudines extensionis & intensionis. Ita concipit Sapientiam seu scientiam existentium, aliam futurorum, aliam possibilium, aliam conditionatorum, aliam necessariorum, aliam liberorum seu contingentium, aliam visionis, aliam intelligentiæ simplicis. Sic etiam concipit voluntatem aliam bonam, aliam beneplacentem, aliam perfectam, aliam absolutam, aliam permissiuam, aliam externam, aliam internam, aliam essentialem. Sic etiam concipit iustitiam, aliam distributiuam, aliam vindicatiuam, aliam legalem. Sic concipit potentiam, aliam creatiuam ex nihilo, aliam productiuam ex præiacente subiecto, aliam naturalis ordinis opera,

nis opera, aliam supernaturalis operantem. &c.
5. Concipit in Deo prædictarum perfectionum Diuinarum veluti exercitationes atq; actus tum ad extra in creaturarum bonum emanantes à Deo, de quibus in præcedenti prouisione dictum est: tum ad intra in ipsomet Deo veluti operantes, Deumque id quod est, Deum scilicet facientes, omni bono explentes, glorificantes, beatificantes, satiantes, & omne, quod nulla mens capit præter Diuinã eidem bonum absolutum omnimodumq; conferentes. Sic E. G. Sapientia Dei eminentissimè facit Deum sapientem, comprehendentem, adæquãtem scibilitatem omnium scibilium, dans quasi se Deo in lucem intelligentiæ per se subsistentem, parem omnibus cognoscendis & cognoscibilib9. Ipsa vero cognoscibilia omnia eidem Deo, ex eodem Deo, inesse reperiens & ostendens: quo fit vt neq; lucem intelligentiæ, neq; ipsam intellectionem, neque obiecta intelligibilia aliunde habeat, sed à semetipso hauriat, vel potiùs ipsemet sibi omnia ista sit, substantialiter, & per se subsistenter sit simul deniq; & vno eodemq; indiuisibiliter & essentialiter actu sit; quamuis noster intellectus in hoc actu essentialiter tam vno quàm immenso & æterno & simultaneo, propter inadæquatam & mancam concipiendi suam facultatem, ordinet priora cognita, prioresq; cognitiones, deinde posteriores &c. alias alijs quasi succedentes. Hoc modo dicimus nos, Deum pēr suam sapientiam infinitam, seu infinita claritate pellucentem & penetrantem õnia cognoscibilia, in quauis conditione, cognoscere, primum (in primo signo rationis loquuntur Theologi) atq; comprehendere comprehensione absolute plenâ, propriam essentiam, processiones personarum, procedentesq; ipsas personas Diuinas Patris quidem à nullo, Filij verò à Patre tantum. Spiritus autem sancti ab vtroq; 2. Dicimus Deum cognoscere in alio seu secundo signo rationis,

 per ean-

per eandem sapientiam suam ab omni æternitate, & in omnem æternitatem omnia possibilia: quæ possibilium omnium omnimoda cognitio, promanat Deo, ex vi prioris cognitionis, Essentiæ nimirum suæ, in qua eminenter latent, continentur, repræsentanturq; omnia iam dicta possibilia. 3. Dicimus Deum suâ sapientia cognoscere & comprehendere perfectissimè omnia illa, quæcunq; siue creabilis potentiâ, siue iam creata quælibet vis, facultasq; efficere potest. 4. Dicimus Deum per suam sapientiam cognoscere & scire ea omnia, quæcunq; fierent, positâ quacunq; conditione, atq; cõbinatione, præsertim ex parte liberi arbitrij, rerumq; illi subiectarum; in quo est infinities infinita varietas, perinde vt infinitis motiuis atq; modis & excitari potest arbitrium liberum, & conditiones circumstantiæq; variari & combinationes fieri.

5. Dicimus Deum per suam sapientiam cognoscere, omnia absolutè futura, cum suis & in suis omnibus circumstantijs, per omnem æternitatem: quâ cognitione gubernat Deus mundum hunc vniuersum in hoc tempore, & gubernabit post finẽ horum sæculorum, postq; iudicium mundi vniuersale peractum, per omnem æternitatem. *Cùm* Christus *tradiderit regnum Deo & Patri, & cùm euacuauerit omnem principatum & potestatem & virtutem.* Ecce quomodo Sapientia Dei, vnica licet in se, idẽque quod Deus est in se. multiformis est tamen, secundum quòd à nobis cognoscitur: quia nullatenus potest cognosci sic, quomodo est in se. Posset autem hunc ipsum in modum disputari de alijs Diuinis perfectionibus, quæ in Deo idem penitus sũt, tam secum, quàm cum Deo, sed à nostra inadæquata cognoscendi (præsertim verò res Diuinas) ratione, aliter cognosci nequeunt, nisi diminutè, nisi afficta multiplicitate, nisi apposita distinctione.

His ita ebalbutitis à nostra infantia de Deo, deq; illius essentia & personis & perfectionibus atq; proprie-

proprietatibus, & de earum seu distinctionibus, seu quasi operationibus multiplicibus, licebit cuivis studiosæ spiritualium thesaurorum animæ, mediante intentione voluntatis suæ, inferre se, cum omni obseruantia & dilectione in Deum, in Dei personas, proprietates, operationes, tam nobis ex sacra doctrina notas, quàm etiam nunquam manifestas reuelatasq; nobis, quarum in immensæ infinitæq; perfectionis Deo, innumerabilis restat numerus necessariò, quandoquidem earum, quas reuelatas habemus restricta satis est copia. Licebit inquam, in eas sese inferre, inter eas domicilium statuere, in ijs demorari, intra illas disperire, ab eis absorberi, atq; transformari; perinde vt transformatur absorbeturq; atomus aquæ in mari vini, atomus arenæ in mari auri, atomus aëris in mari solis, atomus rei, in mari vniuersi, atomus temporis, in mari æternitatis; atomus nihili in mari Essentiæ. Licebit etiam tota Dei, & iam aliquomodo suâ Essentiâ, totis & omnibus Diuinis processionibus atq; communicationibus internis, totis processionũ terminis seu personis Diuinis, totis omnibusque proprietatibus & attributis, totis attributorum siue perfectionum perfectionibus, gradibus, extensiuisq; ac intensiuis capacitatibus, totis & omnibus singulisq; perfectionum communicationibus & actuationibus, & tam in Deum, quàm extra Deum ebullitionibus, & quasi influxibus effluxibusq; licebit dico, hunc in modum Toto, quantus quantus est à parte rei, & essentialiter in se, quantusque ex parte nostra moduloq; nostro, Deo magnificare Deum, amare Deum, exaltare Deum. Licebit Toto Deo, Deum velle, non tantum sibi, non tantum creatis omnibus, etiam possibilibus, sed etiam ipsimet Deo, imò maximè ipsimet Deo. agnoscendo & confitendo Deum Deo, laudando Deum Deo, appetendo Deum totum, toti, & toto Deo. dignificando Deum totum, toto Deo, totaq; dignitate &

diguifi-

dignificatione Dei. Zelando Deum totum, toto Deo, & toti Deo. ambiendo & amplexando Deum totum, toto Deo. offerendo Deum totum, toti & toto Deo. elargiendo toti Deo, Deum totum, toto Deo, tota eius in seipsum largitate, profusione, propensione, prodigalitate. Beatificando Deum totâ beatitudine & beatificatione Dei, quâ seipsū beatum facit, quâ ipse in seipso, ex seipso, seipso beatus est. Possidendo Deum totum, toto Deo, fruendo Deo, toto ipso Deo, totâq; fruitione Dei. Congratulando & congaudendo totum Deum, toti Deo, toto Deo, totis bonis eius, totis gaudijs eius, totis gratulationibus eius, quibus ille gaudet & congaudet, gratulatur & congratulatur seipsum Totum sibi, nempe Pater & Filius & Spiritus Sanctus: qui est vnus super omnia benedictus Deus in sæcula.

O admirandam occupationem creaturæ in Deo! o stupendam coniunctionem! o ineffabilem communicationem! o piè præsumptuosam vsurpationem! o incogitabilem Dei ad suam creaturam dignationem & inclinationem! o excessiuam creaturæ sublimationem! Quis capiat, quis eloquatur, quis attentare præsumat, vsq; eo, vsq; adeò creaturam subintrare suum creatorem. vsq; adeò illam se Deum ipsum facere, se in Deo deperdere, seu in Deum transmutare, vt iam quasi omni perfectione Dei perfecta sit, omni bonitate Dei bona sit, omni Charitate Dei amet, aut etiam amor sit. Omni Sapientia Dei sapiat, omni voluntate Dei velit, omni potentia Dei potens sit. omni iustitiâ Dei iusta sit, omni misericordiâ Dei misericors sit. omni Diuinitate Dei Diuina sit & Deus quodam modo sit, & quidem ipsi Deo sit. Quid aliud faciunt, quid aliud habent, quid aliud sunt beati, quando sunt Beati? Quid aliud est Deus quando est Deus, & quo est Deus, nisi quia ipsi sibi omnia sua totus est Deus. At Deus est sibi essentialiter & naturaliter

& necessa-

& necessariè Deus. Animæ autem & creaturæ, anima quoq; & creatura, est Deo, est in Deo, est ex Deo, est propter Deum, dilectione, voluntate, intentione, charitatis ardore, est Deus, voluntariè est Deus, conuertibiliter est Deus, cum formidine amissionis, cum horrore abiectionis, cum metu expulsionis & derectionis est Deus. Talis est enim de lege absolutâ, imò & ordinariâ, huius vitæ status: vt nunquam liceat esse absq; metu & timore. vt semper opus sit salutem æternam operari nos cum tremore. Verumtamen non derelinquit *Deus*, nisi derelinquentes se.

Ego autem semper sperabo in te Domine *& adijciam super omnem laudem tuam, Os meum annuntiabit iustitiam tuam, tota die salutare tuum. Introibo in potentias Domini. Domine memorabor iustitiæ tuæ solius Deus docuisti me à iuuentute mea & vsq; nunc pronunciabo mirabilia tua. Et vsq; in senectam & senium Deus ne derelinquas me: Donec annuntiem brachium tuum generationi omni quæ ventura est. Potentiam tuam & Iustitiam tuam Deus, vsq; in altissima quæ fecisti magnalia. Deus quis similis tibi?* Nemo Domine nemo, neq; in Cœlo sursum, neq; in terra deorsum, sed tamen qui diligit *Dominum*, eius anima cognoscet nimis. & pascetur de diuitijs omnibus *Domini Dei* sui. & ingredietur, & egredietur, & pascua inueniet; quia *Dominus* humiles spiritu saluabit, & propè est omnibus in toto corde requirentibus eum. Et ponet eos iuxta se, qui autem adhæret *Deo*, vnus spiritus est cum eo. Et tunc *exaltabitur sicut vnicornis cornu meum, & senectus mea in misericordia vberi.* Neq; hoc solum verum qui plantati sunt in domo *Domini*, in atrijs domus *Dei* nostri florebunt. & adhuc multiplicabuntur in senecta vberi. Non enim potest senectus vber non esse, cui datur, in misericordia vberi esse.

Psal: 70. 14.

Psal. 91. 11.

Non ergo grauetur virtus omnis, neq; animus succumbat corpori, sed quantumuis domus nostra

huius

huius temporis dissolui incipiat, & minetur ruinam, ob hòc ipsum anima solutior, & quasi mox educenda sit de custodia ad confitendum nomini *Domini*, respiret in misericordias *Domini*: & leuans se super se, iam nunc incipiat consuescere apud *Dominum* esse, cum *Domino* esse, in *Domino* esse. Sit ei diuersorium in templo, sit colloquium in prece, sit vita in ieiunio: & dierum noctiumq; temporibus indefesso deuotionis obsequio, quamuis corporis agnoscet sentietq; senectutem, pietatis tamen nesciat ætatem. Imò tanto solutiori & solertiori in *Deum* festinet appetitu, in *Deo* maneat sedulitate, ex *Deo* ditescat cupiditate, hauriat totum *Deum* studio: sibi pereat, *Deo* sit, & viuat plenitudine: vt iam nunc assuescat ad ea officia in terris, quibus non ita multo post distinebitur, & beatificabitur per totam æternitatem in cælis: iam hic ditescat *Deo*, saginetur, pinguescat *Deo*, tota, fiatq; totus ac solus *Deus*, qui in proximo tam illi, quàm electis omnibus, futurus est omnia in omnibus, atq; per omnia & super omnia *Deus*.

Quæris. Quomodò fiet istud? Ad quod dico, & compendiosissimè dico, sed scienti amanter, & amanti scienter *Deum* dico. *Dic* ergo.

Sanctissima Trinitas vnus *Deus* & Pater noster, qui es in cælis Toto te, (toto me) sanctificetur nomen tuum. Adueniat Regnum tuum. Fiat voluntas tua sicut in cœlo & in terra. Vel ita breuiùs. *Deus* meus Toto te, amo te. Vel ita. *Deus*, Toto Te, volo, (gaudeo, gratulor, elargior) Tibi omnia tua. omnia digna te, dignè te. Toto Te *Domino*, Te volo Tibi & mihi & omnibus propter Te.

Hæc similiaué in sensu suo supra iam explicato, dic millies in horas, ad singulas spirationes spira in vita, & Totus *Deus*, erit toties, erit tantus, erit totus, erit *Deus*. erit tantum à Te (quasi tamen non à te, sed à *Deo* ipso se) erit inquam volitus, lauda-

tus, ama-

tus, amatus, exaltatus, glorificatus, donatus, dotatus, totalizatus, essentiatus, gratulatus, & existentiatus? quantum est, & quantus est, ipse ex seipso realiter sibi, & quotquot habet in se, ex se, eminenter, formaliter, essentialiter, identicè, æquiualentia omni multitudini, ab ipso se cogitabili.

Et est ne aliqua possibilis cupiditas, aut auaritia, aut fames sitisue tanta, quam non expleat *Deus* totalitate suâ? Et poteſtne vel in aliquo, vel in ipso etiam *Diuino* corde enasci desiderium desiderijq; simul implementi maius *Dei*, quàm hoc, per quod, ipsi *Deo*, ipso *Deo*, & desideratur, & desideratus donatur, totus *Deus*. Poteſtne glorificatio & exaltatio *Dei*, vel ab alicuius, vel ab ipsius etiam *Dei* affectu & studio fieri maior, vberior, expletior, quàm hæc, per quam totus ipse *Deus*, ipso toto *Deo* glorificatur & exaltatur? Nunquid nam videtis ô Animæ: quia *omnis locus*, etiam ipsa essentiæ Dei abyssus, ipseq; quantus est *Deus*: quemcunq; voluntatis & intentionis vestræ: Amoris, desiderij, studij, conatûsq; vestri, *pes calcauerit, vester erit*, vestra possessio erit, vester thesaurus erit, vester thesaurorum cœlestium oceanus imò abyssus erit. *Deut:* 11. 24. *Ponite ergo corda*, & desideria vestra, *in virtute*, & liberalitate immensa Domini *Dei* vestri: & ne deficiatis. *Congregate sicut in vtre* (nam quid est aliud cor hominis & creaturæ cuiusuis, ad diuitias & liberalitatem *Domini*) *aquas maris*, & haurite de abyssis *Domini* thesauros. quoniam *Dominus* est ponens in thesauris abyssos. qui exhauriri non poterunt in æternum. *Psal:* 47. 14. *Psal.* 32. 7.

PROUI-

PROVISIONVM SENECTVTIS

Pars Tertia.

EXpeditis duabus partibus Prouisionum Senectutis. restat tertia expedienda. in qua stimuli admouendi sunt Mentibus nostris, ad procurandas omni cum diligentia, infatigabiliq; cum assiduitate & feruore, eas omnes, quas iam adduximus, proposuimus, laudauimusque Prouisiones. Adspiret utinam *Deus* conatibus nostris, tam in exponendis quæ agenda sunt: quàm in exequendis, quæ exponenda sunt. Tres in classes stimulos istos partimur, secundum trium iustitiæ Christianæ partium rationem. ita vt sint stimuli desumpti, alij à via purgante, alij à proficiente. alij deniq; à perficiente. Esto itaq;.

Classis Primæ

Stimulus I.

Conscientia Obligationis.

NAturaliter & magis etiam supernaturaliter nobis inditæ impositæq;. Ad hoc enim à *Deo* factore nostro conditi, & ipsa conditione ordinati sumus, omnes vt obligemur ipsi eidem *Deo* ad seruitutem, & obedientiam & voluntatis eius sanctissimæ accuratissimam adimpletionem. *Hæc est autem Voluntas Dei. Sanctificatio vestra*, ait Apostolus.

1. Thes: 4. 3.

Sancti

Sancti estote: quoniam & ego Sanctus sum. loquitur Dominus. Attendenda sunt verba & signanda praecepta· Apostolus voluntatem *Domini*, *Dominus* verò ipse Exemplum suum proponit. ibi obedientia, hic imitatio exigitur; Sed Sanctitas nostra, est affectio sancta ad *Deum* scilicet & ad Diuina omnia, nempe voluntatem, gloriam, imitationem vitamq; aeternam, in qua est vltima & perfecta cõsummatio obligationis nostrae. Quisquis ergo se facturam *Dei* agnoscit, sentiat obligationem, exhibeat voluntatis executionem, praestet exempli imitationem, tendat & in tendendo ne torpeat, sed potiùs in dies horasq; ampliùs ferueat ad vitam aeternam. *Odit enim Deus noster rapinam in holocausto*, torporem in suo obsequio, tarditatem in cursu, procrastinationem in brauio, obliuionem in debito, aberrationem ab Archetypo. Quid multa? Obligauit te *Deus*: ampliùs ne aliquid requiris? adhuc ne quasi onager liberum te natum putas? Ecce insuper deficit te tempus, imò illud iam iam accipit *Deus*; iam lampas tua extinguitur, iam ingruit nox longa: tu adhuc dormitas? adhuc nectis moras? adhuc in annos feruorem laboris differs? cui dies vna non satis certa est?

Leuit: 11.44.

Isa: 61. 8.

Stimulus II.

Conscientia Peccatorum.

ADmissorum à prima pueritia, eorumq; grauium & multorum & scienter, volenter, malitiosè, ex animo repetitè admissorum. Parum tibi erant ad onus, debita naturae: adiunxisti etiam malitiae seu volũtatis malignae. Ecce omnia ista signata sunt, quasi in sacculo apud Deum. Vnicum peccatum detraxit in profundum inferni Apostatam Angelum: quid facient de te tua innumera, eaque natura sua partim vni illi paria, partim etiam longè grauiora. Remedium à poenitendo est. poenitendi tempus multum multa peccata grauiaq; re-

quirunt, tuum autem tempus iam breue est. Ergo vt in breui tempore pœnitendo expientur peccata grauia & multa, explenda sunt tibi in breui tempora multa. Hoc autem segnities, hoc procrastinatio, hoc mollis pœnitentia, hoc vana spes & præsumptio non faciet. Paratus est Deus semper dare veniam, sed si tu semper à commissis delictis agas pœnitentiam. Nam qui in cras differt pœnitere, probat se hodie adhuc velle peccare: quod iram Dei prouocat, & in crastinum dilatam eneruat, imò impedit pœnitentiam. Nam qui cras pœnitentibus veniam promisit: diem crastinum ad pœnitentiam non promisit. Porrò ille benè pœnitentiam agit, qui tempus in quo adhuc peccare potuit, in peragenda pœnitentia transigit.

Stimulus III.

Conscientia exigua Pœnitentiæ.

PEractæ pro peccatis grandibus & mole, & numero, & malitia: vnum hoc, quòd in *Deum* peccaueris, omnis naturæ iudicio inexpiabile est;
Matt. 5. 22. sint licet cætera leuiora: Iracundiore sono in fratrem crepuisse, fatuum appellasse; iudicio & gehēnali supplicio dignum iudicauit ipsa Æquitas: in *Deum* si peccasti, nihil grandis supplicij promeruisti? poteris hoc osculo manus tuas expiare? Satis delicatè decreuit, qui dixit. *Quantum glorificauit*
Apoc. 18. 7. *se, & in delicijs fuit, tantum date illi tormentum & luctum.* terreat hoc in collatione voluptatis peccati cum grauitate supplicij: at in comparatione peccantis hominis (qui est putredo & vermis & caput canis mortui) cum *Deo*, cuius maiestatis & magnitudinis non est finis, numquid vlla satis erit, nō dico æqualitas, sed vel proportio? Metire igitur te qui peccasti, & eum in quem peccasti, & tunc finem condignæ pœnitentiæ, mensuramq; inueni. At *Deus* ipse, tantum rigorem non requirit. Id quidem bonitatis eius est. Nunquid autem te Bo-

nitas eius ad audaciam peccandi, & ad ignauiam pœnitendi adducere debuit? Si pecuniam creditori deberes, & ille multum tibi ex summa debita condonaret, nihil tibi condonatio ad debitum pecuniæ, multum verò ad gratitudinis officium adderet. Sed quando illatæ iniuriæ contemptusq; facti enormiter reus es, quanto minora exigit qui læsus est, tanto te constituit maioris iniuriæ contemptusq; reum; quia te ostendit immanius peccasse in adeò mansuetum atq; placabilem, minusq; & minùs fuisse lædendum. diligentius autem & studiosiùs placandum. Ergo augenda tibi sunt pœnitendi studia & opera. tum quia peccatum est plurimũ, tum quia in Deum tantum, abs te tantillo peccatum. cui vt vel pro minimo delicto satis fiat: totius æternitatis pœnitentia non sufficiat.

Stimulus IV.

Conscientia Dubiæ remißionis.

SCriptum est monitum quibusdam pœnitentibus licet. *Cùm extenderitis manus vestras, auertam oculos meos à vobis. & cùm multiplicaueritis orationem, non exaudiam.* Narrat quoq; Sacra Historia de quodam pœnitente & dicente. *Iustum est subditum esse Deo, & Mortalem non paria Deo sentire.* quid ad pœnitentiam defuisse huic putes? audi tamen quod sequitur *Orabat autem scel-stus hic Dominum, à quo non esset misericordiam consecuturus.* Vide Iudam traditorem. *Nonne pœnitentiâ ductus, retulit argenteos*, & proiecit in templo, & confessus est. *Peccaui tradens sanguinem iustum.* Nihilominus *laqueo se suspendit.* Deniq; proniùs est inuenire tales, qui innocentiam conseruauerunt, quàm qui post peccatum condignam pœnitentiam egerunt. Vnum Dauidem inuenies, qui postquam dixit *Peccaui*, audiuit. *Dominus transtulit peccatum tuum à te.* At Caimos, Saulos, Antiochos, Iudas quàm plurimos, quorum pœnitentia ipsa pœnitenda &

Isa: 1. 15.
2. Mach: 9. 12.
Matt: 27. 3.
2. Reg: 12. 13.

da & impænitens fuit. *Non omnis qui dicit mihi Domine Domine intrabit in regnum cœlorum*, neque omnis qui dicit mihi peccaui, assequitur remissionē peccatorum. *Est* enim non vnus, *qui se nequiter humiliat: interiora autem eius plena sunt dolo.* Vel quia non peccare metuit, sed ardere; vel quia pœnitentiam agit, non quia peccauit, sed quia peccare iam nequit, vel quia licet pœniteat, tamen affectu ad peccatum adhæret, atq; in procinctu est, vt canis ad vomitum redeat: vel quia pœnitendo plus damna sua, quàm iniurias *Dei* deplorat. Non quælibet ergo pœnitentia, est pœnitentia, sed multæ sunt pœnitentiæ pœnitendæ. Quare cautè ambula, & vide, ne aliquando, ne sæpè te pœnitentiam agente, fuerit in spiritu tuo dolus. Saltem nunc charitas te pœnitere inuitet, charitas pœnitere doceat, charitas tecum pœniteat. charitas peccata expendat, charitas exhorreat, charitas defleat, charitas erubescat, charitas detestetur, charitas exurat, charitas operiat, charitas expiet, charitas ab animo, ab affectu, in æternum proscribat, charitas ex nunc absq; dilatione mortem peccatis indicat & inferat. Procrastinantem enim pœnitentiam charitas vera non nouit, sicut lux tenebras, aut vita mortem. sed sicut ad exortum lucis nox fugit, ita ad præsentiam charitatis peccata de corde præcipitantur & eliminantur.

Matt: 7. 21.
Eccl: 19. 23.
Prou: 26. 11.

Stimulus V.

Conscientia timendæ remissionis.

2. Reg. 12. 13.

DAuidi pœnitenti dictum est, quòd *Dominus* transtulisset peccatum suum ab eo: & nihilominus additum est illi. *Verumtamen quia fecisti blasphemare inimicos Domini, propter verbum* (peccatum) *hoc, filius qui natus est tibi, morte morietur.* En peccatum dimissum, & tamen quasi non dimissum esset, castigatum est; & causa addita, *quia fecisti blasphemare inimicos Domini.* Grandis causa,

formi-

formidanda causa, paucis & rarò nota, paucioribus æstimata causa. Nota erat Dauidi remissio, & tamen timenda fuit remissio. Quid sanctius Moyse, Aarone & Samuele? priorum duorum defectum coram Domino nouimus, postremi nullum omninò legimus, & tamen de omnibus his dicit Dauid laudans iustitias & misericordias Domini super eos. *Deus Tu propitius fuisti eis & Vlciscens in omnes adinuentiones eorum.* Tantis suis amicis *Deus* & propitiabatur, & tamen in omnes eorum defectulos vlciscebatur. Iam verò veniat in considerationem illud quod Sapiens monet. *De propitiato peccato,* (aliàs de propitiatu peccatorum) *noli esse sine metu.* Etsi enim *Dona Dei* sunt apud Deum absq; pœnitentia, neq; *Deus* retractat verbum suum: attamen sæpè numero apud se restringit verbum suum: & conditionem apponit, quam non semper exponit: sed nonnisi per residuum inflictæ pœnæ, manifestam facit. Accedit quòd Deus paulò seueriùs peccata nostra ponderat, quàm nos vulgò solemus. ad maioresq; & plures, & diuersi generis pœnas ea taxat, quàm nos credimus. Neq; verò sẽper quoties pœnitentibus nobis peccata relaxat *Deus*, toties totas omnesq; pœnas relaxat: sed æternam quidem temporali commutat, temporalem autem non vnam assignat, quandoq; autem ex eis neq; vnam condonat, quandoq; condonans vnam vel alteram, alias tamen reseruat. Neq; semper est (imò rarò est) nostra talis pœnitentia coram *Deo*, vt adæquet iustitiam taxamq; iustitiæ Dei: quocirca partem & sæpè modicam nostra satisfactio abolet pœnæ, reliquum remanet à *Diuina* vindicta exigendum. Quibus pœnis à Deo taxatis, annumerandæ sunt, ac simul præ omnibus metuendæ, atq; vt expientur per nos curandæ pœnæ spirituales: dictæ ita *Deo*: quia per eas spiritus noster, id est, Homo spiritualis & interior à Deo flagellatur. flagellatur verò substractione, ex toto, vel ex

Psal: 98. 8.

Eccl: 6. 7.

vel ex parte opportunæ gratiæ, occaſionum tentationumuè permiſſione, in ijs derelictione, lapſuum permiſſione, obduratione cordis, excæcatione, mentis. &c.

Hæ pœnæ ſpirituales infliguntur à Deo ſæpè, & non pro mortalibus tantum noxis, nec etiam pro venialibus culpis ſolùm, ſæpè inferuntur etiam pro non culpis, etiam pro omiſſis inculpabiliter diſpoſitionibus ad auxilia & aduentum gratiæ. ſæpè pro tardato ſolùm aditu ad Deum. pro dilata tantum apertione cordis pulſanti Deo.

Habet ergo conſcientia vnde timeat vel ipſam remiſſionem peccatorum ſuorum. Habet vnde timeat ſeipſam leuiſſimè peccantem, accuratè pœnitentem, atq; etiam ne quidem peccantem, vix certè delinquentem. Quod cùm ita ſit, ſemper quidem & omnes quidem ſtimulare conſcientia ſua debet, vt non ſint ſine metu, at reuera illis maximè hic ſtimulus opus eſt: quos vicina viuendi meta percellit metu. Decet enim hos, vt quàm maximè vrgeant exſolutionem, quando ſe vident vrgeri ad reſolutionem. Qui enim adhuc vegeti ſunt, malè quidem, attamen quaſi rationabiliter peccant in ſpe, dum procraſtinant. at quibus iam tempus reſolutionis ſuæ inſtat, hi nonniſi irrationabiliter, ac proinde inexcuſabiliter atque & damnabiliter vocem Corui Cras, Cras, occinunt.

Stimulus VI.

Conſcientia peccatorum venialium.

DIcit fortè tibi (ô Homo) conſcientia tua. Gratias Deo: non mihi mortalium conſcius ſum. Venialia quæ ſola ſentio, non me damnabunt in perpetuum Quia enim venialia ſunt, facilem habent apud veniæ Dominum & condonationem & expiationem. Hæc qui dicit atq; ſentit ignorantiæ & tepiditatis filius eſt, *de gente exaſperante, de popu-*
Pſal: 4.3. *lo graui corde proceſſit.* Veniale peccatum non tam
Ezech: 2.5. eſt paruū

est parui faciendum, quia veniale; quàm potiùs formidandum est, quia peccatum est. Mittamus hoc (quod tamen præcipuè in oculis haberi debet à veris Dei seruis) quòd peccatum etsi veniale in Deum tamen sit, & ei displiceat, & Spiritum Sanctum contristet, & gratiæ spiritum seu spiritûs gratiam extinguat, & multam animæ labem scabiemque inducat, & auxilium Dei speciale efficaxq; repellat, & sternat complanetq; viam facillimam ad mortales lapsus, & mentem excæcet, & cor obduret, & spirituales sensus hebetet atq; obtundat, mittamus hoc totum: illud expendas (mi homo) peruelim. Cares peccatis mortalibus, & sola venialia in te agnoscis. dic quæso, estne hoc multæ & magnæ gratiæ Diuinæ auxiliantis protegentisq; ac vigilantis circa te, & super te? negare non potes, nisi impijssimus æquè ac ingratissimus. Est ergo gratiæ copiosæ, amplæ, singularis: carere mortalibus. iam te iudicem ipsummet volo. Estne hoc boni ac veri filij Dei: abundare Diuinis auxilijs copiosis & præstantibus, & nihilominus scatere peccatis venialibus? An putas Deum, qui te à mortalibus protegit, velle à te per venialia offendi, irritari, conspurcari, contemni? Audistine aliquãdo Patrem, qui dicat, Fili mi, liberum tibi esto, cædere, vulnerare, lapidare, irridere, despuere, luto, cæno, sordibus me oblinire. contemptim habere, in oculis meis omne genus ingratiarum agere: solum parricidium vide ne commiseris, caue ne me vitâ spoliaueris. Homo, qui peccata venialia sicut aquam bibis, qui solis te illis scatere pænè gloriaris, penè gratias agis. tu videris talem tibi Deum tuum Patremq; tuum effinxisse: cui tantum parricidium mortalis culpæ displiceat, culpas autem tuas veniales vltrò abs te exposcat. Domine: eo ne vsq; insipientiæ & improbitatis, amici tui, filij tui, sponsæ tuæ deuenient: vt ijs peccare in te venialiter pro magna tua in eos gratiâ fauoreq; sit?

O monſtrum ignorantiæ ſimul & tepiditatis & ingratitudinis! Sine peccatis quidem eſſe non poſſumus, ſicut neq; ſine morbis. atqui non ideò morbos vltrò quærimus, immò repellimus, fugimus & fugamus. Non ergo etiam ideò peccata venialia admittenda vel diſſimulanda ſunt, ſed potiùs & fugienda & effuganda, & perſanandа & expianda omni ratione ſunt omnibus quidem: at certè omni ſobrio iudicio iudice, ijs vel maximè, quos cum annis etiam tempus viuendi, ſimul ac venialibus delinquendi deſerit. Ne à Deo inueniantur tunc primum deſijſſe venialiter peccare, quando defecit eos tempus, quo poſſent peccare. Potiùs hoc agāt, vt ſpatia peccandi, occupent actione & labore pro peccatis ſuis venialibus accuratè pœnitendi, & quā pleniſſimè Deo ſatisfaciendi.

Stimulus VII.

Conſcientia Mortis aduenientis.

NAuigatio eſt vita hominis ſuper terram. tam diu in mari nauigatur, quàm diu ad portum non peruenitur. Inuecta eſt in portum nauis, ceſſat nauigatio, exitur de naui, exportantur quæ in naui vehebantur. Et in mari quidem nauigantes, non raro declinant in portum ingredi, ſed in vita hac qui nauigant, velint nolint ad portum mortis accedunt, eumq; intrant mercesque exportant. Portus maris non vbiq; eſt, portus vitæ vbiq; eſt, vbiq; enim ad mortem perueniri poteſt. O quanti putarunt, ſe vix dum ſoluiſſe: putarunt ſe adhuc in medio Oceani ſpatiari, & ecce inuenerunt ſe in portu: an potiùs naufragio mortis? Et tamen cùm hoc omni momento penè homines oculis manibusq; vſurpent, cordibus ſuis ne capillum extremum hoc tenent: cùm in omni puncto vitæ, mori ſe poſſe certò ſciant; viuunt tamen adeò ſecuri, curas & ſtudia & cupiditates, in adeò longas deſtinant moras, quaſi aut nunquam morituri ſint, aut

pactum

pactum cum morte quoddam in annos perennes inierint. Et hoc faciunt non florentes tantum iuuenum, aut robustæ virorum ætates, sed etiam senescentium, etiam senum, etiam senecierum tremuli caligantesq; dies. Audire mentionem mortis horror est illis, & iræ materia, qui sunt mortuis quàm viuis penè similiores, propè viciniores. Hæc verè stulta senectus est, esse in fine viuendi, nec tamen videre finem viuendi. velle longam vitam, cuius nec spem habere possint longam. Illa est præclara senectutis Sapientia: prouidere non tam futuris, quàm instantibus: amandare curas & cogitationes longæ vitæ proprias. assumere eas, quas faciendo æternitati prospiciant. extendere vitam magnis & multis factis atq; meritis, & breuitatem dierum sæculis admetiri: Hoc igitur agamus, quotquot morti senectute appropinquamus.

Stimulus VIII.

Conscientia reddendæ DEO rationis.

OMnibus quidem incumbit lex ista: *Redde rationem villicationis tuæ.* & illa. *Statutum est omnibus hominibus semel mori, post hoc autem iudicium. Vt recipiat vnusquisq; prout gessit in corpore.* Attamen senibus ea lex incurrit in os, & incumbit supra scapulas humerosq;, grauans eos ad terram vsq;: vt velint, nolint, sepulchri locum quærant assiduò. Istis enim propriè seruit quod addidit Dominus villico iniquitatis. *Iam enim non poteris amplius villicare. Non poteris ampliùs villicare*: quia te iam incipiunt anni grauare, & non tantum villæ, sed etiam vitæ gerendæ ineptum reddere. Age ergo quisquis iam forte senectutis viuis. Delibera tecum dum adhuc tempus est. *Quid faciam?* Dies mortis instat, diem mortis comitatur Iudicij particularis passus timendus & angustus, post hoc reseruatur dies iudicij: dies illa, dies iræ; dies, amara valdè. ibi tribulabitur fortis. ibi deuorabitur

Luc: 16. 1.
Hebr: 9 27.
2.Cor. 5.10.

astutia sapientis. ibi diuitiæ & gloriæ proderunt nullæ. ibi preces & lachrimæ steriles. ibi minæ terrebunt Iudicem nullæ. gratiæ lenient vltorem nullæ. In illa *iustus vix saluabitur, & impius peccatorq́; vbi parebunt?* Intret ergo homo quotidie, quauis hora, quauis vitæ portione, in Iudicium cum seipso, & suo Iudicio sui, præueniat iudicium Diuinum de se. Qui enim se iudicat, Dei se iudicio subtrahit: qui autem non iudicat se, iudicio Dei reseruat se. *Si nos ipsos iudicaremus, non vtiq́; iudicaremur* ait Apostolus. Ex quo vlterius sequitur, quòd quali nos iudicio iudicamus, à tali nos iudicio subducimus. Si rigidè iudicamus nos, rigidè non iudicabimur à Domino, sed placidè. tale enim iudicium reseruauimus, qui rigidum præoccupauimus. Contra si nobis in iudicio de nobis blandimur, blãdè non iudicabimur à Deo, sed rigidè, tale enim iudicium reliquimus Deo. Vnde hic etiam seruit illud Domini nostri. *Qui amat animam suam perdet eam: & qui odit animam suam, in vitam æternam custodiet eam.* Amat animam blandus iudex sui, sed hoc ipso perdit eam, quia rigido iudicio Dei reseruat & exponit eam. Odit verò & perdit animam suam, qui rigoroso sui iudicio examinat, diiudicat, accusat, damnat eam: sed hoc ipso eam seruat, quia placido Dei iudicio eam reseruat. Nemo ergò præposterè amet se, nemo parcat sibi. Nemo metuat assumere in se personam *I*udicis Christi, dum viuit; & dum morietur non subeat personam Christi Iudicis, quàm meritò metuit. Statuat se & accuset & erubescat apud iudicium suum, vt euadat accusationem confusionemq; apud Tribunal Diuinum. Nonne satiùs est coram vno se confundi, & tamen absolui, quàm coram iudice Deo, spectatore toto mundo, & patescere, & pallescere, & tamen in æternum perire? Timet stultus homo oculos vnius, nempe etiam suiipsius & non attendit, quia quondam manifestandus est oculis Christi, &

1. Petr: 4. 18.

1. Cor: 11. 31.

Ioan: 12, 25.

simul mundi totius. Sed hic metus, minor, vt potè remotior, sit apud iuuenes; cur vero apud senes, aliterq; morti vicinos neglectui esse debeat, nemo facilè causam inueniet idoneã: præter insolitam vulgò ad talia hominum socordiam. Iudicemur à nobis, vt non iudicemur à Deo, damnemur à nobis, vt absoluamur à Deo. Inueniat nos Deus occupatos in iudicio nostri, vt nos iniudicatos abire faciat in vitam æternam ab iudicio suo.

Stimulus IX.

Conscientia promeritarum pœnarum

STipendia peccati mors; & quidem cum omnibus mortis tum anteambulonibus, tum comitibus, tum pedissequacibus. Quasi enim quidam belli (contra Deum) ductor est. Peccatum. cui militat omnis peccator. *Qui enim facit peccatum, seruus est peccati* & iste militibus, siue seruis suis soluit stipendiâ, Mortem. Mortem temporalem cinctam omnibus miserijs huius vitæ, quæ omnes veluti additiæ mortem principem, principalemq; cõsectantur, comminanturq;. Mortem deinde Animæ Spiritualem: quoniam peccatum est mors animæ, priuatio gratiæ, & Amicitiæ Diuinæ, venenum charitatis & omnis virtutis, Traditio in seruitutem diaboli, & possessionem pabulumq; inferni. Hæreditatio damnationis æternæ. eradicatio omnis meriti & iuris ad vitam æternam, æternum exilium à Deo, irreconciliabilis auersio & rebellio à Deo. Malitia omni peior malo, cuius pænæ & vindictæ, nullus infernus, nulla damnatio sit satis: propter quod æterna illi assignatur punitio ab iustissima æquitate Dei: vt quæ castigari satis nunquam possit, semper castigationi subsit. Atq; hoc est tertium stipendium Peccati Mors scilicet, atq; damnatio æterna, habens amissionem Dei æternã, habens ardores & combustionem æternam, habens vermem, qui non moritur in æternum. habens despera-

Rom. 6. 23.

Ioan. 8. 34.

desperationem, furorem, rabiem æternam, habens mortem immortalem, immortalitatemq; mortuam. habens cibum & pastorem mortem æternam. habens maledictionem æternam, habens societatem supplicij, cum diabolo, & angelis eius æternam. habens salitionem ignis æternam. Age iam homo: peccasti? ecce hæc sunt stipendia tua: quæ tibi numerat Dominus tuus. Non te delectant ista stipendia? non etiam ergo delectent te peccata tua. Non vis *vt ascendat fumus tormentorum tuorum peccatorum in sæcula sæculorum?* hoc age nunc, vt nunquam non ascendat coram Deo deploratio, & detestatio & expiatio, & digna per omnes gradus pœnitentia peccatorum tuorum. En iustitiæ Dei, æternitas tormentorum inferni ad scelera tua vindicanda non sufficit: tibi ad eadem in hac vita deploranda, tantillus pœnitentiæ (vtinam non & ipsius pœnitendæ) luctus propè momentaneo tempore decursus sufficiet? Pro Superi! Peccator reseruat pœnitentiam suam in extremum vitæ halitum: & in eo se abundè credit persoluturum, tam omnem in Deum, & coram Deo reatum, quàm totius æternitatis supplicium. Quis credat veram huic inesse pœnitendi voluntatem, qui adeò perfunctoriam credit sibi suffecturam pœnitentiam? Non est quidem impossibile apud Deum omne verbum, nec est abbreuiata manus Domini ad miserendum. Non est tamen voluntaria procrastinatione abbreuianda coram Deo pœnitentia. Breuis enim pœnitentia, vt plurimum leuis est, & quæ sera est, rarò vera est. Deniq; hostis hominis est diabolus, qui seram breuemq; laudat & suadet pęnitentiam. Deus est autem, qui & citam & longam & seriam seueramq; desiderat, requirit & probat acceptatq; pœnitentiam. Ad caulam vtriusq; pœnitentiæ decidendam, satis præiudicij adferunt sui Autores. Nemo sanus, dubia, securis præposuit.

Apoc. 14. 11.

Stimulus

Stimulus X.

Conſcientia damnorum Spiritualium.

AD pœnas ſpirituales peccatorum noſtrorum rurſus reuoluor, vt earum metu, imò conſcientiâ, animam ſegneſcentem ad expianda fugiendaq; mala, ad procurandum feruefcendumq; in bonis exſtimulem. Ad pœnas peccatorũ non tantum mortalium, ſed etiam venialium, ac ne talium quidem etiam occaſionum & cauſarum, Iuſtus Deus, pertinere debere arbitratus eſt, pœnas ſpirituales: quæ maxime conſiſtunt in ſubtractione auxiliorum Dei efficacium ſingulariumq; & animæ neceſſariorum ad euitanda peccata grauiora, ad cauendas vel vincendas tentationes & occaſiones periculoſas, ad peruincendas difficultates tam à diabolo quàm ab alijs creaturis, quàm ab ipſius animæ habitibus affectibusuè conſurgentes. ad vitanda & declinanda pericula lapſuum, ad aggrediendum perficiendumq; feliciter præclara Diuini obſequij opera, ad promptè, commodè, flexibiliter obſequendum voluntatibus Diuinis, ad continuandum bona, ad progrediendum ad optima, ad perſeuerandum in perfectis & arduis, ad obtinendam victricem congruamq; ſuauitatem voluntatis, ad excludendam duritiem cordis, & ſtuporem cæcitatemq; mentis, & derelictionem Diuinæ ſpecialis protectionis. Sitne aliquid his pœnis & damnis animæ periculoſiùs & perniciofius: puto quod vt explicetur fuſius nemo deſiderabit, Irrogat Deus huiusmodi pœnas, occulto ſed iuſto nimis iudicio ſuo. Vel ob peccata non tam in ſe, quàm in voluntaria deliberataq; voluntate grauia. Vel ob ſcandaloſè in plures propagata durantia, duraturauè per imitationem. Vel ob deductos deterritosuè multos, aliquosuè ab obſequio Domini, perfectionis ſtudio &c. Vel ob pluries (contracto habitu, audaciore animo, oppreſſo remorſu oblatratuq;

blatratuq; conſcientiæ, diſſimulatis vel ſpretis Diuinis motibus) eadem commiſsa, ommiſsauè cum profectus damno, cum laudis guſtusq; Diuini imminutione. Vel ob minùs integrè minusuè diligenter ac minus ſeuerè retractata, iudicata, caſtigata ſuppleta delicta, & neglecta. Vel ob tardatā aut etiam negatam Deo in ſuis gratijs, pellectionibus, ſuaſionibusq; obedientiam. Vel ob periculo alicui expoſitam animam conſcientiamq; ac mentis puritatem, ex inconſideratione, ex præfidentia ſui viriumq; ſuarum, ex ſtudio placendi, ſeu non diſplicendi creaturæ. Vel ob admiſſas inconſultè, bonas licet in ſpecie vel etiam re curas importunas, ſuperfluas, à Dei congreſſu & conſortio mentem præpedientes Deumq; excludentes. Vel ob vehementiorem ampliore mq; iuſto effuſionem, adhæſionem, zelotypiam, ſpiritûs & affectûs, in rem, cauſam, perſonam, alioqui obligatoriam de ſe. Vel ob tardam Diuinæ opis inuocationem. Vel ob maiuſculam in ſe, in aliâuè creaturâ depoſitam fiduciam. Vel ob ſeram perfunctoriamuè gratitudinem & gratiarum actionem Deo. Vel ob præpoſterè (eſto ſpecietenus neceſſariò) præpoſita *Diuinis* humana creatauè. Vel ob immiſericordem aliorum cenſuram in lapſu aut tentatione eorum. Vel ob nimiam ſuimet, ac ſuper alios eleuati donis naturæ vel gratiæ reputationem: vt dicat ſibi de ſe: *Non ſum ſicut cæteri hominum.* Vel ob minus humilem reuerentemq; in tractando Diuina, aut cum Deo familiaritatem. *Deus enim noſter ignis conſummens eſt*: ſi nimium appropinques, adureris. Propter hos alioſq; ſimiles occultiſſimos cordis noſtri anfractus & prauitates, oculatiſſimus Deus atq; ſponſus, amicas licet ſibi animas deſerit, & ſubtractione ſui caſtigat. Genere pœnæ admodum triſti, incognito, ideòq; maximè periculoſo. Quandoque enim talis pœna deſinit vſq in mortalem, vſq; in finalem ruinam, ac perniciem. quod quis ambigit horren-

Heb. 12. 29.

horrendum esse maximè? *Et quis vestigia Dei com-*
prehendet, & vsq; ad perfectum omnipotentem reperi- Iob: 11. 7.
et? In turbine enim conteret me, & multiplicabit vul-
nera mea etiam sine causa. Qui etiamsi habuero quip- Iob: 9. 17.
piam iustum, non respondebo, sed iudicem meum de- Ibid. 15.
precabor. Et hæc est vna, ne dicam sola ratio eua-
dendi spiritualia Dei flagella. Humillima scilicet
deprecatio. deuota operatio, cauta, oculata, *Diui-*
na Diuinorum tractatio, rigida in semetipsum eti-
am pro minimis, etiam pro antiquis, etiam pro cõ-
donatis, etiam pro ocultis, etiam pro inter iustitias
reputatis, etiam pro alienis, etiam pro neglectis
animaduersio. quàm differre non minus est, quàm
planè negligere periculosum.

Stimulus XI.

Conscientia Purgatorij.

QVia Deus æterna peccatis debita supplicia,
in pœnas temporales Purgatorij præsertim
ignis commutat: ideò homines contenti euitasse
æterna supplicia, purgatorium vsq; adeò non me-
tuunt, vt etiam exoptent, & inter felicitates mi-
sericordiasq; Domini reputent, ad eas deuenisse.
Est quidem misericordiæ *Dei* deputandum pro æ-
terno supplicio, pœnâ puniri temporaneâ: at eti-
am est iustitiæ *Diuinæ*, pœnas temporales & pur-
gatorias ita exacuere, vt quantum ad substantiam
(demptâ æternitate) exæquent acerbitate sempi-
ternas. Irridet ergo aut ignorat Diuinam iustiti-
am, quisquis leuẽ reputat purgatorij pœnam: quæ
acerbitate sui, par est per omnia infernali. Si au-
tem infernalis cruciatus, vel ad horam toleratus
ridiculus esse creditur, restat, vt neq; Deus iustus
reputetur. In summa: grauiores sunt pœnæ pur-
gatorij, quàm vulgò reputantur; quibus nullæ hu-
ius vitæ, neq; simul plures, neq; simul omnes com-
parari possunt. Proinde quisquis se pœnis purga-
torij reseruat, quisquis eas hac in vita expiare me-
dijs con-

dijs congruis non curat, hic vel inter mente captos, vel inter suimet ipsius hostes computandus est. Tu si sapis, ante mortem tibi purgatorium facito, nihil in te inexpiatum negligito, quantum potes vt coram Deo assiduè absq; obligatione culpæ & pœnæ viuas, satagito, quotidiano cordis balneo, ex iustitijs miserationibusq; Dei, ex sanguinibus Meritisq; Christi, ex doloribus & affectibus in Deum tuis confecto, cor tuum à quotidianis maculis debitisq; eluito: quin etiam supererogatorijs operibꝰ, arbitrarijsq; pœnis, Animæq; tuæ sacrificijs, debitorum tuorum mensuram supergredi contendito.

Psal: 111. 7. Talis in morte, *ab auditione mala non timebis:* & *Psal: 90. 3.* asperum verbum non audies: etsi transieris per *Eccl: 51. 6.* ignem: odor ignis non erit in te: & flamma non nocebit tibi. Alioqui aduersarius tuus (conscien- *Matt: 5. 25.* tia) tradet te Iudici, iudex autem tortori, qui te in carcerem mittet, *ibi erit fletus & stridor dentium. Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas ad nouissimum quadrantem.* vniuersum debitum.

Stimulus XII.

Conscientia paucorum bonorum Operum ac Meritorum.

Apoc: 3. 17. DIcebat quidam in corde suo: *diues sum & locupletatus, & nullius egeo.* audiuit autem à veritate iudice. *Nescis, quia tu es miser, & miserabilis & pauper, & cæcus & nudus.* En quam diuersa iudicia, Hominis & Dei de vno eodemq; homine: quem oportebat vtriq; esse notissimum. *Nam ne-* *1. Cor. 2. 11.* *mo nouit quid sit in homine, nisi spiritus hominis,* *Rom: 8. 27.* *qui in ipso est.* Et Deus quoq; est is, *qui nouit quid* *Psal. 7. 10.* *sit in homine, & scrutatur corda & renes.* Attamen *Psal: 18. 10.* mendaces filij hominum in stateris. *Iudicia autem* *Thre. 3. 1.* *Domini vera, iustificata in semetipsa.* Non ergo homo facilè vel sibimet ipsi de seipso attestanti credat, non facilè cum Pharisæo bona sua gloriabundus reco-

dus recogitet. Sit potius vir *videns paupertatem suam.* sit potiùs inſpiciens ſcrinia ſua, & videat admodum pauca repoſita eſſe ibi bona opera atq; bona merita ſua. Rara eſt etiam inter electos Dei, Apoſtolica illa vox. *Bonum certamen certaui, curſum conſummaui, fidem ſeruaui, in reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitiæ.* 2.Tim: 4. 7. Noſtrum cuinam licet eâ confidentiâ vti? Pauca merita habere me, dictat mihi conſcientia mea: quia ſerò nimis ea operari cæpi, quia pauca & rara feci: quia comparatione malorum quæ patraui bona admodum pauca ſunt: quia comparatione auxiliorum & mediorum, quæ infinita ad manum obuia habui, prorſus pauca ſunt; ita vt vix reſpondeat vnum opus bonum auxilijs & medijs, & commoditatibus mille: quia comparatione aliorum, tam ante me, quàm mecum operantium in Dei vinea, ego prorſus inopiâ bonorum laborum laboro, cùm cæteri opulētiſſimi ab eis ſint. quia deniq; comparatione mercedis mihi à DEO promiſſæ, merita mea bona, vix vnam vnciam mercedis gloriæq; mihi in æternum deſtinatæ adæquāt. Cùm ergo adeò inops meritorum ſim, cumq; etiam breues dies vitæ meæ iam ſint: nunquid parua mihi incumbit neceſſitas ſanctè & perfectè viuendi, ſtrenuè atq; heroicè laborandi, auarè ac inſatiabiliter cœleſtia bona coaceruandi? Nunquid excuſabilis ero vel ipſimet mihi, ſi ſegnis fuero? Nunquid aliud tempus merendi mihi ſupereſt, ſi hoc præſens infructuoſum perdidero? *Egeſtatem operata eſt manus remiſſa;* Prou: 10. 4. velox autem in opere ſuo affluet bonis. *Manus enim fortium diuitias parat.* Ibid.

Stimulus XIII.

Conſcientia bonorum imperfectorum.

Sint mihi bona opera multa: pauca; ſint modò; eſſe aliquantum ſatis poterit, ad ſolatium, ad fiduciam, ad mercedem. Sed ecce conſcientia neſcio quid

scio quid immurmurat dicens. *Non inuenio opera*
Apoc: 3.2. *tua plena coram Deo meo.* Quid est non inuenire opera plena coram *Deo?* Est vtiq; habere bona quidem opera sed imperfecta, sed imperfectè peracta, sed scatentia næuis, sed infecta circumstantijs ingratis, sed polluta inquinamentis mentis. Ecce in illo opere præcessit operationem ignauia aut tergiuersatio, aut excusatio, aut humanus pudor metusué: aut spes humanæ laudis, aut sponsio mercedis. Nunquid purum est? Iam illud opus aliud factum est oscitanter, tepidè, cum cessatione, ad oculum. Aliud imperauit minus recta & pura intentio, peractioni eius accessit, finem eius conclusit, inquinatus proprietate finis. Nunquid bonum perfectum est? Illud opus infecit complacentia, illud iactantia, illud super alios elatio, illud imprudentia in fine, medijs, modo, loco, tēpore. Illud inchoatum studiosè, sed defecit constantia. illud iam mercedem suam recepit, æternam à Deo amisit. Nunquid & hoc placere, nunquid cælum intrare potest? Argumentatio Domini hæc est. neq; potest solui scriptura. *Si offeratis*
Mal: 1. 8. *cæcum ad immolandum nonne malum est? & si offeratis claudum & languidum, nonne malum est? Offer illud Duci tuo, si placuerit ei, aut si susceperit faciem tuam?* Pergit autem vrgere Dominus. *Quis est in*
Ibid: 10. *vobis, qui claudat ostia, & incendat altare meum gratuitò? Non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus. & munus non suscipiam de manu vestra.* Et putat quis, quia remunerabitur talia munera? quæ nec dignatur accipere. Illud verò apud Isaiam nonne idem sonat? *Ecce in ieiuniis vestris inuenitur vo-*
Isa: 58. 3. *luntas vestra.* Videsne ô homo, bona non esse bona, si eis adhæserit quæpiam conditio non bona? Ergo iam interroga conscientiam tuam, immò attende attestantem illam: quia non inuenit opera tua plena coram *Deo:* quia *dies pleni non inueni-*
Psal: 72. 10. *untur in te. Habe ergo in mente qualiter acceperis, & audieris,*

& audieris, & serua & age pœnitentiam. Si non vigilaueris, veniet (Dominus) *ad te tanquam fur, & nescies quâ horâ veniet ad te. Quiesce agere peruersè,* agere tepidè. agere cum nausea Domini: *Disce bene agere:* diligenter, feruenter, accuratè, iuxta Dei cor & gustum agere. Apoc: 3. 3. Isa. 1. 17.

Stimulus XIV.

Conscientia elapsi temporis.

NEc elapsi tantum verùm etiam perditi: quid verò si etiam perditè elapsi? Parum est enim plerisq; nostrum, si perdamus tempus, nisi etiam perdamus nos ipsos cum tempore. Et tempus quidem perit, perditio autem manet, & cùm perditio sit, tamen perditionem non subit. O tempus quàm es vile? quàm tibi pretium nemo ponit? quàm multi gaudent etiam te sibi perijsse! quàm nemo est, qui damna temporis non fecerit? quàm nemo qui illa etiam vltrò non accersierit? quàm multi implent præposterè illud Apostoli monitū: *Redimentes tempus.* Redimunt enim multi perdisionem eius. quia soluunt pretium pro perditione eius, sumptibusq; non parcunt, vt perdant illud, & agunt tam sumptuosè quàm & studiosè ea, per quæ plurima est perditio illius. O Sapiens secundum *Deum*: in hoc sapias vt redimas tempus: Etenim magna portio sapientiæ, magnum artificium est, scire vti, & re ipsa vti rectè tempore. *Durissimum* Deus exercet iudicium cum hominibus de transacto, sibi dato tempore; Sicut de vita nostra, ita & de tempore nostro ratio reddenda est. commixta enim est tempori nostro nostra vita, adeò vt tempus nostrum, sit penè ipsa nostra vita: certè neq; lucrum, neq; damnum patimur temporis, nisi simul & subeamus vitæ. cùm enim effluit tempus, eripit nobis simul & vitam. Et nos stulti per iacturas temporis, arbitramur nos lucrari vitā Sed Deus eodem calculo computat nostrum tempus & Ephe: 5. 16.

pus & noſtram vitam. perditum tempus & perditam vitam. Quidni, ergo ſi ſapio, immò, quidni ſapio tandem & æſtimo & redimo & lucror tempus, vt ſimul lucrer etiam vitam. antequam Deus
Pſal: 74.3. *accipiat & vocet aduerſum me tempus*: & ſtatuat il-
Thr: 1.15. lud contra me, audireq; faciat quærimonias eius de me. expoſcentiſq; vindictam ex me: quia non in eo pretio, non in eo vſu, non in ea obſernatione, non in ea diſpenſatione fuit apud me: qualem fuiſſe, & ipſa vita, & profeſſio vitæ, & obligatio ſtatus, & propoſitus finis, & commoditas obtinendi finis, & elapſio velociſſima, ſimul ac incompenſabilis ipſius temporis, exigebat à me. Ecce iam ipſi anni mei, ipſa conditio corporis, valetudinisque meæ, in horas atq; momenta inclamant auribus
1. Cor: 7.29. meis. *Tempus breue eſt. Tempus non erit vltra. Bre-*
Apoc: 19.9. *ues dies hominis. Nunquid non paucitas dierum meo-*
Iob: 10.20. *rum finietur breui? Ergo dum tempus habemus ope-*
Gal: 6.10. *remur bonum*, operemur bonum benè, operemur ſtudiosè, copiosè, aſſiduè, infatigabiliter, inſatiabiliter, inceſſanter. per hoc redimentes, per hoc extendentes, per hoc multiplicantes, per hoc fenebre, lucroſum, pretioſum, ſuperabundans facientes nobis tempus.

Stimulus XV.

Conſcientia Confuſionis & Inſultationis.

Confuſionem ipſa faciet, ipſa ſentiet, ipſa etiam menti animæq; ingeret conſcientia. Accuſabit enim ipſa ſe, atq; conuincet negligentiæ, inſipientiæ, inobedientiæ, ad Deum, ad rationem, ad fidem, ad ſeipſam, in negotio ſalutis, in negotio æternæ Beatitudinis, in negotio Diuinæ gloriæ ac voluntatis, in negotio ſeu potiùs periculo ſempiternæ damnationis. de quibus omnibus veluti ludens, aut ſomnians, aut aliud neſcio quid agens curam habuiſſe arguetur. Hæc confuſio eſt quidem totius vitæ labor, at præcipuè infeſtare con-

ſueuit moribundos, morienteſq; & iam iam ante tribunal Christi ſiſtendos, quando iam nihil curarum præſentium obſtrepet, nihil obtundet aciem mentis & conſcientiæ, ſed omnia in luce, omnia in facie propoſita & in oculis, patebunt Christo, patebunt & Angelis Sanctiſq; eius, patebunt dæmonibus, ipſi conſcientiæ demq; patebunt. Tunc verò vndiq; proclamabitur. Ecce homo & opera eius. En vineam *Domini* vitemq; electam, *quæ expectabatur vt faceret vuas: fecit autem labruſcas.* En ficum, quæ in optimo Eccleſiæ *Dei* agro conſita, plantata, putata, adulta, nec per biennium, neq; per tricennium *protulit fructum bonum.* Agricolæ, nec quidem proprio ſanguini ad rigandum ad ſtercorandum illam parcenti. Venient etiam tot induſtriæ & gratiæ Diuinæ, per Angelos, per homines, per alias creaturas, per Sacramenta, per documenta, per exempla cæteraq; media cælitùs prouiſa. quæ omnia ſuum laborem exponent, fructum exigent, ſterilitatem inuenient, ſecurim ad exſcindendum exacuent. Putasne ô anima, putasne ô conſcientia, capiesne & comprehendes, quæ tibi tunc confuſio, quæ anguſtia, quis pudor ſuperueniet? Quid autem erit, ſi ad hæc accedet (accedet verò indubitatè) tot inimicorum tuorũ iuratorum conglobatorum inſultatio. quando omnibus in vnum adductis, hinc quidem ſanctè & perfecte uiuendi ſubſidijs, debitis, commoditatibus: illinc verò tepore in ſummo atq; inueteratâ ignauiâ, probroſâ inconſtantiâ, putidiſſimâ procraſtinatione, abominabili lentitudine, omnibus exactis vitæ diebus ſimul ac operibus: amaritudine omni amarioribus vocibus diabolica phalanx, audiente & aſſentiente Iudice Christo, totoq; cœleſti eius comitatu, approbante magis, quàm miſerante, exprobrans inſultabit, inſultans exprobrabit: *Domine nonne bonum ſemen ſeminaſti in agro tuo: vnde ergo habet zizania? Quid debuit vltra facere vi-*

Iſa: 5. 2.

Luc: 13. 8.

Matt: 13. 27.

cere vi-

cere vineæ isti Dominus, & non fecit ei? Et ecce quomodo conuersa est illi in prauum vinea aliena? Ecce quomodo *in terra Sanctorum iniqua gessit?* Ecce quomodo in loco pinguedinis, in sterilitate defecit. in schola charitatis didicit tepiditatem & acediam. In schola humilitatis, didicit superbiam, in schola paupertatis, exquisiuit abundantiam. in schola mortificationis & crucis, mollis facta est & delicata. In schola silentij, garrula, murmuratrix, oblocutrix facta est. In schola obedientiæ, propriæ seruiuit voluntati, in schola mansuetudinis iracundiam exercuit. In schola deuotionis & feruoris, in negligentia & socordia consenuit. Hæc dicent: & sic insultabunt, *aperientes super te os suum; omnes inimici tui, sibilabunt, frement dentibus, & dicent. Deuorabimus. En ista est dies, quam expectauimus, inuenimus, vidimus.* Et quid ad hæc conscientia? quid ad hæc anima? quid ad hæc ô homo, si quando insultatione insultabunt tibi, & consument te, & deuorabunt te dracones inferni morsu amarissimo. Nunc ergo audi consilium Domini: tepiditates tuas feruoribus redime: negligentias tuas, dilationes tuas diligentijs & festinatione. Non cesset manus tua, non cesset pes tuus: fac quod dico, & temetipsum libera: quia incidisti in manum proximi tui: *discurre, festina, suscita amicum tuum ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebræ tuæ. Eruere quasi damula de manu, & quasi auis de manu aucupis.* Nunc igitur dum superat tempus, libera te ô conscientia mea, à tua propria confusione: libera etiam te, à diabolica insultatione, *vt auertantur statim erubescentes, qui volunt tibi mala, qui dicunt tibi Euge, euge. Exultent autem & lætentur in te omnes, qui quærunt te, & dicant semper. Magnificetur Dominus: qui diligunt salutare tuum.*

Isa: 5. 4.
Thr: 2. 16.
Deut: 32. 24.
Prou: 6. 3.
Psal: 69. 4.

Classis

Stimulus I.

Ipsa Ingruens vel urgens Senectus.

EA quidem est Senectutis prærogatiua, vt hominem quem afficit, a plerisq; humanæ vitæ officijs, operibus quoq; bonis æquè ac malis absoluat. Prudentia tamen vt plurimum præ omnibus ætatibus in senibus viget, vna ex virtutibus: sicuti Philargyria seu auaritia vna ex vitijs inualescit. Vtrumq; horum, si ad spiritualia studia conferat senilis voluntas: vix vlla erit ætatum virtuti & perfectioni parandæ, diuitijsq; spiritualibus ac Diuinis conquirendis, magis idonea. Nihil enim optabilius in negotiatione Spirituali auaritiâ & insatiabilitate in conquirendo. Nihil quoq; necessarium magis, prudentiâ consilio, discretione in studio stadioq; ad vitæ æternæ brauium, per viam virtutum absq; offensa decurrendo. Optima ergo & securissima studijs cœlestibus, diuitijsq; ac negotijs Diuinis pertractandis & comparandis senectus est. Cui si addideris deuotionem mentis, vnctionem Spiritus, & abundantiam præsentis gratiæ cum cæteris auxilijs ab ipso statu copiosè & connaturaliter suggeri solitis, itemq; cum melioribus habitibus in antegressa vita conquisitis, facillima, feracissima, suauissima est Senectutis in decurrendo perfectionis tramite, vita. Accedit spes confirmans, simul roborans & exstimulans, appropinquantis metæ, & cum meta brauij æterni sese de proximo iam iam ostentantis & veluti vltrò in manus protensas deferentis. Quæ spes senectuti est valdè connaturalis & propria, cùm alijs ætatibus sit naturâ suâ remotior. Etsi enim etiam iuniores citò mori possint: senes tamen diu viuere, proinde mercedem expectare laborum diu non possunt.

Prou. 13. 12. Sicut autem *spes quæ differtur affligit animam, &* facit languescere operantem, sic é contra, spes vicinæ mercedis exhilarat desiderium, confirmatq; manum etiam defessi operarij. Quisquis ergo te senescere persentiscis, exere & exerce prudentiam, exacue & exaspera famem sitimq; auaritiæ ad concupiscendam iustitiam, collabora gratiæ. & spe vicinæ retributionis hilaresce.

Stimulus II.

Damna Præterita.

Ioel. 1. 2. *AVditè hoc senes & auribus percipite omnes habitatores terræ: super hoc narrate filijs vestris, & filij vestri filijs suus, & filij eorum generationi alteri. Residuum erucæ comedit locusta, & residuum locustæ comedit bruchus, & residuum bruchi comedit rubigo. Expergiscimini ebrij & flete & vlulate omnes.* Ecce ista cantilena indicitur senibus: quia præcedens ætas eorum omnis, quæ in messem multam nimis excrescere agricolæ cœlesti sperabatur & debuit: Ibid. v. 12. delusit spem omnem eius: & *confusum* est gaudiũ eius à filijs hominum. abierunt omnia in populationem & vastitatem, & in pastum erucæ, locustæ, brucho, rubigini. Audire ergò iubentur auribusque percipere, vt saltem in decliuiore ætate sapere incipiant, & præteritorum annorum suorum negligentias, omissiones, perfunctoria & ad oculum peracta obsequia, fraudulenter facta Diuina opera, elusas cœlestis Patrisfamilias spes, & vota; non adimpletas promissiones, ædificij spiritualis posita sed minime perfecta fundamenta, consummare adlaborent, damna sarcire, fructus cum fænore reddere, pecuniam *Domini* & talenta negotiationi impendere, & vel vnicâ Domini mnâ, decem mnas Domino acquirere & exhibere connitantur. Oportet meminisse sermonum Domini Iesu, quibus ille crebrò & graphicè nimis suam in exigendis damnis, sibi per nos ipsa sterilitate & infructu-

ositate bonorum, illatis, sterilitatem austeritatem-
que deprædicat; adeò vt non diffiteatur se *ibi etiã* Matt: 25. 24
metere cupere, ac solere: Vbi non seminauit. Nonne Mor: 11. 13.
immanem incutit horrorem, & metum & solici-
tudinem, maledictio illa directa *in ficulneam, non
habentem ficus* quas carperet esuriens Dominus:
non obstante, neq; excusante apud illum, quod
tunc necdum esset tempus ficorum?

Stimulus III.

Pretium bonorum salutarium.

QVatuor sunt pretiosissima hominum bona:
duo horum Naturalia. Tempus & vita. duo
supernaturalia. Sanctificans gratia & Beatitudo
æterna. Priora duo posterioribus sunt deputata
in obsequium & acquisitionem: ita vt nonnisi Tẽ-
pore & vitâ præsenti conquiri possint Gratia Di-
uina & Gloria æterna. Quidquid aliud habet mũ-
dus in diuitijs suis, nihil eorum proficit ad Grati-
am & Gloriam, solùm Tempus & vita præsens eam
habet â Deo inditam conditionem, vt quantum-
cunq; ex his impenditur acquisitioni illorum, tan-
tum ex illis acquiratur & obtineatur. Et quia pre-
tium Sanctificantis nos gratiæ Dei, tantum habet
pretij in æstimabilitatisq; coram ipso *Deo*, vt mini-
mum gratiæ granum, superet in suo pretio totius
mundi pretium, esto mundus esset totus gemme-
us gemmisq; repletus: Pretium autem gratiæ affe-
ctatur exceditq; etiam pretium æternæ gloriæ,
cuius & consecutio & auctio admensuratur posses-
sioni augmentoq; gratiæ, & quidem cum excessu
proportionali. ad minimum in proportione dupla
(vt communiter sensus est *Doctorum*) inde fit; vt
Tempus vitaq; præsens, suppar pretium mereatur
& acquirat ex eo, quia his, & in his solis duobus
medijs acquiri & exerceri & augeri potest gratia,
huicq; secundum proportionem ratam etiam cœ-
lestis gloria. Videant ergo Mortales, quàm parci,

 quàmq;

quàmq; sobrij esse debeant dispensatores temporis & vitæ suæ præsentis, & rursus quàm auari & insatiabiles conquisitores gratiæ & gloriæ Diuinæ, in tempore vitaq; præsenti: quibus solis durantibus & impensis, illæ acquiri possunt & augeri: quibus solis elapsis & finitis acquiri nihil ampliùs & augeri potest per omnem æternitatem. Quare nec vitæ, nec temporis particulam, quantumlibet minutam, parui quisquam æstimet, aut otiosè (id est sine merito & augmento Gratiæ atq; Gloriæ) elabi sibi permittat: sed totum quidquid ei de vtroq; superest, in mercatum Gratiæ Gloriæq; & lucrum conuertat.

Stimulus IV.

Occasionum & Mediorum plurima Opportunitas.

NOn sunt tot occasiones lucente sole oculis ad videndum, quot sunt bonæ oportunitates menti nostræ, ad benè, sanctè, meritoriè, fructiferè operandum. Etsi enim oculus illuminatarum rerum plurimas videat, tantum tamen illuminatarum consortio seu conspectu potitur, quæ autẽ luce non perfunduntur, hæ oculis non subiacent. Similiter quæ ad alios sensus pertinent, hæc sub aspectum oculorum non cadunt: at verò sub meritoriam sanctamq; operationem voluntati cordiq; nostro, omnia Diuina, omnia humana, omnia creata subiacent: modò velit pia voluntas libertate officioq; suo fungi, & fungendo non languere, auxiliaq; Diuina sibi vltrò semper parata, quin & semper illam excitantia solicitantiaq; ad benè agendum, & æterna promerendum, otiosa, & cassa sibi elabi non sinere. Nisi enim hoc ita esset: nun-
Coloss. 3. 17. quam Apostolus præciperet: *Omne quodcunq; facitis in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini Iesu Christi, gratias agentes Deo & Patri per ipsum.*

Non

Non etiam idem ipſe repeteret monitum ſuum. *Siue ergo manducatis ſiue bibitis ſiue aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* Non item Propheta Rex ad laudandum Deum prouocaret, hoc eſt laudandi Dei, ſibiq; cœleſtes opes emerendi, materiam & occaſionem faceret, Angelos, Cœlos, ſolem, lunam & ſtellas, & volucres cœli, & nubes, & pluuias, & rores, & æſtum & frigus, & diem & noctem, & Maria & fontes, & flumina & piſces maris, & grandinem & niuem & glaciem & ſpiritũ procellarum, & ventos & terram, & gramina germinaq; campi, & beſtias terræ, & deniq; totum orbem terrarum, cum omnibus quæ in eo ſunt, viuunt, mouentur, ſentiunt, intelligunt. Iam verò interroget quiſq; ſtatum ſuum, & conditiones ſtatûs ſui, ſi rectè & ſobriè iudicat omnia (quantum ex ordinatione Dei) in ſalutem, in meritum & vitam gratiæ gloriæq; æternæ deſtinata & prouiſa inueniet. neq; vllum alium præter ſuam propriam inſcitiam ignauiamq;, ſi illi ſecus accidat, culpandam eſſe cognoſcet. Stat enim & ſtabit ſemper vox veritatis per Apoſtolum enuntiata. *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum ſalutis, & vitæ æternæ, gloriæq; Diuinæ* Hoc enim ſolum eſt coram oculis Dei noſtri Bonum? I nunc, mi homo & ini numerum occaſionum oportunitatumq; ordinatarum & ſeruientium tibi, (quantum ex Deo) ad ſalutis profectusq; tui bonum. ac ſimul etiam ini pariter numerum neglectuum, omiſſionum, abuſuum contemptionumq; tuarũ, & ſimul, quod ad iſta conſequens eſt, damnorum tuorum ſpiritualium, cœleſtium, nunquam recompenſandorum. Tandem ergo tandem incipe ſapere, tandem ignauiam cæteraq; impedimenta tua excute, & da operam, vt tibi omnia cooperentur in bonum, & omnia in gloriam Dei, in ſalutis tuæ facias lucrum.

1. Cor: 10. 31.

Rom. 8. 28.

Stimulus

Perfectio virtutis bonum desiderabile.

TAnta est pulchritudo virtutis, vt si oculis corporeis cerni posset, omnium oculos ad sui aspectum, omnium animos ad sui amorem raptura sit. Elogium est hoc virtutis ordinem naturæ nō transgressæ; datum ab eo sapiente; qui pariter supra naturam, nihil sensit. Sed si hoc Ethnica virtus ab Ethnico pariter iudice promeruit iudicium, quale par est vt referat Encomium, virtus omni naturæ ordine præcelsior, virtus perfectioq; Christiana ab homine Christiano, ab homine virtutis Christianæ perfectionem professo? Non desiderat Christianus homo virtutem Christianam oculis carneis subijci, vt eam amare ac desiderare possit; quin potiùs ob id ipsum ei contemnenda esset, quia carnis oculis pateret sua pulchritudo. Habet oculos fidei, habet lucem gratiæ, habet pupillam charitatis, cuius acie penetrat vsq; ad interiora virtutis, cuius doctrinam de cœlo nobis attulit Incarnata veritas, cuius magisterium verbo, magis autem exemplo exercuit inter nos manens Deus homo. Iste nobis thesaurum absconditum, iste pretiosam margaritam perfectionis Christianæ exposuit, eiusq; latibulum in ipso vsq; agro Diuinitatis se abscondentis, eam ostendit, ibiq; eam quærendam, & inde hauriendam deriuandamq; edocuit dicens. *Perfecti estote, sicut & Pater vester cœlestis perfectus est.* Et rursum. *Exemplum dedi vobis: vt quemadmodum ego feci, ita & vos faciatis.* Et quid possumus addere vel ad pretium, vel ad inuitamentum: quando Deus & Christus eius in partem venit vtriusq;? Solum superest desiderium, solum studium, sola insatiabilis auaritia charitatis, totam se impendens in amorem, in laborem, in acquisitionem, in multiplicationem, in possessionē, in fruitionem eius boni: pro quo *si dederit*, siue diuendiderit

Matt: 5. 48.
Ioan: 13 15.
Cant: 8. 7.

uenderit homo, *omnem substantiam domus suæ, de-* Cant. 8. 7.
deritq́; pauperibus & nudum Iesum affectatus fuerit, Psal m. 9.
quasi nihilum despiciet omnia: dummodo tandem Cant. 8. 7.
esto per scalam vel ipsius Crucis Christi ascendat, & apprehendat dulces fructus eius. Ibi Christiane, ibi defige cursus profectusq́; tui metam, vbi prior & propter te Christus crucifixus posuit suam, atq; per hoc simul etiam tuam. Meta profectus tui perfectus Deus. exemplar cursus ad hanc metam tui, ipse Dei Filius. cursus tuus, desiderium cordis tui. Expende & dilata cordis sinum vt capias perfectionis fructum.

Stimulus VI.

Exemplum Cælestium Omnium.

HAbemus primum exemplum Dei, qui cùm per suammet essentiam ab omni æternitate vniuersam perfectionis suæ perfectionem complexus sit: eâ ad plenum vsq, iuxta immensam infinitamq; Essentiæ suæ capacitatem inundatus sit, adhuc tamen inundari eadem gaudet & gaudebit per omnem Æternitatem. Est aliud huic suppar Dei-Hominis Christi exemplum & exemplar. qui & ipse. Exultauit ad currendam viam perfectionis in carne, à summo cœlo Idealium suarum virtutum egressio eius: & occursus eius vsq; ad summum pariter eius. nec est qui se abscondat à calore perfectionis, siue à perfectione caloris eius. Non aliam formam expressam habemus in pretiosa nimis, nimisq; perfectionis bonis superabundante Dei Matre Virgineq; Mariâ, quæ à primo instanti vitæ suæ, ad vsq; vltimum instans vitæ in via Dei, & virtutis & perfectionis, nec ad vnicum momentum stetit aut quieuit, sed contentissimo atq; humano intellectui non assequendo conatu, cursu atq; progressu viam suam percurrit, & in diuitijs, omnes Diuinæ creationis gratiæq; filias supergressa est. omnesq; colles Beato-

rum

rum transcendit, & in vertice montium Sanctorũ fundamenta sua prima composuit. Ad Diuinum, ad Christi *Domini*, ad Matris *Dei* exemplum, tota se multitudo Electorum conformat. Angeli Sancti vnico instanti, hoc est conatu per vnicum instans durante, consummarunt cursum perfectionis suæ, quantus quæso fuit ardor, quanta contentio, conatûs illius licet instantanei, qui omnibus dedit gloriam, dedit maximam & celsissimam, iuxta gradus suos gloriam, dedit æternùm duraturam gloriam? De sanguinis autem nostri Sanctis quid dicam? Vnus pro omnibus dicat. *Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini nostri, propter*
Phili: 3. 8. *quam omnia detrimentum feci: & arbitror vt stercora, vt Christum lucrifaciam, & inueniar in illo, non habens meam iustitiam quæ ex lege est, sed illam quæ ex fide est Christi Iesu. quæ ex Deo est iustitia in fide ad agnoscendum illum, & virtutem resurrectionis eius, & societatem passionum illius, configuratus morti eius: si quomodo occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis. Non quòd iam acceperim, aut iam perfectus sim. sequor autem si quomodo comprehendam, in quo & comprehensus sum à Christo Iesu. Fratres ego me non arbitror comprehendisse. Vnum autem: quæ quidem retrò sunt obliuiscens, ad ea verò quæ sunt priora extendens meipsum. ad destinatum persequor, ad brauium supernæ vocationis Dei in Christo Iesu.* Hæc Apostolus de seipso, deq; omnibus Sanctis Dei etiam num in hac, ac demum concludit, eam regulam quæ omnibus seruit, in seipso omnibus se expressisse ostendens, ac dicens. *Quicunq; ergo*
Ibid: 8 15. *perfecti sumus, hoc sentiamus.* Sentias & tu. vade, curre, persequere similiter. *ad brauium supernæ vocationis. quæ iam retrò sunt obliuiscens, quæ verò priora ad ea teipsum extendens, vt fiat senectus tua in misericordia vberi. vtq; ingrediaris*
Psal 91. 11. Iob *in abundantia sepulchrum.*

Stimu-

Desiderium Sanctorum.

NOn tantum exemplis prouocant nos Sancti nostri Sanctusq; Sanctorum ipse, vt in via Dei curramus alacriter, velociter, sublimiter, & constanter: sed etiam cursum nostrum, ad se, suamq; societatem incessantibus votis desiderant. Hæc est voluntas Domini Dei nostri Sanctificatio nimirum nostra. Nec aliud desiderare possunt Sancti ipsius, quam quod maximè placere agnoscunt cordi ipsius. Votis ergo Sanctorum non cupiet, non ardescet, satis superq; satisfacere homo, qui scilicet cupit & ardet adnumerari cætibus Sanctorum? Numera Sanctos si potes & complectere numerum eorum, qui clamant pro te ad Dominum: desiderantes pacem serui eius: & vt benignè faciat Dominus animæ tuæ, *vt ædificentur muri Ierusalem* suæ, etiam per te. Et potesne frustrari vota eorum, tarditate, tepiditate, morâ, dilatione tuâ, negligentia tuâ, mollitie tua, sensualitate, concupiscētiâ, amore proprio tui? Quomodo comparebis inter Sanctos illos totos igneos, totos ardentes, totos flammam ignis. tu tepiditate & languore, negligentiâ desidiâq; solâ, inter eos insignis incedens? Memoriâ & conscientiâ languoris tui præsentis diluet tibi gloriam & dulcedinem beatitudinis: & quamuis ibi non sit locus pœnitudinis, pœnitebit te tamen, non consummatiùs feruore virtutis obsequijq; Diuini ad cœlum, inter Sanctos venisse diuitem, comparuisse instructum, degere insignem. *Psal: 50. 20.*

Stimulus VIII.

Tempus præsens suppletioni indultum.

COgita mi homo te esse arborem illam, cui cùm Dominus ob inutilem fertilis terræ occupationem, excissionem decreuisset, agricola prō

ea im-

ea impetrauit indulgentiæ annum vnum, dicens
Luc: 13. 6. Domino. *Dimitte eam etiam hoc anno, vsq; dum fodiam circa illam & mittam stercora; & si quidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam.* Videsne non ablatam sed dilatam succisionem? Reliquum vitæ tuæ, annus ille vnus est, per indulgentiam indultus, vtiq; non vt continues sterilem desidiam, sed vt commutes in fructuosam fæcunditatem.
1. Petr: 4. 2. *Vt iam non desiderijs* (neq; desidijs) *hominum, sed voluntati Dei, quod reliquum est viuas tẽporis. Sufficit enim præteritum tempus ad voluntatem Gentium* (negligentium) *consummandam*: nunc autem tempus est acceptabile & dies salutis, in quo desinendum est, à veteris negligentiæ & inconstantiæ delictis: viuendum vero iustitiæ & *voluntati Dei*, in eo *quod reliquum est temporis in carne.* Neq; vero grauari te putes eiusmodi doctrinis.
Rom: 6. 19. Audi enim Apostolum qui ait. *Humanum dico*: & condescendo vobis, *propter infirmitatem carnis vestræ: Sicut enim exhibuistis membra vestra seruire immunditiæ* (negligentiæ) *& iniquitati ad iniquitatem* (tepiditati vsq; ad Diuinam nauseam & vomitum) *ita nunc exhibete membra vestra seruire iustitiæ & sanctificationi.* Ergo humanum est & per indulgentiam dictum Apostoli, cui tamen vix audet satisfacere vulgaris nostra in seruitio Dei diligentia. Alioqui impleri deberet in nobis
Bar: 4. 28. à nobis illud Prophetæ. *Sicut enim fuit sensus vester, vt erraretis à Deo, decies tantum iterum conuertentes requiretis eum.* Et Propheta quidem decuplum tantum requirit, adhuc etiam humanum dicens, propter veteris legis conditionem. at Do-
Luc: 8. 8. minus Iesus, qui *venit ignem mittere in terram*, eumq; voluit vehementer accendi, non decuplum sed centuplum, & optat, & laudat, verbi sui, in seruis suis fructum. Quod si tu attenderis ad omnes conditiones tuas, ad locum quem occupas, ad auxilia de cœlo quibus abundas, ad media statûs quibus cir-

bus circumfluis, ad incitamenta, quibus non tantum prouocaris, verùm etiam planè traheris: reperies parùm & planè humanum adhuc esse, si cēteſimū afferes: ſed omninò ſit opus, & valdè conueniens, imò & neceſſarium vt afferas offerasque fructum Deo tuo milleſimum; & ſuper ſuperque milleſimum. *ſic enim decet impleri omnem iuſtitiam ab eo, cui menſuram bonam, confertam & coagitatam & ſupereffluentem dabunt in ſinum ſuum.* *Luc. 6. 38.*

Stimulus IX.

In fine proficiendum ad meliora.

IN *finem, ne corrumpas.* ait & monet Diuina Scriptura. *Pſal. 74.* Finis enim omnia vel corrumpit vel perficit. Finis coronat opus, finis peſſundat opus. Curre optimè, velociſſimè, rectiſſimè; ſi vel deflectas, vel ſubſiſtas in fine, neq; ad finem decurras, quid proderit cucurriſſe? *Qui perſeuerauerit vſq; in finē in bono, hic ſaluus erit.* qui perſeuerauerit vſq; in finem in malo, hic peribit quia ex fine omnia reputantur. *In finem ne corrumpas.* Multi enim bona aggrediuntur, quæ deinde non coronant fine bono, ſed ab eo deuiant in malum. Alij mala amplectuntur ab initio, deinde reſpiciunt & conuertuntur in finem bonum. Optima portio eorum, quorum initia, media & fines bonum poſſident: poſt iſtos meliores reliquis, qui in finem non corrumpunt, neq; corrumpuntur. Siue ergo hactenus malè tepideq; Deo ſeruiuiſti, ſiue benè & ſtrenuè, in finem ne corrumpas. Imò fine corona, fine perfice omnia tua. In fine motus velocior: atteſtante naturâ, ſi hoc facit natura in lapide, cur non facit in te gratiâ? Omnia etiam grauiſſima ad ſuum finem feſtinant, ſola virtus in fine torpeſcet & tardabit? Lapis feſtinet ad terram, vt quieſcat; virtus ad beatitudinis æternæ requiē, non euolabit? Et fluuij quidem é fontibus ſuis paruo initio egreſſi, multis cum aquarum fluctibus in mare ſeſe euoluunt.

uunt. Cur non ſic etiam humana induſtria, multis cum virtutum meritorumq; agminibus & fluminibus, in mare ſuum *Deum* eiusq; Beatitudinē ingreditur? Nunquid naturaliùs tendit lapis deorſum, vel ignis ſursùm? quam anima in Deum? aut meliùs eſt flammæ ſurſum lapidiuè deorſum, quàm Homini apud Deum ſuum, apud ſummum Bonum vltimumq; finem ſuum? Qui in fine torpeſcit ad ſalutem, quando feruеſcet? Nam qui initio, adhuc in fine ſpem habet; ſed qui in fine, vbi remanet ſpes eius? Paupertatem delegit & putreſcet in ea, cui finis adueniens non adfert diligentiam ac feruorem in negotio ſalutis æternæ. qui autem in fine tendit velociùs, ditabitur. Sapientis eſt vox iſta, qui dicit *Laborauit diues in congregatione*
Eccl: 31. 3. *ſubſtantiæ, & in requie ſua replebitur bonis ſuis. Laborauit pauper in diminutione victus: & in fine inops fit.* Quanto ergo vides magis tibi appropinquantem diem ſeu finem, tanto *in omnibus operibus*
Eccl: 31. 27. *tuis eſto velox: & omnis infirmitas* atq; egeſtas *non occurret tibi* in nouiſſimo.

Stimulus X.

Sancti ad finem vitæ feruere quaſi de nouo ſoliti.

QUemadmodum equi de via licet feſſi, vicinitatem tamen hoſpitij ſui ſentientes, velociùs decurrunt; ita comprobatum eſt illuſtres Dei ſeruos atq; Sanctos, accedente vitæ fine nouos feruores in via *Domini*, nouos labores in vinea Chriſti excolenda quæſiuiſſe. Iam erat Dauid grandior natu, & cæpit moliri ædificationem Domus *Domini*, quam cùm ad eius filium Deo reijcere placuiſſet: præparauit ille nihilominus impenſas *Domus*
3. Reg: 7. 3. 12 Domini, ex quibus filius Salomon Domum Domino ædificaret. quin & formam domus illius fi-
1. Paral. 22. lio eidem reliquit, vt omni quâ poſſet ratione particeps eſſet tam domus Domini, quàm totius Re-

ligionis

ligionis & cultûs à fideli populo inibi Deo exhibē-di vſq; in ſempiternum. Eiuſdem Sancti vox eſt illa, quam omnes ab eo diſcunt, quotquot Deo placere ſtatagunt. *Ego dixi. Nunc cæpi. Hæc mutatio dexteræ excelſi.* Psal. 76. 11. Certè ab adoleſcentia ſua Dauid timebat Dominum & placebat ei, grandis tamen natu dicit: *Nunc cæpi* & nouam illam viuendi rationem Diuinæ ſuper ſe dexteræ commutationi attribuit. Nempè agnoſcit proprium hoc Dei donū & magnis ſeruis eius communicari ſolitum; vt poſt decurſum penè obſequij Diuini ſtadium, quaſi denuò ad primordia regrediantur, de nouoq; incipiant, & dicant. *Nunc cæpi*, ſeruitium Dei & feruorem nouum primumq; in eo. Dignum eſt admiratione ſed & imitatione, quod Abraham à Deo ſuo audijt iam centenarius, iam Dei veteranus & ſeruus & amicus. *Abraham ambula coram me: & eſto* Gen: 17. 1. *perfectus.* Nonne antea & coram & cum Deo ambulauerat? Attamen grandeſcenti licet hoc ei præcipitur, vt veluti à principijs inchoaret, quo ad perfectionem tenderet. Quid Elias ille igneus, ille ignis, audit tamen Angelum monentem. Eccl: 48. 1. *Surge, comede, grandis enim tibi reſtat via.* ſcilicet 3. Reg: 19. 7. vſq; ad videndum in monte Horeb Dominum Deum ſuum. Sed Apoſtoli Pauli exemplum magis eſt noſtrum, hunc igitur audiamus, intueamur, æmulemur. *Non deficimus* ait, *ſed licet is, qui foris eſt* 2. Cor: 4. 16. *noſter homo corrumpatur: tamen is qui intus eſt, renouatur de die in diem,* & rationem addit ſanè dignam ſenſu Apoſtolico: & quæ omnem feruorem exacuat ampliùs & ampliùs. *Id enim* (inquit) *quod in præſenti eſt momentaneum & leue tribulationis noſtræ, ſupra modum, in ſublimitate æternum gloriæ pōdus operatur in nobis* Ita quidem Paulus: qui omnes etiam hortatur dicens. *Renouamini Spiritu* Eph: 4. 23. *mentis veſtræ.* S. Bonauentura locuples teſtis narrat Sanctum Franciſcum ſuum, iam licet Stigmatibus Domini inſignem & in Seraphicum Spiritum

M 2 penè

pene commutatum: nihilominus biennio ante mortem suam, nouos ac omninò nouitios labores resumpsisse, & tunc primum seruitium *Diuinum* inchoasse. Præclarum *Sydus* gloriosissimi Prædicatorum Ordinis Beatum Henricum Susonem: illum titulo ministri *Æternæ* Sapientiæ insignem, constat statis temporibus, vetera sua pietatis studia tanquam obsoleta exportare atq; sepelire solitum, nouum verò hominem, nouitate Spiritûs indutum, innouatis exercitijs spiritûs, ipsoq; inprimis spiritu, assumere, & omnia quæ Diuini obsequij essent, perficere. Nostri Ordinis historiæ narrant, Bartholomæum Bustamantium: magnis & multis laboribus in Societate nostra perfunctum, ijsdemq; ac simul annis fractum, nouos Nihilominus labores, nouo Spiritûs ardore suscepisse: & exhausisse. Id aliquibus in eo iam sene & morbido admirantibus; memorabili responso, egregie satis fecit, dicens. *Tempus breue est* (vitæ nimirum seni) *cælum autem adhuc procul, duplicandus ergo est cursus* Hæc scilicet est Sanctorum prudentia, ex senectute, non otij & quietis, sed laborum & feruoris ansas desumere. More lampadum, quæ fortius ardent atq; lucent amplius, dum deficiunt. Et ad normam moniti Angelo Ephesino dati. *Prima opera fac.* Est enim res periculi plena *Charitatem primam* reliquisse.

Sur: in vita. *Hist: Soc: p. 3. L. n.* *Apoc: 2. 5.* *Apoc: 2. 4.*

Stimulus XI.

Vocatio Religiosa.

Vocatio Religiosa, si quem ea tenet, eadem ad cursum perpetuum, indefessum, contentissimumq; premit. Nam quid est aliud Vocatio Religiosa? nisi status atq; professio cursûs ad virtutũ perfectionem incitati atq; perpetui? Hæc est enim Essentia Religiosi, semper proficere, semper tendere ad perfectionem Christianam, adeò, vt negligere hanc tendentiam, atq; non curare ex proposito cri-

to criminale & damnabile sit in hoc statu. Neque opus est, vt quis vltrò regrediatur à perfectioribus ad imperfectiora, sufficit ad malum, nolle proficere, nolle meliorem esse aut fieri. In statu personaq; Religiosa, ipsa intermissio proficiendi, est regressus & defectio. Sicut qui est in fluuio, per hoc solum descendit retrò deorsum, quia non nititur ascendere sursum: etiamsi nauim non agat in descensum. Videat ergo quisquis statu Religiosus est, vt etiam simul perpetuo proficiens sit: quia hæc est spes vocationis suæ, quâ vocatus est, & quâ carere sine noxa non potest, nisi essentiâ suâ carere velit. Quale monstrum est, velle Hominem se esse absq; Rationalitate, tale est, velle se esse Religiosum, absq; proficiendi alacritate. Attendant hoc senes Religiosi, & videãt, velintne in morte aut iudicio Christi inueniri ita monstrosi?

Stimulus XII.

Status Sacerdotalis.

STatus & vocatio Sacerdotalis ampliùs aliquid importat obligationis Homini in Sacerdotio posito, quàm Religiosa Vocatio. Hæc enim solùm proficere & ad profectum conari iubet. at illa perfectum in virtute hominem, eiusq; actualem possessorem esse requirit. Atqui perfectus esse nemo solet, nisi proficiendo; ergo vt Sacerdos perfectꝰ sit, proficiens esse, & profectui vacare debet. Quis enim ad terminum peruenit, ad quem non cucurrit? Quid quòd Sacerdos, non soli sibi debet vel proficere, vel perfectus esse, sed etiã plurimis alijs? Sicut enim Sacerdos non sibi, neque propter se est. *Omnis namq; Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in ijs quæ sunt ad Deum,* ita etiam non sibi soli proficere aut perfectus esse debet, sed etiam alijs: quos verbo & exemplo suo, sui similes, Deo dignos placitosq; tenetur efficere. alioqui audiet à Domino. *O Pastor! O Idolum. Pa-* Hebr. 5. 1. Zach. 11. 17.

 stor qui-

stor quidem vocatione & nomine, idolum vsu & ipsa re. Sed enim nihil ita vel suauiter, vel efficaciter tenaciterq; obligat Sacerdotem ad proficiendi insigne studium, insignemq; actu ipso perfectionem, quam Sacrosancti siue Sacramenti, siue Sacrificij altaris adeò libera, adeòq; familiaris, adeò intima vsurpatio atq; tractatio. Poteſtne homo scatens negligentijs & desidiosis teporibus, poteſtne non euolans Seraphicis (dicam Diuinis) alis atq; volatibus accedere ad *Deum?* adglutinari, commisceri, conuiscerari, concorporari, indiuinariq; Deo? Hæc quidem propter stuporem mentiũ nostrarum sub intelligentiam nostram, quasi non cadunt: attamen fides nostra non est non est possibile, vt intellectum nostrum non conuincat. Metiatur ergo Sacerdos quantum chaos discriminis firmatum sit inter Deum & Sacerdotem offerentem, aut communicantem, & intelliget quanto sit opus sibi conatu in cursu, ad superandum decurrendumq; discrimen illud abyssalis distantiæ, per condignam seu sumptionem, seu oblationem *Domini* Dei sui in Eucharistico Sacramento atq; Sacrificio. Ad vnicum tantum Communionis vel oblationis Eucharisticæ actum, totius vitæ cursus sanctissimus vix satis esset: ad sæpè, ad quotidie cõmunicandum ac offerendum condignè, quanta putamus, quanta putare debemus opus esse contentione in sanctitatis studio, & in perfectionis omnimodæ apparatu conquirendo? Deus noster in Eucharistia absconditus cibus grandium est, faciens grandescere manducantes: & tamen nos, neq; grandescimus, neq; gigantescimus, sed vix pigmæos & nanos exæquamus, post multos quamuis Sacrificij annos. Quis se exhibebit *Deo* Sacerdotem, qui ita viuere curet, ita in studio sanctitatis perfectionisq; curat, vt meritò quotidie communicare atq; celebrare possit? Sed nouerit Dominus, qui sunt secundùm cor eius. Certum est, quod si non

omnis

omnis Sacerdos cõmunione & sacrificatione quotidiana grandescit, tota nihilominus grandescit Sancta omnium nostrum Mater Ecclesia.

Stimulus XIII.

Vocatio Societatis IESV.

STimulus hic non ad omnes pertinet; pertinet tantum ad Filios Societatis IESV, quos Benedictus Deus vocauit in Societatem Filij sui. Horum antesignamus *Dei* Filius Deus Homo, ipse testatur de seipso: quia *Ego veni, vt oues meæ vitam habeant & abundantiùs habeant.* Ioan: 10, 10. Non ergo potest alia esse indoles Filiorum Societatis IESu, quam quod & ipsi vbi vbi sunt, quocunq; veniunt, veniunt vt oues Christi *vitam habeant & abundantiùs habeant.* quomodo autem hoc facient, nisi & ipsi in se (non tamen ex se, sed ex Christo) vitam habuerint, & abundantiùs habuerint? Finis huius Societatis est cum omni diligentia in Domino, incumbere tam in propriam quàm in proximorum salutem atq; perfectionem. In moralibus, finis est Natura & Substantia siue essentia eorum. Filius itaq; Societatis IESV, sine diligentia omni tam in se, quàm in proximo quouis promouendo ad salutem & perfectionem, est absq; sua essentiâ, substantiâ, & naturâ. Quidlibet aliud esse potest, verus & germanus Societatis IEsu Filius esse non potest. Eiusdem Societatis & Filiorum eius omnium eminentior adhuc est finis, semper promouere & õnia facere ad Maiorem Dei gloriam, ad maius Dei obsequium. Quomodo possunt hæc præstari, nisi omnes & singuli Societatis IEsu Filij semper crescãt, semper proficiant, crescereq; & proficere semper proximos suos faciant cũ omni diligentia, in *Deo*, in omni virtute atq; perfectione? Quæ enim aut quomodo maior & maior semper quæri, semperq; exhiberi Deo potest gloria, si in ipsis quærentibus atq; exhibentibus, non emineat amplior ampliorq;

virtutum perfectio, & profectus in perfectione? Ipse hominum seculiq; autor, ipse primus Dux & Princeps Sociorum omnium IESU Dominus IESVS, quamdiu inter homines conuersatus est, nunquid aliquando stetit in via sua, in executione omnis voluntatis paternæ, aut in manifestatione hominibus Diuinæ gloriæ? Et quidem pertransijt benefaciendo & sanando omnem languorem, & omnes oppressos à diabolo. Cucurrit ergo Dominus Iesus velut Gigas, porrò currentem quis apprehendet, qui & ipse pariter non curret? Et quid prodest Christum sequi, si non contingat consequi? quid prodest vocari Socium Iesu, & esse interim nimium quantum seiunctum ab Iesu, nimium quantū dissimilem Iesu? Sic ergo currite Filij Soc: Iesu, sic currite, vt comprehendatis. Quod si hæc indoles ad omnes Societatis IESU homines pertinet; nonne ampliùs ea veteranorum esse debebit? eorum scilicet, qui exercitatos habent sensus, eorum, quorum & omnis vita & quælibet vitæ actio, magisterium esse debet atq; norma virtutis, norma profectus, norma perfectionis, norma promouendæ inter alios salutis, atq; perfectionis: norma exequendæ omnis Diuinæ voluntatis, & exaltandi sēper semperq; ampliùs Diuini nominis? Turpe certè est & valdè confusibile, eos qui esse *debuerant* (fortè & fuerant) *magistri* aliorum propter ætatem & *tempus*, inueniri egentes vt *doceantur, quæ*
Hebr: 5. 12. *sint exordia & elementa sermonum Dei: facti tales, quibus lacte opus sit, non solido cibo.* Vitandus est ille Apostoli sarcasmus. *Si tu Iudæus* (Iesu socius)
Rom: 2. 17. *cognominaris, & requiescis in lege* (Societatis) *& gloriaris in Deo* (nomineq; Iesu) *& nosti voluntatem eius & probas vtiliora instructus per legem, confidis teipsum esse ducem cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiæ & veritatis in lege. Qui ergo aliū doces, teipsum non doces, qui in lege gloriaris, per præuaricationem legis Deū inhonoras.*

Classis Tertiæ

Stimulus I.

DEI Sanctissima Voluntas.

P*Ondus æquum voluntas Domini. Hæc est autem voluntas Dei sanctificatio vestra.* quæ est autem *sanctificatio nostra?* Hæc vtiq; quam idem Apostolus exponit sic dicens. *Quoniam non posuit nos in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum, qui mortuus est pro nobis, vt siue vigilemus, siue dormiamus, simul cum illo viuamus.* pergit verò addere & enucleatius exponere hunc in modum Dei voluntatem nostramq; sanctificationem. *Patientes estote ad omnes. videte, ne quis malum pro malo alicui reddat, sed semper quod bonum est sectamini in inuicem, & in omnes. Semper gaudete. Sine intermissione orate. In omnibus gratias agite. Hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis.* Quapropter superest, vt fiat voluntas Dei sicut in cælo & in terra. superest vt regnet in nobis per omnia & in omnibus, & semper *voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta.* Superest vt in beneplacito voluntatis *D*ei nostri abundemus semper magis ac magis in omne opus bonum. Nam quid est aliud siue super terram, siue super cœlum. in quo oporteat nos aut viuere, aut ambulare, aut proficere, aut sanctificari, aut gloriari, præter quã in Domini Dei nostri voluntate beata? Hic est Spiritus *Dei.* Scriptum est autem. *Spiritum nolite extinguere.* Extinguit illum, qui in Sanctificatione non proficit.

Prou: 11. 1.
1. Thes: 4 3.
1. Thes: 5 9.
Ibid: v. 14.
Rom: 12. 2.
1. Thes: 5. 19.

Stimulus II.

Eminentissima DEI Dignitas.

ITa quidem est excelsus & eleuatus super omnia & creata & possibilia Deus noster in Maiestate

atq; Dignitate sua, vt in nullius creaturæ mentem ascendere possit mensura eius. Quidquid volueris comparare *Deo*, non illa erit comparatio, sed contumelia atq; iniuriatio: & quidem vtriusq; Nã perinde est iniuria creaturæ, si *Deo* comparetur; atq; est iniuria Dei, si creaturæ conferatur. Deus est & vnus atq; solus, & non apponetur alius ad

1. Tim: 6. 15. eum. *Beatus & solus potens, Rex Regum & Dominus Dominantium, qui solus habet immortalitatem; & lucem habitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest, cui honor & imperium sẽpiternum. Amen.* Hic ergò Deus adeò magnus, adeò excelsus, adeò immensæ maiestatis & dignitatis delectatur profectibus nostris, & gaudet honorari deuotis obsequijs atq; honoribus nostris. Et quanto altiùs conniti videt creaturam suam ad exaltationem Dignitatis suæ: tantò munificentiùs condescendit studio eius, tanto pleniùs se infundit desiderijs eius. Nescit enim atq; etiam nequit, Deus vinci munificentiæ affectu à creatura sua: sed quanto illam magis videt & habet profusam & infatigabilem argumentosamq; in exaltatione & dignificatione Dignitatis suæ: tantò illi facit vicissim obligatiores & indulgentiores Misericordias &

1. Reg: 2. 30. Dignationes suas. *Quicunq; glorificauerit me, glorificabo eum*: protestatio Domini est, neq; euacuari potest. Nunc itaq; si Dignus est Deus, imo quia Dignus, & omni dignitate dignior, neq; vnquam satis dignè dignificabilis est Deus, nemo fatigetur, nemo deficiat, nemo tepescat in ascensu & progressu de virtute in virtutem in exaltatione Dei per quotidianam perfectionem in glorificatione Dignitatis eius per excellentiam Sanctitatis & iustitiæ coram ipso, propter ipsum. O homo dicit tibi Deus tuus. Labora & contende ad profectum tuum, oblecta me progressibus tuis, cupio saginari feruore & ardore deuotionis in obsequiis meis. Dignus enim sum, vt talem te seruum habeam, cõsecratum

secratum Maiestati, deuotumq; dignitati meæ. Sufficitne tibi mi homo, ista à Deo tuo allegata causa? an potes requirere aliam? an inuenis aliquid maius digniusuè Dignitate Dei? Itaq; sufficiat tibi ad Seraphicum, ad Marianum, ad Theandricum feruorem, vnicum hoc. Dignus est Deus, quem vel per vnicum instans exaltare posse: amplius est omni reliqua dignitate creata, ad quam creatura eleuari possit. si absq; dignificatione Dei eleuetur, aut eleuari possit. Deniq; sufficiat illud ad stimulum; *Glorificantes Dominum quantumcunq; potueritis, superualebit enim adhuc, & admirabilis magnificentia eius. Benedicentes Dominum, exaltate illum, quantum potestis; maior enim est omni laude. &c.* Eccl: 43. 32.

Stimulus III.

DEI nostri super omnia Boni dilectio.

SI *diligitis me mandata mea seruate. Qui enim habet mandata mea, & seruat ea, ille est qui diligit me.* Argumentatio æternæ Sapientiæ est. Non denunciat indignationem suam, neq; supplicia: non ostentat promissiones & mercedes suas, satis est illi ad euincendum propositum allegasse dilectionem sui. *Si diligitis me*, inquit, *mandata mea seruate. Probatio dilectionis exhibitio est operis.* ille enim solus veraciter Deum diligit, qui exercet opere, quod Deo placere nouit. alias frustra quis ingeminat, *Domine Domine*, si non facit ea omnia quæ vult Dominus. Neruosa est ergo argumentatio Christi. *Si diligitis me mandata mea seruate, facite quæ dico, diligite non verbo neq; linguâ, sed opere & veritate.* Sed quærit quis, quænam sint hæc mandata Dei? At notum satis est, quòd præcepta Domini & multa sunt, & vnum sunt. Multa in diuersitate operationis, vnũ in radice dilectionis. Sicut enim multi arboris rami, ex vna radice procedunt; sic multæ virtutes virtutumq; operationes, ex vna charitate descendunt. Et quia charitas est diligere Deum propter

Ioan. 14. 15. Ibid: v. 46. Luc: 6. 46. 2. Ioan: 3. 18 Greg: Hom: 27. in Euan.

propter Deum: & proximum ficut feipfum, nihilominus in Deo & propter Deum. ideo cùm Chriftus dicit. *Si diligitis me, mandata mea feruate.* hoc vtiq; dicit. *Si diligitis me*, hanc ipfam mei dilectionem, operatione dilectionis, exercitatione charitatis probate. Nihil enim habet viriditatis ramus cuiufcunq; boni operis; fi non manat & dependet à radice charitatis. propter quod & Apoftolus

1. Cor. 16. 14. Chrifti hortatur. *Omnia veftra in charitate fiant*, quafi dicat: Omnes rami, à radice virorem fumãt. Sed enim charitatis præftantiffimum opus eft, Magna facere & nunquam deficere. propter hoc enim

1. Cor. 12. 13. *maior eft* virtutum omnium *charitas*: quia *nunquã*

1. Cor. 13. 8. *excidit charitas*. Euacuabitur fides, euacuabitur & fpes, *Charitas nunquam excidit.* nunquam deficit. Imò verò vbi aliæ virtutes operando deficiunt. & veluti officio fuo functæ ante ianuam cæli fubfiftunt, ibi charitas præcipuè fungitur, præcipuè regnat, præcipuè confummatur, & coronatur. Dicentis ergo Domini. *Si diligitis me mandata mea feruate*, fenfus & voluntas hæc eft. Per hoc mihi dilectionis veftræ perfectionem monftrabitis: fi nunquam à charitatis meæ operationibus ceffabitis, fi femper in ftudijs charitatis permanebitis, fi femper in charitatis exercitijs & proficietis & perfeuerabitis. Sicut enim ignis in nulla lignorum congerie dicit fufficit: ita charitas neq; inter huius fæculi irruentia flumina, neq; inter futuræ beatitudinis Maria excidit.

Stimulus IV.

DEI Noftri erga nos dilectio.

Quanta fit Dei noftri erga nos dilectio: primũ omnium nobis id prodat & probet canticum

Cant: 8. 6. dilectionis: ait ergo. *Fortis eft vt mors dilectio. dura ficut infernus æmulatio. Lampades eius, lampades ignis atq; flammarum. Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem, nec flumina obruent illam. Si dederit*

dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione. quasi nihil despiciet eam. Exposuit hæc omnia Diuinæ super nos dilectionis encomia Christus Deus noster: magnificis exẽplis ea illustrans atq; confirmans: quale est vnum illud. *Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis, vt omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam æternam. Sic enim Deus dilexit mundum, vt Filium suum vnigenitum daret, vt omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam æternam. Non enim Deus misit Filium suum in mundum, vt iudicet mundum, sed vt saluetur mundus per ipsum.* Ecce quomodo Salomonem, hic plus quam Salomon, ad vnguem interpretatus est. facit verò alibi aliam quoq; eiusdem argumenti interpretationem huiusmodi. *Ego sum Ostium: per me si quis introierit: saluabitur, & ingredietur & egredietur, & pascua inueniet. Ego veni vt oues meæ vitam habeant & abundantiùs habeant. Ego sum Pastor bonus, & agnosco meas, & cognoscunt me meæ. Sicut nouit me Pater, & ego agnosco Patrem & animam meam pono pro ouibus meis. Maiorem hac dilectionem habet nemo, vt animam suam ponat quis pro amicis suis.* Hæc Dominus Iesus. Apostolus autem ipsius Paulus. Maiorem assignat charitatem in ipso Christo: quippe qui non pro amicis, sed pro impijs, pro peccatoribus, pro inimicis mortuus sit. Probare enim volens Apostolus, quia *charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.* vtitur hoc argumento. *Vt quid enim Christus, cùm adhuc infirmi essemus secundum tempus pro impijs mortuus est? Vix enim pro iusto quis moritur. num pro bono forsitan quis audeat mori. Commendat autem charitatem suam Deus in nobis. quoniam cùm adhuc peccatores essemus secundum tempus, Christus pro nobis mortuus est. Multò igitur magis nunc iustificati in sanguine ipsius, salui erimus ab ira per ipsum. Si enim cùm inimici essemus, reconciliati sumus Deo*

Ioan: 3. 14.

Ioan. 10. 9. & 10.

Ioan: 15. 13.

Rom: 5. 5.

mus Deo per mortem Filij eius : multò magis reconciliati, salui erimus in vita ipsius. Huculq; Paulus satis Apostolicè de Diuina in nos etiam inimicos dilectione. Nec verò minùs dulce est & grande ad charitatem Dei in nos laudandam ab eodem dictũ

Eph: 2. 4. illud. *Deus autem, qui diues est in misericordia, propter nimiam charitatem suam qua dilexit nos, & cũ essemꝰ mortui peccatis cõuiuificauit nos in Christo (cuius gratia saluati estis) & conresuscitauit, & consedere fecit in cælestibus in Christo Iesu. vt ostenderet in sæculis superuenientibus abundantes diuitias gratiæ suæ in Bonitate super nos in Christo Iesu.* Superuenientia ista secula aspectantia redundantes hasce diuitias Gratiæ Dei in bonitate super nos in Christo Iesu. & quænam putamus esse, nisi nostra hæc in quos fines sæculorum deuenerunt: & qui in fines sæculorum deuenimus? Sed enim ecce adhuc charitatem Dei Ioannes Apostolus commendat nobis, ex

Ioan. 1. 1. ipsis, seu in ipsis nobis. ait enim. *In principio*

v. 14. *erat Verbum & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum. omnia per ipsum facta sunt. Et Verbum caro factum est & habitauit in nobis.* Quid Maiestuosiùs: quam in principio esse Verbum, & Verbum esse Deum? quid amorosius, quam Verbum illud, carnem esse factum, & in nobis habitasse? An verò possit luculentiùs simul ac neruosius explicari mentibus nostris, hoc totum Dilectionis Dei super nos negotiũ quàm explicatum legimus apud Lucam Euangelistam: omni animæ fideli relinquo in medio ad iu-

Luc: 9. 30. dicandum. *Ecce duo viri loquebantur cum Christo in monte Thabor. erant autem Moyses & Elias, visi in Maiestate, & dicebant Excessum eius, quem completurus erat in Ierusalem.* quod Salomon vocauit omnem substantiam, hoc plus quam Salomon Exaltationem & Maiorem charitatem: quòd Paulus nimiam charitatem, & abundantes diuitias. quod Ioannes verbum carnem. Hoc Lucas, siue

cum

cum Moyse Elias dixerunt Excessum eius. Nimirum breui, sed totum Dilectionis Diuinæ in nos profluuium diluuiumq; comprehendente verbo vsus est, & eo demum processit, vt quo ampliùs pergat nihil supersit. Hic igitur subsistamus: & iam quid à nobis vicissim exigat ista Dei charitas erga nos, iste Excessus dilectionis eius super nos, quid nos facere iubeat, aduertamus, decernamus, exequamur. Neq; antea desinamus, quàm vel omnem substantiam domus nostræ exhibeamus pro dilectione: vel nimiâ charitate diligamus, vel excessum charitatis compleamus. quod si nunquam fiet, nunquam ergo dilectio nostra in Deum cesset, nunquam charitas nostra excidat, sed semper crescat, semper proficiat, semper & in singula momēta ampliùs & ampliùs inualescat, seraphinescat, fecundescat, in omne bonum opus, in omnem charitatis fructum, in omnem *Dei* voluntatem bonā, beneplacentē, & perfectam. Et his omnibus completis dicent nihilominꝰ omnes animæ nostræ Deo. Amat charitas, amat immensitas Deus. Nos autē vicem rependimus in mensura, in gutta, in stilla.

Stimulus V.

Diuini Cordis gustus & expletio.

ABsq; iniuria Diuinæ Maiestatis simulq; Bonitatis, nequit dubitari, de eiusdem tum desiderio, quo fertur in dilectarum desponsarumq; sibi Animarum perfectionem, perfectionisq; assequendæ infatigabilem conatum, tum gaudio & gustu cordis ex eius affectatione atq; assecutione. Hæc est enim vnica & sola merces, quam *Diuina* Maiestas & intendit & exigit, & expectat & acceptat, à sua rationali creatura. pro suis beneficijs omnibus, quibuscunq; earum quamlibet dignatur, vt nempe pro omnibus collatis in se muneribus, siue naturæ siue gratiæ, afferant & offerant ei fructum sanctitatis & perfectionis suæ, in eoque

quàm

quàm copiosissimo conquirendo & apportando, quàm copiosissimè desudent. Quæcunq; alia offerat creatura Deo suo, si hoc, quod prædictum est, mercedis fructûsq; genus non adiunget, contemptum, ingratum, exosum est Deo. *Vt quid mihi*

Ierem. 6. 20. *thus de Saba affertis, & calamum suaueolentem de terra longinqua? holocaustomata vestra non sunt accepta, & victimæ vestræ non placuerunt mihi.* quid igitur

Ibid. v. 16. desiderat Dominus? Hæc dicit Dominus. *State super vias & videte, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in ea.* Michæas Propheta inducit hanc disquisitionem. *Quid dignum*

Mich: 6. 5. *offeram Domino? curuabo genu Deo excelso? Nunquid offeram ei holocautomata & vitulos anniculos? Numquid placari potest Dominus in millibus arietũ, aut in multis millibus hircorum pinguium? Nunquid dabo primogenitum meum pro scelere meo: fructum ventris mei, pro peccato animæ meæ?* Demum concludit hunc in modum. *Indicabo tibi o homo, quid*

Ibid: v. 8. *sit bonum, & quid Dominus requirat à te. Vtiq; facere iudicium. & diligere misericordiam, & sollicitum ambulare cum Deo tuo.* Cùm itaq; hoc sit vnicum, quod Dominus requirit à te o homo, vt facias iudicium tecum, misericordiam diligens in proximũ, & per quam sollicitè ambules cum Deo tuo: vt quid ergo non te totum, non te semper, non te profusissimè impendis in hæc, quæ Deo tuo placita, in hæc quæcunq; Deo tuo expetita, in hæc quæ Deo tuo gratissima, atq; in odorem, in gustum, in oblectamentum, in gaudium suauissimum esse agnoscis? Quæ tibi quæstio crebrior in mente esse debet, quàm hæc. quid faciam, vt Dei gustum oblectem & expleam? quid operabor eiusmodi, quo quàm maximè recreetur & exsatietur Cor Dei mei? quid offeram Deo meo, quo saginem voluptatem voluntatemq; Dei mei? Quis mihi det vt reperiam aliquid, quod gaudeat suscipere de manu mea Dominus meus? Et audies dicentem

tibi: quia *gaudium Domini est, fortitudo nostra. &*
quia vocaberis. Voluntas Domini in eo. & vocabuntur 2.Esdr: 8. 10.
in te Fortes iustitiæ. plantatio Domini ad glorifican- Isa: 52. 4.
dum. tantummodo noli timere, & non dissoluantur Isa: 61. 3.
manus tuæ. Dominus in medio tui gaudebit super te Soph: 3. 15.
in lætitia, silebit in dilectione sua, exultabit super te in laude. Noli ergo languescere in vijs Domini, noli tepescere in obsequijs eius. Noli negligenter facere opera eius. vt in te nunquam diminuatur, vt per te semper accrescat *gaudium Dignitatis eius.* Ezech: 24. 25.

Stimulus VI.

DEI gloria atque gloriatio.

SOlemne est Deo, quod glorietur in seruis suis fidelibus: qui fideles inueniuntur in testamen-
to eius. Estq; hoc vnum ex gaudijs Domini super Isa: 49. 3.
nos: quia in nobis gloriatur. *Seruus meus es tu* Iob: 1.
Israël: quia in te gloriabor. Gloriatus est Dominus Act. 9. 15.
in seruo suo Iob & gloriatus vsq; ad triumphum, in eo reportatum de Sathan; *Sed* & in Paulo Apostolo Dominus & gloriatus, & glorificatus est, quem sibi *vas electionis fecit, ad portandum nomen suum coram gentibus, & regibus, & filijs Israël.* Quin imò, quotquot sunt electi eius, qui faciunt voluntatem eius, & ponunt cor suum ad custodienda mandata eius: omnes hi sunt gloria eius, omnes sunt gloriatio eius, in omnibus his gloriatur Maiestas Dignitatis eius. Omnes hi sunt currus gloriæ & exaltationis eius. Ea propter quisquis amator & zelator esse desiderat gloriæ Domini Dei sui: nullo nō
die, nullâ non horâ, nullo non momento magni- Eccl: 47. 9.
ficet nomen eius. *Det in omni opere suo confessionem Sancto & Excelso in verbo gloriæ. De omni corde suo laudet Dominum, & diligat Deum, qui fecit illum. Ornet tempora* (sua) *vsq; ad consummationem vitæ* (suæ) *& laudet nomen Sanctum Domini, & amplificet mane* (iuxta & vespere) *Dei Sanctitatem.* Et tunc gloriabitur in te *Deus* tuus; exaltabitur ex te

 Sanctus tuus: & eris sedes gloriæ Domini Dei tui in æternum.

Stimulus VII.

Christi Meritorum præmium.

GLoria & beatitudo Sanctorum, est iustissimũ præmium Christi meritorum: attestante Propheta. *Pro eo quod laborauit anima eius, videbit & saturabitur: in scientia sua iustificabit ipse seruus meus multos, & iniquitates eorum ipse portabit. Ideò dispertiam ei plurimos, & fortium diuidet spolia, pro eo quòd tradidit in mortem animam suam.* Non verò ipsa sola gloria beatitudoq; nostra præmium est Christi, sed etiam ipsa nostra merita bona, quibus vitam gloriamq; æternam acquirimus, ad præmium eorundem Christi meritorum pertinent. Ex his enim habent vniuersam dignitatem suam, & omnem valorem atq; proportionem, tam ad gratiam, in qua & per quam fiunt, quàm ad gloriam, ad quam & propter quam fiunt, & per quam præmiantur. Inde verò sequitur, quòd quanto quispiam iustorum ardentior est, studiosiorq; in bonis & meritorijs operibus perficiendis, ampliorēq; tã gratia in hac vita, quàm gloria in futura comparanda, tanto is ad ampliorem Christi Domini & meritorum eius remunerationem operatur, adaugeatq; præmium redemptionis suæ, ipsi Redemptori suo. quæ res, quàm sit per omnem modum grata eidem Redemptori, cuius meritis infinita debetur præmiatio, non est quod explanetur, cùm etiam non sit quod ambigatur. Cæterum sicut qui sunt *spiritu feruentes* & in omni diligentia *Domino seruientes*, meritaq; gratiæ & vitæ æternæ sibi magis ac magis cumulantes, præclarè valdè de Domino suo, deq; eius meritorum copiosa præmiatione merentur: ita per contrarium omnes illi, qui sunt remissi & languentes in operibus suis, quorum opera nequaquam plena inueniuntur coram Domino, &

Isa: 58. 11.

Rom: 12. 11.

no, & coram Christo eius: necesse est vt maledicti sint & euomantur ex ore Domini, & inter seruos inutiles atq; pigros computentur, ligatisq; manibus & pedibus proiecti in tenebras exteriores, habeant partem suam cum hypocritis, perfidis, & iniuriosis Christo Redemptori suo, ac ideò etiam odibilibus Deo suo. *Si quis habet aures audiendi, audiat.* Non potest in eius vel gratiam vel gloriam liberalis esse Christus, qui se non exhibet quantum præualet liberalem in glorificandum Christum. E contra, quanto se quis liberaliorem in eum præstiterit, tanto eundem in se liberaliorem habebit. Natt: 11. 15.

Stimulus VIII.

Sanctorum Angelorum merces.

DEVS noster *mandauit Angelis suis de nobis, vt custodiant nos in omnibus vijs nostris.* Custodiunt ergo nos, tanta sedulitate, tanta fide, tanta cõstantia, tanta morositatis nostræ supportatione, vt euincant charitate sua erga nos, omnem aliam quãcunq; familiarium nostrorum beneuolentiam diligentiamq;. Nam quæ Mater aut Nutrix tam obstinata viscerositate curat infantem suum diebus infantiæ eius, quàm inuincibili propensione atq; profusione curant nos Angeli nostri omnibus diebus, omnibusq; momentis, in omnibus vijs vitæ nostræ? Et hoc agunt mercede à nobis alia nulla, præter quam, vt conculcato leone & dracone, vt inoffenso pede nostro pergamus atq; omninò pertingamus ad vsq; portas vitæ æternæ, quas introgressi efficiamur *domestici Dei, Ciuesq. Sanctorum,* adscripti ad Societatem multorum millium Angelorum. In quo cursu salutis, ô quantum illi & inseruiunt nobis, & congaudent laboribus nostris & applaudunt progressibus nostris, & pascuntur perfectione nostra, & recreantur feruore nostro, & annunciant Domino Maiestatis bona de nobis, & offerunt conatus nostros, & referunt benedictiones sta-

Psal: 90. 11.

Eph: 2. 19.

nes studijs nostris. O quanto cum gaudio, quanta cum hilaritate, quanta cum gratulatione occurrunt nobis, excipiunt nos & porrigunt dexteras, & ruunt in amplexus, & adstringunt brachijs, egredientes de nauigatione vitæ, deq; nauigio corpusculi huius, & subintrantes portum salutis & terrã viuentium capessentes, atq; beatæ æternitatis primordia delibantes. Tunc nos illi, tunc in manibus portant, vniuersasq; meritorum sarcinulas, tunc nos Diuino præsentant conspectui, atq; præparatis à Diuina dextera coronis submittunt capita nostra. tunc nos destinatis inserunt ordinibus & inpromeritis collocant sedibus, adgratulantes sibi felicem, optatum, finalem, suorum circa nos finem & exitum laborum. O quæ tunc consolatio & congratulatio Angelorum atq; Animarum vicissim, quando illi quidem suas exponent in curandis animabus industrias, illæ contra recensebunt suam in obediendo sanctissimis saluberrimisq; Angelorum monitis & consilijs facilitatem, fidelitatem atq; perseuerantiam! Tunc omnium momentorum vitæ hic actæ erit gratissima rememoratio. tunc profusio erit mutua mentium in Diuinas laudes & gratias. Ad istius ergo inenarrabilis gaudij congratulationisq; mutuæ complementum: ad auctionẽ Mercedis Angelicæ, Angelis adeo debitæ simul & gratæ: nonne per. quàm dignum est, vt omnis anima, quibus maximè studijs, conatibus, vigilijsq; potest (dum per hanc vitam adhuc potest) tota cooperetur? tota se effundat: tota se impendat: & superimpendat. agendo feruenter, operando nauiter, sitiendo iustitiam insatiabiliter, progrediendo & proficiendo infatigabiliter: semper ampliùs & ampliùs Diuinum beneplacitum & voluntatem, Diuinam gloriam & exaltationem, *Diuinã* possessionem atq; fruitionem, Deniq; Deum super omnia gloriosum cõcupiscẽdo inexplebiliter. Esto talis & tu, Angelosq; custodes ac Benefactores & Amicos

Amicos tuos, quotidianis ad meliora profectibus, ad Diuina desiderijs, ad perfectissima & heroica conatibus, in omnibus vitæ tuæ reliquæ momentis recrea, & satia, & remunerare. Gratia siquidem est omni *Mercenario dies eius.* *Iob: 14. 6.*

Stimulus IX.

Sanctorum in cælo Consolatio.

REgnat etiam in cœlis consortium sanguinis. Ideò *Deus* Homo factus est. vt connaturaliùs Hominum misereri posset. vt benefaciendo nobis, sibi etiam ipsi quodammodò faceret benè, eo quòd esset caro de carne nostra & os ex ossibus nostris. *Et quidem* (ait Paulus) *cùm esset Filius Dei, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam: & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ.* *Hebr: 5. 8.* Quod si hoc in Deo nostro habemus, qui *Verbum Caro factum est & habitauit in nobis.* *Ioan: 1. 14.* Cur non etiam idipsum cogitamus & sentimus de Sanctis nostris, qui nos præcesserunt in carne & præuenerunt in illam patriam, ad quam & nos peregrinamur per fidem, & per spem ambulamus, in dilectione operantes salutem nostram, donec occurramus & *comprehendamus in quo & comprehensi sumus.* *Philip: 3. 12.* Expectant nos Sancti & serui sui, solicitudinem gerunt pro nobis, de Patriæ æternæ portu beato, prospectantes pericula nostra, quoniam ex his, quæ ipsi in semetipsis experti sunt didicerunt super nos, & compassionem & solicitudinē & consolationem atq; gaudium. Gaudere & exultare fecimus illos, dum ad Deum nostrum & ad ipsius obsequium Sanctum conuersi sumus à vana nostra seculi nequam conuersatione. perficiamus gaudium illorum atq; solatium omnimodâ contentione diligentiâq; nostra in facienda & consummanda omni voluntate *Dei.* Venerunt iam nuptiæ Agni, sed vxor & sponsa eius necdum ex toto parata est occurrere illi. Ecce adhuc expectantur de quibus nuptiæ

nuptiæ impleantur, necdum enim plena eſt domus diſcumbentium, ſed neq; byſſinum ſponſæ candidum & ſplendens ex toto perfectum eſt, quia deſunt adhuc multa ad conſummationē eius. Hæc eſt ergo conſolatio Sanctorum in cœlo de nobis, cōſummari quàm maximè omnē ſanctitatis virtutumq; perfectionem in nobis. Tot ſunt Beatorū gaudia, quot noſtri profectus; tot eorumq; ſolatia, quot noſtri conatus; tot illorum gloriæ, quot noſtri feruores, tot illorum aureolæ, quot noſtra merita. Qui ſi diligimus Sanctos noſtros, in hoc diligamus eos: quia quotidiana innouatione curſus noſtri, quotidiana inſtauratione feruoris noſtri, quotidianis deſiderijs profectus noſtri ſolamur & paſcimus eos. Etſi enim iam ſatiati ſunt beatitudinibus ſuis ab vbertate *Domus Dei*; adhuc tamē fameſcunt profectus noſtros, quibus per nos, conatusq; & feruores noſtros ſatiari concupiſcunt & expectant. Beati qui in hac vita cum iuſto, cumq; ſemper nouo Sanctorum viuunt ſolatio: quoniam & ipſi, & Deus eorum, erunt ſolatium ipſorum æternum in altera vita.

Stimulus X.

Ædificatio Conuiuentium.

HAbent Iuſtorum merita fructum hunc, quod in exemplum proueniunt aliorum: quia cōmune eſt bonum iuſtitia & communis virtus. Propterea monet Apoſtolus, vt omnes cooperemur *in ædificationem Corporis Chriſti*, quod eſt Eccleſia: vtq; nemo quæ ſua tantum ſunt quærat, ſed etiam quæ multorum: quin etiam *vt omnibus omnia fiat*, quomodo *omnes Chriſto lucrifaciat*. Et quemadmodum *væ homini illi, per quem ſcandalum venit*: ita è diuerſo beatus ille, qui non ſoli ſibi viuit, ſed tum ei qui *pro omnibus mortuus eſt*, tum iſtis pro quibus vnus ille mortuus eſt. Vnde etiam Dominus ſeruos ſuos ſali comparat, eò quod ipſorum & vita

Eph: 4. 12.
1. Cor: 10. 24. 33.
1. Cor: 9. 23.
Matt: 18. 7.
2. Cor: 5. 15.
Matt: 5. 13.

& morum exempla, & oratio atq; prædicatio condimentum esse debeat atq;conseruatio cæterorum. Ac si *vnicuiq; Deus mandauit de proximo suo:* ita vt vnusquisq; teneatur diligere proximum sicut seipsum. dando imprimis operam pro modulo suo, vt sic saluare cupiat proximum suum, sicut desiderat saluare semetipsum. Id vtiq; magis incumbet his, quos Dominus statuit vocationis & gratiarum singularitate in salutem aliorum: quibus nimirum conferens duos præceptorum charitatis denarios, atq; semiuiuos, saucios, spoliatosq; ostendens dicit. *Curam illorum habe & quodcunq; supererogaueris, ego cùm rediero reddam tibi.* Vides quoniam vsq; ad supererogationem curam te habere velit Dominus sauciorum! Sed ista forsitan alterius sint considerationis, pressiùs hic agimus & dicimus, Iustorum opera seruire ædificationi communi; vt ergo quàm maxima & solidissima perfectissimaq; sit ædificatio multorum ex te: necesse est te *abundare quàm maximè in operibus bonis*, in studijs perfectionis, in exemplis virtutum excelsarum. Et omnis quidem Iustitiæ fructus proficit in ædificationem aliorum: nescio tamen quomodo operationes feruoresq; Seniorum, ampliùs ad exemplum faciunt plurimorum. An quia inexcusabiles fiunt iuuenes, quo minus faciant eadem, quæ vident facere in oculis suis senes? An quia ipsamet Senectus commendat opus alijs, in quo feruet ipsa? An quia factibile & facilè esse factu demonstrat, & persuadet alijs id, quod ipsa facit ætas, minus ex se factitando idonea? Quidquid sit, certum est illud: quòd quemadmodum *corona dignitatis est Senectus:* ita quoq; corona Senectutis est àrdor feruoris, in operibus perfectionis, virtutum & disciplinæ. Nihil enim ita Senectutem Iustorum commendat, quàm vegeta & indeficiens pietas & auida iustitiæ fames. propter quod addidit Sapiens. *Corona dignitatis Senectus: quæ in vijs iustitiæ reperietur.*

Eccl: 17. 12.

Luc. 10. 35.

2. Cor: 9. 8.

Prou: 16. 31.

perietur. Quid eſt enim Senectutem in vijs iuſtitiæ reperiri aliud: niſi in via ſtudioq; perfectionis occupari & feruere?

Stimulus XI.

Senectutis ipſius profectus.

PRæter proximè dicta, refert Senectus alias præclaras vtilitates ex feruore ſpiritûs ſui & ex generoſo ad profectum vlteriorẽ perfectioniſq; opera perpetranda conatu. Nam quod in alijs vſu venit; vt carnis ſenectus hebetet etiam vires animi: huius per omnia oppoſitum fit in ſenectute iuſtorum feruentium, nam & animus in eis feruet, vegetusq; ad labores inuenitur, & ipſimet corpori vigorem alacritatemq; adſpergit, vt animo conanti ſubſeruire non grauetur. robore animi ſui & ipsũ roboratum. Fuit Sanctus Simeon Hieroſolymorum Epiſcopus, Saluatori etiam ſecundum carnem propinquus, hic licet centum viginti annorum eſſet, martyrium tamen crucis pro Chriſto fortiter ſuſtinuit & ſuperauit, mirantibus cunctis tantum in adeò ſene robur: ignaris illud à feruentis animi inuicto robore prouenire. Vbi enim eſt robuſtum velle, ibi etiam adeſt validum poſſe. Accedit ſenectuti ex feruore interni ſpiritûs & illa gratia, quòd non ſinat à tentationibus concuti, neq; in tentationibus concidere ſenes, alioqui caſui ex ſuamet

2.Mach.6.18 conditione obnoxios. Exemplo ſit Eleazarus: quẽ cum malè amici quidem indignâ viri commiſeratione moti hortarentur, vt pro carne ſuilla alijs carnibus licitis veſceretur & ſimularet manducaſſe ſicut Rex Antiochus præceperat. *At ille cogitare cæpit, ætatis ac ſenectutis ſuæ eminentiam dignam, & ingenitæ nobilitatis canitiem, atq; à puero optimæ cõnerſationis actus, & ſecundum ſanctæ & à Deo conditæ legis conſtituta, reſpondit citò dicens. præmitti ſe velle in infernum. Non enim noſtræ ætati dignum eſt inquit fingere, vt multi adoleſcentium arbitrantes Ele-*

azarum non aginta annorum transisse ad vitam alienigenarum, & ipsi propter meam simulationem & propter modicum corruptibilis vitæ tempus decipiantur, & per hoc maculam atq; execrationem meæ senectuti conquiram. Nã etsi in præsenti tempore supplicijs hominum eripiar, sed manus Omnipotentis, nec viuus, nec defunctus effugiam. Quamobrem fortiter vitâ excedendo, senectute quidem dignus apparebo. Adolescentibus autem exemplum fortè relinquam, si prompto animo, ac fortiter pro grauissimis ac sanctissimis legibus honesta morte perfungar. Dignissima nonagenario sene oratio: dignissimum veterani senis, omnium senum iustorum imitatione exemplum. Ecce virtus non grauatur annis: quin potiùs annos ipsa subleuat, & facit vegetos atq; robustos atq; vegetorum & robustorum Iuuenum imitatione dignos. Currat ergo senectus, currat, etsi non corporis, sed tamen animi pedibus, faciatq; magnos, quin & semper maiores ad virtutum perfectionem passus, seu progressus, currat dilatato corde viam mandatorum Domini, nec quidquam prætermittat eorum, per quæ intelliget Diuino se placito gratiorem effici posse: priusq; illam Spiritus mortalis vitæ, quàm fames & sitis iustitiæ voluntatisque Diuinæ deficiat. Inter præcipuas laudes Patriarchæ Caleb positam legimus hanc. *Vsq; in senectutem permansit illi virtus: vt ascenderet in excelsum terræ locum.* *Eccl: 46. 11.*

Stimulus XII.

Confusio Aduersantis Inimici.

ESse omnibus nobis aduersarium & per omnia capitalem implacabilemq; inimicum in via & opere salutis æternæ & experimento scimus, & Scripturarum testimonijs docemur. Paulus Apostolus cùm hortatus esset omnes *confortari in Domino & in potentia virtutis eius, induiq; armaturam Dei*: subdit mox hortamenti sui causam luculentam hu- *Ephi 6. 10.*

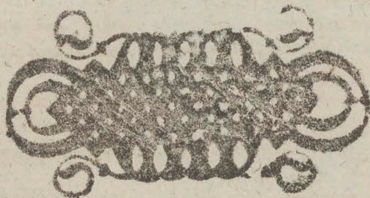
tam huiusce-modi. *Vt possitis stare aduersus insidias diaboli. quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harũ, contra spiritualia nequitiæ in cælestibus.* (Ibid: v. 16.) Cùm ergo omnibus singulisq; nobis incumbat hæc indeclinabilis colluctatio, & ab igneis nequissimi telis infestatio: sine dubio & eadem, & grauior periculosiorq; incumbit illis iustis, Deiq; famulis, quos citò manu mittendos, & ab ista militia exautorandos propter instantem finem apparet. Quemadmodum enim pyratæ, non vacuam nauem, & tum primum merces alicunde petituram inuadunt: sed potiùs iam onustam mercibus pretiosis, & ad portum properantem aggrediuntur, expugnant, & diripiunt. Sic etiam infernales isti prædones, non vsq; adeò impotenter, primordia, vel cursum conuersionis nostræ ad Deum infestant: sed cùm nos aduertunt iam portum cœlestem, cum pretiosis virtutum & perfectionum meritorumq; & donorum Gratiæ mercibus, meditari, eiq; ob vicinam mortem propinquos esse, tum verò illi totis viribus, totis fraudibus, totis malitiæ inuidiæq; conatibus, in nos inuehuntur, & de nobis prædas agere conituntur. Idq; eo etiam agunt virulentiùs, quòd benè sagaciterq; aduertunt, ex vnius alicuius iusti senis deprædatione, patefieri sibi ostium & viam, ad multorum aliorum despoliationem, atq; perniciem. Vnius enim veterani lapsus, trahit post se exemplo suo ruinam plurimorum. quod solet quàm maximè dæmonum rabiem in perniciem seniorum procurandam exacuere. Quamobrem etsi omnibus, vt supra dixi, incumbit monitum Apostoli, de induenda *armatura Dei*, vt possint stare aduersus insidias diaboli: præcipuâ tamen ratione, ea cura afficere debet veteranos, ac multorum stipendiorum milites Christi, *Vt possint resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare.* (Eph. 6. 13.) Et non

tantum

tantum non venire in prædam gaudiumué inimicis suis, verùm etiam potiùs ipsos debellare & cõculcare, ducereq; ex eis prædam, & eruere de manibus laqueisque illorũ eos, qui ducuntur ad mortem, in gladio spiritus (quod est Verbum Dei) & per exemplum atque instructionem. & per omnem orationem & obsecrationem, orantes omni tempore in spiritu, & in ipso vigilantes, in omni instantia & obsecratione pro omnibus. Ita vt nõ solum non confundantur ipsi cùm loquentur inimicis suis in porta, sed etiam inimicos eorum operiat confusio, & opprobrium sempiternum veniat super illos, videntes & tabescentes, & cum desiderijs suis dispereuntes in æternum, *submersi quasi plumbum in aquis uehementibus damnationis suæ.* Exod: 15.10
Sic pereant omnes inimici tui & nostri simul Domine, sic pereant. confundantur & reuereantur, qui quærunt animas nostras. auertantur retrorsum & erubescant, qui volunt nobis mala. auertantur statim (& semper) *erubescentes, qui dicunt nobis Euge. euge. Qui autem diligunt te Domine, sicut sol in ortu suo splendet; ita rutilent* in Occasu suo: *colligant spolia impiorum, & decantent Nomen Sanctum tuum Domine. & victricem manum tuam laud t in æternum & vltra.*

Iud: 5.31. Psal: 69.3. Iud. 5.31. Sap. 10. 20.

FINIS.

STIMU-

STIMVLORVM VICEM INSVPER OBEANT. TRACTAtumque concludant.

SENTENTIÆ S. SCRIPTVRÆ.

ABraham deficiens mortuus est in Senectute bona: prouectæq; ætatis & plenus dierum. Gen: 25. 8. & 1. Paralip. 29. 28.

Mortuus est senex & plenus dierum. Gen. 35. 29.

Reliquum vitæ Tobiæ senis in gaudio fuit & cum bono profectu timoris Dei perrexit in pace. Tob. 14. 4.

Hodie octoginta quinq; annorum sum, sic valens, vt eo valebam tempore, quando ad explorandum missus sum, illius in me temporis fortitudo vsq; hodie perseuerat, tam ad bellandum, quã ad gradiendum. Iosue. 14. 11.

Vsq; in senectam permansit illi (caleb) virtus, vt ascenderet in excelsum terræ locum. Eccl: 46. 1.

Dies pleni inuenientur in eis Psal: 72. 10.

Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo Psal: (141. 8.

Appropinquant anni, de quibus dicas. Non mihi placent. Eccl: 12. 1.

Non defrauderis à die bono, & particula boni doni (bonæ diei) non te prætereat. Eccl: 14. 14.

Ante obitum operare iustitiam: quia non est apud inferos inuenire cibum. Ibid: v. 17.

Memor esto: quoniam mors non tardat. Ibid: v. 12.

Quidquid potest manu tua operari: instanter operare: quia nec ratio, nec scientia, neq; consilium, nec prudentia apud inferos est, quo tu properas. Eccl: 9. 10.

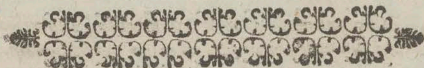
Vsq; in senectam & senium: Deus ne derelinquas me. Psal: 70. 17.

Qui plantati sunt in domo Domini, in atrijs domus Dei nostri florebunt, & adhuc multiplicabuntur in senecta vberi. Psal: 91. 12.

In finem ne corrumpas. Psal: 74. 1.

Benedixit Dominus nouissimis Iob: magis quàm principio eius. Iob: 41. 12.

Ingredieris in abundantia sepulchrum, sicut inferri solet aceruus tritici. Iob: 5. 26.
Dauid Rex senuerat nimis, nec poterat calefieri. 3. Reg: 11.
Cùm senuisset Salomon, infatuatum est cor eius. 3. Reg: 11. 4.
Finis venit, venit finis. Euigilauit aduersum te. Ecce venit. Ezech: 7. 6. Fac conclusionem Ibid. v. 23.
Qui perseuerauerit vsq; in finem, hic saluus erit Matt: 10. 22.
Ego me non arbitror apprehendisse: sequor autem. Philip: 3. 13.
Velox est depositio tabernaculi mei 2. Petri. 1. 14.
Tempus breue est. reliquum est. 1. Cor. 7. 29. Tempus non erit vltra. Apoc: 19. 9.
Redimentes tempus: quoniam dies mali sunt Eph: 5. 16.
Filioli nouissima hora est 1. Ioan: 2. 18.
Ambulate dum lucem habetis. Venit nox in qua nemo operari potest. Ioan: 12. 35.
Vigilate quia nescitis diem neq; horam. Matt: 24. 42. 25. 13.
Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostræ extinguuntur. Matt: 25. 8.
Ergo dum tempus habemus operemur bonum. Galat: 6. 10.
Renouamini spiritu mentis vestræ. quotquot perfecti sumus, hoc sentiamus Eph: 4. 25.
Non inuenio opera tua plena coram Deo meo. Apoc: 3. 2.
Momentaneũ & leue tribulationis quod in præsenti est. Ephes. 4. 23.
Licet is qui foris est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renouatur de die in diem 2. Cor: 4. 15.
Noui opera tua & fidem & charitatem tuam, & ministerium & patientiam tuam & opera nouissima plura prioribus. Apoc: 2. 19.
Operemini opus vestrum ante tempus (mortis, iudicij) & dabit vobis (Dominus) mercedem vestram in tempore suo. Eccl: 51. 38.
Corona dignitatis Senectus, quæ in vijs Iustitiæ reperietur. Prou: 16. 31.

INDEX

INDEX CAPITVM IN PROVISIONIBVS SENECTVTIS.

Pars I.

Prouisionum Senectutis Pars 2.

Pro-

Prouiſionum Senectutis Pars 3.

Claſſis Primæ.

Claſſis Secundæ.

Stimulus 4.

Classis Tertiæ.

FINIS.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0014369

